NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
NEMESKÜRTY ISTVÁN TANÁRKÉPZŐ KAR

Nyilvántartási szám:
számú példány

A történelem alapképzési szak ajánlott tanterve

Alkalmazandó:
a 2025/2026 tanévtől felmenő rendszerben

Szenátusi döntés	**Fenntartói döntés**
Elfogadta a Szenátus 79/2025. (VI. 25.) számú határozatával.	Jóváhagyta a Fenntartó 79/2025. (VI. 25.) számú határozatával.

Budapest, 2025

A szakfelelős: Dr. Szerencsés Károly, PhD, habil., egyetemi docens, tanszékvezető

A szakirányok/specializációk felelősei

Választástörténet - Dr. Ványi Éva, PhD, egyetemi docens
Politikai perek - Dr. Szerencsés Károly, PhD, habil., egyetemi docens
Pénztörténet - Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil., egyetemi docens
Hadtörténelem - Dr. Boda Mihály, PhD, habil., egyetemi docens

Az ajánlott tanterv jogi hátterét az alábbi főbb jogszabályok és egyetemi szabályzatok képezik:

1. A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény;
2. A Nemzeti Közszolgálati Egyetemről, valamint a közigazgatási, rendészeti és katonai felsőoktatásról szóló 2011. évi CXXXII törvény;
3. A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 87/2015. (IV. 9.) Korm. rendelet;
4. A Nemzeti Közszolgálati Egyetemről, valamint a közigazgatási, rendészeti és katonai felsőoktatásról szóló 2011. évi CXXXII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 363/2011. (XII.30.) Korm. rendelet;
5. A felsőoktatásban szerezhető képesítések jegyzékéről és az új képzések létesítéséről szóló 65/2021. (XII. 29.) ITM rendelet, valamint a felsőoktatási szakképzések, az alap- és mesterképzések képzési és kimeneti követelményeiről szóló vonatkozó miniszteri közlemény;*
6. Az államtudományi képzési terület képzéseiről szóló 534/2023. (XII. 5.) Korm. rendelet (államtudományi képzési területhez tartozó képzés esetén); **
7. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Tanulmányi és Vizsgaszabályzata;
8. A képzésekkel kapcsolatos eljárásrendről szóló rektori utasítás.

A képzés hitelesítő adatai

Kari Tanács határozatának száma:	39/2025. (VI. 23.)
Szenátusi határozat száma:	79/2025. (VI. 25.)
Fenntartói határozat száma:	79/2025. (VI. 25.)
MAB kód:	-
MAB határozat száma:	-
OH nyilvántartásba vételi szám:	FNYF/1625-4/2024.
A képzés FIR kódja:	BSZKTOR
A meghirdetés első tanéve:	2025/2026

*nem államtudományi képzési területhez tartozó képzés esetén
**államtudományi képzési területhez tartozó képzés esetén

Tartalomjegyzék

1. A szak megnevezése 5
2. Képzési terület, az NKE tv. 3. §-ában meghatározott felsőoktatási terület 5
3. A szak szakirányai/specializációi 5
4. Végzettségi szint 5
5. A szakon szerezhető szakképzettség oklevélben szereplő megnevezése 5
6. A képzés célja és az elsajátítandó szakmai kompetenciák 5
7. A képzés időtényezői 6
8. A képzés felépítése 7
9. A tanóra-, kredit- és vizsgaterv 7
10. Az előtanulmányi rend 7
11. Az ismeretek ellenőrzési rendszere 7
12. A záróvizsga 8
13. A szakdolgozat/diplomamunka 9
14. Az oklevél 9
15. A szakmai gyakorlat 9
16. A külföldi részképzés céljából nemzetközi hallgatói mobilitásra felhasználható időszak (mobilitási ablak) 9
17. További szakspecifikus követelmények 10
A tantárgyi programok listája 12
TANTÁRGYI PROGRAMOK 15
1. számú melléklet: Tanóra-, kredit- és vizsgaterv 435
2. számú melléklet: Előtanulmányi rend 438

1. A szak megnevezése
történelem alapképzési szak

2. Képzési terület, az NKE tv. 3. §-ában meghatározott felsőoktatási terület
bölcsészettudományi

3. A szak szakirányai/specializációi
választástörténet; politikai perek; pénztörténet; hadtörténelem

4. Végzettségi szint
alapfokozat (baccalaureus, bachelor of arts, rövidítve: BA)

5. A szakon szerezhető szakképzettség oklevélben szereplő megnevezése
történelem alapszakos bölcsész

6. A képzés célja és az elsajátítandó szakmai kompetenciák
Az alapképzési szak képzési célja és a szakmai kompetenciák: a képzés célja olyan történelem alapszakos bölcsészek képzése, akik egyetemes és magyar történelemből, a rokon és segédtudományokból, valamint a történelem alapszakhoz tartozó specializációk területén szerzett ismeretekkel rendelkeznek és képesek történelmi, illetve általános társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. A hallgatók képessé válnak a történelmi folyamatok értékelésére, tanulságok levonására és a közelmúlt történelmi folyamatainak, jelenségeinek és személyiségeinek önálló elemzésére. Felkészültek tanulmányaik mesterképzésben történő folytatására.
A történelem alapszakos bölcsész

a) tudása
- Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében.
- Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait.
- Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét.
- Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait.
- Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel.
- Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.
- Ismeri a latin nyelv alapjait.
- Egy modern idegen nyelven képes eligazodni a szakirodalmakban, különös tekintettel a szakterminológiára.
- Összefüggéseiben értelmezi a történettudományhoz általában kapcsolódó, munkavállalással, vállalkozással kapcsolatos szabályokat, előírásokat.
b) képességei
- Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát.
- Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni.

- Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére.
- Képes legalább egy Európán kívüli kultúra, eszmerendszer szempontjából a történettudomány jelenségeit értelmezni.
- Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére.
- Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni.
- Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.
- Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

c) attitűdje
- Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak.
- Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét.
- Igénye van az Európán kívüli társadalmak történelmének és kultúrájának megismerésére.
- Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit.
- A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti.
- Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét.
- Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére.
- Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására.
- Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.
- Szakmai hivatástudat kialakítására és önképzésre törekszik.
- Elfogadja és a gyakorlatban is megvalósítja az egészségmegőrző szemléletet és életvitelt.

d) autonómiája és felelőssége
- Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását.
- Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel.
- Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek.
- A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében.
- Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.
- Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

7. A képzés időtényezői

6 félév

A képzési idő részletezése:

A fokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma	180 kredit
Összes hallgatói tanulmányi munkaóra	5400

Hallgatói munkamennyiség kreditben egy tanulmányi félévben (átlagos kreditszám):	30
Egy tanulmányi félévben a tanórák száma nappali munkarendben	átlagosan 255,5 tanóra
A heti tanórák jellemző száma nappali munkarendben	átlagosan 18,3 tanóra, ebből a kredithez rendelt tanórák száma átlagosan: 8,5 tanóra
Egy tanulmányi félévben a tanórák száma levelező munkarendben	átlagosan 0 tanóra
Szakmai gyakorlat időtartama:	-

8. A képzés felépítése

8.1. A szakdolgozat vagy diplomamunka elkészítéséhez rendelt kreditek száma:
4 kredit

8.2. Szakmai gyakorlati képzéshez rendelt kreditek száma:
-

8.3. A szakirány elvégzésével összegyűjtendő kreditek minimális száma:
-

9. A tanóra-, kredit- és vizsgaterv
A tanóra-, kredit- és vizsgaterv tartalmazza oktatási időszakonkénti bontásban az összes tantárgy (kritériumkövetelmény – a továbbiakban együtt: tantárgy) vonatkozásában
a) a tantárgyak Neptun-kódját,
b) a tantárgyak jellegét (kötelező, kötelezően választható, szabadon választható, kritériumkövetelmény),
c) a meghirdetés féléveit,
d) a tantárgyak heti és félévi vagy félévi óraszámát a tanóra típusa szerinti bontásban,
e) a tantárgyakhoz rendelt krediteket,
f) a hallgatói teljesítmény értékelésének módját (számonkérés);
g) a tantárgyfelelős szervezeti egységet és a tantárgyfelelős személyét.
A tanóratípusok rövidítései:
- előadás: EA
- szeminárium: SZ
- gyakorlat: GY
- e-szeminárium: ESZ
- további szükséges rövidítések
A tanóra-, kredit- és vizsgatervet az 1. számú melléklet tartalmazza.

10. Az előtanulmányi rend
A tanterv határozza meg, hogy az egyes tantárgyak felvételéhez milyen más tantárgyak előzetes vagy egyidejű teljesítése szükséges (előtanulmányi rend).
Az előtanulmányi rendet a 2. számú melléklet tartalmazza.

11. Az ismeretek ellenőrzési rendszere
A tananyag ismeretének ellenőrzése és értékelése történhet:

a) szorgalmi időszakban a tanórán tett írásbeli vagy szóbeli számonkéréssel, írásbeli (zárthelyi) dolgozattal, otthoni munkával készített feladat értékelésével vagy gyakorlati feladat-végrehajtás értékelésével félévközi jegy formájában;
b) a vizsgaidőszakban tett vizsgával;
c) a félévközi követelmények és a vizsga alapján együttesen.
Kredittel nem rendelkező kritériumkövetelmény esetén annak teljesítésének feltétele önmagában az aláírás is lehet.
A hallgató tanulmányait záróvizsgával fejezi be. A záróvizsga az oklevél megszerzéséhez szükséges ismeretek, készségek és képességek ellenőrzése és értékelése, amelynek során a hallgatónak arról is tanúságot kell tennie, hogy a tanult ismereteket alkalmazni tudja.
Az értékeléstípusok rövidítései:
- évközi értékelés: ÉÉ / évközi értékelés (((záróvizsga tárgy((ÉÉ(Z)))
- gyakorlati jegy: GYJ / gyakorlati jegy (((záróvizsga tárgy((GYJ(Z)))
- kollokvium: K / kollokvium (((záróvizsga tárgy((K(Z)))
- beszámoló: B
- projektfeladat: PF
- alapvizsga: AV
- szigorlat: SZG
- komplex vizsga: KV
- záróvizsga: ZV
Az ismeretek ellenőrzésének rendjét részletesen a vonatkozó jogszabályokban, valamint a Tanulmányi és Vizsgaszabályzatban meghatározottak alapján:
- a jelen ajánlott tanterv részét képező tantárgyi programok, valamint
- a záróvizsga tekintetében a jelen fejezet 12. pontja határozzák meg.

12. A záróvizsga

12.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei

A záróvizsgára bocsátás feltételei:
- az abszolutórium (végbizonyítvány megszerzése): a tantervben előírt vizsgák eredményes letételét és – a szakdolgozat (diplomamunka) elkészítésének kivételével – más tanulmányi követelmények teljesítését, illetve a képzési és kimeneti követelményekben előírt kreditpontok megszerzését igazolja, amely minősítés és értékelés nélkül tanúsítja, hogy a hallgató a tantervben előírt tanulmányi és vizsgakövetelménynek mindenben eleget tett
- a bírálaton részt vett szakdolgozat/diplomamunka

12.2. A záróvizsga részei

- a szakdolgozat eredményes megvédése;
- komplex szóbeli vizsga.
A záróvizsga két részből áll:
Első része a bírálaton részt vett szakdolgozat védése és értékelésének megállapítása. A záróvizsga bizottság tehát külön, ötfokozatú érdemjegyet ad a szakdolgozatra.
Második része a szakhoz kapcsolódó komplex szaktárgyi szóbeli vizsga.

12.3 A záróvizsga eredménye

Feleletükre egy ötfokozatú érdemjegyet kapnak.
A záróvizsga eredménye megállapításának módja.
A TVSZ értelmében a záróvizsga érdemjegyét a kapott osztályzatok számtani átlaga adja. Bármelyik elem vizsgatételére kapott elégtelen osztályzat esetében a záróvizsga értékelése elégtelen. A több elemből álló záróvizsga esetén az egyes elemeket külön érdemjeggyel

kell értékelni. Eltérő szabály hiányában beépíthető a TVSZ 54. § (3) bekezdése által meghatározott számítási mód:
„(3) Általában a záróvizsga eredményét – amelynek kiszámítási módja az ajánlott tanterv által meghatározottan eltérő lehet – a részeredményeinek egyszerű átlaga képezi, az alábbiak szerint:
ZvÖ=(SzD + Zv) / 2
Azaz a záróvizsga összesített eredménye a szakdolgozatra adott egy osztályzat, a záróvizsga szóbeli részére adott egy osztályzat összegének egyszerű átlaga."

13. A szakdolgozat/diplomamunka

A szakdolgozat/diplomamunka elkészítésének rendjét, tartalmi és formai követelményeit egyebekben a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat határozza meg.

14. Az oklevél

14.1. Az oklevél kiadásának feltétele

Az oklevél kiadásának feltétele az eredményes záróvizsga.

14.2. Az oklevél minősítésének megállapítása

Az oklevél minősítése megállapításnak részletes szabályai a TVSZ 56. § (3)-(5) bekezdésében meghatározottak szerint:
„(3) Az oklevél minősítését, ha a szak ajánlott tanterve másképpen nem rendelkezik, az alábbiak egyszerű átlaga adja meg:
a) a szakdolgozat védésére adott osztályzat;
b) a záróvizsga szóbeli részére adott (több elemből álló vizsga esetén az elemekre adott osztályzatok átlaga egész számra kerekítve) egy osztályzat;
c) a gyakorlati záróvizsgára adott osztályzat (ha van);
d) a teljesített félévek (két tizedesig kifejezett) súlyozott tanulmányi átlagainak átlaga:
(SZD + ZV + GY + (Á1+…+Án)/n) / 4
Amennyiben a záróvizsga nem tartalmaz gyakorlati elemet:
(SZD + ZV + (Á1+…+Án)/n) / 3
(4) Az oklevél minősítésének megállapítása az alábbi határértékek figyelembevételével történik, ha a fenti módszer alapján számított érték:
a) kitűnő, ha az átlag 5,00
b) jeles, ha az átlag 4,51-4,99
c) jó, ha az átlag 3,51-4,50
d) közepes, ha az átlag 2,51-3,50
e) elégséges, ha az átlag legalább 2,00 – de legfeljebb 2,50.
(5) Kiváló eredménnyel végez az a hallgató, akinek oklevél-minősítése kitűnő. Kiváló eredménnyel végez továbbá az is, akié jeles, valamint az összes többi vizsgájának és gyakorlati jegyének átlaga legalább 4,51."

15. A szakmai gyakorlat

-

16. A külföldi részképzés céljából nemzetközi hallgatói mobilitásra felhasználható időszak (mobilitási ablak)

Az Erasmus+ program lehetőséged ad az alapképzésben résztvevő hallgatóknak, hogy tanulmányi mobilitási, illetve szakmai gyakorlati ösztöndíjban részesüljenek.

A tanulmányi mobilitás lehetővé teszi, hogy a pályázatot elnyert hallgatók egy félévet az Egyetem valamely partnerintézményénél töltsenek, és az ott megszerzett krediteket beszámíttassák itthoni tanulmányaikba. Az ún. csereprogram révén a hallgatók tandíjmentesen tanulhatnak az adott intézményben.

A pályázók az EU országaiba, illetve Izlandra, Liechtenstein, Norvégiába, illetve Törökországba, Szerbiába és Észak-Macedóniába utazhatnak, azokba az intézményekbe, amelyekkel az Egyetem intézményközi szerződést kötött. A választható Egyetemek listája az egyetem honlapján elérhető. A nemzetközi kreditmobilitás (Európán kívüli országok) keretein belül az Egyetem tanévenként és pályázati ciklusonként változó térségbeli partnerintézményekkel biztosít kapcsolatokat.

A Kar által az egyes partnerintézményekkel kötött kétoldalú megállapodások száma folyamatosan növekszik. A képzés célkitűzéseiből adódóan a Kar ösztönzi a hallgatókat a nemzetközi mobilitásban történő részvételre. A külföldi tanulmányokat folytató hallgatók részére kedvezményes tanulmányi rendet biztosít, valamint a Kari Kreditátviteli és Validációs Bizottság széles körben fogadja be a külföldön teljesített tárgyakat a kötelező, vagy a szabadon választható tárgyak körébe.

A képzés felépítéséből eredően a 3., 4. és 5. szemeszter lehet alkalmas külföldi tanulmányok folytatására.

17. További szakspecifikus követelmények

17.1. Specializációválasztás feltételei

A történelem alapszak hallgatói a képzés III. félévben négy lehetséges specializáció közül választhatnak: Hadtörténelem specializáció, Pénztörténet specializáció, Politikai perek specializáció, Hadtörténelem specializáció. A specializációk meghirdetése nem automatikus, arra a hallgatói létszámtól, illetve a jelentkezők létszámától függően kerülhet sor.

A specializációválasztást követően az IV-VI. félévben a hallgatók a specializációhoz rendelt differenciált szakmai ismereteket is teljesítik, a specializációhoz rendelt tanóra-, kredit- és vizsgaterv alapján.

A specializációra felvehető hallgatók számát minden évben a kar dékánja állapítja meg.

Specializációválasztásra az első két aktív félévet követően kerül sor. A specializációra a jelentkezés a Neptun rendszeren keresztül az adott vizsgaidőszak lezárultát követően történik.

A specializációra való bekerülés az adott időszakban jelentkező hallgatók által elért pontszámok (hallgatói sorrend), illetve az általuk megjelölt specializáció sorrend alapján történik.

A hallgatói sorrend az alábbi tényezők értékelése alapján alakul ki:

- a két aktív félév kumulált tanulmányi átlagának átlaga szorozva 10-zel,
- a Karon folytatott tanulmányai alatt az intézményi TDK versenyen elért eredmény határozza meg: I. helyezés: 10 pont, II. helyezés: 8 pont, III. helyezés: 6 pont.
- az intézményi TDK versenyen való részvételért: 2 pont.
- a Történelmi Tudományos Diákkör munkájában való részvétel: 1 pont.

A hallgatók pontszámát (sorrendjét) a Tanulmányi Osztály állapítja meg a jelentkezésre nyitva álló határnapot követő 10 munkanapon belül. A specializációkra való bekerülésre irányuló döntést az oktatási dékánhelyettes a szakfelelőssel és a specializációfelelősökkel együtt készíti elő, az előterjesztést az oktatási dékánhelyettes terjeszti fel a dékán részére jóváhagyásra a hallgatói sorrend megállapítását követő 10 munkanapon belül.

Az adott specializációra a rendelkezésre álló létszámnak megfelelő, legmagasabb pontszámmal rendelkező azon hallgatók kerülnek be, akik elsőként jelölték meg a specializációt. A létszámon felüli hallgatók a sorban következőként megjelölt – szabad hellyel rendelkező - specializáció hallgatói lesznek. Ettől eltérően, amennyiben egyik specializációra sem jelentkeznek többen a rendelkezésre álló keretszám 10 %-ánál, valamennyi hallgatót az általa megjelölt specializációra kell felvenni.

17.2. Szigorlat/alapvizsga/komplex vizsga

-

17.3. Kritériumkövetelmények

Testnevelés

17.4. A mesterképzésbe történő felvételkor hiányzó kreditek megszerzésének feltételei

-

17.5. A képzésben alkalmazott sajátos oktatási-tanulási, tanulás-támogatási eszköztár, módszertan, eljárások

Online és távoktatási tanulás-támogatási eszközök és módszerek használata (pl. Moodle e-learning keretrendszer, Neptun Tanulmányi rendszer, E-közszolgálati Tudásportál, Webináriumok készítése (EDUHOME) és publikálása (pl. Ludovika távoktatási portál).
A Latin nyelv I. és Latin nyelv II. tantárgy teljesítése felel meg a szaknyelvi követelményeknek.
A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:
Amennyiben a tantárgyi program nem rendelkezik másképp, akkor a hallgató köteles foglalkozások 75%-án részt venni. A 75%-ot meghaladó mértékű hiányzás az aláírás megtagadását vonhatja maga után. A 75%-ot meghaladó hiányzás indokolt esetben igazolható (pl.: orvosi kezelésben részesült, szolgálati jogviszonyban áll). Az igazolást a következő tanórán kell a kurzust oktató és a tárgyfelelős részére leadni, illetve elektronikus úton eljuttatni. Az így elmulasztott órák tananyaga önálló felkészüléssel pótolhatók.
Tantárgyak kedvezményes tanulmányi rend mellett történő teljesítésre vonatkozó szabályok:
Az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 20. §-ban rögzített a HTVSZÜB által engedélyezett kedvezményes tanulmányi rendben tanulmányokat folytató hallgatók esetén, amennyiben a tantárgyi program másként nem határoz, a tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége vonatkozásában a hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

Budapest,

Dr. Szerencsés Károly, PhD, habil., egyetemi docens, tanszékvezető

A tantárgyi programok listája

I. Törzsanyag

TDMKTTK100 Retorika és előadás-technika
TTTTB100 Társadalomtudományi ismeretek
TTTTB106 Latin nyelv I.
TTTTB102 Régészeti ismeretek
TTTTB104 A történeti kutatás módszerei
TTTTB105 Az ókori Hellas története
TTTTB109 Római történelem
TTTTB108 Ókortörténet gyakorlat
TTTTB107 Ókori vallástörténet
TTTTB103 Történelem segédtudományai
TDMKTB300 Kutatásmódszertan
TDMKTB200 Tudományos írás és tudománykommunikáció
TTTTB116 Latin nyelv II.
TTTTB113 Koraközépkor
TTTTB112 Érett és kései középkor
TTTTB111 Egyetemes középkor
TTTTB115 Magyar őstörténet és Árpád-kor története
TTTTB110 A Magyar Királyság fénykora
TTTTB114 Középkori magyar történelem
TTTTB117 Művészettörténet
TTTTB120 Kora újkori egyetemes történelem (1492–1789)
TTTTB119 Hitélet és konfliktusok a középkori és kora újkori Európában
TTTTB121 Kora újkori magyar történelem (1526–1790)
TTTTB122 A hosszú 19. század története (1789–1914)
TTTTB118 A „nevezetes tollvonástól” Aradig (magyar történelem 1790–1849)
TTTTB125 Önkényuralom és dualizmus (1849–1914)
TTTTB124 A politikai gondolkodás története a XVIII. századtól az ezredfordulóig
TTTTB123 A nagy háború kora (Magyar és egyetemes történelem 1914–1920)
TTTTB130 A két háború közötti korszak (egyetemes történelem 1920–1939)
TTTTB129 A Horthy-korszak története (1920–1939)
TTTTB131 A második világháború kora (Magyar és egyetemes történelem 1939–1945)
TTTTB132 Historiográfia

TTTTB140 A hidegháború kora (Egyetemes történelem 1945–1991)

TTTTB137 A kommunista diktatúra kora és a rendszerváltoztatás Magyarországon (1945–1991)

TTTTB138 A szovjet megszállástól a szabadságharcig (magyar történelem 1945–1956)

TTTTB136 A kádári diktatúra és a rendszerváltoztatás (1956–1991)

TTTTB139 Geopolitika

II. Szakdolgozat/Diplomamunka

TTTTB135 Szakdolgozat/Diplomamunka tantárgya

III. Szakmai gyakorlat

-

IV. Szabadon választható tantárgyak

Külön lista szerint.

V. Kritériumkövetelmények

TTTTB128 Magyar történelmi komplex terepgyakorlat

Testnevelés

VI. Kötelezően választható tantárgyak

<u>Választástörténet specializáció</u>

TTTTB126 Összehasonlító választástörténet

TTTTB127 Választások a klasszikus ókorban (Athén, Róma)

ÁÁJTB106 A rendi választások története Magyarországon

ÁÁJTB107 Választások és választójog Magyarországon 1848-1917-ig

TTTTB134 Választások és választójog Magyarországon az világháborúk korában (1918-1943)

TTTTB133 Választások és látszatválasztások Magyarországon 1945-1989

TTTTB141 Pillanatképek a népszavazások történetéből

TTTTB142 Magyar választások 1990-2014

<u>Politikai perek specializáció</u>

ÁÁJTB101 A politikai bíráskodás és a büntetőjog történeti alapjai

TTTTB406 Nagy ókori perek

ÁÁJTB100 A boszorkányperek és az inkvizíció története

ÁÁJTB102 Politikai perek az újkori Magyarország (1918-ig)

ÁÁJTB103 A Horthy-korszak politikai perei

TTTTB411 A nürnbergi per és a népbírósági eljárások Magyarországon

TTTTB410 A kommunista diktatúra politikai perei

ÁÁJTB104 Politikai perek a nyugati világban és a Nemzetközi Bíróságon

Pénztörténet specializáció

TTTTB400	A gazdaságtörténet elméleti alapjai
TTTTB404	Az éremművesség és a bankjegymetszés története és jelenlegi gyakorlata
TTTTB405	Az ókor pénztörténete
TTTTB403	Anyagismeret: ókori pénzek
TTTTB401	A középkor pénztörténete
TTTTB402	Anyagismeret: középkori pénzek
TTTTB409	Az újkor pénztörténete
TTTTB408	Anyagismeret: újkori pénzek
TTTTB413	A nemzeti pénzrendszerek és a szupranacionális fizetőeszközök kora
TTTTB414	Anyagismeret: modern fizetőeszközök (pénzérmék, bankjegyek, értékpapírok stb.)

Hadtörténelem specializáció

HKHFKTB100	Bevezetés a hadtörténelembe
ÁÁJTB105	Ókori hadtörténelem
HKHFKTB102	Középkori hadtörténelem
HKHFKTB101	Kora újkori és újkori hadtörténelem
HKKVTB100	20. századi hadtörténelem
HKHFKTB103	Hadtörténelem terepmunka

TANTÁRGYI PROGRAMOK

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TDMKTTK100**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Retorika és előadás-technika
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Rhetoric and public speaking techniques
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**
   - 5.1. anglisztika alapképzési szak;
   - 5.2. kommunikáció- és médiatudomány alapképzési szak / valamennyi specializáció;
   - 5.3. magyar alapképzési szak / valamennyi specializáció;
   - 5.4. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;
6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Digitális Média és Kommunikáció Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Veszelszki Ágnes, PhD, egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja, hogy a retorikát mint stratégiai cselekvést mutassa be és gyakoroltassa a diákokkal. A kurzus alapvetése, hogy a retorika nem pusztán a verbális szövegek előállításának módszere, hanem magatartás, illetve érzékenység; olyan komplex viselkedés, amely megalapozza és fejleszti a kommunikációs részvételi kultúrát. A tantárgy elméleti része a fogalomkeretre, a multidiszciplináris háttérirodalomra, a gyakorlati rész a retorikai magatartás és a retorikai akciók (beszéd, prezentáció, felszólalás stb.) gyakorlására irányul. A kurzus során a hallgatók többféle tervező, alkotó és elemző feladatban vesznek részt, egyénileg, illetve csapatban.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The aim of the course is to introduce and practice rhetoric as a strategic action. The basic premise of the course is that rhetoric is not merely a method of producing verbal texts, but an attitude and sensibility; a complex behaviour that establishes and develops a participatory culture of communication. The theoretical part of the course focuses on the conceptual framework and the multidisciplinary background literature, while the practical part focuses on the practice of rhetorical behaviour and rhetorical actions (speech, presentation, oration, etc.). During the course, students will participate in a variety of planning, creative and analytical exercises, individually and in teams.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Ismeri a társadalomtudományi fogalomkészlet minden fontosabb elemét, érti az összefüggéseket, amelyek a társadalom és a társadalmi kommunikáció szaktudományos értelmezésének az alapját képezik. Ismeri a társadalom működésével kapcsolatos összefüggéseket, az ezekre vonatkozó szaktudományos kontextusokat. Ismeri és érti a kommunikáció és médiatudomány által vizsgált társadalmi jelenségek és alrendszereik működési mechanizmusait. Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét. Európai és kulturális kontextusukra való kitekintéssel ismeri a magyar nyelv és irodalom kommunikációs formáinak, szövegtípusainak, történeti folyamatainak és jelentős korszakainak fő sajátosságait. - Ismeri a nyelvtudomány és az irodalomtudomány jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét.

-

Képességei:

Képes szakterületének új ismereteit hatékonyan feldolgozni. Magabiztosan kezeli a nyomtatott és a digitális szakirodalmi forrásokat, a társadalomtudományi és médiakutatási adatbázisokat és a működtetésükre szolgáló eszközöket. A gyakorlati alkalmazhatóság szintjén képes szakterületére vonatkozó (személyközi, csoportos, nyilvános, szervezeti, kultúraközi és tömegkommunikáció) döntéshozatali folyamatokban döntéseket hozni. Képes a társadalmi kommunikáció alapvető elméleteinek és koncepcióinak szintetizáló összevetésére, racionális érvek kifejtésére, vagyis a kommunikáció különböző színterein zajló viták során véleménye megformálására és véleményének megvédésére. Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket. Képes alkalmazói tudását az információs technológián alapuló írásbeli és szóbeli kommunikációban fejleszteni.

-

Attitűdje:

Elfogadja és következetesen vállalja a társadalomtudományi gondolkodás sokszínűségét, és hitelesen képviseli szűkebb és tágabb környezetében ennek szemléleti alapjait. Nyitott a kritikus önértékelésre, a szakmai továbbképzés különböző formáira, az értelmiségi világlátás önfejlesztő módszereire és törekszik önmaga fejlesztésére e területeken. Képes kommunikációs készségek elsajátítására és ezek

folyamatos fejlesztésére, önreflexióra e területen mutatott képességeivel kapcsolatban. Tudatosan képviseli a megismert szaknyelvi és kommunikációs normákat, szakmájának gondolkodásmódját hitelesen közvetíti.

-

Autonómiája és felelőssége:

A kommunikáció és médiatudomány szakmai közegeiben önálló és kezdeményező szerepet vállal az általa elfogadott társadalomfelfogás érvényesítésében. Saját szakmai közegében olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot alakít ki, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Felelősséget vállal az általa készített anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegekért, tudatában van azok lehetséges következményeinek.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Knows all the important elements of social science terminology and understands the relationships that form the basis of the scientific interpretation of society and social communication. Knows the relationships related to the functioning of society and the scientific contexts pertaining to them. Knows and understands the mechanisms of social phenomena and their subsystems in communication and media science. Knows the characteristic written and oral, scientific and public, popular genres of Hungarian and European cultures and their system of rulesKnows the main characteristics of the communication forms, text types, historical processes, and significant periods of the Hungarian language and literature, with a view to their European and cultural context. - Knows the typical written and oral, academic and public, popular genres of linguistics and literary studies and their system of rules.

-

Capabilities:

Capable of processing new knowledge in the field of communication science. Confident in the use of academic literature in both print and digital form, media research databases and data management tools. Capable of making decisions at the level of practical applicability related to processes in his/her field (interpersonal, group, public, organisational, intercultural and mass communication). Capable of synthesising and comparing the fundamental theories and concepts of social communication, formulating rational arguments, and defending his/her opinions during debates in various communication settings. Capable of preventing and, if necessary, effectively managing conflicts and bullying. Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography. Capable of developing his/her applied knowledge in written and oral communication based on information technology.

-

Attitude:

Accepts and consistently embraces the diversity of approaches within social science, and authentically represents the philosophical underpinnings of social science in its broader and narrower contexts. Open to critical self-assessment, various forms of

professional development, and self-improvement methods characteristic of an intellectual stance, and strives to develop himself/herself in these areas. Capable of acquiring and continuously developing communication skills, and self-reflective about his/her abilities in this area. Consciously represents the specialised linguistic and communicative standards, and authentically conveys the mindset of his/her profession.

-

Autonomy and responsibility:

Takes an independent and proactive role in the professional environments of communication and media studies to enforce the social values he/she identifies with. Develops a historically and politically coherent individual standpoint in his/her professional environment, which aids his/her own, as well as his/her environment's development and awareness. Takes responsibility for the professional texts he/she produces in his/her native language and foreign languages, and is aware of their possible consequences.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

Egyidejű felvétellel nem megengedett tantárgyak:

Egyidejű felvétellel megengedett tantárgyak:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Bevezetés: retorikai alapok (Introduction: rhetorical basis)

12.2. Mi a TED-beszédek kulcsa? (What’s the key to TED-speeches?)

12.3. Tudománykommunikáció (Science communication)

12.4. Stílus, közönség, előadói módszerek (Style, audience, and public speaking techniques)

12.5. Beszédstruktúra (Speech structure)

12.6. Beszédtechnika (Speech technique)

12.7. Érvelési hibák (Logical fallacies)

12.8. Diasor felsőfokon: prezentációs technikák, adatvizualizáció (Presentation techniques and data visualization)

12.9. Vizuális retorika (Visual rhetoric)

12.10. Politikai retorika (Political rhetoric)

12.11. Illat- és zeneretorika (The rhetoric of scent and music)

12.12. Csoportmunka: kampányszövegírás (Group work: campaign speech writing)

12.13. Egyéni, tematikus beszédek előadása 1. (Individual speeches 1)

12.14. Egyéni, tematikus beszédek előadása 2. (Individual speeches 2)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 1. félév/ősz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató köteles a foglalkozások legalább 75%-án részt venni. Az ezt meghaladó, egy alkalom jogos (pl. kórházi kezelés, rendkívüli szolgálat) indokkal történt, igazolt hiányzást a hallgató egy beadandó dolgozat elkészítésével pótolhatja. A dolgozat témáját, formai követelményeit, terjedelmét, benyújtási határidejét az oktatóval kell a szemeszter ideje alatt egyeztetni. További hiányzás esetén a hallgató nem szerezheti meg az aláírást.

Tartós, indokolt távollét (pl.: tartós kórházi kezelés, szolgálati távollét stb.) esetében a hallgató a pótlást házidolgozat formájában teljesíti az oktatóval egyeztetett témakörben és határidőre. A kedvezményes tanulmányi rendben tanulmányokat folytató hallgatókra a tantervi főszövegben rögzített általános szabályozás érvényes.

15. **Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

Villámbeszédek (pitch) készítése, kiscsoportos prezentációk, beszéd- és interakcióelemzések, egyéni, improvizációs gyakorlatok.

16. **Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:**

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon és a 15. pontban meghatározott félévközi feladatok legalább elégséges teljesítése.

16.2. Az értékelés:

A teljesítmény egy önállóan megírt, előadott beszéd, valamint az órai aktivitás alapján kerül értékelésre. Az órai aktivitás 25%, a gyakorlati feladatok 75% súllyal kerül figyelembevételre.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges (2) gyakorlati jegy.

17. **Irodalomjegyzék:**

17.1. Kötelező irodalom:

1. Aczél Petra: Neked van igazad? Érvelés és meggyőzés a gyakorlatban, Tinta Kiadó, Budapest 2017. ISBN: 9789634090830;

2. Adamik Tamás – Adamikné Jászó Anna – Aczél Petra: Retorika, Osiris Kiadó, Budapest 2005. ISBN: 978 963 389 466 8;

3. Adamikné Jászó Anna: 33 retorikai elemzés, Tinta Kiadó, Budapest 2022. ISBN: 9789634093541;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Anderson, Chris: Ted Talks: The Official TED Guide to Public Speaking, Houghton Mifflin Harcourt, Boston 2016. ISBN: 1328710289;

Budapest, 2025.

Dr. Veszelszki Ágnes, PhD
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB100**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Társadalomtudományi ismeretek
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Introduction to Social Sciences
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. anglisztika alapképzési szak;

   5.2. kommunikáció- és médiatudomány alapképzési szak / valamennyi specializáció;

   5.3. magyar alapképzési szak / valamennyi specializáció;

   5.4. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Ványi Éva, PhD, egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tárgy célja bevezetni a hallgatókat a társadalomtudomány alapjaiba. A tárgy keretein belül a hallgatók megismerkednek a társadalomtudományok kialakulásával, alapvető fogalomkészletével. A tárgy keretén belül foglalkozunk a modern társadalom kialakulásával, a társadalomszerkezettel, valamint a meghatározó normákkal, értékkel. A kurzus második felében értelmezzük a modern társadalmi problémákat, hogy a hallgatók megfelelően tájékozottak legyenek a legfontosabb társadalmi jelenségeket illetően.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is to introduce students to the fundamentals of the social sciences. Students will learn about the development of the social sciences and their

basic concepts. The course will discuss the development of modern society, the structure of society and the norms and values that define it. In the second half of the course, modern social problems will be interpreted that students can be adequately informed about the most important social phenomena.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Ismeri a társadalomtudományi fogalomkészlet minden fontosabb elemét, érti az összefüggéseket, amelyek a társadalom és a társadalmi kommunikáció szaktudományos értelmezésének az alapját képezik. Ismeri a társadalom működésével kapcsolatos összefüggéseket, az ezekre vonatkozó szaktudományos kontextusokat. Áttekintéssel rendelkezik a szakterülethez tartozó társadalmi létszférák, azaz az intézmények, mint a gazdaság, politika, tudomány, művészet, moralitás, vallás, nyelv, jog normatív rendszereiről és működési gyakorlatáról.

-

Képességei:

Képes eligazodni szakterületének mélyebb összefüggései és a gyakorlat által felvetett konkrét társadalmi, kommunikációs és médiatudományi problémák, valamint azok lehetséges megoldási módszerei között. Szakmai szóhasználata során magabiztosan használja a szakma szókincsét, a szakma szaktudományos alapfogalmait, és a rájuk épülő speciális szakszókészlet elemeit. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére.

-

Attitűdje:

Nyitott a társadalmi változások dinamikus és értékalapú befogadására, fogékony az előítéletek ellen küzdő szemléleti alapok adaptálására. Elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Érti és elfogadja, hogy a nyelvi és irodalmi jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Elfogadja a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét, és felvállalja ezen értékeket képviseletét. Képviseli a magyar és az európai identitás nyelvi, vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Igénye van az Európán kívüli kultúrák megismerésére, nyitottan és elfogadóan viszonyul e kultúrákhoz. Elfogadja és következetesen vállalja a társadalomtudományi gondolkodás sokszínűségét, és hitelesen képviseli szűkebb és tágabb környezetében ennek szemléleti alapjait. Érzékeny és nyitott a legsúlyosabb társadalmi problémákra, szemléletét áthatja az elesettekkel és a kiszolgáltatottakkal szembeni szakmai és emberi szolidaritás. Elkötelezett a társadalmi egyenlőség, az élet minden területén érvényes demokratikus értékek, a jogállamiság és az európai értékközösség mellett és véleményét a megfelelő formában meg is tudja fogalmazni. Érti és képviseli saját szakterülete, szaktudománya kritikai megközelítéseit.

-

Autonómiája és felelőssége:

Saját szakmai közegében olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot alakít ki, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Knows all the important elements of social science terminology and understands the relationships that form the basis of the scientific interpretation of society and social communication. Knows the relationships related to the functioning of society and the scientific contexts pertaining to them. Has an overview of the social spheres related to the field, such as the normative systems and operational practices of institutions like the economy, politics, science, art, morality, religion, language, and law.

-

Capabilities:

Capable of understanding the deeper contexts of communication science, the specific society-, communication- and media-related problems arising in practice, as well as the range of possible approaches to solving such problems. In his/her professional communication, he/she confidently uses the terminology of communication and media science, the key concepts of the field, and the special vocabulary of the profession. Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters.

-

Attitude:

Open to the dynamic and value-based reception of social changes, and receptive to adopting perspectives that combat prejudices.Accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and subject to change. Understands and accepts that linguistic and literary phenomena are historically and socially determined and variable. Accepts the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity, and commits to representing these values. Represents the linguistic, religious, social, historical, and contemporary diversity of Hungarian and European identity. Desires to learn about cultures outside Europe, and approaches these cultures with openness and acceptance. Accepts and consistently embraces the diversity of approaches within social science, and authentically represents the philosophical underpinnings of social science in its broader and narrower contexts. Sensitive and open to serious social problems, and his/her approach is permeated by professional and human solidarity with the disadvantaged and vulnerable. Committed to social equality, democratic values applicable in all areas of life, the rule of law, and the European community of values, and capable of articulating his/her opinions in the appropriate form. Understands and represents the critical approaches of his/her field and discipline.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint in his/her professional environment, which aids his/her own, as well as his/her environment's development and awareness.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

Egyidejű felvétellel nem megengedett tantárgyak:

Egyidejű felvétellel megengedett tantárgyak:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Bevezetés: a társadalomtudományok eredete, társadalomtudományi alapfogalmak (Introduction: origins of social sciences, basic concepts of social sciences)

12.2. A társadalomtudomány atyja: Max Weber elméleti alapvetései (The father of social sciences: the theoretical foundations of Max Weber)

12.3. A modern társadalmak kialakulása és jellegzetességei (The emergence and characteristics of modern societies)

12.4. Társadalmi rétegződés, társadalmi csoportok, társadalmi mobilitás (Social stratification, social groups, social mobility)

12.5. Társadalomszerveződés és kultúra: normák, értékek, jogok, kötelezettségek (Social organisation and culture: norms, values, rights, duties)

12.6. A társadalmi együttélés alapjai: család, közösség, nemzet, identitás, vallás (Foundations of social life: family, community, nation, identity, religion)

12.7. Társadalmi alrendszerek: a modern gazdasági rendszerek alapjai (Social subsystems: the foundations of modern economic systems)

12.8. Társadalmi alrendszerek: a modern politikai rendszerek (Social subsystems: foundations of modern political systems)

12.9. A magyar társadalmi fejlődés mérföldkövei (Milestones in Hungarian social development)

12.10. Modern társadalmi problémák: fogyasztói társadalom és globalizáció (Modern social problems: the consumer society and globalisation)

12.11. Modern társadalmi problémák: mediatizált társadalom (Contemporary social problems: the media society)

12.12. Modern társadalmi problémák: demográfiai kihívások, migráció, etnikai kérdések a világban (Contemporary social problems: demographic challenges, migration, ethnic issues in the World)

12.13. Modern társadalmi problémák: vagyoni egyenlőtlenség, szegénység (Contemporary social problems: wealth inequality, poverty)

12.14. Posztmodern társadalom? Társadalmi érték és normaváltozások a XXI. században (Postmodern society? Changes in social values and norms in the 21st century)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 1. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató köteles foglalkozások legalább 75%-án részt venni. Az ezt meghaladó, egy alkalom jogos (betegség, kórházi kezelés, rendkívüli szolgálat) indokkal történt, igazolt hiányzást a hallgató egy beadandó dolgozat elkészítésével pótolhatja. A dolgozat témáját, formai követelményeit, terjedelmét, benyújtási határidejét az oktatóval kell a szemeszter ideje alatt egyeztetni. További hiányzás esetén a hallgató nem szerezheti meg az aláírást.

Tartós, indokolt távollét (pl.: tartós kórházi kezelés, szolgálati távollét stb.) esetében a hallgató a pótlást házidolgozat formájában teljesíti az oktatóval egyeztetett témakörben és határidőre.

Az egyéni tanrenddel rendelkező hallgatók, valamint a tanulmányaikat külföldön folytató hallgatók (Erasmus, egyéb külföldi ösztöndíjprogram) a foglalkozásokon való részvétel alól felmentést kapnak. Az érdemjegyet a félév végi vizsga teljesítésével szerzik meg. A hallgató köteles az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

nincsenek félévközi feladatok

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon.

16.2. Az értékelés:

Az értékelés alapja a vizsgaidőszakban teljesített szóbeli vizsga az előadás anyagából, valamint a kijelölt kötelező szakirodalomból.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges kollokviumi érdemjegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Andorka Rudolf: Bevezetés a szociológiába, Osiris Kiadó, Budapest 2006. ISBN: 9789633898482;

2. Bayer József – Jávor István – Utasi Ágnes: Társadalomismeret - A politika, a munka világa, az életmód kérdései, Dinasztia Kiadó, Budapest 2015. ISBN: 9789636571290;

3. Giddens, Anthony: Szociológia, Osiris, Budapest 2008. ISBN: 9789633899847;

4. Valuch Tibor: A jelenkori magyar társadalom, Osiris Kiadó, Budapest 2015. ISBN: 9789632762548;

5. Valuch Tibor: Magyarország társadalomtörténete a XX. század második felében, Osiris Kiadó, Budapest 2001. ISBN: 9789633898130;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Alexander, Jeffrey C.: What Makes a Social Crisis? - The Societalization Of

Social Problems, Polity Press, Cambridge 2019. ISBN: 978-1-509-53824-9;

2. Tomka Béla: Európa társadalomtörténete a XX. században, Osiris Kiadó, Budapest 2009. ISBN: 978-963-276-012-4;

Budapest, 2025.

Dr. Ványi Éva, PhD
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB102**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Régészeti ismeretek
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Basic Skills of Archaeology
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja a hallgatók megismertetése az alapvető régészeti fogalmakkal, módszerekkel, a régészeti segédtudományokkal, valamint a különböző korszakok régészetének hazai és nemzetközi alapismereteivel.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is to acquaint the students with basic archaeological concepts and methods, auxiliary archeological sciences, as well as the domestic and international basic knowledge of archeology of different eras.

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében.

Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra

legfontosabb vonásait.

Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét.

Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait.

Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel.

Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

Egy modern idegen nyelven képes eligazodni a szakirodalmakban, különös tekintettel a szakterminológiára.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát.

Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni.

Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére.

Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére.

Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni.

Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.

Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak.

Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét.

Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit.

A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti.

Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét.

Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére.

Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására.

Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását.

Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel.

Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek.

A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében.

Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.

Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena.

Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture.

Knows the characteristic written and oral, scientific and public, popular genres of Hungarian and European cultures and their system of rules.

Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation.

Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography.

Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

Capable of navigating specialist literature in a modern foreign language, with particular attention to terminology.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness.

Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context.

Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters.

Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams).

Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre.

Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography.

Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable.

Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity.

Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields.

Authentically conveys the mindset of historiography.

Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems.

Strives for the continuous development of his/her knowledge of history.

Develops a critical approach to analysing and processing information.

Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment.

Effectively collaborates with national and international communities related to the field of historiography.

Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences.

Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness.

Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines.

Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. **A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):**

12.1. A régészet tárgya, alapfogalmai és segédtudományai (The subject, basic concepts and auxiliary sciences of archaeology)

12.2. A lelőhelyfelderítéstől az ásatásig (From the archaeological exploration to excavation)

12.3. Keltezési módszerek és időrend (Dating methods and chronology)

12.4. Társadalomrégészet (Social archeology)

12.5. Környezetrégészet (Environmental archaeology)

12.6. Létfenntartás és étrend (Livelihoods and food)

12.7. Kézművesség és technológia (Craft production and technology)

12.8. Kereskedelem és csere (Trade and exchange)

12.9. Kognitív régészet, művészet és vallás (Cognitive archaeology, art and religion)

12.10. Ősrégészet (Prehistoric archaeology)

12.11. Klasszika archeológia (Classical archaeology)

12.12. Római provinciális régészet (Pannonia provincia) (Roman provincial archaeology (province of Pannonia)

12.13. A népvándorlás kor és a honfoglalás kor régészete a Kárpát-medencében (The archeology of the migration periode and the age of Hungarian conquest in the Carpathian Basin)

12.14. Középkori és kora újkori régészet a Kárpát medencében (Medieval and early modern archeology in the Carpathian Basin)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 1. félév/ősz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató legfeljebb három alkalomról hiányozhat.

Tartós, indokolt távollét (pl.: orvosi, szolgálati stb.): a hallgató a pótlást házi dolgozat formájában teljesíti az oktatóval egyeztetett témakörben és határidőre.

Egyéni tanrenden lévő hallgató: a hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. **Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. Az órán a kötelező szakirodalom vonatkozó részének elolvasása rendszeresen ellenőrzésre kerül, aki nem képes szóban, óráról órára, ismeretterjesztő szinten bemutatni az adott témát,

attól az aláírás megtagadható.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az órán a kötelező szakirodalom vonatkozó részének elolvasása rendszeresen ellenőrzésre kerül, aki nem képes szóban, óráról órára, ismeretterjesztő szinten bemutatni az adott témát, attól az aláírás megtagadható. A félév során három hiányzás lehetséges. Aki ennél többet hiányzik az órákról, az nem kaphat aláírást.

16.2. Az értékelés:

Az értékelés szóbeli vizsga keretében történik. A szóbeli beszámoló első részén a vizsgázó szabadon beszélhet egy általa választott témakörről (1–14. közül) a szakirodalom alapján. A vizsga második részében a vizsgáztató bármelyik témakörből kérdezhet, és a vizsgázónak az órán elhangzottak és a kötelező szakirodalom alapján kell arról beszélnie. Az értékelés ötfokozatú skálán történik.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges kollokvium.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Gyöngyössy Márton: A kincstalálástól az ásatásig. A régészeti feltárási jog története és hatályos szabályozása Magyarországon., Martin Opitz Kiadó, Budapest 2016. ISBN: 9789639987180;

2. Renfrew, Colin – Bahn, Paul: Régészet. Elmélet, módszer, gyakorlat., Osiris Kiadó, Budapest 1999, 2005. ISBN: 9789633898093;

3. Visy Zsolt: Magyar régészet az ezredfordulón., Teleki László Alapítvány, Budapest 2003. ISBN: 96386291077;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. The Times Atlasz Régészet., Akadémiai Kiadó, Budapest 1994. ISBN: 9630567393;

2. Bahn, Paul G.: A régészet világatlasza. A múlt titkai., Kossuth Kiadó, Budapest 2007. ISBN: 9630943727;

3. Ceram, C. W.: A régészet regénye., Gondolat Kiadó (reprint: Háttér Kiadó), Budapest 1965. ISBN: 9638128623;

4. Gyöngyössy Márton – Ottományi Katalin: Képek a múltból. Az elmúlt évek ásatásaiból Pest megyében., Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága, Szentendre 2008. ISBN: 9789639590267;

5. Renfrew, Colin: A civilizáció előtt. A radiokarbon-forradalom és Európa őstörténete., Osiris Kiadó, Budapest 1995. ISBN: 9633790778;

Budapest, 2025.

Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil.
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB103**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Történelem segédtudományai
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** The Auxiliary Sciences of History
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja a hallgatók megismertetése az alapvető történeti segédtudományokkal, azok hazai és nemzetközi történetével, alapfogalmaival, módszereivel, valamint a különböző diszciplínák felhasználási lehetőségeivel.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is to acquaint the students with the basic auxiliary sciences of history, their domestic and international history, basic concepts and methods, as well as the possibilities of using the different disciplines.

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

    Tudása:

    Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében.

    Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra

legfontosabb vonásait.

Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét.

Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait.

Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel.

Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

Egy modern idegen nyelven képes eligazodni a szakirodalmakban, különös tekintettel a szakterminológiára.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát.

Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni.

Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére.

Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére.

Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni.

Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.

Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak.

Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét.

Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit.

A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti.

Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét.

Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére.

Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására.

Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását.

Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel.

Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek.

A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében.

Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.

Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena.

Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture.

Knows the characteristic written and oral, scientific and public, popular genres of Hungarian and European cultures and their system of rules.

Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation.

Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography.

Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

Capable of navigating specialist literature in a modern foreign language, with particular attention to terminology.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness.

Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context.

Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters.

Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams).

Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre.

Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography.

Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable.

Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity.

Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields.

Authentically conveys the mindset of historiography.

Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems.

Strives for the continuous development of his/her knowledge of history.

Develops a critical approach to analysing and processing information.

Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment.

Effectively collaborates with national and international communities related to the field of historiography.

Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences.

Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness.

Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines.

Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A történelem segédtudományainak alapfogalmai, osztályozásai és története (Basic concepts, classifications and history of auxiliary sciences of history)

12.2. Oklevéltan és irattan (Medieval amd modern diplomatics)

12.3. Írástörténet. Felirattan (Paleography end Epigraphy)

12.4. Kodikológia. Papírismeret (Codicology and papyrology)

12.5. Időszámítástan (Chronology)

12.6. Címertan (Heraldry)

12.7. Eredet- vagy származástan. Archontológia (Genealogy, Archontology)

12.8. Pecséttan. Kitüntetéstan (Sigillography. Phaleristics)

12.9. Jelvénytan. Zászlótan (Insigniology. Vexillology)

12.10. Éremtan (Numismatics)

12.11. Értékpapírtan. Méréstan (Paper money and securities. Metrology)

12.12. Történeti földrajz. Történeti éghajlattan (Historical geography. Historical climatology)

12.13. Történeti névtan (Onomastics)

12.14. Történeti ikonográfia (Historical iconography)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 1. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató legfeljebb három alkalomról hiányozhat.

Tartós, indokolt távollét (pl.: orvosi, szolgálati stb.): a hallgató a pótlást házi dolgozat formájában teljesíti az oktatóval egyeztetett témakörben és határidőre.

Egyéni tanrenden lévő hallgató: a hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. Az órán a kötelező szakirodalom vonatkozó részének elolvasása rendszeresen ellenőrzésre kerül, aki nem képes szóban, óráról órára, ismeretterjesztő szinten bemutatni az adott témát, attól az aláírás megtagadható.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az órán a kötelező szakirodalom vonatkozó részének elolvasása rendszeresen ellenőrzésre kerül, aki nem képes szóban, óráról órára, ismeretterjesztő szinten bemutatni az adott témát, attól az aláírás megtagadható. A félév során három hiányzás lehetséges. Aki ennél többet hiányzik az órákról, az nem kaphat aláírást.

16.2. Az értékelés:

Az értékelés szóbeli vizsga keretében történik. A szóbeli beszámoló első részén a vizsgázó szabadon beszélhet egy általa választott témakörről (1–14. közül) a szakirodalom alapján. A vizsga második részében a vizsgáztató bármelyik témakörből kérdezhet, és a vizsgázónak az órán elhangzottak és a kötelező szakirodalom alapján kell arról beszélnie. Az értékelés ötfokozatú skálán történik.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges kollokvium.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Bertényi Iván: A történelem segédtudományai., Osiris Kiadó, Budapest 2006. ISBN: 9633891450;

2. Gyöngyössy Márton: Iránytű. Módszertani bevezetés Magyarország történelmének tanulmányozásához., Ludovika Egyetemi Kiadó, Budapest 2024. ISBN: 9789636530945;

3. Kállay István: A történelem segédtudományai., Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Budapest 1986. ISBN: 9634621111;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Bak Borbála: Magyarország történeti topográfiája. A honfoglalástól 1950-ig., História – MTA Történettudományi Intézete, Budapest 1997. ISBN: 963049809x;

2. Bertényi Iván: Magyar címertan, Osiris Kiadó, Budapest 2003. ISBN: 9633895030;

3. Gyöngyössy Márton: Bevezetés a numizmatikába., L'Harmattan, Budapest 2025. ISBN: 9789636461454;

4. Hahn István: Naptári rendszerek és időszámítás., Gondolat Kiadó, Budapest 1983. ISBN: 9632812506;

5. Kéki Béla: Az írás története., Gondolat Kiadó, Budapest 1975. ISBN: 9632800842;

Budapest, 2025.

Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil.
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB104**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** A történeti kutatás módszerei
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Methods of historical research
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Nánay Mihály, PhD, közszolgálati egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tárgy célja, hogy bevezetést nyújtson a hallgatók számára a tudományos munka írásának alapelveibe, hogy megismertesse őket az adatbázis-kezelés, az információ-feldolgozás alapjaival és ezen túlmenően a kutatás általános szabályaival és folyamatával. Ennek során a hallgatók a szakmai kulcskompetenciák mellett jelentős előrelépést érhetnek el a generikus kompetenciák terén is. A tárgy elvégzésével elmélyült tudásanyagra tehetnek szert a tudományos alapkompetenciák, továbbá a tanulás tanulása és az informatikai készségek terén. A hallgatók megismerik a történeti kutatás alapvető forrásait, források feltárását, a forrástípusokat. Elsajátítják a forráselemzési technikákat, az adatbázisok kezelését, megismerik az elemzett források sajátosságait. Segítséget kapnak tudományos munkák témaválasztásához, kivitelezéséhez, a megfelelő módszer kiválasztásához és különösen a szakdolgozat elkészítéséhez. Így a hallgatók képessé válnak az információk önálló felkutatására, kérdőív-szerkesztésre, személyes interjúk készítésére, kvantitatív és kvalitatív technikák alkalmazására az információ-felhasználás folyamatában, a megszerzett információk feldolgozására, írásos munkák összegzésére, recenziók és beszámolók

megfogalmazására, az adatok interpretálására szakterületén valamely probléma megoldása érdekében és tudományos munka szakszerű összeállítására.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The purpose of the course is to provide students with an introduction to the basic principles of writing scientific work, to introduce them to the basics of database management, information processing and, in addition, to the general rules and process of research. In doing so, students can achieve significant progress in the field of generic competencies in addition to professional key competencies. By completing the subject, they can acquire in-depth knowledge in the field of basic scientific competences, as well as learning to learn and IT skills. Students become familiar with the historical sources, the exploration of sources, and the types of sources. They learn the techniques of source analysis, the management of databases, and learn about the characteristics of the analyzed sources. They receive help in choosing the topic of scientific works, in their execution, in choosing the appropriate method and in particular in preparing the thesis. In this way, the students become capable of independently searching for information, editing questionnaires, conducting personal interviews, applying quantitative and qualitative techniques in the process of information use, processing the acquired information, summarizing written works, formulating reviews and reports, interpreting data, solving a problem in their field of expertise and for the professional compilation of scientific work.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Összefüggéseiben értelmezi a történettudományhoz általában kapcsolódó, munkavállalással, vállalkozással kapcsolatos szabályokat, előírásokat.

-

Képességei:

Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket. Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik történeti

tudásának folyamatos fejlesztésére. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni. Szakmai hivatástudat kialakítására és önképzésre törekszik. Elfogadja és a gyakorlatban is megvalósítja az egészségmegőrző szemléletet és életvitelt.

-

Autonómiája és felelőssége:

Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel. Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed. Understands in context the rules and regulations concerning employment and entrepreneurship generally related to historiography.

-

Capabilities:

Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre. Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography. Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives for the continuous development of his/her knowledge of history. Develops a critical approach to analysing and processing information. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives. Strives to develop a sense of professional commitment and to pursue self-education. Accepts and implements a health-preserving mindset and lifestyle in practice.

-

Autonomy and responsibility:

Effectively collaborates with national and international communities related to the field of historiography. Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A kurzus célkitűzésének áttekintése. A tantárgy szakirodalmának, forrásainak megismerése. A tárgy teljesítésének feltétele. A történeti kutatás helyszínei, közgyűjtemények megismerése (levéltár, könyvtár, múzeum) (Course objective overview. Getting to know the literature and sources of the subject. A condition for the completion of the subject. Locations of historical research, getting to know public collections. (archives, libraries, museums)

12.2. Források megismerése, csoportosítása, primer és szekunder források, sajtó, források felhasználás, forráskritika (Identifying and classifying sources, primary and secondary sources press, use of sources, source criticism)

12.3. Az audiovizuális források megismerése és felhasználásuk a történeti kutatásokban. Híradó, dokumentumfilm, játékfilm. Forráskritika (Understanding audiovisual sources and their use in historical research. Newsreels, documentaries, feature films. Source criticism)

12.4. Kutatási terv készítése. Induktív és deduktív elméletalkotás, etika és erkölcsi felelősség a kutatásban. Kutatási téma, probléma és a kutatás célja. Hipotézisek megalkotása. A szakirodalom feldolgozásának módszertana (Preparing a research plan. Inductive and deductive theorising, ethics and moral responsibility in research. Research topic, problem and purpose of the research. Formulating hypotheses. Methodology for processing the literature)

12.5. Könyvtár használata. Könyvtári adatbázisok megismerése és használata (Using the library. Learning about and using library databases)

12.6. Levéltár használata. Kutatás a levéltárban. Levéltári források felhasználása (Use of archives. Research in the archives. Using archival sources)

12.7. Az internet kutatási célú használata. Szakirodalom keresése a világhálón. Az internetes források felhasználása a történeti kutatásban (Using the internet for research. Searching for literature on the web. Using internet resources for historical research)

12.8. Interjúkészítés, interjúkészítés szabályai, felhasználásuk a történeti kutatás során. Kérdőíves felmérés, készítése. Felhasználásuk, elemzésük a történeti kutatásokban (Interviewing, interviewing rules, their use in historical research. Questionnaires, how to conduct a survey. Their use and analysis in historical research)

12.9. Kutatási módszerek megismerése, alkalmazása. Összehasonlítás, elemzés, leírás (Learning and applying research methods (comparison, analysis, description)

12.10. Tartalmi követelmények. Monografikus diplomamunka felépítése, elkészítése.

Bevezető, kutatási cél (hipotézis) megállapítása, tartalom megírása, összegzés, felhasznált irodalom, mellékletek. Bekezdések jelentése, alkalmazása. Jegyzetszámok, lábjegyzetek, bibliográfiai adatok elkészítése. Idézőjelek alkalmazása, kiemelések logikus egymásra épülése. Címrendszer áttekinthető felépítése. (Content requirements. Structure and preparation of a monographic thesis. Introduction, statement of research objective (hypothesis), content, summary, bibliography, appendices. Meaning and use of paragraphs. Preparation of notes, footnotes, bibliographic data. Use of quotation marks, logical sequencing of highlights. Clear structure of the title system.)

12.11. Formai követelmények. Szöveg szerkesztés (Formal requirements. Text editing)

12.12. Irodalomjegyzék elkészítése. Képek, ábrák beépítése a diplomamunkába, címmel és forrásmegjelöléssel való ellátásuk. Mellékletek készítése, képjegyzék, ábrajegyzék, saját készítésű fotók stb. forrás megjelölés (Preparing a bibliography. Include pictures and figures in the thesis, giving them a title and source. Preparation of appendices, list of images, list of figures, self-made photographs, etc. Indication of sources)

12.13. Szövegelemzés, tartalmi összefoglaló, bibliográfiai adatok elkészítése (Text analysis, content summary, bibliographic data compilation)

12.14. Szóbeli beszámolók (prezentációk meghallgatása). Értékelés (Oral reports (listening to presentations). Evaluation)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 1. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A szemináriumon a hallgató köteles részt venni, a szemeszter során legfeljebb három alkalommal maradhat távol. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Egyéni tanrenden lévő hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. Minden hallgatónak a félév során csoportos feladatokban kell részt vennie, amelyek a foglalkozások témájához kapcsolódnak. Ezen kívül a félév végén egy kutatási tervet kell benyújtania, amely tükrözi a szemináriumon tanult ismereteket.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételekkel, valamint a szemináriumra vonatkozó, a 15. pontban ismertetett félévközi feladatok és számonkérések teljesítése.

16.2. Az értékelés:

A csoportfeladatokban részvétel és azok írásás anyagának benyújtása adja a gyakorlati jegy 40 %-t. A csoportos beadandókra maximum 40 pont kapható.

A kutatási terv adja a gyakorlati jegy 60 %-t (60 pont). A kutatási terv tartalmi és formai követelményei az első órán kerülnek ismertetésre.

A gyakorlati jegy az alábbi ponthatárok alapján alakul:

jeles: 85–100%

jó: 75–84%

közepes: 65–74%

elégséges: 51–64%

elégtelen: 0–50%

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

Az aláírás és a legalább elégséges gyakorlati jegy megszerzése.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Eco, Umberto: Hogyan írjunk szakdolgozatot? , Kairosz Kiadó, Budapest 2005. ISBN: 9789639910898;

2. Eszenyi Miklós: A történettudományi szakirodalomi kutatás módszerei, Rónai Művelődési Központ, Miskolc 2000. ISBN: 963 03 8574 0;

3. Gyurgyák János: Szerkesztők és szerzők kézikönyve, Osiris Kiadó, Budapest 2005. ISBN: 9633897149;

4. Lengyelné Molnár Tünde – Tóvári Judit : Kutatásmódszertan. Távoktatási tankönyv, Eszterházy Károly Főiskola Médiainformatika Intézet, Eger 2001. ISBN: -;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Gyurgyák János: A tudományos írás alapjai - Útmutató szemináriumi és tudományos diákköri értekezést, szakdolgozatot és disszertációt íróknak, Osiris Kiadó, Budapest 2019. ISBN: 9789632763491;

2. Kálnoki-Gyöngyössy Márton: Iránytű: Módszertani bevezetés Magyarország történelmének tanulmányozásához, Ludovika Egyetemi Kiadó, Budapest 2024. ISBN: 9789636530945;

Budapest, 2025.

Nánay Mihály, PhD
közszolgálati egyetemi docens

sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB105**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Az ókori Hellas története
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** History of Ancient Greece
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Seres Dániel Márk, PhD, adjunktus
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A kurzus célja, hogy a hallgatók átfogó képet alkossanak az ókori Hellas történelméről, kultúrájáról a bronzkortól egészen a hellenisztikus korszakig. A kurzus hangsúlyosan épít az egyes résztémákhoz kapcsolódó írott és tárgyi forrásokra megismerésére, elemzésére.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The course aims to provide students with an overview of the history and culture of ancient Hellas from the Bronze Age to the Hellenistic period. The course emphasises the study and analysis of written and archaeological sources related to each sub-theme.

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

    Tudása:

    Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait.

Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel.

Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát.

Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére.

Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére.

Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.

Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak.

Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit.

A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti.

Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét.

Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére.

Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására.

Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

Szakmai hivatástudat kialakítására és önképzésre törekszik.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását.

Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek.

A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében.

Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.

Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation.

Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography.

Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness.

Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters.

Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams).

Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography.

Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable.

Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields.

Authentically conveys the mindset of historiography.

Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems.

Strives for the continuous development of his/her knowledge of history.

Develops a critical approach to analysing and processing information.

Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

Strives to develop a sense of professional commitment and to pursue self-education.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the

development and awareness of himself/herself and his/her environment.

Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences.

Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness.

Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines.

Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A görög bronzkor (The Greek Bronze Age)

12.2. A polis születése (Birth of the polis)

12.3. A görög gyarmatosítás kora (Greek colonialism)

12.4. Spárta (Sparta)

12.5. Az athéni történelem kezdetei (Beginnings of Athenian history)

12.6. Solón és refomjai (Solon and his reforms)

12.7. Kleisthenés és reformjai (Cleisthenes and his reforms)

12.8. A görög-perzsa háborúk kora (The Greco-Persian wars)

12.9. Periklés kora (Age of Pericles)

12.10. A peloponnésosi háború (The Peloponnesian War)

12.11. Athén a peloponnésosi háború végétől a makedón hódításig (Athens from the end of the Peloponnesian War to the Macedonian conquest)

12.12. Athén és II. Philippos (Athens and Philip II)

12.13. Nagy Sándor, a hódító (Alexander the Conqueror)

12.14. A hellenisztikus korszak (The Hellenistic period)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 1. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A tantárgy teljesítéséhez legfeljebb három alkalommal hiányozhat a hallgató. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel pótfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Öt alkalmat érintő és azon túli igazolatlan távollét

esetén a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a [BR1] kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. A kurzus kollokviummal zárul a vizsgaidőszakban.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon.

16.2. Az értékelés:

Vizsgajegy, melyen ötfokozatú érdemjegyet kapnak a hallgatók.

jeles: 85–100%

jó: 75–84%

közepes: 65–74%

elégséges: 51–64%

elégtelen: 0–50%

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges vizsgajegy (K).

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Németh György – Hegyi W. György: Görög-római történelem, Osiris, Budapest 2011. ISBN: 9789632762036;

2. Németh György (szerk.): Államéletrajzok, Osiris, Budapest 2020. ISBN: 9789632764177;

3. Németh György (szerk.): Görög-római szöveggyűjtemény, Osiris, Budapest 2011. ISBN: 9789632762043;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Németh György: A polisok világa. Bevezetés az archaikus és koraklasszikus kori görög társadalomtörténetbe, Korona, Budapest 1999. ISBN: 9789639191112;

2. Németh György: A zsarnokok utópiája, Atlantisz, Budapest 1996. ISBN: 2310005924163;

3. Németh György – Ritoók Zsigmond – Sarkady János – Szilágyi János György: Görög művelődéstörténet, Osiris, Budapest 2006. ISBN: 9789633898727;

4. Szepessy Tibor: Bevezetés az ógörög irodalom történetébe, ELTE Eötvös József Collegium, Budapest 2013. ISBN: 9786155371080;

5. Thuküdidész: A peloponnészoszi háború, Osiris, Budapest 2023. ISBN: 9789632763927;

Budapest, 2025.

Dr. Seres Dániel Márk, PhD
adjunktus
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB106**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Latin nyelv I.
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Latin Language I.
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Seres Dániel Márk, PhD, adjunktus
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: - –

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A hallgató nyerjen betekintést az indoeurópai nyelvek családjába. Ismerje meg a latinitas európai és magyarországi helyét, szerepét. Sajátítsa el az alapvető kiejtési szabályokat, tanuljon meg helyesen olvasni. Ismerje fel a mindennapi szóhasználatunkban továbbélő latin szavakat. A latin nyelv struktúrájának áttekintésével, az alapvető alaktani és mondattani ismeretek elsajátításával, valamint a latinról magyarra fordítás alapvető szabályainak megismerésével képes legyen szótár segítségével értelmezni egyszerűbb irodalmi-történelmi szövegeket, feliratokat.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The students will gain an insight into the Indo-European family of languages. Learn about the position and importance of Latinitas in Europe and Hungary. Acquire the basic rules of pronunciation, learn to read correctly. Recognise the Latin words that survive in our everyday vocabulary. By reviewing the structure of the Latin language, by acquiring basic knowledge of the grammar and syntax, and by learning the basic rules of translation from Latin into Hungarian, be able to interpret simple literary and

historical texts and inscriptions with the help of a dictionary.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében.

Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait.

Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

Ismeri a latin nyelv alapjait.

–

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát.

Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni.

Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni.

Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.

–

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak.

Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit.

Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére.

Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására.

Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

Szakmai hivatástudat kialakítására és önképzésre törekszik.

–

Autonómiája és felelőssége:

Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek.

A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében.

Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

–

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena.

Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture.

Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

Knows the basics of the Latin language.

–

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness.

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness.

Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre.

Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography.

–

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable.

Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields.

Strives for the continuous development of his/her knowledge of history.

Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

Strives to develop a sense of professional commitment and to pursue self-education.

–

Autonomy and responsibility:

Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences.

Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness.

Open to the background of Hungarian and other cultures.

–

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Bevezetés, Digitális latin nyelvkönyv, 1. fejezet (Introduction and Unit 1.)

12.2. Digitális latin nyelvkönyv, 1. fejezet (Unit 1.)

12.3. Digitális latin nyelvkönyv, 2. fejezet (Unit 2.)

12.4. Digitális latin nyelvkönyv, 2. fejezet (Unit 2.)

12.5. Digitális latin nyelvkönyv, 3. fejezet (Unit 3.)

12.6. Digitális latin nyelvkönyv, 3. fejezet (Unit 3.)

12.7. Első zárthelyi (First written exam)

12.8. Digitális latin nyelvkönyv, 4. fejezet (Unit 4.)

12.9. Digitális latin nyelvkönyv, 4. fejezet (Unit 4.)

12.10. Digitális latin nyelvkönyv, 5. fejezet (Unit 5.)

12.11. Digitális latin nyelvkönyv, 5. fejezet (Unit 5.)

12.12. Digitális latin nyelvkönyv, 6. fejezet (Unit 6.)

12.13. Digitális latin nyelvkönyv, 6. fejezet (Unit 6.)

12.14. Második zárthelyi (Second written exam)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 1. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A tantárgy teljesítéséhez legfeljebb három alkalommal hiányozhat a hallgató. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni.

Egyéni tanrenden lévő hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. Minden hallgatónak a félév során két zárthelyi dolgozatot kell megírnia. A zárthelyi dolgozat pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig egy alkalommal kísérelhető meg.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon, valamint a 15. pontban meghatározott félévközi feladatok legalább elégséges szintű teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Gyakorlati jegy, melyen ötfokozatú érdemjegyet kapnak a hallgatók. A félévi jegyet a két zárthelyi dolgozat átlaga adja, felfelé kerekítve, de mindkét dolgozatot legalább elégséges eredménnyel kell teljesíteni. Az egyes zárthelyi dolgozatok értékelése az alábbiak szerint alakul:

jeles: 85–100%

jó: 75–84%

közepes: 65–74%

elégséges: 51–64%

elégtelen: 0–50%

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Adamik Béla: A latin nyelv története az indoeurópai alapnyelvtől a klasszikus latinig, Argumentum Kiadó, Budapest 2009. ISBN: 9789634465379;

2. Ferenczi Attila: Digitális latin nyelvkönyv – a történelem alapszak hallgatóinak, http://gepeskonyv.btk.elte.hu/adatok/Okor-kelet/Latin/index.asp_id=44.html . ISBN: 9639704695;

3. Herman József: Vulgáris Latin, Tinta, Budapest 2003. ISBN: 9639372633;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Adamik Béla: Nyelvpolitika a Római Birodalomban, Tinta, Budapest 2006. ISBN: 9637094628;

2. Burkard, Thorsten – Schauer Markus: Lehrbuch der lateinischen Syntax und Semantik, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt 2020. ISBN: 9783534272457;

3. Ferenczi Attila – Monostori Martina: Latin nyelvkönyv, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 1998 . ISBN: 9789631951080;

4. Stroh, Wilfried: Meghalt a latin, éljen a latin! Egy nagy nyelv rövid története, Typotex, Budapest 2011. ISBN: 9789632794228;

5. Varga Barnabás: Latin gyakorlókönyv a „Ferenczi-Monostori" latin nyelvkönyv olvasmányihoz, Pázmány Péter Katolikus Egyetem BTK, Piliscsaba 1999. ISBN: 9639296511;

Budapest, 2025.

Dr. Seres Dániel Márk, PhD
adjunktus
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB107**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Ókori vallástörténet
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Ancient religious history
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Seres Dániel Márk, PhD, adjunktus
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A kurzus célja, hogy a hallgatók átfogó képet alkossanak az ókori vagy az ókorban gyökerező vallásokról (egyiptomi és mezopotámiai istenvilág, brahmanizmus, hinduizmus, buddhizmus, konfucianizmus, taoizmus, görög és római vallás, zsidó vallás, a kereszténység). Ismerjék és értsék az egyes vallások fogalomrendszerét, a vallások közötti kapcsolódási pontokat, kölcsönhatásokat.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is to provide students with a comprehensive overview of the religions of antiquity (Egyptian and Mesopotamian theology, Brahmanism, Hinduism, Buddhism, Confucianism, Taoism, Greek and Roman religion, Judaism, Christianity). They will acquire knowledge and understanding of the conceptual framework of each religion, the interreligious connections and interactions.

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

    Tudása:

    Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális

objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait.

Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel.

Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát.

Képes legalább egy Európán kívüli kultúra, eszmerendszer szempontjából a történettudomány jelenségeit értelmezni.

Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére.

Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak.

Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét.

Igénye van az Európán kívüli társadalmak történelmének és kultúrájának megismerésére.

Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit.

Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét.

Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására.

Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

Szakmai hivatástudat kialakítására és önképzésre törekszik.

Elfogadja és a gyakorlatban is megvalósítja az egészségmegőrző szemléletet és életvitelt.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását.

Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.

Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena.

Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography.

Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness.

Capable of interpreting historiographical phenomena from the perspective of at least one non-European culture or ideology.

Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams).

Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable.

Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity.

Has the desire to learn about the history and culture of non-European societies.

Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields.

Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems.

Develops a critical approach to analysing and processing information.

Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

Strives to develop a sense of professional commitment and to pursue self-education.

Accepts and implements a health-preserving mindset and lifestyle in practice.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the

development and awareness of himself/herself and his/her environment.

Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines.

Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Vallások az ókori Keleten I. (Mezopotámia) (Religions of the Ancient East I. (Mesopotamia)

12.2. Vallások az ókori Keleten II. (Egyiptom) (Religions of the Ancient East II. (Egypt)

12.3. Vallások az Ókori Keleten III. (India) (Religions of the Ancient Near East III. (India)

12.4. Vallások az Ókori Keleten IV. (Kína) (Religions of the Ancient Near East IV. (China)

12.5. Zsidó vallás (Judaism)

12.6. Görög vallástörténet I. (a kezdetek, alapfogalmak, archaikus kor) (History of Greek religion I. (the beginnings, basic concepts, archaic period)

12.7. Görög vallástörténet II. (klasszikus kor) (History of Greek religions II. (classical period)

12.8. Görög vallástörténet III. (hellénisztikus korszak) (History of Greek religion III. (Hellenistic period))

12.9. Római vallástörténet I. (a kezdetek, alapfogalmak) (Roman religious history I. (beginnings, basic concepts)

12.10. Római vallástörténet II. (kultuszok) (Roman religious history II. (cults)

12.11. Római vallástörténet III. (vallástöréneti iskolák) (Roman religious history III. (Historiography)

12.12. A misztériumvallások (Mystery religions)

12.13. A kereszténység születése (The birth of Christianity)

12.14. A kereszténység az üldöztetéstől a privilegizált vallásig (Christianity from persecution to privileged religion)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 1. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A tantárgy teljesítéséhez legfeljebb három alkalommal hiányozhat a hallgató. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan

felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel pótfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Öt alkalmat érintő és azon túli igazolatlan távollét esetén a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a[BR1] kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. A kurzus kollokviummal zárul a vizsgaidőszakban.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon.

16.2. Az értékelés:

Vizsgajegy, melyen ötfokozatú érdemjegyet kapnak a hallgatók. Az értékelés az alábbi skála alapján történik:

jeles: 85–100%

jó: 75–84%

közepes: 65–74%

elégséges: 51–64%

elégtelen: 0–50%

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges vizsgajegy (K).

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Eliade, Mircea: Vallási hiedelmek és eszmék története, Osiris , Budapest 2006. ISBN: 9789633898055;

2. Hegyi Dolores: Polis és vallás. Bevezetés a görög vallástörténetbe, Osiris, Budapest 2002. ISBN: 9789633894989;

3. Köves-Zulauf, Thomas: Bevezetés a római vallás és monda történetébe, Telosz, Budapest 1995. ISBN: 9638458062;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Brelich, Angelo: Római variációk az eredet témájára, Osiris, Budapest 2008.

ISBN: 9789636930844;

2. Hegyi Dolores: Görög vallástörténeti chrestomathia, Osiris, Budapest 2003. ISBN: 9789633893807;

3. Kerényi Károly: Görög mitológia, Gondolat, Budapest 1977. ISBN: 9632803760;

4. Nagy Árpád Miklós (szerk.): Az Olympos mellett Mágikus hagyományok az ókori Mediterráneumban I–II., Gondolat, Budapest 2013. ISBN: 9789635563500;

5. Németh György: Sötét varázslatok. Átoktáblák az ókori mágikus szertartásokban, Gondolat, Budapest 2019. ISBN: 9789636939632;

Budapest, 2025.

Dr. Seres Dániel Márk, PhD
adjunktus
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB108**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Ókortörténet gyakorlat
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Ancient History Seminar
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Seres Dániel Márk, PhD, adjunktus
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A kurzus célja, hogy segítse a hallgatók forráselemzési gyakorlatának fejlesztését Az ókori Hellas története, valamint a Római történelem előadások anyagához kapcsolódóan. A félév során elemzett szövegeket mindig a félév elején teszi közzé az oktató, ezzel teret engedve a hallgatói igényeknek is. Például a következő szerzők művei kerülhetnek feldolgozásra: Hérodotos, Thukydidés, Xenophón, Platón, Aristotelés, Démosthenés, Aischinés, Hypereidés, Polybios, Diodóros Sikylos; Sallustius, Caesar, Cicero, Livius, Velleius Paterculus, Iosephus Flavius, Tacitus, Suetonius, Appianos, Ammianus Marcellinus. A pontos irodalomjegyzéket is a félév elején teszi közzé a Tanszék.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is to help students develop their source analysis skills in relation to the material covered in the lectures on The History of Ancient Hellas and Roman History. The texts studied during the semester are always published by the instructor at the beginning of the semester, thus providing scope for student requests. For

example, the works of Herodotus, Thucydides, Xenophon, Plato, Aristotle, Demosthenes, Aeschines, Hypereides, Polybius, Diodorus Sicylus; Sallustius, Caesar, Cicero, Livius, Velleius Paterculus, Iosephus Flavius, Tacitus, Suetonius, Appianus, Ammianus Marcellinus. The exact bibliography will also be published by the Department at the beginning of the semester.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait.

Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel.

Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát.

Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére.

Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére.

Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.

Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak.

Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit.

A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti.

Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét.

Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére.

Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására.

Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

Szakmai hivatástudat kialakítására és önképzésre törekszik.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását.

Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek.

A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében.

Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.

Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation.

Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography.

Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness.

Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters.

Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams).

Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography.

Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable.

Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields.

Authentically conveys the mindset of historiography.

Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems.

Strives for the continuous development of his/her knowledge of history.

Develops a critical approach to analysing and processing information.

Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

Strives to develop a sense of professional commitment and to pursue self-education.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment.

Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences.

Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness.

Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines.

Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Görög történetírók (Greek Historians)

12.2. Görög történetírók (Greek Historians)

12.3. Görög történetírók (Greek Historians)

12.4. Görög történetírók (Greek Historians)

12.5. Görög szónoklás (Greek oratory)

12.6. Görög feliratok (Greek inscriptions)

12.7. Első zárthelyi dolgozat (First written exam)

12.8. Római történetírók (Roman historians)

12.9. Római történetírók (Roman historians)

12.10. Római történetírók (Roman historians)

12.11. Római történetírók (Roman historians)

12.12. Római szónoklás (Roman oratory)

12.13. Latin feliratok (Roman inscriptions)

12.14. Második zárthelyi dolgozat (Second written exam)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 1. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A tantárgy teljesítéséhez legfeljebb három alkalommal hiányozhat a hallgató. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel pótfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Öt alkalmat érintő és azon túli igazolatlan távollét esetén a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. Minden hallgatónak a félév során egy zárthelyi dolgozatot kell megírnia, továbbá egy referátumot kell elkészítenie, illetve hétről hétre ki kell töltenie egy rövid olvasmányellenőrző online feladatot. A félévi jegybe a zárthelyi 50%-kal, a referátium 30%-kal, a tesztek 20%-kal számítanak, de mindhárom feladatrészt legalább elégséges eredménnyel kell teljesíteni. Pótlásra vagy javításra legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig egy alkalommal van lehetőség.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon, valamint a 15. pontban meghatározott félévközi feladatok legalább elégséges szintű teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Gyakorlati jegy, melyen ötfokozatú érdemjegyet kapnak a hallgatók, amely értékelése az alábbiak szerint alakul:

jeles: 85–100%

jó: 75–84%

közepes: 65–74%

elégséges: 51–64%

elégtelen: 0–50%

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Adamik Tamás: Római irodalom. A kezdetektől a nyugatrómai birodalom bukásáig, Kalligram, Pozsony 2009. ISBN: 9788081012266;

2. Németh György – Hegyi W. György: Görög-római történelem, Osiris, Budapest 2011. ISBN: 9789632762036;

3. Németh György (szerk.): Görög-római szöveggyűjtemény, Osiris, Budapest 2011. ISBN: 9789632762043;

4. Szepessy Tibor: Bevezetés az ógörög irodalom történetébe, ELTE Eötvös József Collegium, Budapest 2013. ISBN: 9786155371080;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Hegyi W. György: Mos és res publica. Politikai kultúra a köztársaságkori Rómában, Gondolat, Budapest 2018. ISBN: 9789636938949;

2. Németh György: A polisok világa. Bevezetés az archaikus és koraklasszikus kori görög társadalomtörténetbe, Korona, Budapest 1999. ISBN: 9789639191112;

3. Németh György: A zsarnokok utópiája, Atlantisz, Budapest 1996. ISBN: 2310005924163;

4. Németh György – Ritoók Zsigmond – Sarkady János – Szilágyi János György: Görög művelődéstörténet, Osiris, Budapest 2006. ISBN: 9789633898727;

Budapest, 2025.

Dr. Seres Dániel Márk, PhD
adjunktus
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB109**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Római történelem
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Roman History
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Seres Dániel Márk, PhD, adjunktus
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A kurzus célja, hogy a hallgatók átfogó képet alkossanak az ókori Róma történelméről, kultúrájáról az örök város alapításától egészen a nyugatrómai birodalom bukásáig. A kurzus hangsúlyosan épít az egyes résztémákhoz kapcsolódó írott és tárgyi forrásokra megismerésére, elemzésére.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The course aims to provide students with an overview of the history and culture of ancient Rome from the foundation of the Eternal City to the fall of the Western Roman Empire. The course emphasises the study and analysis of written and archaeological sources related to each of the sub-themes.

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

    Tudása:

    Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait.

Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel.

Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát.

Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére.

Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére.

Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.

Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak.

Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit.

A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti.

Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét.

Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére.

Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására.

Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

Szakmai hivatástudat kialakítására és önképzésre törekszik.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását.

Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek.

A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében.

Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.

Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation.

Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography.

Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness.

Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters.

Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams).

Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography.

Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable.

Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields.

Authentically conveys the mindset of historiography.

Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems.

Strives for the continuous development of his/her knowledge of history.

Develops a critical approach to analysing and processing information.

Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

Strives to develop a sense of professional commitment and to pursue self-education.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the

development and awareness of himself/herself and his/her environment.

Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences.

Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness.

Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines.

Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Itália népei (The peoples of Italy)

12.2. Róma alapítása, a királyság (The foundation of Rome, the Kingdom)

12.3. A köztársaság alapítása és kezdetei (Foundation and beginnings of the Republic)

12.4. A pun háborúk és következményeik (The Punic Wars and their consequences)

12.5. Római államelméletek (Roman theories of state)

12.6. A köztársaság válsága a Kr. e. II. század végén (Crisis of the republic at the end of the 2nd century BC)

12.7. A köztársaság válsága a Kr. e. I. században (Crisis of the republic in the first century BC)

12.8. Iulius Caesar (Iulius Caesar)

12.9. Augustus principatusa (Principate of Augustus)

12.10. Tiberiustól Nero uralkodásáig (From Tiberius to the reign of Nero)

12.11. A Flaviusok (The Flavii)

12.12. A „jó császárok" kora (The age of the „good emperors")

12.13. Katonacsászárok és a dominatus rendszere (Barracks emperors and the system of Dominate)

12.14. Népvándorlás és a Nyugatrómai Birodalom összeomlása (Migration and the fall of the Western Roman Empire)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 1. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A tantárgy teljesítéséhez legfeljebb három alkalommal hiányozhat a hallgató. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan

felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel pótfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Öt alkalmat érintő és azon túli igazolatlan távollét esetén a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. A kurzus kollokviummal zárul a vizsgaidőszakban.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

A 14. pontban meghatározottak szerinti tanórai részvétel.

16.2. Az értékelés:

Vizsgajegy, melyen ötfokozatú érdemjegyet kapnak a hallgatók. Az értékelés az alábbi skála alapján történik:

jeles: 85–100%

jó: 75–84%

közepes: 65–74%

elégséges: 51–64%

elégtelen: 0–50%

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges vizsgajegy (K).

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Alföldy Géza: Római társadalomtörténet, Osiris, Budapest 2000. ISBN: 9633796695;

2. Németh György – Hegyi W. György: Görög-római történelem, Osiris, Budapest 2011. ISBN: 9789632762036;

3. Németh György (szerk.): Görög-római szöveggyűjtemény, Osiris, Budapest 2011. ISBN: 9789632762043;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Iulius Caesar feljegyzései, Magyar Helikon, Budapest 1974. ISBN: 9632071123;

2. Grüll Tibor: A Római Birodalom gazdasága, Gondolat, Budapest 2017. ISBN:

9789636937850;

3. Hegyi W. György: Mos és res publica. Politikai kultúra a köztársaságkori Rómában, Gondolat, Budapest 2018. ISBN: 9789636938949;

4. Patay-Horváth András (szerk.): Suetonius összes művei, Osiris, Budapest 2004. ISBN: ISBN 9633892600;

5. Adamik Tamás: Római irodalom. A kezdetektől a nyugatrómai birodalom bukásáig, Kalligram, Pozsony 2009. ISBN: 9788081012266;

Budapest, 2025.

Dr. Seres Dániel Márk, PhD
adjunktus
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TDMKTB300**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Kutatásmódszertan
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Research methodology
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**
   - 5.1. anglisztika alapképzési szak;
   - 5.2. kommunikáció- és médiatudomány alapképzési szak / valamennyi specializáció;
   - 5.3. magyar alapképzési szak / valamennyi specializáció;
   - 5.4. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;
6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Digitális Média és Kommunikáció Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Kovács Gábor, PhD, egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: - szemléltetés
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

A kurzus célja, hogy felkészítse a hallgatókat a kutatómunkára, kísérletek, illetve felmérések tervezésére és elvégzésére, a kapott adatok megfelelő feldolgozására. Cél továbbá a problémamegoldó gondolkodásra történő nevelés, illetve a különféle kutatási területeken elért eredmények alkalmazhatóságának kialakítása fontos társadalmi és/vagy gyakorlati problémák megoldása érdekében. A kurzus ismerteti a kutatás általános folyamatát, az elmélet és az empíria kapcsolatát, az egyes kutatási folyamatok összefüggéseit, az empirikus kutatás és a kísérletezés módszertanát, az adatgyűjtés és az adatfeldolgozás elveit és megvalósíthatóságait. A hallgatók alapvető jártasságot szereznek a tudományos kutatás különböző kvalitatív és kvantitatív módszereiről (pl. tesztelési formák, internetes lehetőségek, korpuszalapú módszerek,

interjúk, objektív elemzési technikák), különféle eszközökről, továbbá mindezek alkalmazhatóságáról a kommunikáció, a médiatudomány, valamint a kultúraközvetítés területein. A kurzus tárgyalja a hipotézisalkotás jellemzőit, kutatástervezést, adatgyűjtést, adatelemzést és statisztikai eljárásokat. Bemutatja a kutatási eredményekből levonható következtetések sajátosságait, magyarázattípusokat ismertet, és kitér a hatásfogalomra.

Tisztában van a nyelvtudomány és az irodalomtudomány jellemző kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel, egyes részterületeinek alapvető szakkifejezéseivel. - Szakterületéhez szükséges szinten ismer legalább egy idegen nyelvet.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The aim of this course is to familiarise students with (i) research methodology, planning and conducting experiments and surveys (ii) appropriate processing of data. The course intends to develop the students' critical thinking, on the one hand, and to provide problem solving possibilities using empirical results in various important social and practical aspects of life, on the other hand. The course will give an overview of the general research process, various underlying theories, will discuss the interrelations of theory and practice, the various research phases, the methodology of practical and experimental research, principles and types of data collecting and data processing as well as various qualitative and quantitative methods of research (tests, corpora, interviews, objective measurements, etc.) as well as their application to the fields of communication, media science and mediation of culture. Topics involve hypothesis formulation, research design, data gathering, data analysis, and statistical methods. Special attention will be paid to drawing conclusions, types of explanations and the interpretation of the effects of the research results.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Magabiztos módszertani tudással rendelkezik, érti és átlátja a módszertani innováció lehetőségeit és perspektíváit. Tisztában van a nyelvtudomány és az irodalomtudomány jellemző kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel, egyes részterületeinek alapvető szakkifejezéseivel. - Szakterületéhez szükséges szinten ismer legalább egy idegen nyelvet.

Áttekintéssel rendelkezik a szakterülethez tartozó problémák felismeréséről, kutatóhatóságukról, és magabiztos módszertani tudással rendelkezik a kutatásmódszertan folyamatáról, sajátosságairól.

Képességei:

Alapfokú elméleti felkészültségére építve képes kidolgozni a társadalmi kommunikáció színterein zajló folyamatok valóságos viszonyait feltáró, a tények vizsgálatára irányuló munkahipotézisét, az ennek vizsgálatára szolgáló legalkalmasabb empirikus módszert és a feldolgozás folyamatának koncepcióját. Képes az elméleti és a gyakorlati munkája során megismert kommunikációs szinteken és színtereken feltárt tények alapos és részletes elemzésére és az eredményekből kibontható összefüggések feltárására. Szakmai szóhasználata során magabiztosan használja a szakma szókincsét, a szakma szaktudományos alapfogalmait, és a rájuk épülő speciális szakszókészlet elemeit. A szakterületén fölmerülő problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét mérlegelve képes kiválasztani és alkalmazni a megfelelő nyelvtudományi

vagy irodalomtudomány módszereket. Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

Képes felismerni szakterületének problémáit, a fontos, megoldást igénylő elméleti és gyakorlati kérdéseket. Képes kutatási tervet készíteni az egyes területek jobb megismerésére, vizsgálatokat kidolgozni a megoldási javaslatokra, illetve a felmerülő kérdések megoldására önálló kutatás formájában. Képes kidolgozni a társadalmi kommunikáció színterein jelentkező folyamatok megismerési (kutatási) módozatait, a hipotéziseket és a vizsgálati koncepciót. Képes a kapott adathalmaz rendszeres elemzésére, a következtetések reális megfogalmazására.

Attitűdje:

Elfogadja és következetesen vállalja a társadalomtudományi gondolkodás sokszínűségét, és hitelesen képviseli szűkebb és tágabb környezetében ennek szemléleti alapjait. Nyitott a szakmai innováció minden formája iránt, befogadó, de nem gondolkodás nélkül elfogadó az elméleti, gyakorlati és módszertani újításokkal szemben. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel saját szakmájában dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét.

Érzékeny és nyitott a társadalom különféle problémáira, az ezek jobb megértéséhez nélkülözhetetlen vizsgálati eljárások és módszerek megismerésére saját folyamatos szakmai továbbképzése során. Elfogadja a társadalomtudományi gondolkodás sokszínűségét, kutatásai módszertanában rugalmasan illeszkedik a szükséges változásokhoz. Tudatosan képviseli azokat a módszereket, amelyekkel saját szakmájában dolgozik, de nyitott az újításra.

Autonómiája és felelőssége:

Felelősséget vállal az általa készített anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegekért, tudatában van azok lehetséges következményeinek.

A kommunikáció és médiatudomány szakmai közegeiben önálló és kezdeményező szerepet vállal a vonatkozó kutatások tervezésében, lefolytatásában, kiértékelésében. Adatfeldolgozása korrekt, szemlélete a kapott eredményeket tükrözi. Felelősséget vállal a saját kutatási témájáért/témáiért, az alkalmazott módszerekért és az adatok értelmezéséért.

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Has a firm grasp of research methodology; understands and appreciates the benefits and perspectives of methodological innovation. Familiar with the typical research questions, methods of analysis and interpretation of linguistics and literary studies, and the basic terminology of certain subfields. - Knows at least one foreign language at a level required for his/her field of specialisation. Familiar with the typical research questions, methods of analysis and interpretation of linguistics and literary studies, and the basic terminology of certain subfields. - Knows at least one foreign language at a level required for his/her field of specialisation.

Has an overview of recognising problems related to the field, their researchability, and possesses confident methodological knowledge about the research process and its characteristics.

Capabilities:

Capable of utilising his/her theoretical background to formulate a working hypothesis to investigate the reality of processes in the social communication arena, to select the most appropriate empirical method for such research, and to design the necessary data analysis process. Capable of conducting in-depth and detailed analyses of the facts revealed by his/her theoretical and empirical work related to different levels of communication in a variety of contexts, and of exploring the interconnections suggested by the results. In his/her professional communication, he/she confidently uses the terminology of communication and media science, the key concepts of the field, and the special vocabulary of the profession. Capable of selecting and applying the appropriate linguistic or literary methods by considering the possibility of multifaceted methodological approaches to problems in his/her field. Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme. Capable of selecting and applying the appropriate linguistic or literary methods by considering the possibility of multifaceted methodological approaches to problems in his/her field. Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

Capable of identifying problems in his/her field, including important theoretical and practical questions that require solutions. Able to create a research plan to better understand specific areas, develop investigations for proposed solutions, and address emerging questions through independent research. Capable of developing research methods for understanding processes occurring in the fields of social communication, formulating hypotheses, and creating research concepts. Able to systematically analyse data sets and formulate realistic conclusions.

Attitude:

Accepts and consistently embraces the diversity of approaches within social science, and authentically represents the philosophical underpinnings of social science in its broader and narrower contexts. Open to all forms of professional innovation; receptive but not mindlessly accepting of theoretical, practical and methodological innovations. Consciously advocates the methods used in communication research and accepts the different methodological specificities of other disciplines. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems.

Sensitive and open to various societal problems and committed to learning the investigative procedures and methods essential for better understanding these issues through continuous professional development. Accepts the diversity of social science thinking and flexibly adapts to necessary changes in research methodology. Consciously represents the methods used in his/her profession while being open to innovation.

Autonomy and responsibility:

Takes responsibility for the professional texts he/she produces in his/her native language and foreign languages, and is aware of their possible consequences.

Takes an independent and proactive role in planning, conducting, and evaluating relevant research within the professional environments of communication and media

studies. Processes data accurately, reflecting the received results in his/her perspective. Takes responsibility for his/her research topic(s), the methods used, and the interpretation of data.

11. Előtanulmányi követelmények:

Egyidejű felvétellel nem megengedett tantárgyak:

Egyidejű felvétellel megengedett tantárgyak:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A tudományos kutatások célja és természete: elmélet és empíria kapcsolata (The purpose and nature of scientific research: the relationship between theory and empiricism)

12.2. A kutatás folyamata: tervezés, lebonyolítás, elemzés (The research process: planning, execution, analysis)

12.3. A kvalitatív és kvantitatív kutatási stratégia összevetése (Comparison of qualitative and quantitative research strategies)

12.4. Kvantitatív adatgyűjtés 1: Kísérletek (Quantitative data collection 1: experiments)

12.5. Kvantitatív adatgyűjtés 2: Kérdőíves felmérések (Quantitative data collection 2: questionnaire surveys)

12.6. Kvantitatív adatgyűjtés 3: Korpuszalapú tartalomelemzés (Quantitative data collection 3: corpus-based content analysis)

12.7. A mérések érvényességének és megbízhatóságának kritériumai (Criteria for the validity and reliability of measurements)

12.8. Kvantitatív adatfeldolgozás és adatelemzési eljárások 1.: egyszerű leíró statisztikák (Quantitative data processing and analysis procedures 1: simple descriptive statistics)

12.9. Kvantitatív adatfeldolgozás és adatelemzési eljárások 2.: összefüggések vizsgálata kétváltozós statisztikai próbákkal (Quantitative data processing and analysis procedures 2: examining relationships with bivariate statistical tests)

12.10. Kvalitatív adatgyűjtés: interjúk és fókuszcsoportok (Qualitative data collection: interviews and focus groups)

12.11. Kvalitatív adatelemzési eljárások (The structure of the research report)

12.12. A kutatási beszámoló felépítése (The structure of the research report)

12.13. A tudományos közlés szóbeli formái: a konferenciaelőadás és a poszterprezentáció (Oral communication in science: conference talks and poster sessions)

12.14. Kutatásetika (Research ethics)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 2. félév/tavasz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató köteles a foglalkozások legalább 75%-án részt venni. Az ezt meghaladó, egy alkalom jogos (pl. kórházi kezelés, rendkívüli szolgálat) indokkal történt, igazolt hiányzást a hallgató egy beadandó dolgozat elkészítésével pótolhatja. A dolgozat témáját, formai követelményeit, terjedelmét, benyújtási határidejét az oktatóval kell a szemeszter ideje alatt egyeztetni. További hiányzás esetén a hallgató nem szerezheti meg az aláírást. A hallgató köteles az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni.

Tartós, indokolt távollét (pl.: tartós kórházi kezelés, szolgálati távollét stb.) esetében a hallgató a pótlást házidolgozat formájában teljesíti az oktatóval egyeztetett témakörben és határidőre. A kedvezményes tanulmányi rendben tanulmányokat folytató hallgatókra a tantervi főszövegben rögzített általános szabályozás érvényes.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A hallgatók otthon elvégzendő feladatokat kapnak a kutatási folyamat egyes műveleteinek gyakorlására.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon és a 15. pontban meghatározott félévközi feladatok legalább elégséges teljesítése.

16.2. Az értékelés:

A vizsgaidőszakban a hallgatók írásbeli vizsgát tesznek (kollokvium) az előadás anyagából, valamint a kijelölt kötelező szakirodalomból. A végső érdemjegyet a félévközi feladatokra kapott értékelés és kollokvium eredménye határozza meg: előbbi 30%-os, utóbbi 70%-os súllyal kerül beszámításra.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges kollokviumi jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Babbie, Earl: A társadalomtudományi kutatás gyakorlata, Balassi Kiadó, Budapest 2017. ISBN: 978-963-456-000-5;

2. Kiss Paszkál – Szabó Mónika – Ujhelyi Adrienn – Berkics Mihály: Kutatásmódszertan: szociálpszichológia, Bölcsész Konzorcium, Budapest 2006. ISBN: 9639704970;

3. Sajtos László – Mitev Ariel: SPSS kutatási és adatelemzési kézikönyv, Alinea Kiadó, Budapest 2007. ISBN: 9789639659087;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Majoros Pál: A kutatásmódszertan alapjai: Tanácsok, tippek, trükkök – nem csak szakdolgozat-íróknak, Perfekt Kiadó, Budapest 2004. ISBN: 9789633945841;

2. Vargha András – Czigler Balázs: A MINISTAT Statisztikai Programcsomag 3.2 verzió, Pólya Kiadó, Budapest 1999. ISBN: 9638580941;

Budapest, 2025.

Dr. Kovács Gábor, PhD
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TDMKTB200**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Tudományos írás és tudománykommunikáció
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Academic writing and science communication
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. anglisztika alapképzési szak;

   5.2. kommunikáció- és médiatudomány alapképzési szak / valamennyi specializáció;

   5.3. magyar alapképzési szak / valamennyi specializáció;

   5.4. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Digitális Média és Kommunikáció Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Veszelszki Ágnes, PhD, egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A kurzus a sciXcom-modell alapján a tudományos kommunikáció különböző közegeit veszi figyelembe, ezúttal a tudománykommunikátor alapján, és gyakorlati áttekintést ad a hagyományos tudományos műfajoktól kezdve a legújabb tudománykommunikációs formákig. A kurzus felkészíti a hallgatókat a kutatási eredményeik aktív és a célközönséget szem előtt tartó kommunikálására, a szemináriumi dolgozatból kiindulva a laikus közönséget megcélzó blogokon, vlogokon át a mesterséges intelligencia tudománykommunikációs használatáig.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The course will focus on the different publics of science communication, based on the

sciXcom model, based on the science communicator, and will give a practical overview of the different genres of science communication, from traditional science genres to the latest forms of science communication. The course will prepare students to actively communicate their research results with the target audience in mind, from seminar papers to blogs and vlogs aimed at lay audiences, to the use of artificial intelligence in science communication.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Ismeri a társadalomtudományi fogalomkészlet minden fontosabb elemét, érti az összefüggéseket, amelyek a társadalom és a társadalmi kommunikáció szaktudományos értelmezésének az alapját képezik. Ismeri és érti a kommunikáció és médiatudomány által vizsgált társadalmi jelenségek és alrendszereik működési mechanizmusait. Magabiztos módszertani tudással rendelkezik, érti és átlátja a módszertani innováció lehetőségeit és perspektíváit.Tájékozott a magyar nyelvű szövegek és kulturális jelenségek nyelvi és irodalmi értelmezésének ismert eljárásai és módszerei, valamint ezek szakmailag elfogadott kontextusai és értékelései terén. Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét.

-

Képességei:

Képes szakterületének új ismereteit hatékonyan feldolgozni. Magabiztosan kezeli a nyomtatott és a digitális szakirodalmi forrásokat, a társadalomtudományi és médiakutatási adatbázisokat és a működtetésükre szolgáló eszközöket. Képes a társadalmi kommunikáció alapvető elméleteinek és koncepcióinak szintetizáló összevetésére, racionális érvek kifejtésére, vagyis a kommunikáció különböző színterein zajló viták során véleménye megformálására és véleményének megvédésére. Képes az elméleti és a gyakorlati munkája során megismert kommunikációs szinteken és színtereken feltárt tények alapos és részletes elemzésére és az eredményekből kibontható összefüggések feltárására. A kommunikáció és médiakutatás területén képes a feldolgozott információk alapján reális értékítéletet hozni, és az ezekből levonható következtetésekre építve önálló javaslatokat megfogalmazni. Szakmai szóhasználata során magabiztosan használja a szakma szókincsét, a szakma szaktudományos alapfogalmait, és a rájuk épülő speciális szakszókészlet elemeit. A nyelvtudomány és az irodalomtudomány jellemző kérdéseiről több stílusregiszterben, az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően, közérthetően, választékos stílusban képes írni és beszélni. Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni. Képes önállóan írásos elemzések elkészítésére, elvégzett feladatainak szakmai közönség előtti bemutatására szóban és írásban.

-

Attitűdje:

Elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Nyitott a szakmai innováció minden formája iránt, befogadó, de nem gondolkodás nélkül elfogadó az elméleti, gyakorlati és módszertani újításokkal szemben. Nyitott a kritikus önértékelésre, a szakmai továbbképzés különböző formáira, az értelmiségi világlátás önfejlesztő módszereire és törekszik önmaga

fejlesztésére e területeken. Képes kommunikációs készségek elsajátítására és ezek folyamatos fejlesztésére, önreflexióra e területen mutatott képességeivel kapcsolatban. Tudatosan képviseli a megismert szaknyelvi és kommunikációs normákat, szakmájának gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit.

-

Autonómiája és felelőssége:

Egy szakmai munkaközösségbe kerülve képes az ottani szakmai elvárásoknak megfelelően összetett feladatok elvégzésére, illetve irányítására. Szakmai és társadalmi fórumokon szuverén szereplőként jeleníti meg nézeteit, felelősen képviseli szakmáját, szervezetét és szakmai csoportját. Felelősséget vállal az általa készített anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegekért, tudatában van azok lehetséges következményeinek. Felelősséget vállal szövegeiért, tudatában van azok nyelvtudományi, illetve irodalomtudományi kontextusukból következő lehetséges szakmai értékeléseinek és etikai következményeinek.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Knows all the important elements of social science terminology and understands the relationships that form the basis of the scientific interpretation of society and social communication. Knows and understands the mechanisms of social phenomena and their subsystems in communication and media science. Has a firm grasp of research methodology; understands and appreciates the benefits and perspectives of methodological innovation. Informed about the known procedures and methods of linguistic and literary interpretation of Hungarian texts and cultural phenomena, as well as their professionally accepted contexts and evaluations. Knows the characteristic written and oral, scientific and public, popular genres of Hungarian and European cultures and their system of rules.

-

Capabilities:

Capable of processing new knowledge in the field of communication science. Confident in the use of academic literature in both print and digital form, media research databases and data management tools. Capable of synthesising and comparing the fundamental theories and concepts of social communication, formulating rational arguments, and defending his/her opinions during debates in various communication settings. Capable of conducting in-depth and detailed analyses of the facts revealed by his/her theoretical and empirical work related to different levels of communication in a variety of contexts, and of exploring the interconnections suggested by the results. In the field of communication and media research, he/she has the ability to make realistic value judgements about new information, to draw the appropriate conclusions, and to formulate independent proposals on such basis. In his/her professional communication, he/she confidently uses the terminology of communication and media science, the key concepts of the field, and the special vocabulary of the profession. Capable of writing and speaking about typical issues in linguistics and literary studies in multiple style registers, following the rules of the given genre, in a clear and eloquent

style. Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre. Capable of independently preparing written analyses and presenting completed tasks to a professional audience both orally and in writing.

-

Attitude:

Accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and subject to change. Open to all forms of professional innovation; receptive but not mindlessly accepting of theoretical, practical and methodological innovations. Open to critical self-assessment, various forms of professional development, and self-improvement methods characteristic of an intellectual stance, and strives to develop himself/herself in these areas. Capable of acquiring and continuously developing communication skills, and self-reflective about his/her abilities in this area. Consciously represents the specialised linguistic and communicative standards, and authentically conveys the mindset of his/her profession. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields.

-

Autonomy and responsibility:

As a member of a professional team, he/she is able to carry out and manage complex tasks according to the professional expectations of the group. Presents his/her views in professional and public forums as a sovereign actor, responsibly representing his/her profession, organisation and peers. Takes responsibility for the professional texts he/she produces in his/her native language and foreign languages, and is aware of their possible consequences. Takes responsibility for his/her texts, being aware of their possible professional evaluations and ethical implications of their linguistic and literary context.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

Egyidejű felvétellel nem megengedett tantárgyak:

Egyidejű felvétellel megengedett tantárgyak:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A félév teendőinek megbeszélése. Meggyőzési gyakorlatok. Témaválasztás. Absztraktírás. (Tasks of the semester. Thought leadership. Persuasion exercises. Topic selection. Abstract writing.)

12.2. Tudományos szöveg 1. Tudományos források, forráskritika. Szakirodalom. Hivatkozásjegyzék. (Academic texts 1. Academic sources, source criticism. Literature. References.)

12.3. Tudományos szöveg 2. A kutatási kérdés, hipotézis, adatelemzési lehetőségek. A módszertan bemutatása. (Academic texts 2. Research question, hypothesis, data analysis options. Presentation of the methodology.)

12.4. Tudományos szöveg 3. Megfogalmazás, szaknyelv. Formai követelmények. (Academic texts 3: Drafting, terminology. Formal requirements.)

12.5. Ha a tudós kommunikál: online együttműködések a tudományos írásban; kutatói blogok-vlogok; tudományos közösségi oldalak; open access; internetes tudományos ismeretterjesztés. (When the scientist communicates: online collaborations in scientific writing; research blogs-vlogs; scientific social networking sites; open access; online scientific dissemination.)

12.6. Ha a tudós kommunikál: kutatói kommunikáció és AI: szövegtenyésztő alkalmazások és hatásuk a kutatás folyamatára, a tudományos írásra; az AI-konfabuláció és a forráskritika; szerzőség és újszerű plágiumesetek. Az AI segítette vagy hátráltatta szcientometria; open access. (When the scientist communicates: Researcher communication and AI: text mining applications and their impact on the research process and scientific writing; AI confabulation and source criticism; authorship and novel plagiarism cases. AI aided or hindered scientometrics; open access.)

12.7. Ha a tudománykommunikátor/újságíró kommunikál: (online) tudományos újságírás, podcastok, ismeretterjesztő blogok-vlogok; streaming, élő közvetítés, science slam stb. (When the science communicator/journalist communicates: (online) science journalism, podcasts, knowledge blogs-vlogs; streaming, live streaming, science slam etc.)

12.8. Ha a tudománykommunikátor/újságíró kommunikál: AI a tudományos ismeretterjesztésben; deepfake és oktatás; szövegből képet generáló alkalmazások; megbízhatóság és hitelesség; tudományos és áltudományos tartalmak. (When the science communicator/journalist communicates: AI in science communication: science CGI-influencers; deepfake and education; online science journalism; text-to-image applications; reliability and credibility; science and pseudoscience content.)

12.9. Tudományos véleményvezérek, tudományos (CGI-)influenszerek. (Scientific opinion leaders.)

12.10. Ha a tanár/oktató kommunikál: újabb oktatási formák (online kurzusok, blended learning stb.). (When the teacher/educator communicates: newer forms of teaching (online courses, blended learning etc.).)

12.11. Ha a tanár/oktató kommunikál: Az AI hatása a felsőoktatási tudományos kommunikációra: változó tudományos műfajok (esszé, szakdolgozat, projektmunka); AI támogatta hallgatói szövegproduktumok; ellenőrzési-detektálási lehetőségek; a számonkérés változásai. (When the teacher/educator communicates: the impact of AI on academic communication in higher education: changing academic genres (essay, thesis, project work); AI-supported student writing; audit-detection options; changes in accountability.)

12.12. Ha a laikus kommunikál: segítő fórumok, tudomány témájú közösségimédia-csoportok és -oldalak, tudományos és áltudományos tartalmak. (When the layperson communicates: support forums, science-themed social media groups and sites, scientific and pseudo-scientific content.)

12.13. Tudományetika. (Science ethics.)

12.14. Időmenedzsment és együttműködés. Viselkedéskultúra a tudományos közegben. A small talk szerepe a tudományban. (Time management and collaboration. Behavioural culture in the scientific community. The role of small talk in science.)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 2. félév/tavasz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató köteles a foglalkozások legalább 75%-án részt venni. Az ezt meghaladó, egy alkalom jogos (pl. kórházi kezelés, rendkívüli szolgálat) indokkal történt, igazolt hiányzást a hallgató egy beadandó dolgozat elkészítésével pótolhatja. A dolgozat témáját, formai követelményeit, terjedelmét, benyújtási határidejét az oktatóval kell a szemeszter ideje alatt egyeztetni. További hiányzás esetén a hallgató nem szerezheti meg az aláírást.

Tartós, indokolt távollét (pl.: tartós kórházi kezelés, szolgálati távollét stb.) esetében a hallgató a pótlást házidolgozat formájában teljesíti az oktatóval egyeztetett témakörben és határidőre. A kedvezményes tanulmányi rendben tanulmányokat folytató hallgatókra a tantervi főszövegben rögzített általános szabályozás érvényes.

15. **Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

Egy kiválasztott téma (javasoltan a Kutatásmódszertan kurzuson kutatott területről) bemutatása portfóliószerűen különböző formátumokban: 1 rövid tudományos cikk, 1 rövid előadás; minimum 3 blogcikk, 1 podcastbeszélgetés, 1 videóinterjú. A feladat egyik része csoportban készítendő el (blog, podcast, videó), a másik része pedig önálló feladat (cikk, előadás).

16. **Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:**

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon és a 15. pontban meghatározott félévközi feladatok legalább elégséges teljesítése.

16.2. Az értékelés:

A tantárgy teljesítése évközi értékeléssel történik. A hallgatók minden részfeladatra maximum 20 pontot kaphatnak, így a szemeszter végére 100 pontot szerezhetnek. Pontozás: 100–90 pont: 5; 89–80: 4; 79–70: 3; 69–60: 2; 59–0: 1. Bármely részfeladat elégtelen (és nem javított) érdemjegye az összesített jegy elégtelen minősítését jelenti.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati jegy.

17. **Irodalomjegyzék:**

17.1. Kötelező irodalom:

1. Aczél Petra - Veszelszki Ágnes: Kommunikáció üzletben és tudományban - Innovatív megközelítések és módszerek, Wolters Kluwer, Budapest 2021. ISBN: 9789632959832;

2. Aczél Petra – Veszelszki Ágnes: Egy új tudománykommunikációs modell szükségességéről. A sciXcom-modell. Jel-Kép, 2018/4. 5–18., Magyar Kommunikációtudományi Társaság, Budapest 2018. ISBN: HU ISSN 0209-584X;

3. Sulyok Judit - Tóth-Nagy Georgina: Tudománykommunikáció, Akadémiai Kiadó, Budapest 2023. ISBN: 9789634549796;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Bauer, M. – Bucchi, M. (eds.): Journalism, science and society: Science communication between news and public relations, Routledge, Taylor & Francis, New York 2007. ISBN: 9780415881340;

2. Bucchi, M. – Trench, B. (eds.): Routledge handbook of public communication of science and technology (3rd ed.), Routledge, London 2021. ISBN: 9780367702946;

3. Goodell, R.: The visible scientists, Little Brown, Boston, MA 1977. ISBN: 0316320005;

Budapest, 2025.

Dr. Veszelszki Ágnes, PhD
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB110**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** A Magyar Királyság fénykora
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** The Golden Age of the Hungarian Kingdom
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja a késő középkori magyar történelem főbb eseményeinek, jelenségeinek és folyamatainak értékelő bemutatása, megismertetése. Az előadások során többek között kiemelt hangsúlyt kap a királyi hatalom újbóli megszilárdítása I. Károly idején, a visegrádi királytalálkozó, az 1351. évi törvények, valamint Nagy Lajos hadjáratainak bemutatása. Szintén kiemelt tematika az Oszmán Birodalom, a balkáni oszmán hódítások, valamint Luxemburgi Zsigmond uralkodása, ahogy Hunyadi János politikai és hadvezéri teljesítménye is. A félév során különös figyelmet kell szentelni Hunyadi Mátyás központosított királyi hatalmának, a jövedelmek és kiadások kérdésének, a birodalomépítő terveknek és az oszmánok elleni aktív védekezésnek, majd a középkor végi társadalmi és gazdasági változásoknak, a mohácsi csatavesztés okainak, valamint a késő középkori magyar kultúrának.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is to present and introduce the main events, phenomena and processes of late medieval Hungarian history. During the lectures, among other things,

the re-consolidation of the royal power during the time of Charles I, the royal congress in Visegrád, the laws of 1351, and the campaigns of Louis the Great are emphasized. The Ottoman Empire, the Ottoman conquests in the Balkans, and the reign of Sigismund of Luxemburg, as well as the political and military achievements of John Hunyadi, are also prominent themes. During the semester, special attention must be paid to the centralized royal power of Matthias Corvinus, the issue of income and expenses, the empire-building plans and the active defense against the Ottomans, then the social and economic changes at the end of the Middle Ages, the reasons for the loss of the Battle of Mohács, and late medieval Hungarian culture.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében.

Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait.

Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét.

Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait.

Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel.

Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

Egy modern idegen nyelven képes eligazodni a szakirodalmakban, különös tekintettel a szakterminológiára.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát.

Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni.

Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére.

Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére.

Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni.

Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.

Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák

hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak.

Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét.

Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit.

A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti.

Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét.

Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére.

Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására.

Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását.

Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel.

Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek.

A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében.

Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.

Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena.

Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture.

Knows the characteristic written and oral, scientific and public, popular genres of Hungarian and European cultures and their system of rules.

Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation.

Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography.

Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

Capable of navigating specialist literature in a modern foreign language, with particular attention to terminology.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness.

Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context.

Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters.

Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams).

Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre.

Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography.

Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable.

Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity.

Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields.

Authentically conveys the mindset of historiography.

Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems.

Strives for the continuous development of his/her knowledge of history.

Develops a critical approach to analysing and processing information.

Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment.

Effectively collaborates with national and international communities related to the field of historiography.

Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences.

Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness.

Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines.

Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Trónkövetelők és tartományúri megosztottság a 14. század elején (Pretenders to the throne and oligarchic division of the country in the early 14th century)

12.2. Károly Róbert konszolidációja (The consolidation of Charles Robert)

12.3. Nagy Lajos nagyhatalmi törekvései (bel- és külpolitikája) (The great power aspirations of Louis the Great (domestic and foreign politics)

12.4. Gazdaság és társadalom a 14. században (Economy and society in the 14th century)

12.5. Luxemburgi Zsigmond belpolitikája, déli és nyugati irányú külpolitikája (Sigismund of Luxembourg's domestic policy, southern and western foreign policy)

12.6. Társadalmi változások és kultúra a 15. század első felében (Social changes and culture in the first half of the 15th century)

12.7. A rendi erők győzelme és Hunyadi János kormányzósága (The victory of estates and the governorship of John Hunyadi)

12.8. Hunyadi Mátyás trónra kerülése és belpolitikája (Matthias Corvinus' accession to the throne and his domestic politics)

12.9. Mátyás külpolitikája és hadjáratai (The foreign policy and campaigns of Matthias Corvinus)

12.10. Műveltség a reneszánsz uralkodó udvarában (Renaissance culture in the ruler's court)

12.11. Gazdaság és társadalom a Mátyás- és a Jagelló-korban (Economy and society in the Matthias and Jagiellonian eras)

12.12. II. Ulászló uralkodása és az 1514. évi parasztháború (The reign of Wladislaw II and the Peasants' War of 1514)

12.13. Külpolitika és belpolitika II. Lajos uralkodása idején és a mohácsi csata (Foreign and domestic policy during the reign of Louis II and the Battle of Mohács)

12.14. Kultúra és a reformáció kezdetei a középkor végi Magyarországon (Culture and the beginnings of the Reformation in Hungary at the end of the Middle Ages)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 2. félév/tavasz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató legfeljebb három alkalomról hiányozhat.

Tartós, indokolt távollét (pl.: orvosi, szolgálati stb.): a hallgató a pótlást házi dolgozat formájában teljesíti az oktatóval egyeztetett témakörben és határidőre.

Egyéni tanrenden lévő hallgató: a hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. Az órán a kötelező szakirodalom vonatkozó részének elolvasása rendszeresen ellenőrzésre kerül, aki nem képes szóban, óráról órára, ismeretterjesztő szinten bemutatni az adott témát, attól az aláírás megtagadható.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az órán a kötelező szakirodalom vonatkozó részének elolvasása rendszeresen ellenőrzésre kerül, aki nem képes szóban, óráról órára, ismeretterjesztő szinten bemutatni az adott témát, attól az aláírás megtagadható. A félév során három hiányzás lehetséges. Aki ennél többet hiányzik az órákról, az nem kaphat aláírást.

16.2. Az értékelés:

Az értékelés szóbeli vizsga keretében történik. A szóbeli beszámoló első részén a vizsgázó szabadon beszélhet egy általa választott témakörről (1–14. közül) a szakirodalom alapján. A vizsga második részében a vizsgáztató bármelyik témakörből kérdezhet, és a vizsgázónak az órán elhangzottak és a kötelező szakirodalom alapján kell arról beszélnie. Az értékelés ötfokozatú skálán történik.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges kollokvium.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Bertényi Iván: Magyar történeti szöveggyűjtemény. 1000–1526., Osiris Kiadó, Budapest 2000. ISBN: 2399971534798;

2. Engel Pál – Kristó Gyula – Kubinyi András: Magyarország története. 1301–

1526., Osiris Kiadó, Budapest 2019. ISBN: 9789632763309;

3. Weisz Boglárka: A középkori Magyar Királyság történeti kronológiája. 997–1526., HUN-REN Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet, Budapest 2023. ISBN: 9789634164111;

4. Thuróczy János: A magyarok krónikája. Rogerius mester: Siralmas ének., Osiris Kiadó, Budapest 2001. ISBN: 963072250x;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Granasztói György: A középkori magyar város., Gondolat Kiadó, Budapest 1980. ISBN: 9632804562;

2. Hermann Egyed: A katolikus egyház története Magyarországon., Aurora Könyvek, München 1973.

3. Hóman Bálint: A Magyar Királyság pénzügyei és gazdaságpolitikája Károly Róbert korában., Nap Kiadó, Budapest 2003. ISBN: 9639402427;

4. Kubinyi András – Laszlovszky József – Szabó Péter: Gazdaság és gazdálkodás a középkori Magyarországon. Gazdaságtörténet, anyagi kultúra, régészet., Martin Opitz Kiadó, Budapest 2008. ISBN: 9789638781345;

5. Zolnay László: Kincses Magyarország. Középkori művelődésünk történetéből., Magvető Kiadó, Budapest 1977. ISBN: 9632707907;

Budapest, 2025.

Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil.
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB111**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Egyetemes középkor
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** The History of Medieval Periode
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja a középkori egyetemes történelem főbb eseményeinek, jelenségeinek és folyamatainak megismerése, különös tekintettel azok írott forrásaira. A kurzus során a forráskritika- és elemzés módszertanának alkalmazásával a hallgatók közösen és egyénileg dolgozzák fel a forrásokat.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the subject is to learn about the main events, phenomena and processes of the universal history of the Middle Ages, with particular regard to their written sources. During the course, using the methodology of historical source criticism and analysis, the students process the sources together and individually.

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

    Tudása:

    Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében.

Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait.

Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét.

Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait.

Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel.

Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

Egy modern idegen nyelven képes eligazodni a szakirodalmakban, különös tekintettel a szakterminológiára.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát.

Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni.

Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére.

Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére.

Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni.

Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.

Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak.

Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét.

Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit.

A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti.

Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét.

Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére.

Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására.

Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását.

Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel.

Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek.

A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében.

Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.

Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena.

Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture.

Knows the characteristic written and oral, scientific and public, popular genres of Hungarian and European cultures and their system of rules.

Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation.

Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography.

Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

Capable of navigating specialist literature in a modern foreign language, with particular attention to terminology.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness.

Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context.

Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters.

Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams).

Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre.

Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography.

Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable.

Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity.

Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields.

Authentically conveys the mindset of historiography.

Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems.

Strives for the continuous development of his/her knowledge of history.

Develops a critical approach to analysing and processing information.

Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment.

Effectively collaborates with national and international communities related to the field of historiography.

Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences.

Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness.

Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines.

Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. **Előtanulmányi követelmények:**

12. **A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):**

12.1. Az egyetemes középkori történelem forrásai (írott források, tárgyi emlékek, képi ábrázolások). Forráskritika. (Sources of universal medieval history (written sources, artefacts, pictures). Historical source criticism.)

12.2. Barbár népek a Nyugat-Római Birodalom területén (Barbarians in the territory of the Western Roman Empire)

12.3. A Frank Birodalom forrásai (Written sources of the Frankish Empire)

12.4. Anglia kora középkori történeti forrásai (Early Medieval Historical Sources of England)

12.5. Források a feudalizmus intézményeiről (Sources on the Institutions of Feudalism)

12.6. Bizánci források (6–10. század) (Byzantine sources (6th–10th centuries)

12.7. Az arab világ korai forrásai (Sources of the Early Arab World)

12.8. Források a császárság és a pápaság viszonyához (Sources for the relationship between the empire and the papacy)

12.9. A központosított királyi hatalom forrásai: Anglia, Franciaország, Német-Római Birodalom (Sources of centralized royal power: England, France, the Holy Roman Empire of the German Nation)

12.10. A keresztes hadjáratok forrásai (Sources of the Crusades)

12.11. Városok, társadalom és gazdaság az írott forrásokban (Cities, society and economy in written sources)

12.12. A középkori kereskedelem forrásai (Sources of medieval trade)

12.13. A középkori kultúra forrásai (Sources of medieval culture)

12.14. Kelet-Európa és a Balkán késő középkori forrásai (Late Medieval Sources of Eastern Europe and the Balkans)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 2. félév/tavasz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató legfeljebb három alkalomról hiányozhat.

Tartós, indokolt távollét (pl.: orvosi, szolgálati stb.): a hallgató a pótlást házi dolgozat formájában teljesíti az oktatóval egyeztetett témakörben és határidőre.

Egyéni tanrenden lévő hallgató: a hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

Minden hallgatónak a megadott témakörökből egy vetítettképes prezentációt kell készítenie és azt szóbeli előadás keretében az órán bemutatnia. A félév végén minden hallgatónak zárthelyi dolgozatot kell írnia.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele az órákon megfelelő számú és aktív részvétel. Minden hallgatónak a megadott témakörökből egy vetítettképes prezentációt kell készítenie és azt szóbeli előadás keretében az órán bemutatnia. A félév végén minden hallgatónak zárthelyi dolgozatot kell írnia.

16.2. Az értékelés:

Az értékelés gyakorlati jeggyel (ötfokozatú érdemjegy) történik:

- órai munka, aktív részvétel: 30 % (nem szól hozzá, külön kérdésekre válaszolva sem ismeri a kötelező irodalom vonatkozó részeit: elégtelen (1); ritkán szól hozzá, a kötelező irodalom vonatkozó részeit alig ismeri: elégséges (2); nem szól hozzá rendszeresen, a kötelező irodalom vonatkozó részeit többé-kevésbé ismeri: közepes (3); rendszeresen hozzászól, a kötelező irodalom vonatkozó részét jórészt ismeri: jó (4); rendszeresen hozzászól, a kötelező irodalom vonatkozó részét alaposan megismerte: jeles (5);

- vetítettképes prezentáció elkészítése és bemutatása: 40 % (rendezetlen, hiányos diasor, felkészületlen előadásmód: elégtelen (1); rendezett, de hiányos diasor, akadozó, kevésbé felkészült előadásmód: elégséges (2); rendezett, de hiányos diasor, inkább felkészült előadásmód: közepes (3); rendezett, lényegi elemeket tartalmazó diasor, akadozó, de inkább felkészült előadásmód: jó (4); rendezett, lényegi elemeket tartalmazó diasor, felkészült előadásmód: jeles (5);

- zárthelyi dolgozat: 30 % (ezen belül 0–60% elégtelen (1); 61–70 %: elégséges (2); 71–80%: közepes (3); 81–90%: jó (4); 91–100%: jeles (5);

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges érdemjegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Barta János: 21. századi enciklopédia. Egyetemes történelem., Pannonica, Budapest 2004. ISBN: 963-9252-93-X;

2. Bloch, Marc: A feudális társadalom., Osiris Kiadó, Budapest 2002. ISBN: 963389252x;

3. Sz. Jónás Ilona: Középkori egyetemes történeti szöveggyűjtemény. Európa és a Közel-Kelet IV–XV. század., Osiris Kiadó, Budapest 1999. ISBN: 9633795494;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Anna Komnéné: Alexiasz., Lectum Kiadó, Szeged 2002. ISBN: 9638625813;

2. Paulus Diaconus: A langobardok története., L'Harmattan, Budapest 2013.

ISBN: 9789632365220;

3. Duby, Georges – Duby, Andrée: Jean d’Arc perei., Európa Könyvkiadó, Budapest 1989. ISBN: 9630749173;

4. Le Roy Ladurie, Emmanuel: Montaillou, egy okszitán falu életrajza (1292–1324)., Osiris Kiadó, Budapest 1997. ISBN: 9633791324;

5. Maalouf, Amin: A keresztes háborúk arab szemmel., Európa Könyvkiadó, Budapest 1997. ISBN: 9630761505;

Budapest, 2025.

Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil.
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB112**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Érett és kései középkor
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** The History of the High and Late Middle Ages
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja az érett és kései középkori egyetemes történelem főbb eseményeinek, jelenségeinek és folyamatainak értékelő bemutatása, megismertetése. Az előadások során többek között kiemelt hangsúlyt kapnak a korabeli demográfia és gazdaság kérdései, a városi fejlődés szerepe és a keresztes hadjáratok hatásai. Szintén kiemelt tematika Európa korabeli nagyhatalmainak (a Német-Római Birodalom, Franciaországnak és Anglia, valamint a pápaság) története. A félév során különös figyelmet kell szentelni a Kelet-Európa és a Balkán történetének.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the subject is to present and introduce the main events, phenomena and processes of the universal history of the early and late Middle Ages. During the lectures, among other things, issues of contemporary demography and economy, the role of urban development and the effects of the Crusades will be emphasized. The history of the great powers of Europe (the Holy Roman Empire of the German Nation, France and England, as well as the papacy) is also a prominent theme. During the

semester, special attention must be paid to the history of Eastern Europe and the Balkans.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében.

Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait.

Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét.

Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait.

Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel.

Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

Egy modern idegen nyelven képes eligazodni a szakirodalmakban, különös tekintettel a szakterminológiára.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát.

Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni.

Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére.

Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére.

Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni.

Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.

Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak.

Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori

sokszínűségét.

Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit.

A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti.

Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét.

Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére.

Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására.

Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását.

Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel.

Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek.

A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében.

Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.

Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena.

Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture.

Knows the characteristic written and oral, scientific and public, popular genres of Hungarian and European cultures and their system of rules.

Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation.

Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography.

Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

Capable of navigating specialist literature in a modern foreign language, with particular attention to terminology.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness.

Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context.

Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters.

Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams).

Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre.

Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography.

Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable.

Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity.

Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields.

Authentically conveys the mindset of historiography.

Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems.

Strives for the continuous development of his/her knowledge of history.

Develops a critical approach to analysing and processing information.

Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment.

Effectively collaborates with national and international communities related to the field of historiography.

Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences.

Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-

awareness.

Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines.

Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Hűbériség, hűbéri társadalom (Feudalism, feudal society)

12.2. Demográfia és gazdaság. A középkori városok (Demography and economy. Medieval cities)

12.3. A pápaság és az egyház szerepe (The role of the papacy and the church)

12.4. A keresztes hadjáratok (The Crusades)

12.5. A Német-római császárság (The Holy Roman Empire of the German Nation)

12.6. Franciaország (France)

12.7. Anglia (England)

12.8. Itália (Italy)

12.9. Az Ibériai-félsziget (The Iberian Peninsula)

12.10. Skandinávia (Scandinavia)

12.11. Kelet-Európa és a Balkán (Eastern Europe and the Balkans)

12.12. Bizánc (Byzantium)

12.13. Az Oszmán Birodalom (The Ottoman Empire)

12.14. Kultúra az érett és a késő középkori Európában (Culture in High and Late Medieval Europe)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 2. félév/tavasz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató legfeljebb három alkalomról hiányozhat.

Tartós, indokolt távollét (pl.: orvosi, szolgálati stb.): a hallgató a pótlást házi dolgozat formájában teljesíti az oktatóval egyeztetett témakörben és határidőre.

Egyéni tanrenden lévő hallgató: a hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. Az órán a kötelező szakirodalom vonatkozó részének elolvasása rendszeresen ellenőrzésre kerül, aki nem képes szóban, óráról órára, ismeretterjesztő szinten bemutatni az adott témát, attól az aláírás megtagadható.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az órán a kötelező szakirodalom vonatkozó részének elolvasása rendszeresen ellenőrzésre kerül, aki nem képes szóban, óráról órára, ismeretterjesztő szinten bemutatni az adott témát, attól az aláírás megtagadható. A félév során három hiányzás lehetséges. Aki ennél többet hiányzik az órákról, az nem kaphat aláírást.

16.2. Az értékelés:

Az értékelés szóbeli vizsga keretében történik. A szóbeli beszámoló első részén a vizsgázó szabadon beszélhet egy általa választott témakörről (1–14. közül) a szakirodalom alapján. A vizsga második részében a vizsgáztató bármelyik témakörből kérdezhet, és a vizsgázónak az órán elhangzottak és a kötelező szakirodalom alapján kell arról beszélnie. Az értékelés ötfokozatú skálán történik.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges kollokvium.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Katus László: Európa története a középkorban., Kronosz Kiadó, Pécs 2021. ISBN: 9786156339010;

2. Klaniczay Gábor: Európa ezer éve. A középkor., Osiris Kiadó, Budapest 2005. ISBN: 963389820x;

3. Sz. Jónás Ilona: Középkori egyetemes történeti szöveggyűjtemény. Európa és a Közel-Kelet IV–XV. század., Osiris Kiadó, Budapest 1999. ISBN: 9633795494;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Bloch, Marc: A feudális társadalom., Osiris Kiadó, Budapest 2002. ISBN: 963389252x;

2. Duby, Georges: A katedrálisok kora. Művészet és társadalom 980–1420., Corvina Kiadó, Budapest 1988. ISBN: 9631344487;

3. Endrei Walter: A középkor technikai forradalma., Magvető Kiadó, Budapest 1978. ISBN: 9632706412;

4. Le Goff, Jacques: Az értelmiség a középkorban., Osiris Kiadó, Budapest 2000. ISBN: 9633797365;

5. Spufford, Peter: Hatalom és haszon. Kereskedők a középkori Európában., Scolar Kiadó, Budapest 2007. ISBN: 9789632440064;

Budapest, 2025.

Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil.
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB113**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Koraközépkor
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** The History of the Early Medieval Period
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja a kora középkori egyetemes történelem főbb eseményeinek, jelenségeinek és folyamatainak értékelő bemutatása, megismertetése. Az előadások során többek között kiemelt hangsúlyt kapnak a barbár népek (különösen is a hunok) és a hanyatló Római Birodalom viszonya, a népvándorlás főbb eseményei, a Bizánci Birodalom létrejötte és az Iszlám előretörése. Szintén kiemelt tematika a kora középkor feudális társadalmi rendje, valamint a karoling birodalom létrejötte. A félév során különös figyelmet kell szentelni a korszak kulturális életének, a vikingek, valamint a kalandozó magyarok hadjáratainak.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the subject is to present and introduce the main events, phenomena and processes of the universal history of the early Middle Ages. During the lectures, the relationship between the barbarian peoples (especially the Huns) and the declining Roman Empire, the main events of the migration, the creation of the Byzantine Empire and the advance of Islam will be emphasized. The feudal social order of the early

Middle Ages and the creation of the Carolingian empire are also prominent themes. During the semester, special attention must be paid to the cultural life of the period, the campaigns of the Vikings and the Hungarian incursions.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét. Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Egy modern idegen nyelven képes eligazodni a szakirodalmakban, különös tekintettel a szakterminológiára.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket. Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti

önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel. Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek. A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Knows the characteristic written and oral, scientific and public, popular genres of Hungarian and European cultures and their system of rules. Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed. Capable of navigating specialist literature in a modern foreign language, with particular attention to terminology.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context. Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre. Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography. Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives for the continuous development of his/her knowledge of history. Develops a critical approach to analysing

and processing information. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Effectively collaborates with national and international communities related to the field of historiography. Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences. Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines. Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. **Előtanulmányi követelmények:**

12. **A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):**

12.1. Az ókor öröksége (The heritage of Antiquity)

12.2. A kereszténység és az egyház (Christianity and the Church)

12.3. Rómaiak és barbárok – barbár királyságok a Római Birodalom romjain (Romans and Barbarians – Barbarian kingdoms on the ruins of the Roman Empire)

12.4. A Frank Birodalom: a merovingok (The Frankish Empire: the Merovingians)

12.5. A Frank Birodalom: a karolingok (The Frankish Empire: the Carolingians)

12.6. Anglia a kora középkorban (England in the early Middle Ages)

12.7. Kultúra a kora középkorban. A Karoling reneszánsz (Culture in the early Middle Ages. The Carolingian Renaissance)

12.8. Népesség és gazdaság a kora középkorban (Population and Economy in the Early Middle Ages)

12.9. Bizánc a kora középkorban (Byzantium in the early Middle Ages)

12.10. Közép-Ázsia az arab hódítás előtt (Central Asia before the Arab conquest)

12.11. Az Iszlám és az arab hódítás (Islam and the Arab Conquest)

12.12. Kelet-Európa a kora középkorban (Eastern Europe in the early Middle Ages)

12.13. A vikingek (The Vikings)

12.14. A kalandozó hadjáratok és Nyugat-Európa (The Hungarian incursions and Western Europe)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 2. félév/tavasz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató legfeljebb három alkalomról hiányozhat.

Tartós, indokolt távollét (pl.: orvosi, szolgálati stb.): a hallgató a pótlást házi dolgozat formájában teljesíti az oktatóval egyeztetett témakörben és határidőre.

Egyéni tanrenden lévő hallgató: a hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. Az órán a kötelező szakirodalom vonatkozó részének elolvasása rendszeresen ellenőrzésre kerül, aki nem képes szóban, óráról órára, ismeretterjesztő szinten bemutatni az adott témát, attól az aláírás megtagadható.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az órán a kötelező szakirodalom vonatkozó részének elolvasása rendszeresen ellenőrzésre kerül, aki nem képes szóban, óráról órára, ismeretterjesztő szinten bemutatni az adott témát, attól az aláírás megtagadható. A félév során három hiányzás lehetséges. Aki ennél többet hiányzik az órákról, az nem kaphat aláírást.

16.2. Az értékelés:

Az értékelés szóbeli vizsga keretében történik. A szóbeli beszámoló első részén a vizsgázó szabadon beszélhet egy általa választott témakörről (1–14. közül) a szakirodalom alapján. A vizsga második részében a vizsgáztató bármelyik témakörből kérdezhet, és a vizsgázónak az órán elhangzottak és a kötelező szakirodalom alapján kell arról beszélnie. Az értékelés ötfokozatú skálán történik.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges kollokvium.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Katus László: Európa története a középkorban., Kronosz Kiadó, Pécs 2021. ISBN: 9786156339010;

2. Klaniczay Gábor: Európa ezer éve. A középkor., Osiris Kiadó, Budapest 2005. ISBN: 963389820x;

3. Sz. Jónás Ilona: Középkori egyetemes történeti szöveggyűjtemény. Európa és a Közel-Kelet IV–XV. század., Osiris Kiadó, Budapest 1999. ISBN: 9633795494;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Czeglédy Károly: Nomád népek vándorlása Napkelettől Napnyugatig., Akadémiai Kiadó, Budapest 1969.

2. Geary, Patrick J.: A nemzetek mítosza. Európa népeinek születése a

középkorban., Atlantisz Könyvkiadó, Budapest 2023. ISBN: 9789639777736;

3. Le Goff, Jacques: Európa születése a középkorban., Atlantisz Könyvkiadó, Budapest 2008. ISBN: 9789639777033;

4. Runciman, Steven: A bizánci teokrácia. Bizánci stílus és civilizáció., Gondolat Kiadó, Buapest 2007. ISBN: 9639610704;

5. Schramm, Gottfried: Korai román történelem. Nyolc tézis a délkelet-európai latin kontinuitás helyének meghatározásához., Csokonai Kiadó, Budapest 1997. ISBN: 963260105x;

Budapest, 2025.

Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil.
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB114**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Középkori magyar történelem
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** The History of Medieval Hungary
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja a középkori magyar történelem főbb eseményeinek, jelenségeinek és folyamatainak megismerése, különös tekintettel a kulturális örökségre: a magyar gesztákra, krónikákra és szentek legendáira, valamint a művészeti alkotásokra és az anyagi kultúra emlékeire. A kurzus során a forráskritika- és elemzés módszertanának alkalmazásával a hallgatók közösen és egyénileg dolgozzák fel a forrásokat. A kurzus múzeumi órával, a Magyar Nemzeti Múzeum állandó kiállítása honfoglalás kori és középkori részeinek megtekintésével zárul.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is to learn about the main events, phenomena and processes of medieval Hungarian history, with particular attention to cultural heritage: Hungarian gestas, chronicles and legends of saints, as well as artistic works and material culture memories. During the course, using the methodology of historical source criticism and analysis, the students process the sources together and individually. The course ends with a museum class, viewing the Hungarian National Museum's permanent exhibition

of the Hungarian conquest period and medieval parts.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét. Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Egy modern idegen nyelven képes eligazodni a szakirodalmakban, különös tekintettel a szakterminológiára.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket. Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel.

Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek. A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Knows the characteristic written and oral, scientific and public, popular genres of Hungarian and European cultures and their system of rules. Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed. Capable of navigating specialist literature in a modern foreign language, with particular attention to terminology.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context. Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre. Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography. Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives for the continuous development of his/her knowledge of history. Develops a critical approach to analysing and processing information. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Effectively collaborates with national and international communities related to the field of historiography. Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences. Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines. Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A középkori magyar történelem forrásai (írott források, tárgyi emlékek, képi ábrázolások), a társtudományok szerepe, a forráskritika módszerei (Sources of medieval Hungarian history (written sources, artefacts, pictures), the role of related sciences, methods of historical source criticism)

12.2. Az írott források osztályozása. Levéltári (ügyviteli) források: a középkori magyar oklevelek főbb korszakai és típusai (Classification of written sources. Archival (administrative) sources: the main eras and types of medieval Hungarian charters and diplomas)

12.3. Nevezetes oklevelek a magyar középkorból: a Pannonhalmi Alapítólevél, a Tihanyi Alapítólevél, az Aranybulla stb. (Notable charters from the Hungarian Middle Ages: the Diploma of Pannonhalma, the Diploma of Tihany, the Golden Bull, etc.)

12.4. Középkori törvényeink: Árpád-kor (Our medieval laws: Árpád Era)

12.5. Középkori törvényeink: Késő középkor (Our medieval laws: Late Middle Ages)

12.6. Elbeszélő források a magyar középkorból. A Pozsonyi Évkönyvek (Narrative sources from the Hungarian Middle Ages. The Annals of Pozsony)

12.7. Anonymus: Gesta Ungarorum

12.8. A középkori magyar krónikák (The medieval Hungarian chronicles)

12.9. Magyar szentek legendái (Legends of Hungarian saints)

12.10. Humanista történetírók (Humanist historians)

12.11. Emlékirat és önéletírás a magyar középkorban (Memoirs and autobiography in the Hungarian Middle Ages)

12.12. Honfoglalás kori és középkori kézművesség (Handicrafts of the Hungarian Conquest and Middle Ages)

12.13. Honfoglalás kori és középkori anyagi kultúra (Hungarian Conquest and medieval material culture)

12.14. A Magyar Nemzeti Múzeum állandó kiállítása honfoglalás kori és középkori

részének megtekintése (múzeumi óra) (Visiting the Hungarian National Museum's permanent exhibition from the time of the Hungarian conquest and the Middle Ages (museum class))

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 2. félév/tavasz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató legfeljebb három alkalomról hiányozhat.

Tartós, indokolt távollét (pl.: orvosi, szolgálati stb.): a hallgató a pótlást házi dolgozat formájában teljesíti az oktatóval egyeztetett témakörben és határidőre.

Egyéni tanrenden lévő hallgató: a hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. **Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

Minden hallgatónak a megadott témakörökből egy vetítettképes prezentációt kell készítenie és azt szóbeli előadás keretében az órán bemutatnia. A félév végén minden hallgatónak zárthelyi dolgozatot kell írnia.

16. **Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:**

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele az órákon megfelelő számú és aktív részvétel.

16.2. Az értékelés:

Az értékelés gyakorlati jeggyel (ötfokozatú érdemjegy) történik:

órai munka, aktív részvétel: 30 % (nem szól hozzá, külön kérdésekre válaszolva sem ismeri a kötelező irodalom vonatkozó részeit: elégtelen (1); ritkán szól hozzá, a kötelező irodalom vonatkozó részeit alig ismeri: elégséges (2); nem szól hozzá rendszeresen, a kötelező irodalom vonatkozó részeit többé-kevésbé ismeri: közepes (3); rendszeresen hozzászól, a kötelező irodalom vonatkozó részét jórészt ismeri: jó (4); rendszeresen hozzászól, a kötelező irodalom vonatkozó részét alaposan megismerte: jeles (5);

vetítettképes prezentáció elkészítése és bemutatása: 40 % (rendezetlen, hiányos diasor, felkészületlen előadásmód: elégtelen (1); rendezett, de hiányos diasor, akadozó, kevésbé felkészült előadásmód: elégséges (2); rendezett, de hiányos diasor, inkább felkészült előadásmód: közepes (3); rendezett, lényegi elemeket tartalmazó diasor, akadozó, de inkább felkészült előadásmód: jó (4); rendezett, lényegi elemeket tartalmazó diasor, felkészült előadásmód: jeles (5);

zárthelyi dolgozat: 30 % (ezen belül 0–60% elégtelen (1); 61–70 %: elégséges (2); 71–80%: közepes (3); 81–90%: jó (4); 91–100%: jeles (5).

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges érdemjegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Bertényi Iván: Magyar történeti szöveggyűjtemény. 1000–1526., Osiris Kiadó, Budapest 2000. ISBN: 2399971534798;

2. Gyöngyössy Márton: Iránytű. Módszertani bevezetés Magyarország történelmének tanulmányozásához., Ludovika Egyetemi Kiadó, Budapest 2024. ISBN: 9789636530945;

3. Hanák Péter: Hogyan éltek elődeink? Fejezetek a magyar művelődés történetéből, Gondolat Kiadó, Budapest 1980. ISBN: 9632808614;

4. Kristó Gyula: Magyar historiográfia I. Történetírás a középkori Magyarországon., Osiris Kiadó, Budapest 2002. ISBN: 9633892619;

5. Weisz Boglárka: A középkori Magyar Királyság történeti kronológiája. 997–1526., HUN-REN Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet, Budapest 2023. ISBN: 9789634164111;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Anonymus: A magyarok cselekedetei. Kézai Simon: A magyarok cselekedetei., Osiris Kiadó, Budapest 1999. ISBN: 9633896061;

2. Érszegi Géza: Árpád-kori legendák és intelmek., Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest 1983. ISBN: 9631520056;

3. H. Kolba Judit: Az államalapítástól a török kiűzéséig. XI-XVII. század története., Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest 2009. ISBN: 9789632272061;

4. Kulcsár Péter: Humanista történetírók., Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest 1977. ISBN: 9631509133;

5. Nagy Balázs: Tatárjárás, Osiris Kiadó, Budapest 2003. ISBN: 9633895022;

Budapest, 2025.

Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil.
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB115**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Magyar őstörténet és az Árpád-kor története
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** The Hungarian Prehistory and the History of the Árpád Era
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja a kora középkori magyar történelem főbb eseményeinek, jelenségeinek és folyamatainak értékelő bemutatása, megismertetése. Az előadások során többek között kiemelt hangsúlyt kapnak az eredet kérdései (nyelvészet, régészet, néprajz és genetika), a magyar törzsszövetség létrejötte, a honfoglalás okai és menete, valamint a kalandozások és a lovas-íjász harcmodor jelentősége. Szintén kiemelt tematika Géza és Szent István államszervező tevékenysége, a földbirtokrendszer és a vármegyeszervezet létrejötte, az egyházszervezés, Szent László és Könyves Kálmán reformjai. A félév során különös figyelmet kell szentelni III. Béla uralkodásának és II. András korának, majd a tatárjárás utáni újjáépítésnek, végezetül az Árpádok európai kapcsolatainak.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is to present and introduce the main events, phenomena and processes of early medieval Hungarian history. Among other things, during the

lectures, issues of origin (linguistics, archaeology, ethnography and genetics), the creation of the Hungarian tribal confederation, the reasons and course of the conquest, as well as the importance of adventures and the horse-archer fighting style are emphasized. The state organizing activities of Géza and Saint Stephen, the establishment of the land tenure system and the county organization, church organization, and the reforms of Saint Ladislaus and Coloman the Learned are also highlighted. During the semester, special attention must be paid to Béla III reign and Andrew II time, then the reconstruction after the Mongol invasion, and finally the European relations of the Árpáds.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét. Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Egy modern idegen nyelven képes eligazodni a szakirodalmakban, különös tekintettel a szakterminológiára.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket. Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére

és feldolgozására. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel. Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek. A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Knows the characteristic written and oral, scientific and public, popular genres of Hungarian and European cultures and their system of rules. Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed. Capable of navigating specialist literature in a modern foreign language, with particular attention to terminology.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context. Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre. Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography. Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially

determined and variable. Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives for the continuous development of his/her knowledge of history. Develops a critical approach to analysing and processing information. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Effectively collaborates with national and international communities related to the field of historiography. Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences. Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines. Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A Kárpát-medence éghajlati, vízrajzi, domborzati és településföldrajzi viszonyai a kora középkorban (The climate, hydrography, terrain, topography and geographical conditions of the Carpathian basin in the early Middle Ages)

12.2. A Kárpát-medence története a honfoglalás előtti időszakban (The history of the Carpathian Basin before the Hungarian conquest)

12.3. Magyar őstörténet (Hungarian prehistory)

12.4. A honfoglalás és a kalandozások (The Hungarian conquest and incursions)

12.5. Társadalom, gazdaság, politika a 10. században (Society, economy, politics in the 10th century)

12.6. A magyar állam megszületése: Géza fejedelem és Szent István (The birth of the Hungarian state: Prince Géza and Saint Stephen)

12.7. A fiatal magyar állam válsága, majd megerősödése Szent László és Könyves Kálmán idején (The crisis and subsequent strengthening of the young Hungarian state during the reign of Saint Ladislaus and Coloman the Learned)

12.8. Gazdaság és társadalom a 11. században (Economy and society in the 11th century)

12.9. Trónviszályok és III. Béla konszolidációja a 12. században (Conflicts and consolidation of Béla III in the 12th century)

12.10. Gazdaság és társadalom a 12. században (Economy and society in the 12th century)

12.11. A királyi hatalom gyengülése és az Aranybulla (The weakening of royal power and the Golden Bull)

12.12. A tatárjárás és következményei (The Mongol invasion and its consequences)

12.13. Gazdaság és társadalom a 13. században (Economy and society in the 13th century)

12.14. Az utolsó Árpádok (The last Árpáds)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 2. félév/tavasz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató legfeljebb három alkalomról hiányozhat.

Tartós, indokolt távollét (pl.: orvosi, szolgálati stb.): a hallgató a pótlást házi dolgozat formájában teljesíti az oktatóval egyeztetett témakörben és határidőre.

Egyéni tanrenden lévő hallgató: a hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. Az órán a kötelező szakirodalom vonatkozó részének elolvasása rendszeresen ellenőrzésre kerül, aki nem képes szóban, óráról órára, ismeretterjesztő szinten bemutatni az adott témát, attól az aláírás megtagadható.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az órán a kötelező szakirodalom vonatkozó részének elolvasása rendszeresen ellenőrzésre kerül, aki nem képes szóban, óráról órára, ismeretterjesztő szinten bemutatni az adott témát, attól az aláírás megtagadható. A félév során három hiányzás lehetséges. Aki ennél többet hiányzik az órákról, az nem kaphat aláírást.

16.2. Az értékelés:

Az értékelés szóbeli vizsga keretében történik. A szóbeli beszámoló első részén a vizsgázó szabadon beszélhet egy általa választott témakörről (1–14. közül) a szakirodalom alapján. A vizsga második részében a vizsgáztató bármelyik témakörből kérdezhet, és a vizsgázónak az órán elhangzottak és a kötelező szakirodalom alapján kell arról beszélnie. Az értékelés ötfokozatú skálán történik.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges kollokvium.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Bertényi Iván: Magyar történeti szöveggyűjtemény. 1000–1526., Osiris Kiadó, Budapest 2000. ISBN: 2399971534798;

2. Kristó Gyula: Magyarország története. 895–1301., Osiris Kiadó, Budapest 2019. ISBN: 9789632763293;

3. Weisz Boglárka: A középkori Magyar Királyság történeti kronológiája. 997–1526., HUN-REN Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet, Budapest 2023. ISBN: 9789634164111;

4. Thuróczy János: A magyarok krónikája. Rogerius mester: Siralmas ének., Osiris Kiadó, Budapest 2001. ISBN: 963072250x;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Bolla Ilona: A jogilag egységes jobbágyságról Magyarországon., Nap Kiadó, Budapest 1998. ISBN: 9638116374;

2. Dienes István: A honfoglaló magyarok., Corvina Kiadó, Budapest 1972.

3. Györffy György: István király és műve., Balassi Kiadó, Budapest 2013. ISBN: 9789635068968;

4. Hermann Egyed: A katolikus egyház története Magyarországon., Aurora Könyvek, München 1973.

5. Hóman Bálint: Magyar pénztörténet. 1000–1325., Maecenas Kiadó, Budapest 1991. ISBN: 9637425578;

Budapest, 2025.

Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil.
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB116**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Latin nyelv II.
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Latin Language II.
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Seres Dániel Márk, PhD, adjunktus
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A hallgató nyerjen betekintést az indoeurópai nyelvek családjába. Ismerje meg a latinitas európai és magyarországi helyét, szerepét. Sajátítsa el az alapvető kiejtési szabályokat, tanuljon meg helyesen olvasni. Ismerje fel a mindennapi szóhasználatunkban tovább élő latin szavakat. A latin nyelv struktúrájának áttekintésével, az alapvető alaktani és mondattani ismeretek elsajátításával, valamint a latinról magyarra fordítás alapvető szabályainak megismerésével képes legyen szótár segítségével értelmezni egyszerűbb irodalmi-történelmi szövegeket, feliratokat.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The students will gain an insight into the Indo-European family of languages. Learn about the position and importance of Latinitas in Europe and Hungary. Acquire the basic rules of pronunciation, learn to read correctly. Recognise the Latin words that survive in our everyday vocabulary. By reviewing the structure of the Latin language, by acquiring basic knowledge of the grammar and syntax, and by learning the basic rules of translation from Latin into Hungarian, be able to interpret simple literary and

historical texts and inscriptions with the help of a dictionary.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Ismeri a latin nyelv alapjait.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni. Szakmai hivatástudat kialakítására és önképzésre törekszik.

-

Autonómiája és felelőssége:

Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek. A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena.

Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture.

Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

Knows the basics of the Latin language.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness.

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness.

Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre.

Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable.

Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields.

Strives for the continuous development of his/her knowledge of history.

Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

Strives to develop a sense of professional commitment and to pursue self-education.

-

Autonomy and responsibility:

Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences.

Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness.

Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

11.1. TTTTB106 - Latin nyelv I.;

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Első féléves anyag ismétlése; Digitális latin nyelvkönyv, 7. fejezet (Revision of the first semester, Unit 7.)

12.2. Digitális latin nyelvkönyv, 7. fejezet (Unit 7.)

12.3. Digitális latin nyelvkönyv, 8. fejezet (Unit 8.)

12.4. Digitális latin nyelvkönyv, 8. fejezet (Unit 8.)

12.5. Digitális latin nyelvkönyv, 9. fejezet (Unit 9.)

12.6. Digitális latin nyelvkönyv, 9. fejezet (Unit 9.)

12.7. Első zárthelyi (First written exam)

12.8. Digitális latin nyelvkönyv, 10. fejezet (Unit 10.)

12.9. Digitális latin nyelvkönyv, 10. fejezet (Unit 10.)

12.10. Digitális latin nyelvkönyv, 11. fejezet (Unit 11.)

12.11. Digitális latin nyelvkönyv, 11. fejezet (Unit 11.)

12.12. Digitális latin nyelvkönyv, 12. fejezet (Unit 12.)

12.13. Digitális latin nyelvkönyv, 12. fejezet (Unit 12.)

12.14. Második zárthelyi (Sencond written exam)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 2. félév/tavasz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A tantárgy teljesítéséhez legfeljebb három alkalommal hiányozhat a hallgató. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel pótfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Öt alkalmat érintő és azon túli igazolatlan távollét esetén a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. Minden hallgatónak a félév során két zárthelyi dolgozatot kell megírnia. A félévi jegyet a két zárthelyi dolgozat átlaga adja, felfelé kerekítve, de mindkét dolgozatot legalább elégséges eredménnyel kell teljesíteni. A zárthelyi dolgozat pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig egy alkalommal kísérelhető meg.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon, valamint a 15. pontban meghatározott félévközi feladatok legalább elégséges szintű teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Gyakorlati jegy, melyen ötfokozatú érdemjegyet kapnak a hallgatók. Az egyes zárthelyi dolgozatok értékelése az alábbiak szerint alakul:

jeles: 85–100%

jó: 75–84%

közepes: 65–74%

elégséges: 51–64%

elégtelen: 0–50%

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Adamik Béla: A latin nyelv története az indoeurópai alapnyelvtől a klasszikus latinig, Argumentum Kiadó, Budapest 2009. ISBN: ISBN 9789634465379;

2. Ferenczi Attila: Digitális latin nyelvkönyv – a történelem alapszak hallgatóinak, http://gepeskonyv.btk.elte.hu/adatok/Okor-kelet/Latin/index.asp_id=44.html . ISBN: ISBN 9639704695;

3. Herman József: Vulgáris Latin, Tinta, Budapest 2003. ISBN: ISBN 9639372633;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Adamik Béla: Nyelvpolitika a Római Birodalomban, Tinta, Budapest 2006. ISBN: ISBN 9637094628;

2. Burkard, Thorsten – Schauer Markus: Lehrbuch der lateinischen Syntax und Semantik, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt 2020. ISBN: ISBN 9783534272457;

3. Ferenczi Attila – Monostori Martina: Latin nyelvkönyv, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 1998 . ISBN: ISBN 9789631951080;

4. Stroh, Wilfried: Meghalt a latin, éljen a latin! Egy nagy nyelv rövid története, Typotex, Budapest 2011. ISBN: ISBN 9789632794228;

5. Varga Barnabás: Latin gyakorlókönyv a „Ferenczi-Monostori" latin nyelvkönyv olvasmányihoz, Pázmány Péter Katolikus Egyetem BTK, Piliscsaba 1999. ISBN: ISBN 9639296511;

Budapest, 2025.

Dr. Seres Dániel Márk, PhD
adjunktus
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB117**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Művészettörténet
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Art History
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Seres Dániel Márk, PhD, adjunktus
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tárgy célja, hogy a hallgató átfogó képet nyerjen az európai művészettörténet meghatározó korszakairól az ókortól a XX. századig. Ismerje a művészettörténeti alapfogalmakat, az egyes korszakok fő jellemzőit, a meghatározó művészeket mind az építészet, szobrászat, festészet területén.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   Students will gain a comprehensive overview of the key periods in European Art History from antiquity to the 20th century. Be familiar with the basic concepts of Art History, the main characteristics of each period, the key artists in architecture, sculpture and painting.

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

    Tudása:

    Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint

legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni. Szakmai hivatástudat kialakítására és önképzésre törekszik.

-

Autonómiája és felelőssége:

Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel. A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena.

Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness.

Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context.

Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams).

Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable.

Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity.

Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields.

Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems.

Develops a critical approach to analysing and processing information.

Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

Strives to develop a sense of professional commitment and to pursue self-education.

-

Autonomy and responsibility:

Effectively collaborates with national and international communities related to the field of historiography.

Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness.

Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines.

Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Őskor és az ókori Kelet (Prehistory and the Ancient East)

12.2. Ókori görög világ (Ancient Greek world)

12.3. Ókori római világ (Ancient Roman world)

12.4. Bizánci művészetek (Byzantine arts)

12.5. Román (Romanesque art)

12.6. Gótika (Gothic art)

12.7. Reneszánsz, manierizmus (Renaissance, Mannerism)

12.8. Barokk, rokokó (Baroque, Rococo)

12.9. Klasszicizmus (Classicism)

12.10. Romantika, realizmus (Romanticism, Realism)

12.11. Impresszionizmus, posztimpresszionizmus (Impressionism, post-impressionism)

12.12. Szecesszió, expresszionizmus, kubizmus (Art Nouveau, Expressionism, Cubism)

12.13. Futurizmus, dadaizmus, szürrealizmus (Futurism, Dadaism, Surrealism)

12.14. Képzőművészet 1945 után (Fine art after 1945)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 2. félév/tavasz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A tantárgy teljesítéséhez legfeljebb három alkalommal hiányozhat a hallgató. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel pótfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Öt alkalmat érintő és azon túli igazolatlan távollét esetén a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. A kurzus kollokviummal zárul a vizsgaidőszakban.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon.

16.2. Az értékelés:

Vizsgajegy jegy, melyen ötfokozatú érdemjegyet kapnak a hallgatók. Az értékelés az alábbi skála alapján történik:

jeles: 85–100%

jó: 75–84%

közepes: 65–74%

elégséges: 51–64%

elégtelen: 0–50%

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges vizsgajegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Gombrich, Ernst Hans: A művészet története, Gondolat , Budapest 1974. ISBN: 963280029;

2. Rajkó Andrea – S. Nagy Katalin: Művészettörténet I. A kezdetektől a 19. századig, Typotex, Budapest 2009. ISBN: 9789632790756;

3. Rajkó Andrea – S. Nagy Katalin: Művészettörténet II. A 19. és a 20. század, Typotex, Budapest 2010. ISBN: 9789632792927;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Hans Belting: Faces - Az arc története, Atlantisz, Budapest 2018. ISBN: 9789639777484;

2. Marosi Ernő: Művészettörténet – az emlékezés tudománya? In: Mindentudás Egyeteme 1, Kossuth , Budapest 2003. ISBN: 9630945002;

3. Radnóti Sándor: Jöjj és láss! – A modern művészetfogalom keletkezése - Winckelmann és a következmények, Radnóti Sándor, Budapest 2010. ISBN: 9789639777071;

Budapest, 2025.

Dr. Seres Dániel Márk, PhD
adjunktus
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB118**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** A „nevezetes tollvonástól” Aradig (magyar történelem 1790–1849)
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** From the "famous stroke of the pen" to Arad (1790-1848)
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 6 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 50% elmélet, 50% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Köő Artúr, PhD, tanársegéd
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 56 (28 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 4

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A hallgató megismeri az 1790 és 1848 közötti időszak legfontosabb, magyar történelmet alakító eseményeket, az azokat befolyásoló tényezőket, személyeket, évszámokat, topográfiai adatokat. A kurzus során a hallgató betekintést nyer a napóleoni háborúk időszaka alatti Magyarország történetébe, gazdasági fejlődésébe. A tantárgy megismerteti a reformkor előzményeit, Széchenyi István reformelképzeléseit és a reformmozgalom kibontakozását hazánkban. Lehetőség kínálkozik a hallgató számára, hogy megismerje a kor két legmeghatározóbb magyar politikusának Széchenyi Istvánnak és Kossuth Lajosnak reformokkal kapcsolatos elképzeléseit, nézeteit. Elemzés tárgyát képezi a korszak gazdasága, kultúrája, nemzetiségi kérdése. A kurzus részét képezi az utolsó reformkori országgyűlés eseményeinek, a magyar forradalomnak és alkotmányos átalakulásnak, majd az önvédelmi háború kibontakozásának megismerése.

   A kurzus zárásaként a hallgató a sikeres magyar katonai ellenállással és a magyar

szabadságharc cári segítséggel, túlerővel történő vérbefojtásával ismerkedhet meg.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

Students learn about the most important events that shaped Hungarian history between 1790 and 1848, the factors, persons, years, and topographical data that influenced them.

During the course students gain insight into the history and economic development of Hungary during the Napoleonic Wars.

The course also focuses on the antecedents of the Reform Era, the reform ideas of István Széchenyi and the development of the reform movement in Hungary. Students familiarize themselves with the ideas and views of the two most decisive Hungarian politicians of the time, István Széchenyi and Lajos Kossuth, and their reform proposals.

The economy, culture and nationality of the era are analysed. The course includes learning about the events of the last Reform Era parliament, the Hungarian revolution and constitutional transformation, and the unfolding of the self-defence war.

At the end of the course students learn about the successful Hungarian military resistance and how the Hungarian freedom struggle was suppressed with the help of the tsar and overwhelming force.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében.

Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

-

Képességei:

Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére.

Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni.

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát.

Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.

-

Attitűdje:

Szakmai hivatástudat kialakítására és önképzésre törekszik.

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak.

A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti.

Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására.

-

Autonómiája és felelőssége:

Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel.

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását.

Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek.

Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context. Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams).

-

Attitude:

Strives to develop a sense of professional commitment and to pursue self-education. Authentically conveys the mindset of historiography. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives. Develops a critical approach to analysing and processing information.

-

Autonomy and responsibility:

Effectively collaborates with national and international communities related to the field of historiography. Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences. Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Magyarország a napóleoni háborúk ideje alatt (szemináriumon: esettanulmány és forráselemzés) (Hungary during the Napoleonic Wars)

12.2. A reformkor előzményei (szemináriumon: esettanulmány és forráselemzés) (Precedents of the reform era)

12.3. Széchenyi István reformelképzelései (szemináriumon: esettanulmány és forráselemzés) (The reform ideas of István Széchenyi)

12.4. A reformmozgalom kibontakozása (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (The development of the reform movement)

12.5. A reformkor politikai küzdelmei. Széchenyi és Kossuth vitája (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (The political struggles of the reform era. The debate between Széchenyi and Kossuth)

12.6. A reformkor gazdasága és kultúrája (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (Economy and culture of the reform era)

12.7. Nemzetiségi kérdés a reformkorban (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (Ethnicity in the reform era)

12.8. A reformkori országgyűlés szerkezete és működése (The structure and functioning of the Parliament during 1840s)

12.9. Az utolsó rendi országgyűlés (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (The last Diet)

12.10. Forradalom és alkotmányos átalakulás. Az első magyar polgári alkotmány: az áprilisi törvények. (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (Revolution and constitutional transformation. The first Hungarian civil constitution: the April laws. (seminar: case study and source analysis)

12.11. Az önvédelmi háború kibontakozása. A Batthyány kormány tevékenysége. Harc a dinasztiával és a vele szövetkező nemzetiségiekkel. A tavaszi hadjárat. Függetlenségi nyilatkozat (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) ((The unfolding of the war of self-defense. The activities of the Batthyány government. The struggle with the dynasty and the nationalities allied with it. The Spring Campaign. Declaration of Independence (seminar: case study and source analysis)

12.12. A szabadságharc túlerővel történő vérbefojtása (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (Overwhelming the war of independence)

12.13. Számonkérések és kivégzések a forradalomban és szabadságharcban való részvételért (Inquisitions and executions for participation in the Revolution and War of Independence)

12.14. Számonkérés, zárthelyi dolgozat (szeminárium: A félév értékelése) (Examination, written test. Evaluation of the semester)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 3. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató az előadásokon és a szemináriumi foglalkozásokon egyaránt legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja a gyakorlati órákon való figyelmes és aktív részvétel. A szemináriumi munka során a feldolgozandó források és szakirodalom ismeretét az oktató rendszeresen ellenőrzi. A szeminárium keretében minden hallgatónak egy 3-5 percet kisvideót kell elkészítenie, melynek forgatókönyvét maga tervezi, a felvételt maga készíti és vágja, tartalma pedig alkalmas arra, hogy hallgatótársai számára egy reformkori problémát (pl. jobbágykérdés, nemzetiségi kérdés, gazdaságfejlesztés stb.) mutasson be, s az azokra tett megoldási javaslatokat ismertessen. Munkáját a hallgató a kurzus keretén belül bemutatja. A gyakorlati kurzust zárthelyi dolgozat zárja. A zárthelyi dolgozat pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig egy alkalommal kísérelhető meg.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételekkel, valamint a szemináriumra vonatkozó, a 15. pontban ismertetett félévközi feladatok és számonkérések teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú érdemjegy, melynek megállapításához A „nevezetes tollvonástól” Aradig (1790–1848) című előadás és a szeminárium teljesítése során elért érdemjegyek szolgálnak alapul.

A gyakorlati teljesítmény értékelése az órai aktivitás (20%), a referátum (20%) és a zárthelyi dolgozat (60%) együttes értékeléséből áll össze. A zárthelyi dolgozat értékelése ötfokozatú skálán a következőképpen történik: 50%-ig: elégtelen, 51%-tól elégséges, 65%-tól közepes, 80%-tól jó, 90%-tól jeles.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges

zárthelyi jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Gergely András: Magyarország története a 19. században, Osiris Kiadó, Budapest 2019. ISBN: 9789632763316;

2. Hermann Róbert: Kossuth Lajos élete és kora, Pannonica Kiadó, Budapest 2002. ISBN: 9789639252523;

3. Hermann Róbert (szerk.): Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc, Osiris Kiadó, Budapest 2022. ISBN: 9789632763712;

4. Katus László: A modern Magyarország születése. Magyarország története 1711–1914, Kronosz Kiadó, Pécs 2023. ISBN: 9786156339041;

5. Pajkossy Gábor (szerk.): Magyarország története a 19. században, Osiris Kiadó, Budapest 2006. ISBN: 9789633893869 ;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Balla Aurél – Dobrovics Károly: Magyarország története különös tekintettel iparra és kereskedelemre II. kötet. , Monopol Könyvkiadó, Budapest 1936. ISBN: -;

2. Kosáry Domokos: A magyar és európai politika történetéből, Osiris Kiadó, Budapest 2001. ISBN: 963 389 122 1;

3. Mályusz Elemér: Magyarország története a felvilágosodás korában, Osiris Kiadó, Budapest 2002. ISBN: 9633891256;

4. Nemeskürty István: Lépjünk inkább előre. Széchenyi István a nemzet szolgálatában, Szabad Tér, Budapest 1993. ISBN: 9637810587;

5. Szekfű Gyula: A mai Széchenyi (Eredeti szövegek Széchenyi István munkáiból) , Révai Kiadás, Budapest 1935. ISBN: -;

Budapest, 2025.

Dr. Köő Artúr, PhD
tanársegéd
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB119**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Hitélet és konfliktusok a középkori és kora újkori Európában
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Religious life and conflicts in medieval and early modern Europe
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Nánay Mihály, PhD, közszolgálati egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: - A kurzuson Kahoot használata előfordulhat.
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerkedjenek az európai vallástörténet középkori és kora újkori időszakával. A kurzus központi témaköre a középkori homogén keresztény Európa átalakulása vallásilag megosztott kontinenssé. A kurzus célja, hogy megvilágítsa a folyamat politikai, társadalmi, kulturális, művelődési, etnikai oldalát. A kurzus elvégzésével a hallgatók tisztán fogják látni a vallási kérdések mély kulturális beágyazottságát, képet fognak alkotni a középkori és kora újkori gondolkodás, valamint a korabeliek világképének változásairól. A kurzus során a hallgatók megismerik a cluny-i reform lényegi elemeit, a középkori eretnekségeket (albigensek, katarok, bogumilek), a reneszánsz pápaság jellemzőit, a reformáció okait, Luther életét és tanításait. A hallgatók megértik a protestantizmus elterjedését és különböző irányzatainak (anglikán, unitárius, anabaptista) kialakulását. A hallgatók megismerik Kálván életét és tanításait, valamint a protestáns etika hatását a

kapitalizmus kialakulására. A hallgatók megismerik a katolikus megújulás folyamatát a tridenti zsinat ülésein, valamint a jezsuita rend szabályzatán és működésén keresztül. A hallgatók megértik a vallásháborúk mögött meghúzódó vallási, politikai, gazdasági motívumokat.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The aim of the course is to make students get to know the medieval and early modern period of the European history of religion. The central topic of the course is the change of Europe from homogenous Christianity into a religiously divided continent. The aim of the course is to enlight the political, social, cultural and etnic aspect of the procession. By completing the course the students will understand the deep cultural embeddedness of religion, they will notice the paradigms of the medieval and early modern European people and the changes in their worldview. During the course, students learn about the essential elements of the Cluny reform and the medieval heresies (Albigensians, Cathars, Bogumils) They apprehend the characteristics of the Renaissance papacy, the causes of the Reformation, Luther's life and teachings. Students understand the spread of Protestantism and the development of its different trends (Anglican, Unitarian, Anabaptist). Students learn about Calvin's life and teachings, as well as the impact of Protestant ethics on the development of capitalism. Students get to know the process of Catholic renewal through the meetings of the Council of Trent, as well as the regulations and operations of the Jesuit order. Students understand the religious, political, and economic motives behind religious wars.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét.

-

Autonómiája és felelőssége:

A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context. Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems.

-

Autonomy and responsibility:

Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A keresztény Európa a középkorban. (The Christian Europe in the Middle Age)

12.2. Eretnekségek és az inkvizíció a középkori Európában (Heresies and the Inquisition in Medieval Europe)

12.3. Kereszténység és iszlám a középkorban (a keresztes háborúk és a rekonkvista) (Christianity and Islam in the Middle Ages (the Crusades and the Reconquest))

12.4. A humanizmus és a reneszánsz hatása a vallásosságra (The influence of humanism and the Renaissance on religiosity)

12.5. A lutheri reformáció (The Lutheran Reformation)

12.6. A kálvini reformáció (The Calvinist Reformation)

12.7. Protestáns irányzatok (anglikán, anabaptista, antitrinitárius/unitárius, szombatos). (Protestant denominations (Anglican, Anabaptist,

Antitrinitarian/Unitarian, Sabbatarian)

12.8. Vallásháborúk Európában (német, francia, németalföldi) (Wars of Religion in Europe (German, French, Dutch)

12.9. „Akié a föld, azé a vallás" – modus vivendi kialakulása („Whose realm, his religion" – creating the modus vivendi)

12.10. Különleges példa: Erdély (Special example: Transylvania)

12.11. Katolikus megújulás – tridenti zsinat (Catholic renewal - Council of Trent)

12.12. A jezsuita rend és a barokk (The Jesuits and the Baroque)

12.13. Hitviták tüzében (In the fire of religious disputes)

12.14. A 30 éves háború (The Thirty Years' War)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 3. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

Három hiányzás lehetséges. Tartós, indokolt távollét esetén (pl.: orvosi, szolgálati stb.) a hallgató a pótlást házidolgozat formájában teljesíti az oktatóval egyeztetett témakörben és határidőre.

A kedvezményes tanulmányi rendben tanulmányokat folytató hallgatóknak a tanórákon való részvételt – a kurzus oktatójával egyeztetett módon – otthoni munkával elkészítendő feladat(ok) formájában szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig.

A hallgató mulasztása esetén köteles az előadás vagy a szeminárium anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni.

Az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 20. §-ban rögzített a HTVSZÜB által engedélyezett kedvezményes tanulmányi rendben tanulmányokat folytató hallgatók esetén, amennyiben a tantárgyi program másként nem határoz, a tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége vonatkozásában a hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az előadásokon való figyelmes és aktív részvétel.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételekkel.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú értékelés, amelyet a hallgató szóbeli kollokviumon szerez meg.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges osztályzat a vizsgán.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Bitskey Istvánt: Hitviták tüzében - Magyar história, Budapest 1978. ISBN: 963-280-568-2;

2. D. MacCulloch: A reformáció története, Európa Kiadó, Budapest 2011. ISBN: 9789630792813;

3. Kulcsár Zsuzsanna: Eretnekmozgalmak a XI-XIV. században, Budapest 1964.

4. Poór János (szerk.): A kora újkor története, Osiris Kiadó, Budapest 2009. ISBN: 9789632760131;

5. Szántó Konrád: A katolikus egyház története , Budapest 1983. ISBN: 963-363-416-4;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Bangert, William V.: A jezsuiták története, Osiris Kiadó, Budapest 2002. ISBN: 963-389-042-X;

2. Kálvin János: Tanítás a keresztyén vallásra, Kálvin Kiadó, 1991. ISBN: 9633004527;

3. Luther Márton : Luther Márton Művei 4. szerk. Masznyik Endre, Budapest-Pozsony 1908.

4. Pázmány Péter: Felelet az Magyari István sárvári prédikátornak, az ország romlása okairúl írt könyvére. Magyar Elektronikus Könyvtár A válogatás, a szöveggondozás és a jegyzetek Tarnóc Márton munkája, Magyar Elektronikus Könyvtár, Budapest 2001.

5. Runciman, Steven: A keresztes hadjáratok története, Osiris Kiadó, Budapest 1999. ISBN: 963379448X;

Budapest, 2025.

Nánay Mihály, PhD
közszolgálati egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB120**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Kora újkori egyetemes történelem (1492–1789)
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** The World in the early modern period (1492-1789)
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 6 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 50% elmélet, 50% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Kas Géza Imre, PhD
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 56 (28 EA + 0 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 4
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: - A kurzuson Kahoot és Redmenta használata előfordulhat.
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A kurzus során a hallgatók megismerkednek a világtörténelem eseményeivel 1492-től 1789-ig. A kurzus célja, hogy a hallgatók megismerjék a középkori gondolkodás, társadalom átalakulását és ennek következményeit. A kurzus az európai nemzetek történelmére koncentrál, a korszakban csak a nagy földrajzi felfedezések és a gyarmatosítás témakörében jelenik meg a többi kontinens. Az eseményeket nem folyamatában, hanem csomópontjain keresztül dolgozza fel a kurzus. A kurzus elvégzésével a hallgató megérti a földrajzi felfedezések okait, folyamatát, következményeit és jelentőségét, az ebből kiinduló korai kapitalizmus fő jellemzőit. Megismeri az európai hegemóniára törő államok közötti kapcsolatokat, a háborúk mögött húzódó okokat és célokat. Megérti a reformáció folyamatát és társadalmi, gazdasági és kulturális hatását. A hallgató megismeri a felvilágosodás meghatározó alakjait és elméleteiket, valamint ezek hatását mind Angliára, az amerikai gyarmatokra

és Franciaországra nézve. A hallgatók megismerik a legfontosabb felvilágosult dokumentumokat, például Függetlenségi Nyilatkozat, Emberi és polgári jogok nyilatkozata.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

During the course, students learn about the events of world history from 1492 to 1789. The aim of the course is for students to be familiar with the transformation of medieval thoughts and society into the capitalism and the modern world. The course focuses on the history of European nations, the other continents appear only in the context of the age of discovery and colonization. The course processes the events not in their process, but through their nodes. By completing the course, the student will understand the causes, process, consequences and significance of geographical discoveries, and the main characteristics of the early capitalism that started from them. You get to know the relationships between the states striving for European hegemony, the reasons and goals behind the wars. Understands the process of the Reformation and its social, economic and cultural impact. The student learns about the defining figures of the Enlightenment and their theories, as well as their impact on England, the American colonies and France. The students learn about the most important enlightened documents, such as the Declaration of Independence, and the Declaration of Human and Civil Rights.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Igénye van az Európán kívüli társadalmak történelmének és kultúrájának megismerésére. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti

önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context. Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Has the desire to learn about the history and culture of non-European societies. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Develops a critical approach to analysing and processing information. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Effectively collaborates with national and international communities related to the field of historiography. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A földrajzi felfedezések; szeminárium: forráselemzés (Age of Discovery; seminar: source analysis)

12.2. Az Európán kívüli világ a 15-16. században – indián magaskultúrák, Kína, Japán; szeminárium: forráselemzés (World in the 15-16. centuries – complex civilization of

America before the Spanish conquest, China, Japan; seminar: source analysis)

12.3. Gyarmatosítás; szeminárium: forráselemzés (Colonization; seminar: source analysis)

12.4. A korai kapitalizmus; szeminárium: forráselemzés (Early capitalism; seminar: source analysis)

12.5. V. Károly birodalma; szeminárium: forráselemzés (The empire of Charles V.; seminar: source analysis)

12.6. Reformáció; szeminárium: forráselemzés (Reformation; seminar: source analysis)

12.7. Katolikus megújulás; szeminárium: forráselemzés (The Catholic Revival; seminar: source analysis)

12.8. Németalföld és Anglia felemelkedése; szeminárium: forráselemzés (Rise of the Low Countries and England.; seminar: source analysis)

12.9. A francia abszolutizmus; szeminárium: forráselemzés (Absolutism in France; seminar: source analysis)

12.10. Kelet-Európa a kora újkorban; szeminárium: forráselemzés (East-Europe in the early modern period; seminar: source analysis)

12.11. A brit alkotmányos monarchia kialakulása és működése; szeminárium: forráselemzés (The formation and functioning of the British Constitutionaly Monarchy; seminar: source analysis)

12.12. A felvilágosodás; szeminárium: forráselemzés (Age of Enlightenment; seminar: source analysis)

12.13. Az Egyesült Államok kialakulása és alkotmánya; szeminárium: forráselemzés (The War of Independence and the Constitution of the US; seminar: source analysis)

12.14. A francia forradalom; szeminárium: forráselemzés (The French Revolution; seminar: source analysis)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 3. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

Három hiányzás lehetséges.

Tartós, indokolt távollét esetén (pl.: orvosi, szolgálati stb.) a hallgató a pótlást házidolgozat formájában teljesíti az oktatóval egyeztetett témakörben és határidőre.

A kedvezményes tanulmányi rendben tanulmányokat folytató hallgatóknak a tanórákon való részvételt – a kurzus oktatójával egyeztetett módon – otthoni munkával elkészítendő feladat(ok) formájában szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgató mulasztása esetén köteles az előadás vagy a szeminárium anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az előadásokon való figyelmes és aktív részvétel. A

szemináriumon minden hallgatónak a félév során előre meghatározott témakörökből választva készítenie kell egy 5-7 bejegyzésből álló blogot és egy kutatási tervet, az Egyetemi Könyvtár által biztosított digitális adatbázisok felhasználásával. A kutatási tervet szóban be is kell mutatni.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon.

16.2. Az értékelés:

Az öt fokozatú értékelés több részből áll össze.

Az előadás anyagának elsajátítását szóbeli kollokvium formájában bizonyítják a hallgatók. Ez a vizsgajegy adja az értékelés 60%-t.

Az értékelés 40%-át a szemináriumi munkát értékelő gyakorlati jegy adja. Ez három részből áll: (10 %), a blogbejegyzés (10%) és a kutatási terv (20%).

Az elégséges osztályzat feltételei: mind a vizsgajegy, mind a gyakorlati jegynek elégségesnek vagy annál jobbnak kell lennie.

A gyakorlati jegy akkor elégtelen ha a hallgató a referátumot nem tartotta meg vagy a írásbeli dolgozatot nem készítette el.

Az értékelés öt fokozatú skálán történik: 50%-ig: elégtelen, 51%-tól elégséges, 60%-tól közepes, 80%-tól jó, 90%-tól jeles.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges osztályzat.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. A. Frenzen: Kis egyháztörténet, Agapé Kiadó, Szeged 1998. ISBN: 9634581552;

2. B. Russell: A nyugati filozófia története a politikai és társadalmi körülményekkel összefüggésben, a legkorábbi időktől napjainkig, Göncöl Kiadó, Győr 1994. ISBN: 9637875565;

3. F. Braudel: Anyagi kultúra, gazdaság és kapitalizmus XV-XVIII. század, Budapest 1985. ISBN: 9632816153;

4. Paul Kennedy: A nagyhatalmak tündöklése és bukása, Akadémiai, Budapest 1992. ISBN: 9630560763;

5. Poór János (szerk.): A kora újkor története, Osiris Kiadó, Budapest 2009. ISBN: 9789632760131;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. D. MacCulloch: A reformáció története, Európa Kiadó, Budapest 2011. ISBN: 9789630792813;

2. F. Furet: A francia forradalom története, Osiris Kiadó, Budapest 1996. ISBN:

9633791758;

3. Ifj. Barta János: „Napkirályok” tündöklése. Európa a 16-18. században, Csokonai Kiadó, Debrecen 1996. ISBN: 9632600878;

4. Niccoló Machiavelli: A fejedelem, TROUBADOUR BOOKS, Budapest 2024. ISBN: 9786156745040;

5. Szántó György Tibor: Oliver Cromwell. Egy katonaszent élete és kora, Maecenas Kiadó, Budapest 2005. ISBN: 9632031210;

Budapest, 2025.

Dr. Kas Géza Imre, PhD
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB121**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Kora újkori magyar történelem (1526–1790)
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Hungary in the early modern period (1526-1790)
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 6 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 50% elmélet, 50% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Kas Géza Imre, PhD
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 56 (28 EA + 0 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 4
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: - Kahoot és Redmenta alkalmazása az órákon előfordulhat.
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerjék a kora újkori magyar történelmet. A kurzus során képet alkotnak a török hódítás folyamatáról – mohácsi csata, kettős királyválasztás, az ország három részre szakadása –, a három részre szakadt ország politikai, társadalmi, vallási, etnikai és gazdasági berendezkedéséről. A hallgatók megértik a török hódítás hosszútávú hatásait, a Kárpát-medence népességének etnikai átalakulását. A hallgatók megismerik rendek és a központi hatalom közötti viszony változásait, a három részre szakadt ország részei közötti kölcsönhatásokat, az erdélyi fejedelmek magyarországi politikáját. A hallgatók megértik a török kiűzésének stratégiáját, a bécsi udvar elképzeléseit a török utáni újjáépítésről, valamint az országnak a Habsburg Birodalomba való beillesztéséről. A hallgatók megismerik a Rákóczi-szabadságharc okait, eseményeit és a szatmári béke pontjait. A hallgatók megértik III. Károly erőfeszítéseit az ország benépesítésére és beillesztésére a birodalomba. A hallgatók megértik a felvilágosult abszolutizmus elméletét, valamint

Mária Terézia és II. József lépéseit a birodalom modernizálása érdekében. A kurzus elvégzésével a hallgatók tisztában lesznek a birodalom két része közötti különbségekkel, a rendeletek céljával és a nemesség ellenállásának okaival.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The aim of the course is to make students get to know the history of Hungary in the early modern period. The course presents the process of the Ottoman conquest – the fall of the medieval Hungarian Kingdom, the battle at Mohacs, the king election in 1527, the fall apart into three parts of the Hungarian Kingdom -, the political, economical, religious, ethnical life of the three parts. The students understand the long-term effects of the Turkish conquest and the ethnic transformation of the population of the Carpathian Basin. The students learn about the changes in the relationship between orders and the central power, about the interactions between the parts of the country divided into three parts, and about the Hungarian policy of the Transylvanian princes. The students apprehend the strategy of expelling the Turks, the ideas of the Vienna court about the reconstruction after the Turks, as well as the integration of the country into the Habsburg Empire. The students learn about the causes and events of the Rákóczi's War of Independence and the points of the peace of Szatmar. The students understand III. Károly's efforts to populate the country and integrate it into the empire. The students get to know the theory of enlightened absolutism, as well as Mária Theresia and II. József's steps to modernize the empire. By completing the course, the students will be aware of the differences between the two parts of the empire, the purpose of the edicts, and the reasons for the resistance of the nobility.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére.

-

Attitűdje:

Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére. A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams).

-

Attitude:

Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Open to the background of Hungarian and other cultures. Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A középkori magyar állam szétesése – a mohácsi csata és következményei; szeminárium: forráselemzés (The falling apart of the medieval Hungarian Kingdom - the Battle of Mohács and its consequences; seminar: source analysis)

12.2. Az ország három részre szakadása – várháborúk kora; szeminárium: forráselemzés (The falling apart into three parts of the kingdom - the age of castle wars; seminar: source analysis)

12.3. A Királyi Magyarország államszervezete és működése; szeminárium:

forráselemzés (The government and the state of the Royal Hungary; seminar: source analysis)

12.4. Az Erdélyi Fejedelemség államszervezete és működése; szeminárium: forráselemzés (The government and the state of the Principality of Transylvania; seminar: source analysis)

12.5. A Hódoltság államszervezete és működése; szeminárium: forráselemzés (The government and the state of the Ottoman Hungary; seminar: source analysis)

12.6. A reformáció Magyarországon; szeminárium: forráselemzés (The reformation in Hungary; seminar: source analysis)

12.7. A katolikus megújulás Magyarországon; szeminárium: forráselemzés (The Catholic Revival in Hungary; seminar: source analysis)

12.8. A 17. század török-magyar háborúi és rendi mozgalmai – a 15 éves háborútól a vasvári békéig; szeminárium: forráselemzés (The Ottoman-Hungarian wars during the 17. century and orderly movements– from the 15 years war until the Treaty of Vasvar; seminar: source analysis)

12.9. Thököly állama és az Erdélyi Fejedelemség bukása; szeminárium: forráselemzés (The state of Thököly and the fall of the Principality of Transylvania; seminar: source analysis)

12.10. A török kiűzése Magyarországról; szeminárium: forráselemzés (Liberation of Hungary from the Ottoman rule; seminar: source analysis)

12.11. Rákóczi-szabadságharc; szeminárium: forráselemzés (Rákóczi's War of Independence; seminar: source analysis)

12.12. III. Károly uralkodása; szeminárium: forráselemzés (The reign of Charles III.; seminar: source analysis)

12.13. Mária Terézia uralkodása; szeminárium: forráselemzés (The reign of Maria Theresa; seminar: source analysis)

12.14. II. József uralkodása; szeminárium: forráselemzés (The reign of Joseph II.; seminar: source analysis)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 3. félév/ősz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

Három hiányzás lehetséges. Tartós, indokolt távollét esetén (pl.: orvosi, szolgálati stb.) a hallgató a pótlást házi dolgozat formájában teljesíti az oktatóval egyeztetett témakörben és határidőre.

A kedvezményes tanulmányi rendben tanulmányokat folytató hallgatóknak a tanórákon való részvételt – a kurzus oktatójával egyeztetett módon – otthoni munkával elkészítendő feladat(ok) formájában szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig.

A hallgató mulasztása esetén köteles az előadás vagy a szeminárium anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni.

Az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 20. §-ban rögzített a HTVSZÜB által engedélyezett kedvezményes tanulmányi rendben tanulmányokat folytató hallgatók esetén, amennyiben a tantárgyi program másként nem határoz, a tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége vonatkozásában a hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A szemináriumon minden hallgatónak a félév során egy digitális platformon 10-13 kérdésből és legalább három kérdéstípusból álló kvízt kell készítenie a többi hallgató számára a félév elején vállalt témából, és a szorgalmi időszak második felében egy forráselemző dolgozatot kell leadnia egy előre megadott történelmi forrásról.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon.

16.2. Az értékelés:

Az előadás anyagának elsajátítását szóbeli kollokvium formájában bizonyítják a hallgatók. Ez a vizsgajegy adja az értékelés 60%-t.

Az értékelés 40%-át a szemináriumi munkát értékelő gyakorlati jegy adja. Ez három részből áll: az órai munkából (10%), a kvízből (10%) és a forráselemző dolgozatból (20%).

A gyakorlati jegy megszerzésének feltétele a kvíz és az írásbeli dolgozat legalább elégséges osztályzatra történő teljesítése.

Az értékelés öt fokozatú skálán történik: 50%-ig: elégtelen, 51%-tól elégséges, 60%-tól közepes, 80%-tól jó, 90%-tól jeles.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges osztályzat.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Gőzsy Zoltán; Varga Szabolcs (szerk.): A Magyar Királyság a kora újkorban, Pécs 2020. ISBN: 9786156048790;

2. Kalmár János: A Magyar Királyság kormányzati helyzete a XVIII. századi Habsburg Birodalomban. In: Ezredforduló - századforduló - hetvenedik évforduló - Ünnepi tanulmányok Zimányi Vera tiszteletére. (Szerk:) J. Újváry Zsuzsanna., 2001. ISBN: 9799639296359;

3. Kalmár János: Szatmár, 1711. Vég, folytonosság, kezdet. In: Századok 146. (2012) IV. 875-886., 2012. ISBN: ISSN 0039-8098;

4. Mezey Barna: A Pragmatica Sanctio és a magyar történelmi alkotmány. In: Századok 157. (2023) 495-513., Magyar Történelmi Társulat, Budapest 2023. ISBN: ISSN 0039–8098;

5. Pálffy Géza: A Magyar Királyság és a Habsburg Monarchia a 16. században. Magyar Történelmi Emlékek Értekezések, Hun-Ren Bölcsészettud. Kutatóközpont, Budapest 2016. ISBN: 9789639627314;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. B. Szabó János: A mohácsi csata, Corvina Kiadó, 2024. ISBN: 9789631370218;

2. Fazekas István, Gebei Sándor, Pálosfalvi Tamás: Rendi országgyűlések a Magyar Királyságban a 18. század elejéig. A magyar országgyűlések története, Országház Könyvkiadó, Budapest 2021. ISBN: 978-615-5948-41-1;

3. Oborni Teréz: Erdély Aranykora. Fejedelmek tündérkertje, Rubicon Intézet,. ISBN: 978-615-6280-04-6;

4. Papp Sándor: Bethlen Gábor, a Magyar Királyság és a Porta (1619-1621). In: Századok 145. (2011) 915-973., Magyar Történelmi Társulat, Budapest 2011. ISBN: ISSN 0039-8098;

5. Zachar József: Habsburg-uralom, állandó hadsereg és magyarság 1683-1792, Zrínyi Kiadó, Budapest 2004. ISBN: 963-327-378-1;

Budapest, 2025.

Dr. Kas Géza Imre, PhD
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB122**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** A hosszú 19. század története (1789–1914)
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** The history of the long 19th century
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 6 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 50% elmélet, 50% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Prof. Dr. Simándi Irén, PhD, egyetemi tanár
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 56 (28 EA + 28 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 4
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A hallgató megismeri az 1789 és 1914 közötti időszak legfontosabb, egyetemes történelmét alakító eseményeket, az azokat befolyásoló tényezőket, személyeket, évszámokat, topográfiai adatokat. A tantárgy lehetőséget kínál megismerni az 1789-es francia forradalom eseményeit, a forradalom bukását és az azt követő jakobinus diktatúrát, valamint a napóleoni háborúk Európáját. Betekintést nyújt a Szent Szövetség Európájának évtizedeibe, bemutatja az első és második ipari forradalom kibontakozását és következményeit. Feldolgozásra kerülnek a 19. század uralkodó eszméi (nacionalizmus, liberalizmus, konzervativizmus szocializmus), megismerheti a hallgató az 1848 tavaszának („népek tavasza”) európai forradalmait. Továbbá megismerteti az olasz és német egységtörekvéseket, a balkáni nemzetállamok kialakulásának folyamatait. Megismerkedhet a hallgató az amerikai polgárháború eseményeivel, az életmód változásaival a 19–20. század fordulóján, a gyarmatbirodalmak kialakulásával, a modern polgári államok jellegzetességeivel, a munkásság törekvéseivel és az I. világháború előtti szövetségi rendszerek kialakulásával.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

Students learn about the most important events shaping universal history of the period between 1789 and 1914, the factors, persons, years, and topographical data that influenced them.

The course also familiarizes students with the events of the French Revolution of 1789, the fall of the revolution and the subsequent Jacobin dictatorship, as well as the Europe of the Napoleonic Wars. It provides an insight into the decades of Europe of the Holy Alliance, presents the development and consequences of the first and second industrial revolutions. The dominant ideas of the 19th century (nationalism, liberalism, conservatism, socialism) are analysed, as well as the European revolutions of the spring of 1848 ("the spring of the peoples").

Furthermore, students are introduced to the Italian and German unification efforts, and the processes of the formation of the Balkan nation-states. The events of the American Civil War, the changes in lifestyle at the turn of the 19th and 20th centuries, the formation of colonial empires, the characteristics of modern bourgeois states, the aspirations of workers and the formation of federal systems before World War I are examined.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.

-

Attitűdje:

Igénye van az Európán kívüli társadalmak történelmének és kultúrájának megismerésére. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére.

-

Autonómiája és felelőssége:

A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography.

-

Attitude:

Has the desire to learn about the history and culture of non-European societies. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Strives for the continuous development of his/her knowledge of history.

-

Autonomy and responsibility:

Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Forradalom a Francia Királyságban, a forradalom bukása és a Jakobinus-diktatúra időszaka (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (Revolution in the Kingdom of France, the fall of the Revolution and the period of the Jacobin dictatorship (Seminar: case study and source analysis)

12.2. A napóleoni háborúk és a Szent Szövetség Európája (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (The Napoleonic Wars and the Europe of the Holy Alliance (Seminar: case study and source analysis)

12.3. Az első ipari forradalom kibontakozása (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (The first industrial revolution (Seminar: case study and source analysis)

12.4. A 19. század uralkodó eszméi, a liberalizmus, a konzervativizmus, a nacionalizmus (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (The dominant ideas of the 19th century liberalism, conservatism, nationalism (seminar: case study and source analysis)

12.5. A „népek tavasza” 1848-ban (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (The "Spring of the Peoples" in 1848 (seminar: case study and source analysis)

12.6. Az európai hatalmi egyensúly fenntartása és az egységes Olaszország létrejötte (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (Maintaining the balance of power in

Europe and creating a united Italy (Seminar: case study and source analysis)

12.7. A német egység és a balkáni nemzetállamok kialakulás (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (German unity and the emergence of Balkan nation states) (Seminar: case study and source analysis)

12.8. Az amerikai polgárháború (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (The American Civil War) (Seminar: case study and source analysis)

12.9. Az iparosodás új szakasza (a második ipari forradalom), az életmód változása a 19–20. század fordulóján (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (The new phase of industrialisation (the second industrial revolution), lifestyle changes at the turn of the 19th and 20th centuries)

12.10. A gyarmatbirodalmak kialakulása (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (The rise of colonial empires) (Seminar: case study and source analysis)

12.11. A modern polgári államok jellemzői és munkáskérdés a századfordulón (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (Characteristics of modern bourgeois states and the labour question at the turn of the 20th century (Seminar: case study and source analysis)

12.12. Új eszmék és ideológiák a századfordulón (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (New ideas and ideologies at the turn of the century (Seminar: case study and source analysis)

12.13. A szövetségi rendszerek kialakulása a „nagy háború” előestéjén (szeminárium: esettanulmány és forráselemzés) (Pre-First World War Alliances (Seminar: case study and source analysis)

12.14. Számonkérés, zárthelyi dolgozat (szeminárium: Értékelés, az eredmények megbeszélése) (Examination, written test) (Seminar: Evaluation, discussion of results)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 3. félév/ősz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató az előadásokon és a szemináriumi foglalkozásokon egyaránt legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől

számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja a gyakorlati órákon való figyelmes és aktív részvétel. A szemináriumi munka során a feldolgozandó források és szakirodalom ismeretét az oktató rendszeresen ellenőrzi. A szeminárium keretében minden hallgatónak egy prezentációval kísért referátumot kell tartania a tantárgyi tematikában szereplő valamely témából, amelyből egy szemináriumi dolgozatot is el kell készítenie a szemeszter során.

Meghatározott téma és szakirodalom felhasználásával, lábjegyzetekkel és felhasznált irodalommal ellátva. A gyakorlati kurzust zárthelyi dolgozat zárja. A zárthelyi dolgozat pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végén egy alkalommal kísérelhető meg.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételekkel, valamint a szemináriumra vonatkozó, a 15. pontban ismertetett félévközi feladatok és számonkérések teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú érdemjegy, melynek megállapításához A hosszú 19. század története című előadás és a szeminárium teljesítése során elért érdemjegyek szolgálnak alapul. Az előadást kollokvium zárja. A kollokviumon elért eredményt 60%-os, míg a szemináriumon nyújtott teljesítményt 40%-os aránnyal kell figyelembe venni. A szóbeli vizsga alkalmával a hallgatónak tételhúzás után egy témát kell bemutatnia az előadások és a szakirodalom alapján, majd be kell számolnia egy általa választott szakirodalmi tételről az ajánlott irodalom köréből. A gyakorlati teljesítmény értékelése az órai aktivitás (5%), referátum (5%), a szemináriumi dolgozat (10%) és a zárthelyi dolgozat (20%), együttes értékeléséből áll össze. A szemináriumi dolgozat értékelése az ötfokozatú skálán a következőképpen történik: 50%-ig: elégtelen, 51%-tól elégséges, 60%-tól közepes, 80%-tól jó, 90%-tól jeles.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges kollokviumi és szemináriumi teljesítés.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Bebesi György (szerk.): A hosszú 19. század rövid története, PTE BTK, Pécs 2022. ISBN: 978-963-429-943-1;

2. Salamon Konrád (szerk.): Világtörténet, Akadémiai Kiadó, Budapest 2006. ISBN: 978 963 05 8412 8;

3. Vadász Sándor: 19. századi egyetemes történelem 1798–1914, Osiris Kiadó, Budapest 2020. ISBN: 9789632764153;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Balla Antal: A legújabb kor gazdaságtörténete, Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, Budapest 1938. ISBN: -;

2. Bibó István (szerk.): A kelet-európai kisállamok nyomorúsága. (In:Bibó István: Válogatott tanulmányok. 185-265.), Magvető, Budapest 1986. ISBN: 963-14-0672-5;

3. Horváth Jenő: A modern világ története 1815–1920. Harmadik kiadás, Sárkány-nyomda R.-T., Budapest 1935. ISBN: -;

Budapest, 2025.

Prof. Dr. Simándi Irén, PhD
egyetemi tanár
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: ÁÁJTB105**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Ókori hadtörténelem
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Ancient Military History and Art: theory and practice
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 6 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 50% elmélet, 50% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / hadtörténelem;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Állam- és Jogtörténeti Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Prof. Dr. Nagyernyei-Szabó Ádám Sándor, DSc, kutatóprofesszor
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 56 (28 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 4
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: - Az egyetemi Kreatív Tanulási Osztály által összegyűjtött jó gyakorlatok gyűjteményére alapozva, az élményszerűség elérésére a foglalkozások a játékos oktatás/tanulás (Game Based Learning/Pedagogy) módszertanára épülnek. Ennek során az oktatás tantermi keretek között, de egyéni/kis csoportos foglalkozások keretében vegyes tanulási programban (blended learning) és kooperatív csoportmunkában valósul meg.
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   Az ókori hadművészet tartalmának és technikájának fejlődése időrendben, területek és népek szerinti osztásban, illetve áttekintően: Ókori Elő-Ázsia (Asszíria, Babylonia, Hatti, Média, Perzsia) – Ókori Mediterráneum (Egyiptom, Görögország, Makedónia, Karthágó, Róma, Bizánc) – Barbaricum (Kelta, korai és kései Germán, Szarmata, Hun, Avar), jellemző példák elemzésével.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The development of the content and techniques of ancient warfare, chronologically,

divided by territories and peoples, and in overview: ancient pre-Asia (Assyria, Babylonia, Hatti, Media, Persia) - ancient Mediterranean (Egypt, Greece, Macedonia, Carthage, Rome, Byzantium) - Barbaricum (Celtic, early and late Germanic, Sarmatian, Hun, Avar), with analysis of typical examples.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét. Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Ismeri a latin nyelv alapjait. Egy modern idegen nyelven képes eligazodni a szakirodalmakban, különös tekintettel a szakterminológiára. Összefüggéseiben értelmezi a történettudományhoz általában kapcsolódó, munkavállalással, vállalkozással kapcsolatos szabályokat, előírásokat.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes legalább egy Európán kívüli kultúra, eszmerendszer szempontjából a történettudomány jelenségeit értelmezni. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket. Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Igénye van az Európán kívüli társadalmak történelmének és kultúrájának megismerésére. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére

és feldolgozására. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni. Szakmai hivatástudat kialakítására és önképzésre törekszik. Elfogadja és a gyakorlatban is megvalósítja az egészségmegőrző szemléletet és életvitelt.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel. Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek. A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Knows the characteristic written and oral, scientific and public, popular genres of Hungarian and European cultures and their system of rules. Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed. Knows the basics of the Latin language. Capable of navigating specialist literature in a modern foreign language, with particular attention to terminology. Understands in context the rules and regulations concerning employment and entrepreneurship generally related to historiography.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context. Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of interpreting historiographical phenomena from the perspective of at least one non-European culture or ideology. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre. Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography. Capable of providing solutions for the

interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity. Has the desire to learn about the history and culture of non-European societies. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives for the continuous development of his/her knowledge of history. Develops a critical approach to analysing and processing information. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives Strives to develop a sense of professional commitment and to pursue self-education. Accepts and implements a health-preserving mindset and lifestyle in practice.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Effectively collaborates with national and international communities related to the field of historiography. Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences. Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines. Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Bevezetés - a mitológiai korok csatái. A hadtörténet írott és régészeti forrásai. Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés; anyagismeret (L. Introduction - battles of mythological ages. Written and archaeological sources of military history. S: Reading and interpreting sources; P: Knowledge of materials)

12.2. Elő-Ázsia, Mezopotámia, Egyiptom, Kelet-Mediterráneum: az első lejegyzett csaták, ostromok. Szeminárium: orrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (L: Pre Asia, Mesopotamia, Egypt, Eastern Mediterranean: the first recorded battles, sieges S: Source reading, interpretation; P: Mapping, event modelling)

12.3. A tengeri népek. Asszíria, Babilon, Hatti, Média, Perzsia hadseregei. Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (L: Sea Peoples. The Armies of Assyria, Babylon, Hatti, Media, Babylon, Persia S: Reading sources, interpretation; P: Mapping, event modelling)

12.4. Trója ostroma: a támadó és a védő hadsereg. A görög-perzsa háborúk. A peloponnészoszi háború. Xenophón hadművészete. A Thébai hegemónia. Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (L: Siege of Troy: the attacking and defending armies. The Greco-Persian Wars. The Peloponnesian War. Xenophon's art of war. The Hegemony of Thebes S: Source reading, interpretation; P: Mapping, event modelling)

12.5. Nagy Sándor hadserege és hadjáratai. A diadokhoszok hadseregei. Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (L: The army and campaigns of Alexander the Great. The armies of the Diadochos S: Source reading, interpretation; P: Mapping, event modelling)

12.6. A római hadsereg a királyok korában és a vaskori hadviselés. Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (L: The Roman army in the age of kings and Iron Age warfare S: Reading and interpreting sources; P: Mapping, modelling events)

12.7. A pun háborúk és a római hadsereg változásai – jelentősebb csaták. Zárthelyi dolgozat. Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (L: The Punic Wars and changes in the Roman army - significant battles; S: Reading and interpretation of sources; P: Mapping, modelling of events)

12.8. A hivatásos római hadsereg kialakítása. A keleti és az afrikai hadjáratok. Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (L: Development of the professional Roman army. S: Source reading, interpretation; P: Mapping, event modelling)

12.9. Caesar gall háborúi és a polgárháborúk. Augustus hadserege. Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (L: Caesar's Gallic Wars and the Civil Wars; S: Reading and interpretation of sources; P: Mapping, modelling of events)

12.10. A császári hadsereg felépítése. A legiotábor és a segédcsapattábor. Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, modellezés (L: Structure of the imperial army. The legion camp and the auxiliary camp; S: Reading and interpreting sources; P: Mapping, modelling)

12.11. Az utolsó hódító háborúk és a határvédelemi koncepció. A limes. A határmenti táborok és kötelékek. Róma ellenségei. Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (L: The last wars of conquest and the concept of border defence. The Limes. The frontier camps and detachments. Enemies of Rome; S: Reading sources, interpretation; P: Mapping, modelling events)

12.12. A későrómai hadsereg és a belső erődök. A népvándorlás népei. A Szászánida Birodalom. Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (L: The late Roman army and the internal fortresses. The peoples of the Migration. The Sasanian Empire; S: Reading sources, interpretation; P: Mapping, event modelling)

12.13. A római és korabizánci hadtudomány, katonákra vonatkozó törvények és a közigazgatás katonai oldala. A codex Theodosianus VII. és a Notitia Dignitatum. Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, modellezés (L: Roman and Early Byzantine military science, laws concerning soldiers and the military side of administration. The codex Theodosianus VII and the Notitia Dignitatum; S: Reading sources, interpretation; P: Mapping, modelling)

12.14. Zárthelyi dolgozat. Szeminárium: A félév értékelése, összefoglalás (L: Written test; S: Evaluation of the semester, summary)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 4. félév/tavasz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató az előadásokon és a szemináriumi foglalkozásokon egyaránt legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

Előadáson: zárthelyi dolgozat megírása a 7. foglalkozáson az első hat, a 14. foglalkozáson a 8-13. foglalkozások anyagából. A dolgozatok 12 kérdésből állnak, mindegyik foglalkozás anyagából két kérdést tartalmaznak. Igazolt távolmaradás esetén a zárthelyi dolgozat megírását egy másik alkalommal kell biztosítani. A zárthelyi dolgozat egy alkalommal az oktatóval egyeztetett időpontban írásban vagy szóban javítható. A zárthelyi dolgozat pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig egy alkalommal kísérelhető meg. A vizsgaidőszakban az előadáson elhangzottak, illetve az oktató által kiadott anyagból szóbeli vagy írásbeli kollokvium teljesítendő.

Szemináriumon: referátum tartása az oktató által előre kiadott forrás értelmező bemutatásáról a megbeszélt időpontban. Legalább öt oldalas kritikai elemzés megírása könyvészeti vagy elektronikus források felhasználásával az oktató által megadott, hadtörténelmi tárgyú forrásról, melynek tartalmaznia kell a vizsgált témához kapcsolódó legalább 5-5 tételből álló nyomtatott vagy elektronikus művek jegyzékét. Beadása elektronikus formában történik a hivatkozások követhető megjelenítésével a szorgalmi időszak végéig.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételekkel, valamint a szemináriumra vonatkozó, a 15. pontban ismertetett félévközi feladatok és számonkérések teljesítése: a két zárthelyi dolgozat legalább elégséges

(51%) szintű megírása, a referátum megtartása és az esszé határidőben történő benyújtása a 15. pontban szereplő tartalmi és formai követelmények szerint.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú érdemjegy. A szemináriumon évközi értékelés, mely a referátum és az esszé érdemjegyeinek átlaga. Az előadáson a kollokviumra kapott érdemjegy. A zárthelyi dolgozat esetében a kérdésekre adható pontszámot a kérdéssort összeállító oktató állapítja meg, de mindegyik kérdést azonos súllyal kell figyelembe venni. A vizsgára bocsátás feltétele a legalább elégséges (51%) eredmény elérése a zárthelyi dolgozatokon. A kurzus értékelése a kollokviumon és a gyakorlaton elért eredmény összesítése úgy, hogy a kollokvium 60%-kal, a szeminárium 40%-kal számít. Bármely elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen érdemjegyben részesül.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

Az aláírás és a legalább elégséges szintű jegy megszerzése.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Devries, Kelly-Dougherty, Martin-Rice, Rob S.-Dickie, Iain-Jestice, Phyllis G.: Az ókor nagy csatái (i. e. 1285 – i. sz. 451) – Kádestől Catalaunumig, Ventus Libro, Budapest 2007. ISBN: 978-963-9701-54-0;

2. Hahn István (szerk.): A hadművészet ókori klasszikusai, Zrínyi Katonai Kiadó, Budapest 1963. ISBN: -;

3. Postgate, Nicholas: Az első birodalmak, Helikon Kiadó, Budapest 1985. ISBN: 963-207-852-7;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Goldsworthy, Adrian: A római hadsereg története, Alexandra Kiadó, Pécs 2004. ISBN: 963-368-748-9;

2. Ostrogorsky, Georg: A bizánci állam története, Osiris Kiadó, Budapest 2003. ISBN: 963-389-383-6;

3. Ritoók Zsigmond – Sarkady János – Szilágyi János György: A görög kultúra aranykora. 2. átdolgozott, bővített kiadás, Gondolat Könyvkiadó, Budapest 1984. ISBN: 963-281-297-2;

4. Várady László: Későrómai hadügyek és társadalmi alapjaik. A Római Birodalom utolsó évszázada, 376-476, Akadémiai Kiadó, Budapest 1961. ISBN: -;

5. Weiszhár Attila – Weiszhár Balázs: Róma háborúi - A királyság és a köztársaság kora, Unicus Műhely, Budapest 2021. ISBN: 978-615-5084-77-5 ;

Budapest, 2025.

Prof. Dr. Nagyernyei-Szabó Ádám Sándor, DSc
kutatóprofesszor
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: HKHFKTB100**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Bevezetés a hadtörténelembe
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Introduction to Military History
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / hadtörténelem;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Hadtörténelem Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Boda Mihály, PhD, habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: - Az egyetemi Kreatív Tanulási Osztály által összegyűjtött jó gyakorlatok gyűjteményére alapozva, az élményszerűség elérésére a foglalkozások a játékos oktatás/tanulás (Game Based Learning/Pedagogy) módszertanára épülnek. Ennek során az oktatás tantermi keretek között, de egyéni/kis csoportos foglalkozások keretében vegyes tanulási programban (blended learning) és kooperatív csoportmunkában valósul meg.
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A hadtörténelem mibenlétének, a hadtörténetírás történetének, a hadtörténeti kutatás módszertanának és a hadtörténelem alapfogalmainak megismertetése a hallgatókkal.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   To introduce students to content of military history, to the history of military history, to the methodology of military history, and the basic concepts of military history.

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

    Tudása:

    Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan

elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét. Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Ismeri a latin nyelv alapjait. Egy modern idegen nyelven képes eligazodni a szakirodalmakban, különös tekintettel a szakterminológiára. Összefüggéseiben értelmezi a történettudományhoz általában kapcsolódó, munkavállalással, vállalkozással kapcsolatos szabályokat, előírásokat.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes legalább egy Európán kívüli kultúra, eszmerendszer szempontjából a történettudomány jelenségeit értelmezni. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket. Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Igénye van az Európán kívüli társadalmak történelmének és kultúrájának megismerésére. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni. Szakmai hivatástudat kialakítására és önképzésre törekszik. Elfogadja és a gyakorlatban is megvalósítja az egészségmegőrző szemléletet és életvitelt.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti

önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel. Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek. A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena.Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture.Knows the characteristic written and oral, scientific and public, popular genres of Hungarian and European cultures and their system of rules.Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation.Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography.Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.Knows the basics of the Latin language.Capable of navigating specialist literature in a modern foreign language, with particular attention to terminology.Understands in context the rules and regulations concerning employment and entrepreneurship generally related to historiography.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness.Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context.Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters.Capable of interpreting historiographical phenomena from the perspective of at least one non-European culture or ideology.Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams).Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre.Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography.Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable.Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity.Has the desire to learn about the history and culture of non-European societies.Consciously represents the

linguistic and communication standards of historiography and its related fields.Authentically conveys the mindset of historiography.Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems.Strives for the continuous development of his/her knowledge of history.Develops a critical approach to analysing and processing information.Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.Strives to develop a sense of professional commitment and to pursue self-education.Accepts and implements a health-preserving mindset and lifestyle in practice.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment.Effectively collaborates with national and international communities related to the field of historiography.Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences.Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness.Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines.Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Mi a hadtörténelem? Mi a történelem? Mi a háború? (What is military history? What is history? What is war?)

12.2. Mi a hadtörténelem? A hadtörténetírás története (What is military history? The historiography of military history)

12.3. Mi a hadtörténelem? A hadtörténelem különböző értelmezései (What is military history? The different interpretations of military history)

12.4. A hadtörténelem módszertana: háború és társadalom (Methodology of military history: war and society)

12.5. A hadtörténelem módszertana: háború és hadvezetés (Methodology of military history: war and leadership)

12.6. A hadtörténelem módszertana: hadtörténeti levéltári kirándulás (Methodology of military history: excursion to military history archive)

12.7. Zárthelyi dolgozat (Written test)

12.8. A hadtörténelem alapfogalmai: a háborús ideológiák és a katonai erények története (Basic concepts of military history: history of warfare ideologies)

12.9. A hadtörténelem alapfogalmai: a hadseregek története (Basic concepts of military history: history of armies)

12.10. A hadtörténelem alapfogalmai: a fegyverek (Basic concepts of military history: development of arms and miliary equipement)

12.11. Múzeumlátogatás (Visiting museum)

12.12. A hadtörténelem alapfogalmai: a hadviselés története az ókorban és a középkorban (Basic concepts of military history: history of warfare in the antiquity and the Middle Ages)

12.13. A hadtörténelem alapfogalmai: a hadviselés története az újkorban és a 20. században (Basic concepts of military history: history of warfare in the modern period and the 20th century)

12.14. Zárthelyi dolgozat (Written test)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 4. félév/tavasz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató az előadásokon legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. **Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

Zárthelyi dolgozat megírása a 7. foglalkozáson az első hat, a 14. foglalkozáson a 8-13. foglalkozások anyagából. A dolgozatok 12 kérdésből állnak, mindegyik foglalkozás anyagából két kérdést tartalmaznak. Igazolt távolmaradás esetén a zárthelyi dolgozat megírását egy másik alkalommal kell biztosítani. A zárthelyi dolgozat a szemeszter során egy alkalommal az oktatóval egyeztetett időpontban írásban vagy szóban javítható. A zárthelyi dolgozat pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig kísérelhető meg.

Legalább három oldalas kritikai elemzés megírása könyvészeti és elektronikus források felhasználásával az oktató által megadott, könyv terjedelmű, hadtörténelmi tárgyú írásról, melynek tartalmaznia kell a vizsgált témához kapcsolódó legalább 5-5 tételből álló nyomtatott és elektronikus művek jegyzékét. Beadása elektronikus formában történik a hivatkozások követhető megjelenítésével.

16. **Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:**

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételekkel, valamint a 15. pontban ismertetett félévközi feladat és számonkérések teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú érdemjegy. Évközi értékelés, mely a zárthelyi dolgozatok és az esszé érdemjegyeinek átlaga. A zárthelyi dolgozatban szereplő kérdésekre adható pontszámot a kérdéssort összeállító oktató állapítja meg, de mindegyik kérdést azonos súllyal kell figyelembe venni. Értékelése: 0-50% elégtelen, 51-60% elégséges, 61-75% közepes, 76-90% jó, 91-100% jeles. Bármely elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen érdemjegyben részesül.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

Az aláírás és legalább elégséges szintű félévközi érdemjegy megszerzése.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Boda Mihály: Mi a hadtörténelem? (In: Hadtörténeti Közlemények. 136. 3. sz. 63-80.), Hadtörténeti Intézet és Múzeum, - 2023. ISBN: ISSN: 2732-3676;

2. Keegan, John: A hadviselés története, Corvina, Budapest 2002. ISBN: 963-13-5199-8;

3. Kincses Katalin Mária: Magyarország hadtörténetének historiográfiai kérdései. (In: Hadtörténeti Közlemények. 126. 1. sz. 287-292.), Hadtörténeti Intézet és Múzeum, - 2016. ISBN: ISSN: 2732-3676;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. B. Szabó János: A mohácsi csata, Corvina Kiadó, Budapest 2024. ISBN: 9789631370218;

2. Csikány Tamás: A szabadságharc hadművészete, Zrínyi Kiadó, Budapest 2015. ISBN: 9789633276471;

3. Keegan, John: A csata arca : a közkatonák háborúja, 1415-1976 : Agincourt, Waterloo és a Somme. 2. javított kiadás, Akadémiai Kiadó, Budapest 2013. ISBN: 978-963-05-9371-7;

4. Morillo, Stephan - Pavkovic, Michael F.: What is Military History? 3rd edition, Polity Press, Cambridge 2017. ISBN: 9781509517619;

Budapest, 2025.

Dr. Boda Mihály, PhD, habil.
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB400**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** A gazdaságtörténet elméleti alapjai
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Theoretical foundations of economic history
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / pénztörténet;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja a hallgatók megismertetése az alapvető gazdaságtörténeti fogalmakkal, kutatási módszerekkel, elméletekkel, valamint a különböző korszakok gazdaságtörténetének alapismereteivel.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is to acquaint the students with the basic economic history concepts, research methods, theories, as well as the basic knowledge of the economic history of different eras.

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

    Tudása:

    Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és

azok szabályrendszerét. Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Egy modern idegen nyelven képes eligazodni a szakirodalmakban, különös tekintettel a szakterminológiára.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket. Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel. Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek. A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Knows the characteristic written and oral, scientific and public, popular genres of Hungarian and European cultures and their system of rules. Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed. Capable of navigating specialist literature in a modern foreign language, with particular attention to terminology.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context. Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre. Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography. Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives for the continuous development of his/her knowledge of history. Develops a critical approach to analysing and processing information. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Effectively collaborates with national and international communities related to the field of historiography. Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences. Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different

methodological specificities of other disciplines. Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A gazdaságtörténet alapfogalmai, fontosabb gazdaságtörténeti elméletek (Basic concepts of economic history, more important theories of economic history)

12.2. A gazdaságtörténeti kutatás módszertana (Methodology of economic history research)

12.3. Gazdasági növekedés (Economic growth)

12.4. Gazdasági szerkezetváltás (Economic restructuring)

12.5. Gazdasági válság és fellendülés (Economic crisis and recovery)

12.6. Pénz és kereskedelem (Money and trade)

12.7. Fogyasztás (Consumption)

12.8. Műszaki újítás és gazdasági fejlődés (Technical innovation and economic development)

12.9. Az ókor gazdaságtörténetének alapvonalai (Basic lines of the economic history of antiquity)

12.10. A középkor gazdaságtörténetének alapvonalai (Basic lines of the economic history of the Middle Ages)

12.11. Az újkor gazdaságtörténetének alapvonalai I.: gyarmatosítás, etatizmus és korai imperializmus (Basic lines of the economic history of the modern era I: colonialism, etatism and early imperialism)

12.12. Az újkor gazdaságtörténetének alapvonalai II.: az ipari forradalom (Basic lines of the economic history of the modern era II: the industrial revolution)

12.13. Az újkor gazdaságtörténetének alapvonalai III.: a modern világgazdasági rendszer kiteljesedése – globalizált világ, globalizált gazdaság (Basic lines of the economic history of the modern era III: globalized world, globalized economy)

12.14. Fiskális és monetáris politika az ókortól napjainkig (Fiscal and monetary policy from antiquity to the present day)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 4. félév/tavasz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató legfeljebb három alkalomról hiányozhat.

Tartós, indokolt távollét (pl.: orvosi, szolgálati stb.): a hallgató a pótlást házi dolgozat formájában teljesíti az oktatóval egyeztetett témakörben és határidőre.

Egyéni tanrenden lévő hallgató: a hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett

formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. Az órán a kötelező szakirodalom vonatkozó részének elolvasása rendszeresen ellenőrzésre kerül, aki nem képes szóban, óráról órára, ismeretterjesztő szinten bemutatni az adott témát, attól az aláírás megtagadható.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az órán a kötelező szakirodalom vonatkozó részének elolvasása rendszeresen ellenőrzésre kerül, aki nem képes szóban, óráról órára, ismeretterjesztő szinten bemutatni az adott témát, attól az aláírás megtagadható.

16.2. Az értékelés:

Az értékelés szóbeli vizsga keretében történik. A szóbeli beszámoló első részén a vizsgázó szabadon beszélhet egy általa választott témakörről (1–14. közül) a szakirodalom alapján. A vizsga második részében a vizsgáztató bármelyik témakörből kérdezhet, és a vizsgázónak az órán elhangzottak és a kötelező szakirodalom alapján kell arról beszélnie. Az értékelés ötfokozatú skálán történik.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges kollokvium.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Cameron, Rondo: A világgazdaság rövid története., Maecenas Könyvkiadó, Budapest 1994. ISBN: 9638469110;

2. Ferguson, Niall: A pénz felemelkedése – A világ pénzügyi történelme., Scolar Kiadó, Budapest 2016. ISBN: 9789632446561;

3. Honvári János: Magyarország gazdaságtörténete – A honfoglalástól a 20. század közepéig., Aula Kiadó, Budapest 2003. ISBN: 9789639478510;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Köster, Roman: Einführung in die Wirtschaftsgeschichte. Theorien – Methoden – Themen., Verlag Ferdinand Schöning, Padernborn 2020. ISBN: 9783825246303;

2. Polányi Károly: A nagy átalakulás. Korunk gazdasági és politikai gyökerei., Napvilág Kiadó, Budapest 2004. ISBN: 9639350516;

3. Wallerstein, Immanuel: A modern világgazdasági rendszer kialakulása., Gondolat Könyvkiadó, Budapest 1983. ISBN: 9632812654;

Budapest, 2025.

Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil.
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB401**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** A középkor pénztörténete
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** The Monetary History of Middle Ages
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / pénztörténet;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja a hallgatók megismertetése a középkor pénztörténetével, annak korszakaival, hazai és nemzetközi folyamataival, jellemző pénznemeivel és pénzforgalmával, valamint monetáris zónáival.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is to acquaint students with the monetary history of the Middle Ages, its eras, domestic and international processes, typical currencies and money circulation, as well as monetary zones.

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

    Tudása:

    Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében.

    Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra

legfontosabb vonásait.

Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét.

Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait.

Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel.

Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

Egy modern idegen nyelven képes eligazodni a szakirodalmakban, különös tekintettel a szakterminológiára.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát.

Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni.

Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére.

Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére.

Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni.

Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.

Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak.

Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét.

Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit.

A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti.

Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét.

Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére.

Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására.

Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását.

Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel.

Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek.

A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében.

Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.

Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena.

Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture.

Knows the characteristic written and oral, scientific and public, popular genres of Hungarian and European cultures and their system of rules.

Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation.

Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography.

Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

Capable of navigating specialist literature in a modern foreign language, with particular attention to terminology.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness.

Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context.

Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters.

Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams).

Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre.

Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography.

Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable.

Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity.

Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields.

Authentically conveys the mindset of historiography.

Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems.

Strives for the continuous development of his/her knowledge of history.

Develops a critical approach to analysing and processing information.

Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment.

Effectively collaborates with national and international communities related to the field of historiography.

Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences.

Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness.

Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines.

Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. **A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):**

12.1. A középkori pénztörténet forrásai (Sources of medieval monetary history)

12.2. A bizánci pénzverés az 1092. évi pénzreformig (Byzantine coinage until the monetary reform of 1092)

12.3. Kora középkori pénzverés Európában (Early medieval coinage in Europe)

12.4. Népvándorlás kori pénzverés a Kárpát-medencében (Coinage in the Migration Period in the Carpathian Basin)

12.5. A bizánci pénzverés a Latin Császárság korszakáig (Byzantine coinage until the era of the Latin Empire)

12.6. A denár korszak pénzverése Európában (Coinage of the denarius era in Europe)

12.7. Árpád-kori magyar pénzverés (Hungarian coinage in the Árpád era)

12.8. Pénzforgalom: A denárkorszak éremleletei a Kárpát-medencében (Money circulation: Coin finds of the Denarius period in the Carpathian Basin)

12.9. Bizánci pénzverés a Palaiologosok uralma idején (Byzantine coinage during the reign of the Palaiologans)

12.10. A garaskorszak pénzverése Európában (European coinage in the Groat era)

12.11. Pénzverés Magyarországon a vegyesházi királyok uralma idején (Late medieval coinage in Hungary)

12.12. Pénzforgalom: A garaskorszak éremleletei a Kárpát-medencében (Circulation of money: Coin finds of the Groat period in the Carpathian basin)

12.13. Az Iszlám pénzverése: az arab pénzverés (The coinage of Islam: the Arab coinage)

12.14. A távol-keleti (nem muszlim) pénzverések a középkorban (Far Eastern (non-Muslim) coinage in the Middle Ages)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 4. félév/tavasz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató legfeljebb három alkalomról hiányozhat.

Tartós, indokolt távollét (pl.: orvosi, szolgálati stb.): a hallgató a pótlást házi dolgozat formájában teljesíti az oktatóval egyeztetett témakörben és határidőre.

Egyéni tanrenden lévő hallgató: a hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. **Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. Az órán a kötelező szakirodalom vonatkozó részének elolvasása rendszeresen ellenőrzésre kerül, aki nem képes szóban, óráról órára, ismeretterjesztő szinten bemutatni az adott témát, attól az aláírás megtagadható.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az órán a kötelező szakirodalom vonatkozó részének elolvasása rendszeresen ellenőrzésre kerül, aki nem képes szóban, óráról órára, ismeretterjesztő szinten bemutatni az adott témát, attól az aláírás megtagadható.

16.2. Az értékelés:

Az értékelés szóbeli vizsga keretében történik. A szóbeli beszámoló első részén a vizsgázó szabadon beszélhet egy általa választott témakörről (1–14. közül) a szakirodalom alapján. A vizsga második részében a vizsgáztató bármelyik témakörből kérdezhet, és a vizsgázónak az órán elhangzottak és a kötelező szakirodalom alapján kell arról beszélnie. Az értékelés ötfokozatú skálán történik.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges kollokvium.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Broome, Michael: A Handbook of Islamic Coins., Spink, London 1985. ISBN: 9780900652660;

2. Gyöngyössy Márton: Bevezetés a numizmatikába., L'Harmattan, Budapest 2025. ISBN: 9789636461454;

3. Hóman Bálint: Magyar pénztörténet. 1000–1325., Maecenas Kiadó, Budapest 1991. ISBN: 9637425578;

4. Metcalf, William E.: The Oxford Handbook of Greek and Roman Coinage., Oxford University Press, Oxford 2012. ISBN: 9780199372188;

5. Spufford, Peter: Money and its use in medieval Europe., Cambridge University Press, Cambridge 1988. ISBN: 0521375908;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Gyöngyössy Márton: Pénzgazdálkodás és monetáris politika a késő középkori Magyarországon., Gondolat Kiadó, Budapest 2003. ISBN: 9639500755;

2. Hóman Bálint: A Magyar Királyság pénzügyei és gazdaságpolitikája Károly Róbert korában., Nap Kiadó, Budapest 2003. ISBN: 9639402427;

3. Huszár Lajos: A budai pénzverés története a középkorban., Akadémiai Kiadó, Budapest 1958.

4. Kluge, Bernd: Numismatik des Mittelalters. I., Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Staatliche Museen zu Berlin, Berlin–Wien 2007. ISBN: 9783700139324;

5. North, Michael: Das Geld und seine Geschichte. Vom Mittelalter bis zur

Gegenwart., Verlag C.H. Beck, München 1994. ISBN: 3406380727;

Budapest, 2025.

Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil.
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB402**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Anyagismeret: középkori pénzek
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Material Knowledge: Medieval Coins
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / pénztörténet;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja a hallgatók megismertetése a középkor jellemző pénzeivel, azok korszakaival, meghatározásuk és leírásuk módszertanaival. Az egyes órákon konkrét műtárgyak segítségével mutatja be az oktató a módszertant, ezzel segítve a tárgyban tartott előadásokon megszerzett ismeretek gyakorlati elmélyítését.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is to acquaint the students with the typical coins of the Middle Ages, their eras, and the methodologies of their identification and description. In each lesson, the lecturer presents the methodology with the help of specific artefacts, thereby helping to deepen the practical knowledge gained in the lectures on the subject.

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

    Tudása:

    Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a magyar és európai identitás

szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét. Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Egy modern idegen nyelven képes eligazodni a szakirodalmakban, különös tekintettel a szakterminológiára.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket. Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel. Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek. A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Knows the characteristic written and oral, scientific and public, popular genres of Hungarian and European cultures and their system of rules. Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed. Capable of navigating specialist literature in a modern foreign language, with particular attention to terminology.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context. Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre. Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography. Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives for the continuous development of his/her knowledge of history. Develops a critical approach to analysing and processing information. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Effectively collaborates with national and international communities related to the field of

historiography. Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences. Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines. Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A műtárgyhatározás gyakorlata a középkori pénzek esetében (The practice of identifying artefacts in the case of medieval coins)

12.2. Esettanulmányok a bizánci pénzverés köréből I. (Case studies from Byzantine coinage I.)

12.3. Esettanulmányok a bizánci pénzverés köréből II. (Case studies from Byzantine coinage II.)

12.4. Esettanulmányok a kora középkori pénzverés köréből (Case studies from early medieval coinage)

12.5. Esettanulmányok a középkori pénzverés köréből (denárkorszak – Európa) (Case studies from medieval coinage (Denarius era – Europe)

12.6. Esettanulmányok a középkori pénzverés köréből (denárkorszak – Magyarország I.) (Case studies from medieval coinage (Denarius era – Hungary I.)

12.7. Esettanulmányok a középkori pénzverés köréből (denárkorszak – Magyarország II.) (Case studies from medieval coinage (Denarius era – Hungary II.)

12.8. Esettanulmányok a középkori pénzverés köréből (garaskorszak – Európa) (Case studies from medieval coinage (Groat era – Europe)

12.9. Esettanulmányok a középkori pénzverés köréből (garaskorszak – Magyarország I.) (Case studies from medieval coinage (Groat era – Hungary I.)

12.10. Esettanulmányok a középkori pénzverés köréből (garaskorszak – Magyarország II.) (Case studies from medieval coinage (Groat era – Hungary II.)

12.11. Esettanulmányok a középkori pénzverés köréből (muszlim pénzek) (Case studies from medieval coinage (Islamic coins)

12.12. Esettanulmányok a középkori pénzverés köréből (távol-keleti pénzek) (Case studies from medieval coinage (Coins from Far East)

12.13. Esettanulmányok a középkori pénzverés köréből (hamisítványok a Kárpát-medencéből) (Case studies from medieval coinage (Fake coins from the Carpatian Basin)

12.14. Terepmunka: a legális fémkeresőzés gyakorlata (Fieldwork: Metal detecting according to the Hungarian legislation)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi

elhelyezkedése: 4. félév/tavasz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató legfeljebb három alkalomról hiányozhat.

Tartós, indokolt távollét (pl.: orvosi, szolgálati stb.): a hallgató a pótlást házi dolgozat formájában teljesíti az oktatóval egyeztetett témakörben és határidőre.

Egyéni tanrenden lévő hallgató: a hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. A félév végén minden hallgatónak zárthelyi dolgozatot kell írnia.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele az órákon megfelelő számú és aktív részvétel.

16.2. Az értékelés:

gyakorlati jeggyel (ötfokozatú érdemjegy) történik

- órai munka, aktív részvétel: 60 % (nem szól hozzá, külön kérdésekre válaszolva sem ismeri a kötelező irodalom vonatkozó részeit: elégtelen (1); ritkán szól hozzá, a kötelező irodalom vonatkozó részeit alig ismeri: elégséges (2); nem szól hozzá rendszeresen, a kötelező irodalom vonatkozó részeit többé-kevésbé ismeri: közepes (3); rendszeresen hozzászól, a kötelező irodalom vonatkozó részét jórészt ismeri: jó (4); rendszeresen hozzászól, a kötelező irodalom vonatkozó részét alaposan megismerte: jeles (5);

- zárthelyi dolgozat: 40 % (ezen belül 0–60% elégtelen (1); 61–70 %: elégséges (2); 71–80%: közepes (3); 81–90%: jó (4); 91–100%: jeles (5).

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges érdemjegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Grierson, Philip – Blackburn, Mark: The Early Middle Ages (5th–10th centuries), Cambridge University Press, Cambridge 1986. ISBN: 9780521031776;

2. Hóman Bálint: Magyar pénztörténet. 1000–1325., Maecenas Kiadó, Budapest 1991. ISBN: 9637425578;

3. Huszár Lajos: A budai pénzverés története a középkorban., Akadémiai Kiadó, Budapest 1958.

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Fomin, Alekszej Vlagyimirovics – Kovács László: A Máramaros megyei ("huszti") 10. századi dirhemkincs., Magyar Numizmatikai Társulat, Budapest 1997. ISBN: ISSN 0230-0583;

2. Huszár Lajos: A budai várpalota ásatásainak éremleletei, Budapest Régiségei 17. (1956) p. 197–240.,.

3. Kluge, Bernd: Numismatik des Mittelalters. I., Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Staatliche Museen zu Berlin, Berlin–Wien 2007. ISBN: 9783700139324;

4. Plant, Richard J.: An Introduction to Arabic Coins & How to Read Them., Coin Publications, London 1980. ISBN: 9780948964138;

5. Sommer, Andreas Urs: Die Münzen des Byzantinischen Reiches. 491-1453. Mit einem Anhang: Die Münzen des Kaiserreichs von Trapezunt., Battenberg, Regenstauf 2010. ISBN: 9783866460614;

Budapest, 2025.

Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil.
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB403**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Anyagismeret: ókori pénzek
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Material Knowledge: Ancient Coins
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / pénztörténet;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja a hallgatók megismertetése az ókor jellemző pénzeivel, azok korszakaival, meghatározásuk és leírásuk módszertanaival. Az egyes órákon konkrét műtárgyak segítségével mutatja be az oktató a módszertant, ezzel segítve a tárgyban tartott előadásokon megszerzett ismeretek gyakorlati elmélyítését.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is to acquaint the students with the typical coins of the Antiquity, their eras, and the methodologies of their identification and description. In each lesson, the lecturer presents the methodology with the help of specific artefacts, thereby helping to deepen the practical knowledge gained in the lectures on the subject.

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

    Tudása:

    Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint

legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét. Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Egy modern idegen nyelven képes eligazodni a szakirodalmakban, különös tekintettel a szakterminológiára.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket. Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel. Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek. A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Knows the characteristic written and oral, scientific and public, popular genres of Hungarian and European cultures and their system of rules. Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed. Capable of navigating specialist literature in a modern foreign language, with particular attention to terminology.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context. Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre. Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography. Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives for the continuous development of his/her knowledge of history. Develops a critical approach to analysing and processing information. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Effectively collaborates with national and international communities related to the field of historiography. Takes responsibility for his/her professional texts in both native and

foreign languages, being aware of their possible consequences. Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines. Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A műtárgyhatározás gyakorlata az ókori pénzek esetében (The practice of identifying artefacts in the case of ancient coins)

12.2. Esettanulmányok a görög pénzverés köréből I. (Case studies from Greek coinage I)

12.3. Esettanulmányok a görög pénzverés köréből II. (Case studies from Greek coinage II)

12.4. Esettanulmányok a görög pénzverés köréből III. (Case studies from Greek coinage III)

12.5. Esettanulmányok a görög pénzverés köréből IV. (Case studies from Greek coinage IV)

12.6. Esettanulmányok a római pénzverés köréből I. (Case studies from Roman coinage I)

12.7. Esettanulmányok a római pénzverés köréből II. (Case studies from Roman coinage II)

12.8. Esettanulmányok a római pénzverés köréből III. (Case studies from Roman coinage III)

12.9. Esettanulmányok a római pénzverés köréből IV. (Case studies from Roman coinage IV)

12.10. Esettanulmányok a római pénzverés köréből V. (Case studies from Roman coinage V)

12.11. Esettanulmányok a kelta pénzverés köréből I. (Case studies from Celtic coinage I)

12.12. Esettanulmányok a kelta pénzverés köréből II. (Case studies from Celtic coinage II)

12.13. Esettanulmányok a kelta pénzverés köréből III. (Case studies from Celtic coinage III)

12.14. Terepmunka: a legális fémkeresőzés gyakorlata (Fieldwork: Metal detecting according to the Hungarian legislation)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 4. félév/tavasz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások

mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató legfeljebb három alkalomról hiányozhat.

Tartós, indokolt távollét (pl.: orvosi, szolgálati stb.): a hallgató a pótlást házi dolgozat formájában teljesíti az oktatóval egyeztetett témakörben és határidőre.

Egyéni tanrenden lévő hallgató: a hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. A félév végén minden hallgatónak zárthelyi dolgozatot kell írnia.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele az órákon megfelelő számú és aktív részvétel.

16.2. Az értékelés:

gyakorlati jeggyel (ötfokozatú érdemjegy) történik

- órai munka, aktív részvétel: 60 % (nem szól hozzá, külön kérdésekre válaszolva sem ismeri a kötelező irodalom vonatkozó részeit: elégtelen (1); ritkán szól hozzá, a kötelező irodalom vonatkozó részeit alig ismeri: elégséges (2); nem szól hozzá rendszeresen, a kötelező irodalom vonatkozó részeit többé-kevésbé ismeri: közepes (3); rendszeresen hozzászól, a kötelező irodalom vonatkozó részét jórészt ismeri: jó (4); rendszeresen hozzászól, a kötelező irodalom vonatkozó részét alaposan megismerte: jeles (5);

- zárthelyi dolgozat: 40 % (ezen belül 0–60% elégtelen (1); 61–70 %: elégséges (2); 71–80%: közepes (3); 81–90%: jó (4); 91–100%: jeles (5).

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges érdemjegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Bíró-Sey Katalin: Bevezetés a római pénzek gyűjtésébe. Császárkor., Magyar Éremgyűjtők Egyesülete, Budapest 2002. ISBN: 9637122141;

2. Mócsy András – Fitz Jenő: Pannonia régészeti kézikönyve, Akadémiai Kiadó, Budapest 1990. ISBN: 963055500x;

3. Sear, David R.: An Introductory Guide to Ancient Greek & Roman Coins., Spink, London 2020–2023. ISBN: 9781907427657, 9781912667871;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Albert, Rainer: Die Münzen der römischen Republik. Von den Anfängen bis zur

Schlacht von Actium (4. Jahrhundert v. Chr. bis 31 v. Chr)., Battenberg, Regenstauf 2011. ISBN: 9783866460720;

2. Dembski, Günther: Münzen der Kelten. Kataloge der Antiken Münzen Reihe A: Griechen II: Massalia und Keltenstämme., Kunsthistorisches Museum, Wien 1998. ISBN: 9006318102857;

3. Kampmann, Ursula: Die Münzen der römischen Kaiserzeit., Battenberg, Regenstauf 2022. ISBN: 9783866462106;

4. Plant, Richard: Greek Coin Types and Their Identification, Spink, London 1974/2004. ISBN: 9780900652479;

Budapest, 2025.

Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil.
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB404**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Az éremművesség és a bankjegymetszés története és jelenlegi gyakorlata
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** From the History of Coinage and Banknote Printing to the Theoretical Practice of Present Day
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / pénztörténet;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja a hallgatók megismertetése a pénzverés és a bankjegynyomtatás technológiáinak fejlődésével, korszakaival, jelentősebb alkotóival, továbbá az exonumia csoportjába sorolható műtárgyakkal (emlékérem, zseton, bárca).

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is to acquaint students with the development of coinage and banknote printing technologies, their eras, their most important masters, as well as artifacts that can be classified as exonumia (medals, jetons, tokens).

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

    Tudása:

    Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint

legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét. Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Egy modern idegen nyelven képes eligazodni a szakirodalmakban, különös tekintettel a szakterminológiára.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket. Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel. Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek. A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Knows the characteristic written and oral, scientific and public, popular genres of Hungarian and European cultures and their system of rules. Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed. Capable of navigating specialist literature in a modern foreign language, with particular attention to terminology.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context. Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre. Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography. Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives for the continuous development of his/her knowledge of history. Develops a critical approach to analysing and processing information. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Effectively collaborates with national and international communities related to the field of historiography. Takes responsibility for his/her professional texts in both native and

foreign languages, being aware of their possible consequences. Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines. Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Pénzelméletek az ókortól napjainkig. A pénz, mint fizetőeszköz és mint műtárgy: névérték, fémérték, vásárlóérték, árfolyamérték és műtárgypiaci érték (Financial theories from antiquity to the present. Money as a legal tender and as an artefact: nominal value, metal value, purchasing power, exchange rate value and commercial value of artefact)

12.2. A pénzérme, mint kisplasztikai alkotás. A pénzérme részei, anyaga (The coin as a small sculpture. The parts and material of the coin)

12.3. A kalapácsverés története (The history of the hammered coinage)

12.4. A gépi pénzverés története I. (The history of the milled coinage I)

12.5. A gépi pénzverés története II. (The history of the milled coinage II)

12.6. A magyar pénzverés kiemelkedő mesterei (vésnökei) (The excellent masters (engravers) of the Hungarian coinage)

12.7. Az emlékérmek (Medals)

12.8. A zsetonok (Jetons)

12.9. A bárcák (Tokens)

12.10. A bankjegy, mint grafikai alkotás. A bankjegy részei (The banknote as a graphical artefact. The parts of the banknote)

12.11. A bankjegynyomtatás főbb korszakai (The main eras of banknote printing)

12.12. A magyar bankjegynyomtatás kiemelkedő mesterei (tervezők, metszők) (The excellent masters (designers, engravers) of the Hungarian banknote printing)

12.13. Múzeumi óra: látogatás az MNB Pénzmúzeumába (Museum hour: visit to the Hungarian Money Museum and Visitor Center)

12.14. Múzeumi óra: látogatás Körmöcbányára, a Szlovák Köztársaság pénzverdéjébe (Mincovňa Kremnica) és a Körmöcbányai Pénzmúzeumba (Múzeum mincí a medailí v Kremnici) (Museum hour: visit to Körmöcbánya (Kremnica), the Mint of the Slovak Republic (Mincovňa Kremnica) and the Museum of Coins and Medals in Kremnica (Múzeum mincí a medailí v Kremnici))

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 4. félév/tavasz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató legfeljebb három alkalomról hiányozhat.

Tartós, indokolt távollét (pl.: orvosi, szolgálati stb.): a hallgató a pótlást házi dolgozat formájában teljesíti az oktatóval egyeztetett témakörben és határidőre.

Egyéni tanrenden lévő hallgató: a hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. Az órán a kötelező szakirodalom vonatkozó részének elolvasása rendszeresen ellenőrzésre kerül, aki nem képes szóban, óráról órára, ismeretterjesztő szinten bemutatni az adott témát, attól az aláírás megtagadható.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az órán a kötelező szakirodalom vonatkozó részének elolvasása rendszeresen ellenőrzésre kerül, aki nem képes szóban, óráról órára, ismeretterjesztő szinten bemutatni az adott témát, attól az aláírás megtagadható.

16.2. Az értékelés:

Az értékelés szóbeli vizsga keretében történik. A szóbeli beszámoló első részén a vizsgázó szabadon beszélhet egy általa választott témakörről (1–14. közül) a szakirodalom alapján. A vizsga második részében a vizsgáztató bármelyik témakörből kérdezhet, és a vizsgázónak az órán elhangzottak és a kötelező szakirodalom alapján kell arról beszélnie. Az értékelés ötfokozatú skálán történik.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges kollokvium.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Garami Erika: Pénztörténet., Tas 11 Kft., Budapest 2007. ISBN: 9789638670540;

2. Grierson, Philip: Numismatics., Oxford University Press, London–Oxford–New York 1975. ISBN: 0198880987;

3. Gyöngyössy Márton: Bevezetés a numizmatikába., L'Harmattan, Budapest 2025. ISBN: 9789636461454;

4. Haas Kianička, Daniel – Chmelík, Martin – Kamhalová, Magdaléna: Múzeum mincí a medaili Kremnica / Museum of Coins and Medals in Kremnica., Národná Banka Slovenska, Bratislava 2015. ISBN: 9788080432072;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Adamovszky István: Magyar bankjegy katalógus. 1759–1925., adamo-ker bt.,

Budapest 2009. ISBN: 9789638749734;

2. Göbl, Robert: Numismatik. Grundriß und wissenschaftliches System., Battenberg Verlag, München 1987. ISBN: 3870452315;

3. Huszár, Lajos – Procopius, Béla: Medaillen- und Plakettenkunst in Ungarn., Verlag des Vereins der Medaillenfreunde (Éremkedvelők Egyesülete), Budapest 1932. (reprint: Magyar Éremgyűjtők Egyesülete, Budapest, 2011.).

4. ifj. Adamovszky István: Magyar bankjegy katalógus. 1926–2022., adamo-ker bt., Budapest 2022. ISBN: 9789638917638;

5. Káplár László: Ismerjük meg a numizmatikát. Pénzek – érmek – gyűjtők., Gondolat Kiadó, Budapest 1984. ISBN: 9637425578;

Budapest, 2025.

Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil.
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB405**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Az ókor pénztörténete
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** The History of Ancient Coinage
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / pénztörténet;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja a hallgatók megismertetése az ókor pénztörténetével, annak korszakaival, folyamataival, jellemző pénznemeivel és pénzforgalmával, valamint monetáris zónáival.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is to acquaint students with the monetary history of antiquity, its eras, processes, typical currencies and money circulation, as well as monetary zones.

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

    Tudása:

    Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és

azok szabályrendszerét. Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Egy modern idegen nyelven képes eligazodni a szakirodalmakban, különös tekintettel a szakterminológiára.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket. Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel. Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek. A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Knows the characteristic written and oral, scientific and public, popular genres of Hungarian and European cultures and their system of rules. Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.Capable of navigating specialist literature in a modern foreign language, with particular attention to terminology.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context. Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre. Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography. Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives for the continuous development of his/her knowledge of history. Develops a critical approach to analysing and processing information. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Effectively collaborates with national and international communities related to the field of historiography. Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences. Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different

methodological specificities of other disciplines. Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Az ókori pénztörténet forrásai (Sources of ancient monetary history)

12.2. A görög pénzverés: az archaikus kor (The Greek coinage: the archaic age)

12.3. A görög pénzverés: a klasszikus kor (The Greek Coinage: The Classical Age)

12.4. A görög pénzverés: a hellénizmus (The Greek coinage: Hellenism)

12.5. A görög pénzverés: a római provinciális pénzverés (The Greek coinage: the Roman provincial coinage)

12.6. A Római Köztársaság pénzverése (The Coinage of the Roman Republic)

12.7. A Római Császárság pénzverése Caracalla pénzreformjáig (The Coinage of the Roman Empire until Caracalla's monetary reform)

12.8. A Római Császárság pénzverése Caracalla pénzreformjától Diocletianus pénzreformjáig (The Coinage of the Roman Empire from Caracalla's monetary reform to Diocletian's monetary reform)

12.9. A Római Császárság pénzverése Nagy Konstantintól I. Anastasius pénzreformjáig (The Coinage of the Roman Empire from Constantine the Great to the monetary reform of Anastasius I)

12.10. Római pénzverés Pannoniában (Roman coinage in Pannonia)

12.11. A nyugati kelták pénzverése (The Coinage of the Western Celts)

12.12. A középső kelta területek pénzverése (The Coinage of the Middle Celtic Areas)

12.13. A keleti kelták pénzverése (The Coinage of the Eastern Celts)

12.14. A Kárpát-medence jelentősebb ókori éremleletei mint a pénzforgalom tanúi (Money circulation in the light of the major ancient coin finds of the Carpathian Basin)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 4. félév/tavasz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató legfeljebb három alkalomról hiányozhat.

Tartós, indokolt távollét (pl.: orvosi, szolgálati stb.): a hallgató a pótlást házi dolgozat formájában teljesíti az oktatóval egyeztetett témakörben és határidőre.

Egyéni tanrenden lévő hallgató: a hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával

elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. Az órán a kötelező szakirodalom vonatkozó részének elolvasása rendszeresen ellenőrzésre kerül, aki nem képes szóban, óráról órára, ismeretterjesztő szinten bemutatni az adott témát, attól az aláírás megtagadható.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az órán a kötelező szakirodalom vonatkozó részének elolvasása rendszeresen ellenőrzésre kerül, aki nem képes szóban, óráról órára, ismeretterjesztő szinten bemutatni az adott témát, attól az aláírás megtagadható.

16.2. Az értékelés:

Az értékelés szóbeli vizsga keretében történik. A szóbeli beszámoló első részén a vizsgázó szabadon beszélhet egy általa választott témakörről (1–14. közül) a szakirodalom alapján. A vizsga második részében a vizsgáztató bármelyik témakörből kérdezhet, és a vizsgázónak az órán elhangzottak és a kötelező szakirodalom alapján kell arról beszélnie. Az értékelés ötfokozatú skálán történik.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges kollokvium.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Bíró-Sey Katalin: Bevezetés a római pénzek gyűjtésébe. Császárkor., Magyar Éremgyűjtők Egyesülete, Budapest 2002. ISBN: 9637122141;

2. Gyöngyössy Márton: Bevezetés a numizmatikába., L'Harmattan, Budapest 2025. ISBN: 9789636461454;

3. Metcalf, William E.: The Oxford Handbook of Greek and Roman Coinage., Oxford University Press, Oxford 2012. ISBN: 9780199372188;

4. Mócsy András – Fitz Jenő: Pannonia régészeti kézikönyve, Akadémiai Kiadó, Budapest 1990. ISBN: 963055500x;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Bíró-Sey Katalin: Pannoniai pénzverés., Magyar Éremgyűjtők Egyesülete, Budapest 1985. ISBN: 9630170531;

2. Howgego, Christopher: Ancient History of Coins., Taylor & Francis Ltd., London 1995. ISBN: 9780415089937;

3. Mittag, Peter Franz: Griechische Numismatik. Eine Einführung., Verlag Antike, Heidelberg 2016. ISBN: 9783938032855;

4. Sear, David R.: An Introductory Guide to Ancient Greek & Roman Coins., Spink, London 2020–2023. ISBN: 9781907427657, 9781912667871;

5. Szaivert, Wolfgang – Wolters, Reinhard: Löhne, Preise, Werte. Quellen zur

römischen Geldwirtschaft., Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt 2005. ISBN: 9783534167746;

Budapest, 2025.

Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil.
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: ÁÁJTB100**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** A boszorkányperek és az inkvizíció története
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** History of witch trials and the Inquisition
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / politikai perek;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Állam- és Jogtörténeti Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Prof. Dr. Horváth Attila, PhD, egyetemi tanár
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja, hogy bizonyos sztereotípiákat a korábbi szakirodalomban lévő félreértéseket tisztázzon, ezeknek jelentős része ugyanis tudatos ferdítés és manipuláció volt. Valójában sem az inkvizíció, sem a boszorkányperek nem úgy történtek, ahogyan azt sok helyen leírták. A spanyol inkvizíció például az akkori viszonyok közepette zömében meglepően racionális és igazságos ítéleteket hoz. A boszorkányperek esetében sem minden esetben igaz, hogy azok koncepciós perek lettek volna, méregkeverőket, magzatelhajtókat különböző kuruzslókat is ítéltek el ezen a címen.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The objective of this course is to elucidate certain stereotypes and misunderstandings that have been perpetuated in previous literature, many of which were the result of deliberate distortions and manipulations. Indeed, the historical record demonstrates that the Inquisition and the witch trials did not unfold as commonly depicted. The Spanish Inquisition, for instance, was notably rational and impartial in its verdicts,

particularly when viewed in the context of the era in which it occurred. It is also a common misconception that the witch trials were solely focused on witchcraft. In fact, they also involved those accused of poisoning, abortion and other forms of medical malpractice.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes legalább egy Európán kívüli kultúra, eszmerendszer szempontjából a történettudomány jelenségeit értelmezni. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Igénye van az Európán kívüli társadalmak történelmének és kultúrájának megismerésére. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel. A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context. Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of interpreting historiographical phenomena from the perspective of at least one non-European culture or ideology. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity. Has the desire to learn about the history and culture of non-European societies. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Develops a critical approach to analysing and processing information.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Effectively collaborates with national and international communities related to the field of historiography. Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines. Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. **A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):**

12.1. Kiket neveznek boszorkányoknak? A striga és a malefica. (Who are called witches? The striga and the malefica.)

12.2. Az ún. akkuzatórius eljárás és az istenítéletek. (Accusatorial procedure and ordeals)

12.3. Az ún. inkvizitórius eljárás és a tortúra (Inquisitorial procedure and torture)

12.4. Boszorkányperek okai, típusai (Causes and types of witch trials)

12.5. Németországi boszorkányperek (Witch trials in Germany)

12.6. Boszorkányperek katolikus és protestáns területeken (Witch trials in Catholic and Protestant areas)

12.7. A salemi boszorkányper (The Salem witch trials)

12.8. Boszorkányperek Magyarországon (Witch trials in Hungary)

12.9. Az erdélyi boszorkányperek (Witch trials in Transylvania)

12.10. A szegedi nagy boszorkányper (The great witch trial of Szeged)

12.11. Eretnekek, eretnekmozgalmak (Heretics, heretical movements)

12.12. Az egyházi inkvizíció (The Inquisition)

12.13. A spanyol inkvizíció. Legenda és valóság (The Spanish Inquisition. Legend and reality)

12.14. A boszorkányhit továbbélése a 21. században. Zárthelyi dolgozat (Witchcraft in the 21st century. Written test)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 4. félév/tavasz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató a szemináriumi foglalkozásokon legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával

az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja a gyakorlati órákon való figyelmes és aktív részvétel. A szemináriumi munka során a feldolgozandó források és szakirodalom ismeretét az oktató rendszeresen ellenőrzi. A szemináriumot zárthelyi dolgozat zárja. A zárthelyi dolgozat pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig egy alkalommal kísérelhető meg.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételekkel, valamint a 15. pontban szereplő számonkérések teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú érdemjegy. A gyakorlati teljesítmény értékelése az órai aktivitás (50%) és a zárthelyi dolgozat (50%) együttes értékeléséből áll össze. Bármelyik elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen értékelést kap a kurzuson.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás és legalább elégséges szeminárium érdemjegy megszerzése.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Bessenyei József (szerk.): A magyarországi boszorkányság forrásai I-II. kötet, Balassi Kiadó, Budapest 1997-2000. ISBN: 963 506 201 x ö ;

2. Kiss András – Pál-Antal Sándor (szerk.): A magyarországi boszorkányság forrásai III. kötet, Balassi Kiadó, Budapest 2002. ISBN: 963 506 431 4 ;

3. Petrányi Ferenc: Az inkvizíció. Mi a valóság a sok hazugság között? , Ős-Kép Kiadó Kft., Kalocsa 2016. ISBN: 978-963-88476-9-0;

4. Schram Ferenc (szerk.): Magyarországi boszorkányperek 1529–1768, III. kötet. Bevezető tanulmány, Akadémiai Kiadó, Budapest 1983. ISBN: 9630526247;

5. Tóth G. Péter: A magyarországi boszorkányság forrásai IV. kötet, Balassi Kiadó, Budapest 2005. ISBN: 963 506 629 5 ;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Balogh Elemér: A németországi boszorkányperek jogtörténeti jellemzői. (In: Jogtörténeti Szemle. 6. 4. sz. 1-7.), Gondolat Kiadó, Budapest 2004. ISBN: ISSN: 0237-7284;

2. Komáromy Andor (szerk.): Magyarországi boszorkányperek oklevéltára, Magyar Tudományos Akadémia, Budapest 1910. ISBN: -;

3. Nagy László: Erdélyi boszorkányperek, Kossuth Könyvkiadó, Budapest 1988. ISBN: 963-09-3205-9 ;

4. Pócs Éva (szerk.): Demonologia és boszorkányság Európában, L'Harmattan –

PTE Néprajz Tanszék, Budapest 2001. ISBN: 9639616997;

5. Schram Ferenc (szerk.): Magyarországi boszorkányperek 1529–1768, I-III. kötet, Akadémiai Kiadó, Budapest 1970-1983. ISBN: 963-05-2623-9;

Budapest, 2025.

Prof. Dr. Horváth Attila, PhD
egyetemi tanár
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: ÁÁJTB101**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** A politikai bíráskodás és a büntetőjog történeti alapjai
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** The historical foundations of political judgement and criminal law
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / politikai perek;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Állam- és Jogtörténeti Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Prof. Dr. Horváth Attila, PhD, egyetemi tanár
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A politikai elit hamar felismerte, hogy a büntetőjogot eszközként fel lehet használni bizonyos politikai célok elérése érdekében. Ráadásul ezek azok a perek, ahol a legsúlyosabb ítéletek születtek és ahol legszigorúbbak az eljárási szabályok is. Ezért nem véletlen, hogy az állam elleni perek körében fordult elő a legtöbb koncepciós per. Ennek a veszélyét már Werbőczy István felismerte. A Bocskai szabadságharc hatására még a Corpus Jurisba is bekerült a koncepciós perek tilalma. A politikai bűncselekmények jogszerű, vagy törvénysértő alkalmazása jól jellemzi az egyes politikai berendezkedéseket. Minél inkább jogkövető egy politikai rendszer, annál kevesebb a jogsértő ítélet.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The political elite soon realised that the criminal law could be used as a tool to achieve certain political goals. In addition, these are the trials with the most serious convictions

and the most stringent rules of procedure. It is therefore no coincidence that most of the conceptual lawsuits were filed against the state. István Werbőczy had already recognised this danger. The Bocskai uprising led to the Corpus Juris banning conspiracy trials. The lawful or unlawful application of political offences is a defining feature of various political systems. A political system's degree of lawfulness is inversely proportional to its number of offences allowed.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét. Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives. Develops a critical approach to analysing and processing information. Authentically conveys the mindset of historiography.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Effectively collaborates with national and international communities related to the field of historiography. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines. Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A büntetőjog fogalma, feladata, felosztása (The concept, function and division of criminal law)

12.2. Az állam elleni bűncselekmények (Offences against the state)

12.3. A politikai bűncselekmények szabályozása a XIX. századig (The regulation of political offences until the 19th century)

12.4. Mária Terézia, II. József, az 1795. évi büntető javaslat, az 1843-as Deák Ferenc féle büntetőjogi javaslat és a Csemegi kódex a politikai bűncselekményekről (Maria Theresa, Joseph II, the 1795 penal proposal, Ferenc Deák's 1843 criminal law proposal and the Csemegi Code on political crimes)

12.5. Az 1923. évi III. törvénycikk (Act III of 1923)

12.6. A népbírósági perek (The People's Courts and Revolutionary Justice in Hungary)

12.7. Az 1946. évi VII. törvény (Act VII of 1946)

12.8. Az állam elleni bűncselekmények jogállami szabályozása (Rule of law on crimes against the state)

12.9. A koncepciós perek fogalma és egyes típusai (Concept and types of lawsuits)

12.10. A politikai rendőrség kialakulása Magyarországon (The emergence of political police in Hungary)

12.11. A Horthy-korszak politikai rendőrsége (The political police of the Horthy era)

12.12. A szocializmus időszakának politikai rendőrsége (The political police of the socialist era)

12.13. Büntető eljárásjogi garanciák és a bírói függetlenség (Criminal procedural guarantees and judicial independence)

12.14. Egyes történelmet formáló politikai perek bemutatása. Zárthelyi dolgozat (A brief overview some of the most significant political trials in history. Written test)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 4. félév/tavasz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató a szemináriumi foglalkozásokon legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával

az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja a gyakorlati órákon való figyelmes és aktív részvétel. A gyakorlati kurzust zárthelyi dolgozat zárja. A zárthelyi dolgozat pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig egy alkalommal kísérelhető meg.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételekkel, valamint a szemináriumra vonatkozó, a 15. pontban ismertetett számonkérés teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú érdemjegy. A gyakorlati teljesítmény értékelése az órai aktivitás (50%) és a zárthelyi dolgozat (50%) együttes értékeléséből áll össze. Bármelyik elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen értékelést kap a kurzuson.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Barna Attila: Az állam elleni bűncselekmények szabályozása a 19. századi Magyarországon, különös tekintettel a bűntettekről és vétségekről szóló 1878. évi 5. törvénycikk előzményeire és megalkotására, Universitas-Győr Nonprofit Kft, Győr 2015. ISBN: 978-615-5298-77-6;

2. Horváth Attila: Híres perek, koncepciós perek, -, - Megjelenés alatt. ISBN: -;

3. Zinner Tibor: XX. századi politikai perek: a magyarországi eljárások vázlata, 1944/1945-1992, Rejtjel Kiadó, Budapest 1999. ISBN: 963-9149-30-6;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Béli Gábor: Magyar jogtörténet: A tradicionális jog. Második kiadás, Dialóg Campus, Budapest 2009. ISBN: 978-963-9123-12-0;

Budapest, 2025.

Prof. Dr. Horváth Attila, PhD
egyetemi tanár
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: ÁÁJTB102**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Politikai perek az újkori Magyarországon (1918-ig)
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Political trials in modern Hungary until 1918
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 6 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 50% elmélet, 50% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / politikai perek;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Állam- és Jogtörténeti Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Prof. Dr. Horváth Attila, PhD, egyetemi tanár
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 56 (28 EA + 28 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 4
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A kurzus célja, hogy a hallgatók betekintést nyerjenek a különböző újkori magyar politikai perek világába különböző forrásokon keresztül (pl. visszaemlékezések, levelek, hivatalos iratok) A hallgatók megismerik a Habsburgok és magyar rendek gondolkodását, a hivatali és bírói működést az újkori Magyarországon. Ezeken keresztül személyes, családi és régiókat érintő történelmi ismeretekre is szert tesznek.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is to provide students with an insight into the world of various modern Hungarian political trials through various sources (e.g. memoirs, letters, official documents).Students will learn about the thinking of the Habsburgs and the Hungarian orders, the functioning of the office and the judiciary in modern Hungary. Through these they will also gain personal, family and regional historical knowledge.

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

Tudása:

Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait.

Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel.

Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

-

Képességei:

Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni.

Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére.

Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni.

Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.

Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak.

Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit.

A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti.

Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét.

Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására.

Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását.

A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében.

Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

-

Capabilities:

Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context. Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre. Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography. Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Develops a critical approach to analysing and processing information Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Az újkori perek jogi hasonlóságai, jellemzői (szeminárium: forráselemzés) (Characteristics of legal similarities in modern lawsuits (seminar: source analysis)

12.2. Dobó István pere (szeminárium: forráselemzés) (The trial of István Dobó (seminar: source analysis)

12.3. Koncepciós perek, mint a Bocskai-felkelés előzménye (szeminárium: forráselemzés) (oncession trials as a prelude to the Bocskai uprising (seminar: source analysis)

12.4. Eljárások a Wesselényi- összeesküvés kapcsán (szeminárium: forráselemzés) (Investigations into the Wesselényi conspiracy (seminar: source analysis)

12.5. Caraffa törvényszéke, a kurucok elleni perek (szeminárium: forráselemzés) (Caraffa's tribunal, the trials against the kurucs (seminar: source analysis)

12.6. II. Rákóczi Ferenc elleni per (szeminárium: forráselemzés) (The trial against Ferenc Rákóczi II (seminar: source analysis)

12.7. A magyar jogrendszer változásai a 19. században (szeminárium: forráselemzés) (Changes in the Hungarian legal system in the 19th century (seminar: source analysis)

12.8. A magyar jakobinusok elleni perek (szeminárium: forráselemzés) (The trials against the Hungarian Jacobins (seminar: source analysis)

12.9. Wesselényi Miklós elleni per (szeminárium: forráselemzés) (The trial against Miklós Wesselényi (seminar: source analysis)

12.10. A Kossuth-per (szeminárium: forráselemzés) (The trial against Lajos Kossuth (seminar: source analysis)

12.11. Koncepciós per az első független felelős magyar kormány miniszterelnöke ellen - Gróf Batthyány Lajos pere (szeminárium: forráselemzés) (Trial of the first independent responsible Hungarian Prime Minister - The trial of Count Lajos Batthyány (seminar: source analysis)

12.12. A vérvád és a tiszaeszlári per (szeminárium: forráselemzés) (The blood accusation and the Tiszaeszlar trial (seminar: source analysis)

12.13. A Memorandum-per (szeminárium: forráselemzés) (The Memorandum trial (seminar: source analysis)

12.14. Az újkori politikai perek hatása a 20. századi koncepciós eljárásokra (szeminárium: forráselemzés, zárthelyi dolgozat) (The impact of modern political trials on 20th century conceptual procedures (seminar: source analysis, written test))

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 4. félév/tavasz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató az előadásokon és a szemináriumi foglalkozásokon egyaránt legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A

hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja a gyakorlati órákon való figyelmes és aktív részvétel. A szemináriumi munka során a feldolgozandó források és szakirodalom ismeretét az oktató rendszeresen ellenőrzi. A gyakorlati kurzust zárthelyi dolgozat zárja. A zárthelyi dolgozat pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig egy alkalommal kísérelhető meg.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételekkel, valamint a szemináriumra vonatkozó, a 15. pontban ismertetett félévközi feladatok és számonkérések teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú érdemjegy, melynek megállapításához a Politikai perek az újkori Magyarországon (1918-ig) című előadás és a szeminárium teljesítése során elért érdemjegyek szolgálnak alapul. A gyakorlati teljesítmény értékelése az órai aktivitás (50%) és a zárthelyi dolgozat (50%) együttes értékeléséből áll össze. Az előadást követő szóbeli vagy írásbeli kollokviumon elért eredményt 60%-os, míg a szemináriumon nyújtott teljesítményt 40%-os aránnyal kell figyelembe venni. Bármelyik elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen értékelést kap a kurzuson.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges kollokviumi jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Blutman László: A rejtélyes tiszaeszlári per , Osiris Kiadó, Budapest 2017. ISBN: 9789632762937;

2. Horváth Attila: Koncepciós per az első független felelős magyar kormány miniszterelnöke ellen - Gróf Batthyány Lajos pere (In: Jogtörténeti Szemle. 13. 1. sz. 12-21.), Eötvös Loránd Tudományegyetem Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszék, Budapest 2008. ISBN: ISSN: 0237-7284;

3. Liktor Zoltán Attila: A régi magyar bírósági rendszer: A kezdetektől 1848-ig (In: A Kúria Lapja 71. 5. sz. 911-931), Kúria, Budapest 2023. ISBN: ISSN:2063-9767;

4. Szőts István: Gróf Batthyány Lajos főbenjáró pere és vértanúsága, Holnap Kiadó, Budapest 2007. ISBN: 9789633468005;

5. Trócsányi Zsolt: Wesselényi Miklós hűtlenségi pere, Helikon Kiadó, Budapest 1986. ISBN: 963-207-749-0;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Bíró Zsófia: Hűtlenség a tradicionális magyar jogban (In: Iustum Aequum Salutare XVIII. 2. 191–205.), Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar, Budapest 2022. ISBN: ISSN: 1787-3223;

2. Hóvári János: A hűtlen Dobó, Helikon Kiadó, Budapest 1987. ISBN: 963-207-591-9;

3. Károlyi Árpád-Urbán Aladár: Batthyány Lajos gróf főbenjáró pőre, Európa Könyvkiadó, Budapest 1991. ISBN: 963-07-5329-4;

4. Lukinich Imre: II. Rákóczi Ferenc felségárulási pőrének története és adattára, Magyar Tudományos Akadémi, Budapest 1935. ISBN: -;

5. Szász Géza: Kossuth Lajos elfogatása és perének első szakasza a francia kortárs szemével (In: Aetas 18. 3-4. sz. 109-118.), AETAS Könyv- és Lapkiadó Egyesület, Szeged 2003. ISBN: ISSN: 0237-7934;

Budapest, 2025.

Prof. Dr. Horváth Attila, PhD
egyetemi tanár
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB406**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Nagy ókori perek
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Great trials of antiquity
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / politikai perek;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Seres Dániel Márk, PhD, adjunktus
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A kurzus célja, hogy a hallgatók betekintést nyerjenek a görög, valamint római politikai (per)beszédek igen terjedelmes világába. A hallgatók megismerik a görög és római ékesszólás alapvető fogalmait és a politikai perek keretrendszereit, továbbá az egyes beszédek szűkebb politikai környezetét. Ezeket az ismereteket nyolc – négy-négy görög és római – beszéd részletes elemzésen keresztül sajátítják el.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is to provide students an insight into the vast world of Greek and Roman political speeches. Students will explore the basic concepts of Greek and Roman eloquence and the framework of political trials, as well as the narrower political context of each speech. This knowledge will be acquired through a detailed analysis of eight speeches, four Greek and four Roman.

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

    Tudása:

    Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett

eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

-

Képességei:

Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket. Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

-

Capabilities:

Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context. Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and

political matters. Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre. Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography. Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Develops a critical approach to analysing and processing information. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Ékesszólás és keretei a görög világban (Eloquence and its framework in the Greek world)

12.2. Démosthenés: Timokratés ellen I. (Demosthenes: Against Timocrates I.)

12.3. Démosthenés: Timokratés ellen II. (Demosthenes: Against Timocrates II.)

12.4. Aischinés: Timarchos ellen (Aischines: Against Timarchus)

12.5. Démosthenés: A koszorú I. (Demosthenes: On the Crown I.)

12.6. Démosthenés: A koszorú II. (Demosthenes: On the Crown II.)

12.7. Hypereidés: Dióndas ellen (Hypereides: Against Diondas)

12.8. Első zárthelyi dolgozat (First written exam)

12.9. Ékesszólás és keretei a római világban (Eloquence and its framework in the Roman world)

12.10. Cicero: Az ameriai Sextus Roscius védelmében (Cicero: For Sextus Roscius of Ameria)

12.11. Cicero: Verres elleni beszédei I. (Cicero’s speeches Against Verres I.)

12.12. Cicero: Verres elleni beszédei II. (Cicero’s speeches Against Verres II.)

12.13. Cicero: Saját házáról (Cicero: On his house)

12.14. Második zárthelyi dolgozat (Second written exam)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 4. félév/tavasz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A tantárgy teljesítéséhez legfeljebb három alkalommal hiányozhat a hallgató. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel pótfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Öt alkalmat érintő és azon túli igazolatlan távollét esetén a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. Minden hallgatónak a félév során két zárthelyi dolgozatot kell megírnia. A félévi jegyet a két zárthelyi dolgozat átlaga adja, felfelé kerekítve, azonban mindkét dolgozatot legalább elégséges eredménnyel kell teljesíteni. A zárthelyi dolgozat pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig egy alkalommal kísérelhető meg.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon, valamint a 15. pontban meghatározott félévközi feladatok legalább elégséges szintű teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Gyakorlati jegy, melyen ötfokozatú érdemjegyet kapnak a hallgatók. Az egyes zárthelyi dolgozatok értékelése az alábbiak szerint alakul

jeles: 85–100%

jó: 75–84%

közepes: 65–74%

elégséges: 51–64%

elégtelen: 0–50%

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati jegy (GYJ).

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Bajnok Dániel: Magánélet az agorán – Aischinés vádbeszéde Timarchos ellen, Argumentum, Budapest 2017. ISBN: 9789634467977;

2. Gyomlai Gyula (ford.): Démosthenész: A hűtlen követség. A koszorú, Magyar Helikon, Budapest 1975. ISBN: 9632073061;

3. Horváth László: Az új Hypereidés, Typotex, Budapest 2015. ISBN: 9789632798189;

4. Nótári Tamás: Marcus Tullius Cicero összes beszédei, Lectum, Szeged 2021. ISBN: 9789639640665;

5. Seres Dániel: Démosthenés vádbeszéde Timokratés ellen, Doktori disszertáció, Budapest 2021.

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Adamik Tamás : Marcus Fabius Quintilianus: Szónoklattan, Kalligram, Pozsony 2009. ISBN: 9788081010583;

2. Adamik Tamás (ford.): Arisztotelész: Rétorika, Gondolat, Budapest 1982. ISBN: 9632812018;

3. Adamik Tamás (szerk.): Cicero összes retorikaelméleti művei, Kalligram, Pozsony 2012. ISBN: 9788081016172;

Budapest, 2025.

Dr. Seres Dániel Márk, PhD
adjunktus
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB123**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** A nagy háború kora (Magyar és egyetemes történelem 1914–1920)
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Era of the Great War (1914-1920)
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Nánay Mihály, PhD, közszolgálati egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerkedjenek a magyar és egyetemes történelem 1914 és 1920 közötti szakaszával. A félév során kronológiai és tematikus rendben követhetik végig a hallgatók a korszak legfontosabb elemeit. A világháború előtt felhalmozódó feszültségeket és a kitörés körülményeit követően az egyes frontok, valamint a háborús diplomácia fontos eseményei, jellemzői kronologikus rendben kerülnek elő – együtt tárgyalva az egyetemes és magyar történeti elemeket. Kiemelten fókuszba kerülnek a meghatározó személyiségek is. A háború jellemzőit, a gazdasági és társadalmi folyamatokat, a hadifoglyok kérdését és hátország élete önálló tematikus egységekben szerepel. A szakirodalomban megjelenő új felfogás szerint 1918-cal nem szakad félbe a háborús eseménysor, hanem a közép- és kelet európai térség nemzeti és szocialista konfliktusai ugyanúgy a tematika részét képezik, mint a háborút lezáró békerendszer megszületése és elvei. Mind emellett pedig különösen hangsúlyosan jelenik meg Magyarország 1918–1920 közötti viharos története, valamint a trianoni békediktátum.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The aim of the course is for students to become familiar with the period of Hungarian and world history between 1914 and 1920. Throughout the semester, students will follow the most important elements of the era in chronological and thematic order. After reviewing the tensions that accumulated before World War I and the circumstances surrounding its outbreak, the key events and characteristics of the various fronts, as well as the war diplomacy, will be discussed chronologically, integrating both universal and Hungarian historical aspects. Particular focus will be given to the defining personalities of the period. The characteristics of the war, economic and social processes, the issue of prisoners of war, and life on the home front will be examined in separate thematic units. According to the new interpretation in the literature, the sequence of war events does not break off in 1918; rather, the national and socialist conflicts in the Central and Eastern European region are considered part of the theme, just as the birth and principles of the post-war peace system. Additionally, the turbulent history of Hungary between 1918 and 1920, as well as the Treaty of Trianon, will be especially emphasized.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

-

Képességei:

Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes legalább egy Európán kívüli kultúra, eszmerendszer szempontjából a történettudomány jelenségeit értelmezni. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.

-

Attitűdje:

változóak. Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. Szakmai hivatástudat kialakítására és önképzésre törekszik.

-

Autonómiája és felelőssége:

A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén

dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

-

Capabilities:

Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of interpreting historiographical phenomena from the perspective of at least one non-European culture or ideology. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives for the continuous development of his/her knowledge of history. Strives to develop a sense of professional commitment and to pursue self-education.

-

Autonomy and responsibility:

Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A kurzus célkitűzésének áttekintése. A tantárgy szakirodalmának, forrásainak megismerése. A tárgy teljesítésének feltétele. Az első világháborút megelőző nemzetközi feszültségek. A balkáni kérdés. A szarajevói merénylet és a világháború kezdete. A háborús felelősség kérdése. (Overview of the course objectives. Familiarisation with the literature and sources of the subject. Prerequisite for the course. International tensions prior to the First World War. The Balkan question. The

assassination in Sarajevo and the beginning of the world war. The question of war responsibility)

12.2. Az első háborús évek: 1914–1916. A frontok eseményei, újabb hadbalépő felek – különös tekintettel az Osztrák–Magyar Monarchiát közvetlenül érintő kérdésekre. Az első világháborús hadviselés. Kiemelkedő háborús személyiségek (The first years of the war: 1914-1916. Events on the fronts, new belligerents - with special attention to issues directly affecting the Austro-Hungarian Monarchy. The warfare of the First World War. Prominent war personalities)

12.3. A háború utolsó két éve: 1917–1918. A frontok eseményei, különös tekintettel a Monarchiára. Döntő jelentőségű fordulatok: orosz összeomlás, bolsevik hatalomátvétel, német tengeralattjáró-háború és amerikai hadbalépés. A hátország és a társadalom helyzete. Háborús diplomácia: az antant ígéretei a Monarchia nemzetiségei és a szomszédországok számára. A központi hatalmak veresége (The last two years of the war: 1917-1918. Events on the fronts, with special reference to the Monarchy. Key events: the Russian collapse, the Bolshevik takeover, the German submarine war and the American entry into the war. The situation of the hinterland and society. War diplomacy: the Entente's promises to the Monarchy's nationalities and neighbouring countries. The defeat of the Central Powers)

12.4. Szocialista és nemzeti törekvések a háború után: német forradalom és puccskísérletek, orosz polgárháború, Lengyelország feltámadása és a szovjet–lengyel háború, helyi felkelések (Karintia, Felső-Szilézia), polgárháború Finnországban. Nemzeti felszabadító háború Törökországban (Socialist and nationalist aspirations after the war: the German Revolution and coup attempts, the Russian Civil War, the revival of Poland and the Soviet-Polish war, local uprisings (Carinthia, Upper Silesia), the civil war in Finland. National liberation war in Turkey)

12.5. A versailles-i békerendszer születése, elvei és döntései. A Versailles-i, Saint Germain-i, Neuilly-, Sévres-i és Lausanne-i békék. A Népszövetség. A jóvátétel kérdése (The birth of the Versailles peace system, its principles and decisions. The treaties of Versailles, Saint-Germain, Neuilly, Sèvres, and Lausanne. The League of Nations. The issue of reparations)

12.6. Magyarország politikai élete a világháború során: Tisza István, mint háborús vezető. Az ellenzék vezérévé váló Károlyi. Az Országos Polgári Radikális Párt és Jászi Oszkár. Ferenc József halála és IV. Károly trónralépése és döntései. Halmozódó társadalmi feszültségek. 1918 ősze: a helyzet eszkalálódása a hátországban. Október utolsó napjai: lázadás a fronton és a hátországban, kormányválság, Károlyi Mihály kormányra kerülése ((Hungary's political life during the war: István Tisza as a wartime leader. Károlyi's rise as the leader of the opposition. The National Civic Radical Party and Oszkár Jászi. The death of Franz Joseph, the accession of Charles IV, and his decisions. Mounting social tensions. Autumn 1918: escalating situation on the home front. The last days of October: rebellion at the front and in the hinterland, government crisis, Mihály Károlyi's accession to government)

12.7. A Károlyi-féle kísérlet: a kormány összetétele és változásai. A katonatanácsok szerepe. A közjogi kérdés, valamint további belpolitikai intézkedések és kudarcok. A jobb- és baloldali ellenzék megszerveződése (The Károlyi attempt: the composition and changes of the government. The role of soldiers' councils. Constitutional issues, as well as further domestic political measures and failures. The organization of right- and left-wing opposition)

12.8. Az ország megszállása: szerb, román és cseh előrenyomulás. A nemzetiségek gyűlései és elszakadásuk. A Károlyi-kormány külpolitikája, valamint az abból következő katonapolitika. A fegyveres ellenállás kérdése és példái. Károlyi Mihály bukása (Invasion of the country: Serbian, Romanian and Czech advance. National assemblies and secession. The foreign policy of the Károlyi government and the resulting military policy. The issue and examples of armed resistance. The fall of Mihály Károlyi)

12.9. A Tanácsköztársaság. Az első totális diktatúra Magyarországon. Belpolitikai intézkedések. A vörösterror és ellenforradalmi felkelések. A megszerveződő ellenforradalmi központok (Bécs, Arad–Szeged). Külpolitika és az északi hadjárat. Kun Béla bukása (The Hungarian Soviet Republic. The first totalitarian dictatorship in Hungary. Domestic political measures. The Red Terror and counter-revolutionary uprisings. The formation of counter-revolutionary centers (Vienna, Arad–Szeged). Foreign policy and the Northern Campaign. The fall of Béla Kun)

12.10. Hatalmi helyzet 1919. augusztusában: a román megszállás, ellenforradalmi hatalomátvétel Budapesten, Horthy Miklós fellépése a Nemzeti Hadsereg élén. Fehér különítményes megtorlások. A Clerk-misszió és következményei: antant által elismert kormány, Horthy bevonulása Budapestre. (Power dynamics in August 1919: the Romanian occupation, the counter-revolutionary takeover in Budapest, and Miklós Horthy's emergence as the leader of the National Army. White paramilitary reprisals. The Clerk Mission and its consequences: an Entente-recognized government and Horthy's entry into Budapest)

12.11. A politikai konszolidáció alapjainak lerakása: a közjogi helyzet értékelése. A meghatározó politikai erők. Új választójog és az 1920. januári nemzetgyűlési választások. Vita az államfői hatalomról: legitimisták és szabad királyválasztók. Az 1920: I. tc. és a kormányzóválasztás. A Simonyi-Semadam kormány megalakulása (Laying the foundations for political consolidation: assessment of the constitutional situation. Key political forces. New suffrage and the January 1920 national assembly elections. Debate over head of state power: legitimists vs. free royal election advocates. The 1920 Act I and the election of the Regent. Formation of the Simonyi-Semadam government)

12.12. A trianoni békediktátum születése. Az Apponyi-delegáció tevékenysége. A békediktátum aláírása és tartalm (The creation of the Treaty of Trianon. The activities of the Apponyi delegation. The signing and contents of the peace treaty)

12.13. A trianoni békediktátum etnikai, gazdasági, társadalmi, közigazgatási következményei. Mikrotörténeti példák. A revízió gondolata és első sikere: Nyugat-Magyarország, Sopron (The ethnic, economic, social, and administrative consequences of the Treaty of Trianon. Microhistorical examples. The idea of revision and its first success: Western Hungary and Sopron)

12.14. A korszak összefoglalása. Felkészülés a kollokviumra (A summary of the era. Preparing for the colloquium)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 4. félév/tavasz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

Az előadásokon a hallgató köteles részt venni, a szemeszter során legfeljebb három alkalommal maradhat távol. A három hiányzáson túl indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Egyéni tanrenden lévő hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A kurzushoz nem tartoznak félévközi feladatok.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a kurzuson való részvétel a 14. pontban meghatározott feltételek szerint.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú érdemjegy, melynek megállapításához a szóbeli vagy írásbeli kollokvium teljesítése szolgál alapul.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges kollokviumi teljesítés.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Clark, Cristopher: Alvajárók – Hogyan menetelt Európa 1914-ben a háború felé?, Park Kiadó, Budapest 2015. ISBN: 9789633550755;

2. Demkó Attila – Gyulai György: Napról napra Trianon: 1918–1924, Reakció Kiadó, Budapest 2020. ISBN: 9786156072030;

3. Gulyás László (szerk.): Trianonról közérthetően, Szegedi Egyetemi Kiadó, Szeged 2019. ISBN: 9786155455971;

4. Hajdu Tibor – Pollmann Ferenc: A régi Magyarország utolsó háborúja, 1914-1918, Osiris Kiadó, Budapest 2014. ISBN: 9789632761961;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Bihari Péter: 1914. A nagy háború száz éve, Pesti Kalligram Kiadó, Budapest 2014. ISBN: 9786155454226;

2. Macmillan, Margaret: Béketeremtők – Az 1919-es párizsi békekonferencia, Gabo Kiadó, Budapest 2012. ISBN: 9789637318962;

3. Majoros István - Ormos Mária: Európa a nemzetközi küzdőtéren, Osiris Kiadó, Budapest 2003. ISBN: 9633895014;

4. Salamon Konrád: Nemzeti önpusztítás, Korona Kiadó, Budapest 2001. ISBN:

9789639376144;

Budapest, 2025.

Nánay Mihály, PhD
közszolgálati egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB124**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** A politikai gondolkodás története a XVIII. századtól az ezredfordulóig
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** History of political thought since 18th century
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Ványi Éva, PhD, egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tárgy célja a történelem szakos hallgatókat megismertetni a modern politikai gondolkodás történetének alapvető elméleteivel és szerzőivel. A tárgy keretén belül a hallgatók megismerkednek az államról, politikáról való gondolkodás szerzőivel és elméleteivel a 18. századtól az ezredfordulóig. A témák nem csak az egyetemes, hanem a magyar politikai gondolkodás történetének korszakait is magukba foglalják.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of course is to introduce students to the ideas of key authors in the history of modern political thought. Within the framework of the course, students will become familiar with the main theories of thinking about the state and politics from the 18th century to the turn of the millennium. The topics will cover not only the European (Western), but also the specific periods of the history of Hungarian political thought.

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

Tudása:

Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. Szakmai hivatástudat kialakítására és önképzésre törekszik.

-

Autonómiája és felelőssége:

Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams).

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Strives to develop a sense of professional commitment and to pursue self-education.

-

Autonomy and responsibility:

Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A szuverenitáselmélet és a társadalmi szerződéselmélet alapvetései (Jean Bodin, Thomas Hobbes) (Ideas of sovereignty and social contract therories (Jean Bodin, Thomas Hobbes)

12.2. Az angol polgári forradalom korszaka a politikai gondolkodásban (John Locke) (The period of the British Civic Revolution in political thought (John Locke)

12.3. A skót felvilágosodás klasszikusai (Adam Smith, David Hume) (Classics of the Scottish Enlightenment (Adam Smith, David Hume)

12.4. A francia felvilágosodás államelmélete (az Enciklopédia, Diderot, Rousseau, Montesquieu) (French Enlightenment theory of the state (the Encyclopaedia, Diderot, Rousseau, Montesquieu)

12.5. A francia felvilágosodás hatása a német gondolkodásra (The influence of the French Enlightenment on the German political thought)

12.6. A liberlizmus kialakulása és szerzői a XVIII-XIX. században (The development and authors of liberalism in the 18th and 19th centuries)

12.7. A konzervativizmus kialakulása és szerzői a XVIII-XIX. században (The development and authors of conservatism in the 18th and 19th centuries)

12.8. A szocializmus, kommunizmus ideológiája (The idea od Socialism and Communism)

12.9. Politikai gondolkodás a XIX. századi Magyarországon (Hungarian political thought in the 19th century)

12.10. A két világáború közti magyar politikai gondolkodás (Hungarian political thought in the interwar period)

12.11. Totális állam, totális ideológiák (Totalitarian state, totalitarian ideologies)

12.12. A jóléti állam értelmezése és hatása a politikai gondolkodásra (The welfare state and its impact on political thought)

12.13. 1968 és hatásai egykor és ma (1968 and its consequences in the past and

nowadays)

12.14. A magyar politikai gondolkodás a rendszerváltás után (Hungarian political thought after the regime change)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 4. félév/tavasz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató az előadásokról egyaránt legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. **Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

Félévközi feladatok a tárgyhoz nem kapcsolódnak.

16. **Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:**

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon.

16.2. Az értékelés:

Szóbeli vagy írásbeli vizsga a vizsgaidőszakban.

Az értékelés ötfokozatú skálán történik.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése: aláírást az kaphat, aki részt vett megfelelő számú előadáson és a vizsgára legalább elégséges értékelést kapott.

17. **Irodalomjegyzék:**

17.1. Kötelező irodalom:

1. Paczolay Péter-Szabó Máté (szerk.) : Az egyetemes politikai gondolkodás története. Szöveggyűjtemény. , Rejtjel Kiadó, Budapest 1999. ISBN: 963-9149-31-4;

2. Schlett István : A politikai gondolkodás története Magyarországon 1-2. ,

Századvég Kiadó, Budapest 2018. ISBN: 978 963 7340 87 1; ISBN: 978 963 7340 88 8;

3. Strauss, Leo- Joseph Cropsey (szerk.) : A politikai filozófia története I-II., Európa Kiadó, Budapest 1994. ISBN: 2399971297563;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Balázs Zoltán - Molnár Csaba : Irányzatok a magyar politikai gondolkodásban., Jelen és Múlt Kiadó, Budapest 2019. ISBN: 978 963 276 355 2;

2. Bayer József: A politikai gondolkodás története., Osiris Kiadó, Budapest 2005. ISBN: 9789633897942;

Budapest, 2025.

Dr. Ványi Éva, PhD
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB125**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Önkényuralom és dualizmus (1849–1914)
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Autocracy and Dualism (1849-1914)
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 6 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 50% elmélet, 50% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Köő Artúr, PhD, tanársegéd
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 56 (28 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 4
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A hallgató megismeri az 1849 és 1914 közötti időszak legfontosabb, magyar történelmet alakító eseményeket, az azokat befolyásoló tényezőket, személyeket, évszámokat, topográfiai adatokat.

   A kurzus során a hallgató betekintést nyer az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc utáni időszakba (megtorlás, önkényuralom időszaka a Magyar Királyságon stb.). Elemzés tárgyát képezik a kiegyezéshez vezető út különböző állomásai, a kiegyezés alternatívái. Képet kap a hallgató arról, hogy a kiegyezést máig többféleképpen értékelik, egyesek a modernizálódást, a polgári állam kiépülésének befejezését domborítják ki a korszakra vonatkozóan, mások – a kossuthi gondolat mentén – Magyarország „romlását”, a Habsburg-ház melletti elköteleződést, a háborúba való sodródást és vereséget tulajdonítják e periódusnak.

   A tantárgy megismerteti az életmód átalakulását a fővárosban Budapesten és országosan, továbbá a korszak torlódó társadalmának ismérveit. Részletes figyelmet szentel a nemzetiségi kérdés okozta problémáknak. Lehetőség nyílik azonosítani a

dualizmus válságának okait, valamint Tisza István konszolidációs kísérleteit. A kurzus betekintés nyújt az első világháború előtti évek magyarországi történéseibe.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

Students learn about the most important events that shaped Hungarian history between 1849 and 1914, the factors, persons, years, and topographical data that influenced them.

During the course students gain insight into the period after the 1848-1849 revolution and war of independence (period of reprisals, arbitrary rule in the Kingdom of Hungary, etc.). The various stations on the way to the Compromise, and the alternatives to the Compromise are examined. Students are introduced to the various ways in which the Compromise is evaluated by historians, with some emphasizing modernization, with the completion of the development of the bourgeois state, while others—along the lines of Kossuth's assessment—underscoring the "deterioration" of Hungary, the commitment to the House of Habsburg, the drifting into WWI and the defeat that followed.

The course also analyses the transformation of lifestyles in the capital city and nationwide, as well as the characteristics of the social transformation during the transition from a feudalistic to a capitalistic system. The problems caused by the nationality question are a particular focus of the course. The causes of the crisis of dualism are identified, and István Tisza's consolidation attempts are examined. The course provides an insight into the events in Hungary in the years before the First World War.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel.

-

Képességei:

Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket. Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni.

-

Attitűdje:

Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit.

-

Autonómiája és felelőssége:

Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography.

-

Capabilities:

Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography. Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre.

-

Attitude:

Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields.

-

Autonomy and responsibility:

Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Az önkényuralom időszaka a Magyar Királyságban (The Era of Despotism in the Hungarian Kingdom)

12.2. A kiegyezéshez vezető út és annak állomásai (The Way to the Compromise and its Stages)

12.3. A kiegyezés alternatívái és a kiegyezés értékelése (The Alternatives and Evaluation of the Compromise)

12.4. A dualizmus rendszerének megszilárdulása (The Consolidation of the Dualist System)

12.5. A magyar gazdaság modernizálódása a dualizmusban (The Modernisation of the Hungarian Economy during the Dualism)

12.6. A polgári állam kialakulása (The Creation of the Modern Bourgeoise State)

12.7. Az életmódbeli változások a 19–20. század fordulóján Magyarországon (The Changes of Lifestyle at the Turn of the Century in the Hungary)

12.8. Választási rendszer és a magyar országgyűlés működésének sajátosságai a dualizmus időszakában. (The electoral system and the particularities of the functioning of the Hungarian Parliament in the Austro-Hungarian Empire)

12.9. A dualizmus korának torlódó társadalma (The Society of the Dualist Era)

12.10. Nemzetiségi kérdés a dualizmus idején (The Nationality Issue)

12.11. A válság jelei és Tisza István megoldási kísérletei (The Symptoms of the Crisis

and Solution Attempts of István Tisza)

12.12. Az első világháború előtti évek Magyarországon (The Years right before WWI in Hungary)

12.13. A magyar politikai elit álláspontja a háborúba való belépés veszélyeiről (The position of the Hungarian political elite on the risks of entering the war)

12.14. Számonkérés (Written test)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 4. félév/tavasz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató az előadásokon és a szemináriumi foglalkozásokon egyaránt legfeljebb három alkalommal hiányozhat. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel pótfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Öt alkalmat érintő és azon túli igazolatlan távollét esetén a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja a gyakorlati órákon való figyelmes és aktív részvétel. A szemináriumi munka során a feldolgozandó források és szakirodalom ismeretét az oktató rendszeresen ellenőrzi. A szeminárium keretében minden hallgatónak egy prezentációval kísért referátumot kell tartania a tantárgyi tematikában szereplő valamely témakörből, amelyből beadandó feladatot is el kell készítenie a szemeszter során az oktatóval a félév elején egyeztetett tartalmi és formai követelmények alapján és időpontban. A gyakorlati kurzust zárthelyi dolgozat zárja. A zárthelyi dolgozat pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig egy alkalommal kísérelhető meg.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételekkel, valamint az előadásra vonatkozó, a 15. pontban ismertetett félévközi feladatok és számonkérések teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú érdemjegy, melynek megállapításához az Önkényuralom és dualizmus (1849–1914) című előadás és a szeminárium teljesítése során elért érdemjegyek szolgálnak alapul. Az előadást követő szóbeli vagy írásbeli vizsga alkalmával egy témát kell bemutatnia az előadások és a szakirodalom alapján, majd be kell számolnia egy általa választott szakirodalmi tételről az ajánlott irodalom köréből. A gyakorlati teljesítmény értékelése az órai aktivitás (20%), a referátum (20%), a beadandó írásbeli dolgozat (30%) és a zárthelyi dolgozat (30%) együttes értékeléséből áll össze. A zárthelyi dolgozat értékelése ötfokozatú skálán a következőképpen történik: 50%-ig: elégtelen, 51%-tól elégséges, 60%-tól közepes, 80%-tól jó, 90%-tól jeles. A kollokviumon elért eredményt 60%-os, míg a szemináriumon nyújtott teljesítményt 40%-os aránnyal kell figyelembe venni. Bármelyik elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen értékelést kap a kurzuson.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges érdemjegy elérése.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Gergely András: Magyarország története a 19. században, Osiris Kiadó, Budapest 2019. ISBN: 9789632763316;

2. Jancsó Benedek: A román irredenta mozgalmak története, Kárpátia Stúdió, Köröstárkány-Kápolnásnyék 2019. ISBN: 9786155374357;

3. Katus László: A modern Magyarország születése. Magyarország története 1711–1914, Kronosz Kiadó, Pécs 2023. ISBN: 9786156339041;

4. Szekfű Gyula: Három nemzedék és ami utána következik, Maecenas, Budapest 2007. ISBN: 9789632031651;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Bíró Sándor: Kisebbségben és többségben. Románok és magyarok (1867-1940), Pro Print, Csíkszereda 2002. ISBN: 973-9311-87-3;

2. Kemény G. Gábor: Iratok a nemzetiségi kérdés történetéhez Magyarországon a dualizmus korában, Tankönyvkiadó, Budapest 1952. ISBN: -;

3. Papp Gábor : Az Osztrák-Magyar Monarchia. A kiegyezéstől az összeomlásig, Kossuth Kiadó, Budapest 2021. ISBN: 9789635445264;

4. Rákosi Viktor: Elnémult harangok, Lazi Kiadó, Szeged 2013. ISBN: 9789632672120;

5. Tóth Sándor : A román földrajzi gondolat, Zrínyi Kiadó, Budapest 2013. ISBN: 9789633275788;

Budapest, 2025.

Dr. Köő Artúr, PhD
tanársegéd
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: ÁÁJTB106**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** A rendi választások története Magyarországon
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Elections in Hungary before 1848
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / választástörténet;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Állam- és Jogtörténeti Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Prof. Dr. Horváth Attila, PhD, egyetemi tanár
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgyi célja, hogy a hallgatók megismerjék, milyen módon kerültek megválasztásra, kiválasztásra az országgyűlési követek. Milyen módon működtek közre az országgyűlés munkájában, hogyan alapozták meg a magyar országgyűlés tekintélyét és tradícióit. Külön vizsgálat tárgya lesz, hogy kik és milyen karriertípust futottak be a rendi korszakban.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The objective of the course is to provide students with an understanding of the electoral and selection processes that led to the election of the ambassadors. The course will examine the contributions they made to the work of Parliament and the ways in which they established the authority and traditions of the Hungarian Parliament. A particular emphasis will be placed on the careers pursued by these individuals during this period.

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel. A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context. Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives. Develops a critical approach to analysing and processing information. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Effectively collaborates with national and international communities related to the field of historiography. Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A rendi országgyűlés kialakulása (The formation of the Diet of estates)

12.2. A magyar országgyűlés összehasonlítása Európa többi országgyűlésével (Comparison of the Hungarian Parliament with other parliaments in Europe)

12.3. A rendi országgyűlés hatásköre (The powers of the Diet)

12.4. A tömeges országgyűléstől a rendi képviseletig (From the Parlamentum to the Diet of the estates)

12.5. A nemesi vármegyék, szabad királyi városok, szabad kerületek, káptalanok és konventek követválasztása (Election of representatives of noble counties, Royal free cities, free districts, cathedral chapters and convents)

12.6. A követutasítások (The instructions of the envoys)

12.7. A nemesi vármegyék követeinek választási/kiválasztási szempontjai. Korabeli politikai karrierek (Election/selection criteria for the envoys of the noble counties. Contemporary political careers)

12.8. Az Erdélyi Fejedelemség országgyűlésének kialakulása, működése, hatásköre (The formation, functioning and powers of the Diet of the Principality of Transylvania)

12.9. Az Erdélyi Fejedelemség országgyűlései követeinek megválasztása (Election of envoys to the Diets of the Principality of Transylvania)

12.10. A kerületi ülések szerepe (The function of district meetings)

12.11. A reformkori országgyűlések (The Reform Diets)

12.12. A „korteskedés és ellenszerei." (Electioneering and its antidotes)

12.13. Deák Ferenc követválasztásának kérdései (Questions on the election of Ferenc Deák)

12.14. Kossuth Lajos választási kampánya. Zárthelyi dolgozat (The election campaign of Lajos Kossuth. Written test)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 4. félév/tavasz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató a szemináriumi foglalkozásokon legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá a szemináriumi foglalkozás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja a gyakorlati órákon való figyelmes és aktív részvétel. A szemináriumi munka során a feldolgozandó források és szakirodalom ismeretét az oktató rendszeresen ellenőrzi. A szemináriumot zárthelyi dolgozat zárja. A zárthelyi dolgozat pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig egy alkalommal kísérelhető meg.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételekkel, valamint 15. pontban szereplő félévközi feladatok sikeres teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú érdemjegy. A gyakorlati teljesítmény értékelése az órai aktivitás (50%) és a zárthelyi dolgozat (50%) együttes értékeléséből áll össze. Bármelyik elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen értékelést kap a kurzuson.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás és legalább elégséges szeminárium érdemjegy megszerzése.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Benda Kálmán – Péter Katalin: Az országgyűlések a kora újkori magyar történelemben, Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézet – Országos Pedagógiai Intézet, Budapest 1987. ISBN: 963-8311-45-2;

2. Dobszay Tamás (szerk.): Rendiség és parlamentarizmus Magyarországon a kezdetektől 1918-ig, Argumentum Kiadó – Országgyűlés Hivatala, Budapest 2013. ISBN: 9789634467090;

3. Horváth Attila: A rendi országgyűlés feladata hatásköre az országgyűlési követek megválasztásának módja és története , -, - Megjelenés alatt. ISBN: -;

4. Völgyesi Orsolya: Rendi nyilvánosság és rendi politika a reformkorban. Tanulmányok, Ráció Kiadó, Budapest 2016. ISBN: 9786155675003;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Bérenger, Jean – Kecskeméti Károly: Országgyűlés és parlamenti élet Magyarországon 1608– 1918,, Napvilág Kiadó, Budapest 2008. ISBN: 9789639350915;

2. Horváth Attila: Bethlen Gábor korának erdélyi országgyűlései. (In: Dáné Veronika et. al. (szerk.): Bethlen Erdélye, Erdély Bethlene. 259-265., Erdélyi Múzeum Egyesület, Kolozsvár 2014. ISBN: 9786067390087;

3. Marczali Henrik: A magyar országgyűlés első házszabálya. (In: Budapesti Hírlap. 25. 101. sz. 5-6.), -, Budapest 1905. ISBN: -;

4. Oborni Teréz: Erdély országgyűlései a 16–17. században, Országház Könyvkiadó, Budapest 2016. ISBN: 9786155674594;

5. Trócsányi Zsolt: Az Erdélyi Fejedelemség korának országgyűlései: Adalékok az erdélyi rendiség történetéhez, Akadémiai Kiadó, Budapest 1976. ISBN: 963-05-0843-5;

Budapest, 2025.

Prof. Dr. Horváth Attila, PhD
egyetemi tanár

sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: ÁÁJTB107**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Választások és választójog Magyarországon 1848-1917-ig
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Elections and voting rights in Hungary 1848–1917
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / választástörténet;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Állam- és Jogtörténeti Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Prof. Dr. Horváth Attila, PhD, egyetemi tanár
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A stúdium előadásai során bemutatjuk a polgári parlament választási szabályait, választási kampányokat és a benne előforduló anomáliákat, csalásokat. Külön kitérünk a választási bíráskodás kérdésére is. Megvizsgáljuk az országgyűlési képviselők szociológiai hátterét, politikai attitűdjét.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The lectures in this course will introduce the electoral rules of the civil parliament, the structure and function of election campaigns, and the anomalies and frauds that occur in them. Furthermore, the issue of electoral adjudication will be addressed and the sociological background and political attitudes of members of parliament will be examined.

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, a kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed. Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context. Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives. Strives for the continuous development of his/her knowledge of history.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Effectively collaborates with national and international communities related to the field of historiography. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Választójogi alapelvek: általános, egyenlő és titkos választás Választójogi alapelvek: általános, egyenlő és titkos választás (Electoral principles: universal, equal and secret ballot)

12.2. Választási rendszerek: egyéni választókerületek, lajstromos vagy listás választás, vegyes rendszer (Electoral systems: single-member constituencies, list voting, mixed system)

12.3. A szabad mandátum kérdése és az országgyűlési ciklusok (The issue of the free mandates and parliamentary cycles)

12.4. Pártok funkciója a választások során (The function of parties during elections)

12.5. Az 1848-as választások (Elections in 1848)

12.6. Az 1861. évi országgyűlési választások. Az 1865. évi választások (The parliamentary elections of 1861. Elections in 1865)

12.7. A dualizmus korának választásai. Az 1874. évi XXXIII. tc. (The parliamentary elections of the dualist era. Act No. XXXIII of 1874)

12.8. A Főrendiház összetételének kérdése (The composition of the House of Magnats)

12.9. Az 1905-ös választások és annak következményei (The 1905 elections and their consequences)

12.10. Választási bíráskodás (Electoral adjudication)

12.11. Választójogi reformtervezetek (Electoral reform proposals)

12.12. Választási földrajz Magyarországon a dualizmus korában (Electoral geography in Hungary during the age of dualism)

12.13. Választási kampányok és azok finanszírozása (Election campaigns and their funding)

12.14. Választási csalások és trükkök. Zárthelyi dolgozat (Election frauds and tricks. Written test)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 4. félév/tavasz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató a szemináriumi foglalkozásokon legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá a szemináriumi foglalkozások anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja a gyakorlati órákon való figyelmes és aktív részvétel. A szemináriumi munka során a feldolgozandó források és szakirodalom ismeretét az oktató rendszeresen ellenőrzi. A szemináriumot zárthelyi dolgozat zárja. A zárthelyi dolgozat pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig egy alkalommal kísérelhető meg.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételekkel, valamint a 15. pontban szereplő feladatok sikeres teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú érdemjegy. A gyakorlati teljesítmény értékelése az órai aktivitás (50%) és a zárthelyi dolgozat (50%) együttes értékeléséből áll össze. Bármelyik elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen értékelést kap a kurzuson.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás és legalább elégséges szeminárium érdemjegy megszerzése.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Boros Zsuzsanna – Szabó Dániel: Parlamentarizmus Magyarországon (1867–1944), Korona Kiadó, Budapest 1999. ISBN: 963-9191-06-X;

2. Dobszay Tamás – Estók János – Salamon Konrád – Szerencsés Károly – Tombor László: Tisztelt Ház! A magyar országgyűlések története 1848–1998, Puskás Tivadar Távközlési Technikum, Budapest 1998. ISBN: 963-03-4611-7;

3. Gerő András: Elsöprő kisebbség, Gondolat Kiadó, Budapest 1988. ISBN: 963 282 042 8;

4. Horváth Attila: A polgári korszak parlamenti választójoga, -, - Megjelenés alatt. ISBN: -;

5. Hubai László: Magyarország XX. századi választási atlasza 1920–2000. I-III. kötet, Napvilág Kiadó, Budapest 2001. ISBN: 963-9082-74-0;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Cieger András: Politikai korrupció a Monarchia Magyarországán, Napvilág Kiadó, Budapest 2011. ISBN: 978-963-338-033-8;

2. Csizmadia Andor: A magyar választási rendszer 1848-1849-ben, Az első népképviseleti választások, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest 1963. ISBN: -;

3. Ilonszki Gabriella: Képviselők Magyarországon, Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest 2005. ISBN: 963-9494-99-2;

4. Mantuano Rezső: A magyar törvényhozás, A képviselőválasztások, a házak alakulása és működése, Wodianer F. és fiai Kiadó, Budapest 1900. ISBN: -;

5. Pesti Sándor: Az újkori magyar parlament, Osiris Kiadó, Budapest 2002. ISBN: 963-389-228-7;

Budapest, 2025.

Prof. Dr. Horváth Attila, PhD
egyetemi tanár
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB126**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Összehasonlító választástörténet
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Comparative history of elections
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / választástörténet;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Ványi Éva, PhD, egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tárgy keretében a hallgatók megismerkednek a választásokhoz, a választási rendszerekhez kapcsolódó alapfogalmakkal, valamint modellekkel. A tárgy keretében bemutatásra kerülnek a választási rendszerek típusai, a választójog története és különböző meghatározó történeti régiók fontosabb választási eseményei.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The course introduces students to the basic concepts and models related to elections and electoral systems. The course will present the types of electoral systems, the history of electoral law and the major electoral events in different historical regions.

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

    Tudása:

    Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri a szélesen

értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel.

-

Képességei:

Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes legalább egy Európán kívüli kultúra, eszmerendszer szempontjából a történettudomány jelenségeit értelmezni. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket. Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography.

-

Capabilities:

Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of interpreting historiographical phenomena from the perspective of at least one non-European culture or ideology. Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography. Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Authentically conveys the mindset of historiography. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Bevezetés, alapfogalmak: választás, választási rendszer, választójog, demokratikus választási rendszer-modellek (Introduction, basic concepts: elections, electoral system, electoral law, democratic electoral system-models)

12.2. A képviselet fogalma, képviseletelméletek (The concept of representation, theories of representation)

12.3. Választójog-történelem (History of representation)

12.4. A választási rendszerek típusai: többségi választási rendszerek (Types of electoral systems: majoritarian electoral systems)

12.5. A választási rendszerek típusai: arányos választási rendszerek (Types of electoral systems: proportional electoral systems)

12.6. A választási rendszerek típusai: a vegyes választási rendszer a rendszerváltás utáni magyar választási rendszer változásai tükrében (Types of electoral system: mixed electoral system in the light of changes in the Hungarian electoral system after the regime change)

12.7. Gerrymandering: a választókerületek hatása a politikai rendszerekre (Gerrymandering: the impact of constituencies on political systems)

12.8. A választási törvények hatása a politikai rendszerekre (The impact of electoral laws on political systems)

12.9. Brit választástörténelem (British electoral history)

12.10. Amerikai választástörténelem (Electoral history of the United States of America)

12.11. Német választástörténelem (German electoral history)

12.12. Közép-európai választástörténelem (Electoral history in Central Europe)

12.13. Kitekintő: a választások szerepe nem versengő politikai rendszerekben (The role of elections in non-competitive political systems)

12.14. Félév végi számonkérés (End-of-semester report)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi

elhelyezkedése: 4. félév/tavasz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató a szemináriumi foglalkozásokról legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá a szemináriumok anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

Dokumentálható részvétel az órai csoportos vagy egyéni feladatokban (minimum 5 feladatban való részvétel). Az órai aktivitás a félévvégi értékelés részét képezi. Félév végi zárthelyi dolgozat a félév utolsó óráján, a beadandó dolgozat benyújtása legkésőbb a 14. hét utolsó munkanapjáig.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon és a 15. pontban meghatározott félévközi feladatokban való dokumentált részvétel.

16.2. Az értékelés:

Az értékelés alapja az órai aktivitás (13 pont); részvétel az órai csoportos vagy egyéni feladatokban (30 pont). A szeminárium valamely témájához kapcsolódó a félév elején egyeztetett tartalmi és formai követelményeknek megfelelő minimum 7.500 karakter (szóközök nélkül) hosszú érvelő esszé írása (30 pont). Zárthelyi dolgozat a félév utolsó óráján (27 pont).

Ponthatárok a gyakorlati jegy megszerzéséhez:

100-87 – 5

86-75 – 4

74-63 – 3

62-51 – 2

51-0 - 1

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati érdemjegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Cserny Ákos (szerk.) : A választási rendszerek egyes intézményei az uniós országokban., HVG Orac Kiadó, Budapest 2018. ISBN: 9789632583877;

2. Cserny Ákos (szerk.) : Választási dilemmák. Tanulmányok az új választási eljárási törvény nóvumai és első megmérettetése tárgyában. , Választási Rendszerek Kutatóműhely, Nemzet Közszolgálati Egyetem, Budapest 2015. ISBN: 978-615-5527-06-7;

3. Fábián György- Kovács László Imre : Parlamenti választások az Európai Unió országaiban., Osiris Kiadó, Budapest 2004. ISBN: 9789633896457;

4. Hallók Tamás: Választási részvétel és alkotmányjog. A szavazási módok. , HVG ORAC Kiadó, Budapest 2015. ISBN: 978-963-258-267-2;

5. Nagy Levente: A többség (ki)választása. , Debreceni Egyetemi Kiadó,, Debrecen 2018. ISBN: 9789633187586;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Fábián György : Választási rendszerek., Osiris- Láthatatlan Kollégium, Budapest 1997. ISBN: 9633793211;

2. Fábián György – Kovács László Imre : A választási rendszerek arányosságának egyes kérdései. (In: Politikatudományi Szemle, 3. sz., 202–219.), Budapest 1994. ISBN: ISSN: 1216-1438;

3. Fábián György- Kovács László Imre : A választási rendszerek tipológiai problémái és a magyar választási rendszer. (In: Politikatudományi Szemle, 2. sz., 51–63.), Budapest 1996. ISBN: ISSN: 1216-1438;

4. Gallai Sándor –Török Gábor (szerk.): Politika és politikatudomány., Aula Kiadó, Budapest 2003. ISBN: 9639478474;

5. Szoboszlai György : Képviselet és választási rendszer európai kontextusban. (In: Politikatudományi Szemle, 1. sz., 167–180.), Budapest 1998. ISBN: ISSN: 1216-1438;

Budapest, 2025.

Dr. Ványi Éva, PhD
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB127**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Választások a klasszikus ókorban (Athén, Róma)
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Elections in Classical Antiuity (Greece and Rome)
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 6 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 50% elmélet, 50% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / választástörténet;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Seres Dániel Márk, PhD, adjunktus
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 56 (28 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 4

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A kurzus célja, hogy a választástörtént specializációt választó hallgatók részletes képet alkossanak az ókori választások keretrendszeriről, eszközeiről, lehetséges módjairól. Ókori kontextusban a választások fogalmát a lehető legtágabban értelmeztük, így beleértjük az egyes tisztségviselők megválasztását is, a választott hivatalos szervekben a döntéshozatali folyamatokat, a választási kampányokat is. A kurzus hangsúlyosan épít az egyes résztémákhoz kapcsolódó írott és tárgyi forrásokra megismerésére, elemzésére – utóbbira az előadást kísérő szemináriumon kerül sor. A forrásbázis jelentős – különösen a feliratos anyag –, ezért a félév során elemzett szövegek pontos listáját mindig a félév elején teszi közzé az oktató, ezzel teret engedve a hallgatók érdeklődési körének is.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is to provide students who choose to specialise in the history of

elections with a thorough understanding of the framework, tools and possible methods of ancient elections. In an ancient context, the concept of elections is interpreted as broadly as possible, including the election of individual officials, the decision-making processes in elected official bodies, and electoral campaigns. The course is based on the study and analysis of written and archaeological sources related to each of the sub-topics - the latter will be done in the seminar accompanying the lecture. The sources base is considerable - especially the epigraphical material - and therefore the exact list of texts to be analysed during the semester is always published by the instructor at the beginning of the semester, thus providing the students with scope for their own interests.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket. Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni. Szakmai hivatástudat kialakítására és önképzésre törekszik.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek. A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza

önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography. Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives for the continuous development of his/her knowledge of history. Develops a critical approach to analysing and processing information. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives. Strives to develop a sense of professional commitment and to pursue self-education.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences. Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines. Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. **Előtanulmányi követelmények:**

12. **A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):**

12.1. Választási rendszerek, eszközök és helyzetek Athénban; szeminárium: forráselemzés (Electoral systems, tools and situations in Athens; seminar: source analysis)

12.2. Választások és a népgyűlés; szeminárium: forráselemzés (Elections and the Assembly; seminar: source analysis)

12.3. Választások és bíróság I.; szeminárium: forráselemzés (Elections and the Court I.; seminar: source analysis)

12.4. Választások és bíróság II.; szeminárium: forráselemzés (Elections and the Court II.; seminar: source analysis)

12.5. Választások a hellenisztikus kori poliszokban a feliratok tükrében I.; szeminárium: forráselemzés (Elections in the Hellenistic polis in the light of the epigraphical sources I.; seminar: source analysis)

12.6. Választások a hellenisztikus kori poliszokban a feliratok tükrében II.; szeminárium: forráselemzés (Elections in the Hellenistic polis in the light of the epigraphical sources II.; seminar: source analysis)

12.7. Választások a hellenisztikus kori poliszokban a feliratok tükrében III.; szeminárium: forráselemzés (Elections in the Hellenistic polis in the light of the epigraphical sources III.; seminar: source analysis)

12.8. A római választási rendszer; szeminárium: első zárthelyi dolgozat (The Roman electoral system; seminar: first written exam)

12.9. Quintus Tullius Cicero: A hivatalra pályázók kis kézikönyve; szeminárium: forráselemzés (Quintus Tullius Cicero: Handbook on electioneering; seminar: source analysis)

12.10. Híres választások a Res publica idején I.; szeminárium: forráselemzés (Notable elections during the Res publica I.; seminar: source analysis)

12.11. Híres választások a Res publica idején II.; szeminárium: forráselemzés (Notable elections in the Res publica II.; seminar: source analysis)

12.12. Választások Pompeiiben; szeminárium: forráselemzés (Elections in Pompeii; seminar: source analysis)

12.13. Amikor a hadsereg választ: katonák és császárok I.; szeminárium: forráselemzés (When the army chooses: soldiers and emperors I; seminar: source analysis)

12.14. Amikor a hadsereg választ: katonák és császárok II.; szeminárium: második zárthelyi dolgozat (When the army chooses: soldiers and emperors II; seminar: second written exam)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 4. félév/tavasz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások**

mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A tantárgy teljesítéséhez legfeljebb három alkalommal hiányozhat a hallgató mind az előadáson, mind a szemináriumon. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel pótfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Öt alkalmat érintő és azon túli igazolatlan távollét esetén a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. A szemináriumon minden hallgatónak a félév során két zárthelyi dolgozatot kell megírnia. A két zárthelyi dolgozat teszi ki a félévi jegy 40%-át. Az előadás pedig kollokviummal zárul a vizsgaidőszakban, mely a félévi jegy 60%-át adja. A zárthelyi dolgozat pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig egy alkalommal kísérelhető meg.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon.

16.2. Az értékelés:

Vizsgajegy, melyen ötfokozatú érdemjegyet kapnak a hallgatók. Mind a két zárthelyi dolgozaton és a kollokviumon legalább elégséges eredményt kell elérni. Az értékelés az alábbi skála alapján történik:

jeles: 85–100%

jó: 75–84%

közepes: 65–74%

elégséges: 51–64%

elégtelen: 0–50%

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges vizsgajegy (K).

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Németh György: A polisok világa. Bevezetés az archaikus és koraklasszikus kori görög társadalomtörténetbe, Korona, Budapest 1999. ISBN: 9789639191112;

2. Németh György (szerk.): Hogyan nyerjük meg a választásokat? Quintus Tullius Cicero: A hivatalra pályázók kis kézikönyve, Lectum, Szeged 2014. ISBN: 9789639640498;

3. Nótári Tamás – Németh György: Választási kampánystratégia az ókori Rómában. Jogtudományi Közlöny, 61. évf. 7–8. sz, 2006. ISBN: ISSN 0021-7166;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Hansen, Mogens Herman: The Athenian Democracy in the Age of Demosthenes. Structure, Principles, and Ideology, University of Oklahoma Press, Norman 1999. ISBN: 1853995851;

2. James L. Franklin: Pompeii: the Electoral Programmata, Campaigns and Politics, A.D. 71–79, American Academy in Rome, Rome 1980. ISBN: 2051001952;

3. Vanderbroeck, Paul J. J.: Popular leadership and collective behavior in the Late Roman Republic (ca. 80-50 B.C.), J. C. Gieben, Amsterdam 1987. ISBN: 9050630014;

Budapest, 2025.

Dr. Seres Dániel Márk, PhD
adjunktus
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: HKHFKTB101**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Kora újkori és újkori hadtörténelem
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Military history in the early modern and the modern period
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 6 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 50% elmélet, 50% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / hadtörténelem;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Hadtörténelem Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Boda Mihály, PhD, habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 56 (28 EA + 28 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 4
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: - Az egyetemi Kreatív Tanulási Osztály által összegyűjtött jó gyakorlatok gyűjteményére alapozva, az élményszerűség elérésére a foglalkozások a játékos oktatás/tanulás (Game Based Learning/Pedagogy) módszertanára épülnek. Ennek során az oktatás tantermi keretek között, de egyéni/kiscsoportos foglalkozások keretében vegyes tanulási programban (blended learning) és kooperatív csoportmunkában valósul meg.
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   Az egyetemes és a magyar hadtörténelemben meghatározó szerepet játszó újkori események és az azokat előidéző folyamatok megismertetése a hallgatókkal.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   To introduce students to the major events of the World and Hungarian military history and the processes leading to them during the 18–19th century.

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét. Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Ismeri a latin nyelv alapjait. Egy modern idegen nyelven képes eligazodni a szakirodalmakban, különös tekintettel a szakterminológiára. Összefüggéseiben értelmezi a történettudományhoz általában kapcsolódó, munkavállalással, vállalkozással kapcsolatos szabályokat, előírásokat.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes legalább egy Európán kívüli kultúra, eszmerendszer szempontjából a történettudomány jelenségeit értelmezni. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket. Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Igénye van az Európán kívüli társadalmak történelmének és kultúrájának megismerésére. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni. Szakmai hivatástudat kialakítására és önképzésre törekszik. Elfogadja és a gyakorlatban is megvalósítja az egészségmegőrző szemléletet és életvitelt.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel. Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek. A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Knows the characteristic written and oral, scientific and public, popular genres of Hungarian and European cultures and their system of rules. Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed. Knows the basics of the Latin language. Capable of navigating specialist literature in a modern foreign language, with particular attention to terminology. Understands in context the rules and regulations concerning employment and entrepreneurship generally related to historiography.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context. Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of interpreting historiographical phenomena from the perspective of at least one non-European culture or ideology. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre. Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography. Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity. Has the desire to learn

about the history and culture of non-European societies. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives for the continuous development of his/her knowledge of history. Develops a critical approach to analysing and processing information. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives. Strives to develop a sense of professional commitment and to pursue self-education. Accepts and implements a health-preserving mindset and lifestyle in practice.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Effectively collaborates with national and international communities related to the field of historiography. Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences. Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines. Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A 16. század hadügyi változásai Európában (itáliai háborúk, nyolcvanéves háború) és a magyar várháborúk kora (A tizenöt éves háború, a Zrínyi család szerepe a Magyar Királyságban, Eger 1552-es ostroma) Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (Military changes in the 16th century in Europe (Italian Wars, Eighty Years' War) and the hungarian fortress wars against Ottoman Empire (Fifteen years War, The Zrínyi family, the siege of Eger in 1552)

12.2. 17. századi konfliktusok a keresztény Európáért (A harminc éves háború és a visszafoglaló háborúk). Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (Military reforms and wars for the Christian Europe (Thirty years War and the Habsburg-Ottoman wars)

12.3. Mohácstól Karlócáig: a magyar hadügy kérdése és helye a Habsburg Birodalomban. Szeminárium: Forrásolvasás, értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (From Mohács (1526) to Karlóca (1699): the issue and place of Hungarian military affairs in the Habsburg Empire)

12.4. A 18. század hadügyi változásai: a kabinetháborúk kora (A hét éves háború és az osztrák örökösödési háború). Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (Military revolution in the 18th century: Cabinet wars in Europe (Seven years war, Silezian war)

12.5. A magyar hadügy változásai és sikerei a 18. században (Rákóczi szabadságharc, Hadik András portyája). Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (The hungarian military history during the 18th century (Rákóczi's

war of indipendence, Hadik's raid against Berlin)

12.6. A polgári eszmény hatása a hadügyre (a francia hadügyi reformok és az amerikai hadsereg születése). Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (The civilian revolutoion and the military during the late 18th century (reforms of the french army and the birth of the US army)

12.7. A napóleoni hadviselés (az 1805. évi és 1814.évi hadjáratok története). Zárthelyi dolgozat. Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (The wars of Bonaparte Napoleon (the campaigns of 1805 and 1814. Written test.)

12.8. A Magyar Királyság a napóleoni háborúk idejében (az 1809-es hadjárat, a Győr-kismegyeri ütközet és a generális inszurrekció). Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (Kingdom of Hungary during the napoleonic era (the campaign of 1809, the battle of Raab and the hungarian insurrection)

12.9. 1848–1849: a magyar Honvédség születése (az őszi és a téli hadjárat) és a dicsőséges tavaszi hadjárat (a tavaszi és a nyári hadjárat). Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (1848–1849: the birth of Hungarian Army (campaigns of 1848) and the heroical campaign of Spring (campaigns of 1849)

12.10. A nemzetállamok háborúi (Solferino, Königgratz). Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (The Wars of the Nation-States (Solferino, Königgratz)

12.11. Magyar Királyi Honvédség, a magyar tisztképzés kezdete – Ludoviceum. Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (Royal Hungarian Defense Forces, beginning of Hungarian officer training – Ludoviceum)

12.12. A porosz-francia háború és a Német Császárság születése (Sedan). Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (The prussian-french war and the birth of German Empire (Sedan)

12.13. Az imperialista háborúk (brit és francia háborúk Afrikában és Ázsiában). Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (Wars of imperialism (british and french wars in Africa and Asia)

12.14. Zárthelyi dolgozat. Összefoglalás (Written test. Summary)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 5. félév/ősz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató az előadásokon és a szemináriumi foglalkozásokon egyaránt legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a

hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

Előadáson: zárthelyi dolgozat megírása a 7. foglalkozáson az első hat, a 14. foglalkozáson a 8-13. foglalkozások anyagából. A dolgozatok 12 kérdésből állnak, mindegyik foglalkozás anyagából két kérdést tartalmaznak. Igazolt távolmaradás esetén a zárthelyi dolgozat megírását egy másik alkalommal kell biztosítani. A zárthelyi dolgozat egy alkalommal az oktatóval egyeztetett időpontban írásban vagy szóban javítható. A zárthelyi dolgozat pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig egy alkalommal kísérelhető meg. A vizsgaidőszakban az előadáson elhangzottak, illetve az oktató által kiadott anyagból kollokvium teljesítendő. Szemináriumon: referátum tartása az oktató által előre kiadott forrás értelmező bemutatásáról a megbeszélt időpontban. Legalább öt oldalas kritikai elemzés megírása könyvészeti vagy elektronikus források felhasználásával az oktató által megadott, hadtörténelmi tárgyú forrásról, melynek tartalmaznia kell a vizsgált témához kapcsolódó legalább 5-5 tételből álló nyomtatott vagy elektronikus művek jegyzékét. Beadása elektronikus formában történik a hivatkozások követhető megjelenítésével a szorgalmi időszak végéig.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételekkel, valamint a 15. pontban ismertetett félévközi feladatok és számonkérések teljesítése: a két zárthelyi dolgozat legalább elégséges (51%) szintű megírása, a referátum megtartása és az esszé határidőben történő benyújtása a 15. pontban szereplő tartalmi és formai követelmények szerint.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú érdemjegy. A szemináriumon évközi értékelés, mely a referátum és az esszé érdemjegyeinek átlaga. Az előadáson a kollokviumra kapott érdemjegy. A zárthelyi dolgozat esetében a kérdésekre adható pontszámot a kérdéssort összeállító oktató állapítja meg, de mindegyik kérdést azonos súllyal kell figyelembe venni. A vizsgára bocsátás feltétele a legalább elégséges (51%) eredmény elérése a zárthelyi dolgozatokon. A kurzus értékelése a kollokviumon és a gyakorlaton elért eredmény kettő összesítése úgy, hogy a kollokvium 60%-kal, a szeminárium 40%-kal számít. Bármely elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen érdemjegyben részesül.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

Az aláírás és legalább elégséges szintű érdemjegy megszerzése.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. B. Szabó János: A mohácsi csata, Corvina Kiadó, Budapest 2024. ISBN: 9789631370218;

2. Csikány Tamás: Az európai hadművészet a harmincéves háborútól a XIX. század végéig, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Budapest 2001. ISBN: -;

3. Király Béla-Veszprémy László (szerk.): A magyar hadtörténelem évszázadai, Atlanti Kutató és Kiadó Közalapítvány, Budapest 2003. ISBN: 963 206 458 5;

4. Liptai Ervin (szerk.): Magyarország hadtörténete I. kötet, Zrínyi Katonai Kiadó, Budapest 1985. ISBN: 9633263352;

5. Nagy-L. István: A francia háborúk, Magyarország és a Habsburg Monarchia (1792–1815), Ludovika Egyetemi Kiadó, Budapest 2024. ISBN: 978-963-653-164-5 (ePDF);

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Bánlaky József: A magyar nemzet hadtörténelme, Arcanum Adatbázis Kft., Budapest 2001. ISBN: 963-86118-7-1;

2. Csikány Tamás: Magyarország hadügye 1715 és 1867 között: hadtörténelmi jegyzet, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Budapest 1995. ISBN: -;

3. Hahner Péter: A régi rend alkonya. Egyetemes történet 1648–1815, Kronosz Kiadó, Pécs 2021. ISBN: 9786156339249;

4. Keegan, John: A csata arca: a közkatonák háborúja, 1415-1976: Agincourt, Waterloo és a Somme. 2. javított kiadás, Akadémiai Kiadó, Budapest 2013. ISBN: 978-963-05-9371-7;

5. Pálffy Géza: A Magyar Királyság és a Habsburg Monarchia a 16. században. Magyar Történelmi Emlékek Értekezések, Hun-Ren Bölcsészettud. Kutatóközpont, Budapest 2016. ISBN: 9789639627314;

6. Vadász Sándor: 19. századi egyetemes történelem 1798–1914, Osiris Kiadó, Budapest 2020. ISBN: 9789632764153;

Budapest, 2025.

Dr. Boda Mihály, PhD, habil.
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: HKHFKTB102**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Középkori hadtörténelem
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Military history in the Middle Ages
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 6 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 50% elmélet, 50% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / hadtörténelem;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Hadtörténelem Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Négyesi Lajos, PhD, egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 56 (28 EA + 28 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 4
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: - Az egyetemi Kreatív Tanulási Osztály által összegyűjtött jó gyakorlatok gyűjteményére alapozva, az élményszerűség elérésére a foglalkozások a játékos oktatás/tanulás (Game Based Learning/Pedagogy) módszertanára épülnek. Ennek során az oktatás tantermi keretek között, de egyéni/kis csoportos foglalkozások keretében vegyes tanulási programban (blended learning) és kooperatív csoportmunkában valósul meg.
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   Az egyetemes és a magyar középkori hadtörténet meghatározó szerepet játszó eseményeinek és az azokat előidéző folyamatok megismertetése a hallgatókkal.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   To introduce students to the major events of the World and Hungarian medieval military history and the processes leading to them.

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

    Tudása:

    Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan

elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét. Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Ismeri a latin nyelv alapjait. Egy modern idegen nyelven képes eligazodni a szakirodalmakban, különös tekintettel a szakterminológiára. Összefüggéseiben értelmezi a történettudományhoz általában kapcsolódó, munkavállalással, vállalkozással kapcsolatos szabályokat, előírásokat.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes legalább egy Európán kívüli kultúra, eszmerendszer szempontjából a történettudomány jelenségeit értelmezni. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket. Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Igénye van az Európán kívüli társadalmak történelmének és kultúrájának megismerésére. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni. Szakmai hivatástudat kialakítására és önképzésre törekszik. Elfogadja és a gyakorlatban is megvalósítja az egészségmegőrző szemléletet és életvitelt.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti

önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel. Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek. A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Knows the characteristic written and oral, scientific and public, popular genres of Hungarian and European cultures and their system of rules. Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed. Knows the basics of the Latin language. Capable of navigating specialist literature in a modern foreign language, with particular attention to terminology. Understands in context the rules and regulations concerning employment and entrepreneurship generally related to historiography.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context. Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of interpreting historiographical phenomena from the perspective of at least one non-European culture or ideology. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre. Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography. Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity. Has the desire to learn about the history and culture of non-European societies. Consciously represents the

linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives for the continuous development of his/her knowledge of history. Develops a critical approach to analysing and processing information. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives. Strives to develop a sense of professional commitment and to pursue self-education. Accepts and implements a health-preserving mindset and lifestyle in practice.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Effectively collaborates with national and international communities related to the field of historiography. Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences. Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines. Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Az avarok és a honfoglaló magyarok hadügye 560-955. (Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, modellezés) (The military affairs of the Avars and the conquering Hungarians 560-955)

12.2. Frank háborúk 486-843. (Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, modellezés) (Frankish wars 486-843)

12.3. A normannok hadművészete 911-1287. (Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, modellezés) (Norman military art 911-1287)

12.4. Bizánc hadügye 627-1453. (Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, modellezés) (Byzantine military affairs 627-1453)

12.5. Keresztes háborúk 1095-1291. (Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, modellezés) (Crusades 1095-1291)

12.6. Az Árpád-ház hadügye 997-1278. (Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, modellezés) (The military affairs of the House of Árpád 997-1278)

12.7. Mongol hódítások 1201-1368. Zárthelyi dolgozat. (Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, modellezés) (Mongol conquests 1201-1368. Written test.)

12.8. A százéves háború 1337-1453. (Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, modellezés) (The Hundred Years' War 1337-1453)

12.9. A Rózsák háborúja 1455-1487. (Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, modellezés) (Wars of the Roses 1455-1487)

12.10. Huszita háborúk 1420-1434. (Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés,

térképezés, modellezés) (Hussite Wars 1420-1434)

12.11. Oszmán török hadügy 1300-1526. (Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, modellezés) (Ottoman Turkish military affairs 1300-1526)

12.12. A Hunyadi-kor hadügye 1430-1490. (Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, modellezés) (Military affairs of the Hunyadi period 1430-1490)

12.13. Itáliai háborúk 1494-1525. (Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, modellezés) (Italian wars 1494-1525)

12.14. Mohács 1521-1526. Zárthelyi dolgozat. (Szeminárium: Forrásolvasás, értelmezés, térképezés, modellezés) (Mohács 1521-1526. Written test.)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 5. félév/ősz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató az előadásokon és a szemináriumi foglalkozásokon egyaránt legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. **Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

Előadáson: zárthelyi dolgozat megírása a 7. foglalkozáson az első hat, a 14. foglalkozáson a 8-13. foglalkozások anyagából. A dolgozatok 12 kérdésből állnak, mindegyik foglalkozás anyagából két kérdést tartalmaz. Igazolt távolmaradás esetén a zárthelyi dolgozat megírását egy másik alkalommal kell biztosítani. A zárthelyi dolgozat egy alkalommal az oktatóval egyeztetett időpontban írásban vagy szóban javítható. A zárthelyi dolgozat pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig egy alkalommal kísérelhető meg. A vizsgaidőszakban az előadáson elhangzottak, illetve az oktató által kiadott anyagból kollokvium teljesítendő.

Szemináriumon: referátum tartása az oktató által előre kiadott forrás értelmező bemutatásáról a megbeszélt időpontban. Legalább öt oldalas kritikai elemzés megírása könyvészeti vagy elektronikus források felhasználásával az oktató által megadott, hadtörténelmi tárgyú forrásról, melynek tartalmaznia kell a vizsgált témához kapcsolódó legalább 5-5 tételből álló nyomtatott vagy elektronikus művek jegyzékét.

Beadása elektronikus formában történik a hivatkozások követhető megjelenítésével a szorgalmi időszak végéig.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételekkel, valamint a 15. pontban ismertetett félévközi feladatok és számonkérések teljesítése: a két zárthelyi dolgozat legalább elégséges (51%) szintű megírása, a referátum megtartása és az esszé határidőben történő benyújtása a 15. pontban szereplő tartalmi és formai követelmények szerint.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú érdemjegy. A szemináriumon évközi értékelés, mely a referátum és az esszé érdemjegyeinek átlaga. Az előadáson a kollokviumra kapott érdemjegy. A zárthelyi dolgozat esetében a kérdésekre adható pontszámot a kérdéssort összeállító oktató állapítja meg, de mindegyik kérdést azonos súllyal kell figyelembe venni. A vizsgára bocsátás feltétele a legalább elégséges (51%) eredmény elérése a zárthelyi dolgozatokon. A kurzus értékelése a kollokviumon és a gyakorlaton elért eredmény kettő összesítése úgy, hogy a kollokvium 60%-kal, a szeminárium 40%-kal számít. Bármely elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen érdemjegyben részesül.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

Az aláírás és a legalább elégséges szintű jegy megszerzése.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Evgenij A. Razin: A hadművészet története. II. kötet: A háború feudális korszakának története, Zrínyi Katonai Kiadó, Budapest 1961. ISBN: -;

2. Liptai Ervin (szerk.): Magyarország hadtörténete I. kötet, Zrínyi Katonai Kiadó, Budapest 1985. ISBN: 9633263352;

3. Veszprémy László (szerk.): Magyarország hadtörténete I. A kezdetektől 1526-ig, HM Zrínyi Nonprofit Kft., Budapest 2017. ISBN: 978-963-327-645-7;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Rázsó Gyula: A lovagkor csatái, Tankönyvkiadó Vállalat, Budapest 1987. ISBN: 963-18-0441-0;

Budapest, 2025.

Dr. Négyesi Lajos, PhD
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB408**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Anyagismeret: újkori pénzek
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Material Knowledge: Early Modern Coins and Banknotes
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / pénztörténet;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja a hallgatók megismertetése az újkor, azon belül a tallérkorszak jellemző pénzeivel, meghatározásuk és leírásuk módszertanaival. Az egyes órákon konkrét műtárgyak segítségével mutatja be az oktató a módszertant, ezzel segítve a tárgyban tartott előadásokon megszerzett ismeretek gyakorlati elmélyítését.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is to acquaint the students with the typical coins and banknotes of the Early Modern Age, and the methodologies of their identification and description. In each lesson, the lecturer presents the methodology with the help of specific artefacts, thereby helping to deepen the practical knowledge gained in the lectures on the subject.

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

    Tudása:

    Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan

elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét. Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Egy modern idegen nyelven képes eligazodni a szakirodalmakban, különös tekintettel a szakterminológiára.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket. Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel. Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek. A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Knows the characteristic written and oral, scientific and public, popular genres of Hungarian and European cultures and their system of rules. Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed. Capable of navigating specialist literature in a modern foreign language, with particular attention to terminology.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context. Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre. Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography. Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives for the continuous development of his/her knowledge of history. Develops a critical approach to analysing and processing information. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Effectively collaborates with national and international communities related to the field of

historiography. Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences. Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines. Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A műtárgyhatározás gyakorlata az újkori pénzek és bankjegyek esetében (The practice of identifying artefacts in the case of modern coins and banknotes)

12.2. Esettanulmányok az újkori pénzverés köréből: európai tallérok és váltópénzek I. (Case studies from modern coinage: European talers and low-value coins I)

12.3. Esettanulmányok az újkori pénzverés köréből: európai tallérok és váltópénzek II. (Case studies from modern coinage: European talers and low-value coins II)

12.4. Esettanulmányok az újkori pénzverés köréből: amerikai tallérok és váltópénzek (Case studies from modern coinage: American talers and low-value coins)

12.5. Esettanulmányok az újkori pénzverés köréből: magyar tallérok és váltópénzek I. (Case studies from modern coinage: Hungarian talers and low-value coins I)

12.6. Esettanulmányok az újkori pénzverés köréből: magyar tallérok és váltópénzek II. (Case studies from modern coinage: Hungarian talers and low-value coins II)

12.7. Esettanulmányok az újkori pénzverés köréből: erdélyi tallérok és váltópénzek (Case studies from modern coinage: Transylvanian talers and low-value coins I)

12.8. Esettanulmányok az újkori pénzverés köréből: magánpénzek (Case studies from modern coinage: Private issues)

12.9. Esettanulmányok az újkori pénzverés köréből: szükségpénzek (Case studies from modern coinage: War tokens)

12.10. Esettanulmányok az újkori pénzverés köréből: bányapénzek (Case studies from modern coinage: Mining tokens)

12.11. Esettanulmányok az újkori pénzverés köréből: oszmán és más keleti pénzek (Case studies from modern coinage: Ottoman and oriental coins)

12.12. Esettanulmányok az újkori bankjegynyomtatás köréből: osztrák, osztrák-magyar és magyar papírpénzek I. (Case studies from modern banknote printing: Austrian, Austro-Hungarian and Hungarian banknotes I)

12.13. Esettanulmányok az újkori bankjegynyomtatás köréből: osztrák, osztrák-magyar és magyar papírpénzek II. (Case studies from modern banknote printing: Austrian, Austro-Hungarian and Hungarian banknotes II)

12.14. Esettanulmányok az újkori értékpapírok köréből (Case studies from modern securities)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 5. félév/ősz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató legfeljebb három alkalomról hiányozhat. Tartós, indokolt távollét (pl.: orvosi, szolgálati stb.): a hallgató a pótlást házi dolgozat formájában teljesíti az oktatóval egyeztetett témakörben és határidőre.

Egyéni tanrenden lévő hallgató: a hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. **Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. A félév végén minden hallgatónak zárthelyi dolgozatot kell írnia.

16. **Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:**

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele az órákon megfelelő számú és aktív részvétel.

16.2. Az értékelés:

gyakorlati jeggyel (ötfokozatú érdemjegy) történik:

- órai munka, aktív részvétel: 60% (nem szól hozzá, külön kérdésekre válaszolva sem ismeri a kötelező irodalom vonatkozó részeit: elégtelen (1); ritkán szól hozzá, a kötelező irodalom vonatkozó részeit alig ismeri: elégséges (2); nem szól hozzá rendszeresen, a kötelező irodalom vonatkozó részeit többé-kevésbé ismeri: közepes (3); rendszeresen hozzászól, a kötelező irodalom vonatkozó részét jórészt ismeri: jó (4); rendszeresen hozzászól, a kötelező irodalom vonatkozó részét alaposan megismerte: jeles (5));

- zárthelyi dolgozat: 40% (ezen belül 0–60% elégtelen (1); 61–70%: elégséges (2); 71–80%: közepes (3); 81–90%: jó (4); 91–100%: jeles (5).

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges érdemjegy.

17. **Irodalomjegyzék:**

17.1. Kötelező irodalom:

1. Garami Erika: Pénztörténet., Tas 11 Kft., Budapest 2007. ISBN: 9789638670540;

2. Huszár Lajos: Az Erdélyi Fejedelemség pénzverése., Akadémiai Kiadó, Budapest 1995. ISBN: 963056954x;

3. Sára János: A Habsburg uralkodók kora és pénzverése Magyarországon. 1526–1918., Magyar Éremgyűjtők Egyesülete, Budapest 1991. ISBN:

9630404575;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Standard Catalog of World Coins. 1601–1700., Krause Publications, Iola 2018. ISBN: 9781440248573;

2. Standard Catalog of World Coins. 1701–1800., Krause Publications, Iola 2016. ISBN: 9781440247064;

3. Standard Catalog of World Coins. 1801–1900., Krause Publications, Iola 2019. ISBN: 9781440248955;

4. Standard Catalogue of World Paper Money. General Issues 1368–1960., Krause Publications, Iola 2016. ISBN: 9781440247071;

5. Schaendlinger, Anton, C.: Osmanische Numismatik. Von den Anfängen des osmanischen Reiches bis zu seiner Auflösung 1922., Klinkhardt & Biermann, Braunschweig 1973.

Budapest, 2025.

Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil.
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB409**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Az újkor pénztörténete
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** The Monetary History of Modern Age
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / pénztörténet;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja a hallgatók megismertetése az újkor pénztörténetével, annak korszakaival, hazai és nemzetközi folyamataival, jellemző pénznemeivel és pénzforgalmával, valamint monetáris zónáival.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is to acquaint students with the monetary history of the Modern Age, its eras, domestic and international processes, typical currencies and money circulation, as well as monetary zones.

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

    Tudása:

    Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és

azok szabályrendszerét. Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Egy modern idegen nyelven képes eligazodni a szakirodalmakban, különös tekintettel a szakterminológiára.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket. Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel. Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek. A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Knows the characteristic written and oral, scientific and public, popular genres of Hungarian and European cultures and their system of rules. Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed. Capable of navigating specialist literature in a modern foreign language, with particular attention to terminology.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context. Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre. Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography. Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives for the continuous development of his/her knowledge of history. Develops a critical approach to analysing and processing information. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Effectively collaborates with national and international communities related to the field of historiography. Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences. Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different

methodological specificities of other disciplines. Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Az újkori pénztörténet forrásai (Sources of modern monetary history)

12.2. A tallérkorszak pénzverése Európában (Coinage of the Taler period in Europe)

12.3. A tallérkorszak pénzverése az Újvilágban (Coinage of the Taler period in the New World)

12.4. Az újkori magyar pénzverés és pénzforgalom (Hungarian coinage and money circulation in the modern era)

12.5. Az Erdélyi Fejedelemség pénzverése és pénzforgalma (Coinage and money circulation of the Principality of Transylvania)

12.6. Magánpénzek (Private issues)

12.7. Szükségpénzek (War tokens)

12.8. Bányapénzek (Mining tokens)

12.9. Az Oszmán Birodalom pénzverése és pénzforgalma (Coinage and money circulation of the Ottoman Empire)

12.10. A perzsa és az indiai muszlim pénzverés (Persian and Indian Muslim coinage)

12.11. A távol-keleti (nem muszlim) pénzverések (The Far Eastern (non-Muslim) coinages)

12.12. Az első papírpénzek Európában (The first paper money in Europe)

12.13. Osztrák, magyar és osztrák-magyar papírpénzek (Austrian, Hungarian and Austro-Hungarian paper money)

12.14. Értékpapírok (Securities)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 5. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató legfeljebb három alkalomról hiányozhat.

Tartós, indokolt távollét (pl.: orvosi, szolgálati stb.): a hallgató a pótlást házi dolgozat formájában teljesíti az oktatóval egyeztetett témakörben és határidőre.

Egyéni tanrenden lévő hallgató: a hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. Az órán a kötelező szakirodalom vonatkozó részének elolvasása rendszeresen ellenőrzésre kerül, aki nem képes szóban, óráról órára, ismeretterjesztő szinten bemutatni az adott témát, attól az aláírás megtagadható.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az órán a kötelező szakirodalom vonatkozó részének elolvasása rendszeresen ellenőrzésre kerül, aki nem képes szóban, óráról órára, ismeretterjesztő szinten bemutatni az adott témát, attól az aláírás megtagadható.

16.2. Az értékelés:

Az értékelés szóbeli vizsga keretében történik. A szóbeli beszámoló első részén a vizsgázó szabadon beszélhet egy általa választott témakörről (1–14. közül) a szakirodalom alapján. A vizsga második részében a vizsgáztató bármelyik témakörből kérdezhet, és a vizsgázónak az órán elhangzottak és a kötelező szakirodalom alapján kell arról beszélnie. Az értékelés ötfokozatú skálán történik.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges kollokvium.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Garami Erika: Pénztörténet., Tas 11 Kft., Budapest 2007. ISBN: 9789638670540;

2. Gyöngyössy Márton: Bevezetés a numizmatikába., L'Harmattan, Budapest 2025. ISBN: 9789636461454;

3. Huszár Lajos: Az Erdélyi Fejedelemség pénzverése., Akadémiai Kiadó, Budapest 1995. ISBN: 963056954x;

4. Sára János: A Habsburg uralkodók kora és pénzverése Magyarországon. 1526–1918., Magyar Éremgyűjtők Egyesülete, Budapest 1991. ISBN: 9630404575;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Broome, Michael: A Handbook of Islamic Coins., Spink, London 1985. ISBN: 9780900652660;

2. Buza János: Aranyforintok és ezüsttallérok nyomában. Válogatott írások a pénz- és gazdaságtörténet köréből., Magyar Numizmatikai Társulat – Martin Opitz Kiadó, Budapest 2021. ISBN: 9789639987869;

3. North, Michael: Das Geld und seine Geschichte. Vom Mittelalter bis zur Gegenwart., Verlag C.H. Beck, München 1994. ISBN: 3406380727;

4. Schaendlinger, Anton, C.: Osmanische Numismatik. Von den Anfängen des osmanischen Reiches bis zu seiner Auflösung 1922., Klinkhardt & Biermann, Braunschweig 1973.

Budapest, 2025.

Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil.
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: ÁÁJTB103**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** A Horthy-korszak politikai perei
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** The political trials of the Horthy era
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / politikai perek;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Állam- és Jogtörténeti Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Prof. Dr. Horváth Attila, PhD, egyetemi tanár
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A Horthy-korszak politikai pereinek egy része még a szakirodalomban feltáratlan, a másik részére vonatkozóan pedig nagyon sok félreértés és dezinformáció a jellemző. Ezeknek a pereknek a jogszabályi hátterét, különös tekintettel az 1921. évi III. törvénycikkre, ismertetjük a hallgatókkal. Külön érdekessége a kurzusnak a kommunisták ellen lefolytatott perek ítéleteinek elemzése.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   There is a significant gap in the literature concerning the political trials of the Horthy era; moreover, the existing literature is rife with misunderstanding and disinformation regarding this subject. The legal context of these trials, with specific reference to the Act III of 1921, will be presented to the students for consideration. A detailed examination of the verdicts reached in the cases involving members of the communist party will be conducted.

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of independently acquiring and organising

knowledge in historical, social, and political matters. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Effectively collaborates with national and international communities related to the field of historiography. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A Tanácsköztársaság időszaka alatt elkövetett bűncselekmények megtorlása (Reprisals for crimes committed during the Hungarian Soviet Republic of 1919)

12.2. Ágoston Péter pere (The trial of Péter Ágoston)

12.3. Az 1921. évi III. törvénycikk (The Act III of 1921)

12.4. A politikai rendőrség működése a két világháború között (The Royal Hungarian State Police between the two world wars)

12.5. A bírói függetlenség kérdése (The independence of the judiciary)

12.6. Gróf Károlyi Mihály hazaárulási pere (The treason trial of Count Mihály Károlyi)

12.7. Tisza István gyilkosainak pere (The trial of István Tisza's murderers)

12.8. Frankhamisítás (The Franc affair)

12.9. Rákosi Mátyás perei (The trials of Mátyás Rákosi)

12.10. Matuska Szilveszter pere (The trial of Szilveszter Matuska)

12.11. Írók, költők izgatási perei (Trials of writers and poets)

12.12. Féja Géza és Kovács Imre pere (The trial of Géza Féja and Imre Kovács)

12.13. Sallai-Fürst per, Schönherz Zoltán pere (The trial of Imre Sallai and Sándor Fürst, The trial of Zoltán Schönherz)

12.14. Szálasi Ferenc elleni per. Zárthelyi dolgozat (The trial of Ferenc Szálasi. Written test)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 5. félév/ősz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató a szemináriumi foglalkozásokon legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá a szemináriumi foglalkozások anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. **Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

A tanulmányi munka alapja a gyakorlati órákon való figyelmes és aktív részvétel. A szemináriumi munka során a feldolgozandó források és szakirodalom ismeretét az oktató rendszeresen ellenőrzi. A gyakorlati kurzust zárthelyi dolgozat zárja. A zárthelyi dolgozat pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig egy alkalommal kísérelhető meg.

16. **Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:**

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételekkel, valamint a 15. pontban szereplő számonkérések teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú érdemjegy. A gyakorlati teljesítmény értékelése az órai aktivitás (50%) és a zárthelyi dolgozat (50%) együttes értékeléséből áll össze. Bármely elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen érdemjegyben részesül a szemináriumon.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás és legalább elégséges szeminárium érdemjegy megszerzése.

17. **Irodalomjegyzék:**

17.1. Kötelező irodalom:

1. Bényei József: Magyar írók perei, Kozmosz Könyvek, Budapest 1984. ISBN: 963-211-593-7;

2. Csere Péter: Gróf Tisza István meggyilkolása, Unicus Műhely, Budapest 2013. ISBN: 9786155084102;

3. Drócsa Izabella: Politikusok a vádlottak padján: A két világháború közti rendtörvények dogmatikai elemzése és bírói gyakorlata, Pázmány Press, Budapest 2023. ISBN: 9789633084892;

4. Horváth Attila: Híres perek, koncepciós perek, -, - Megjelenés alatt. ISBN: -;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. -: A „Viharsarok” a bíróság előtt, Féja Géza pere, Márciusi Front Kiadása, Budapest 1937. ISBN: -;

2. -: A Néma forradalom a bíróság és a Parlament előtt. Kovács Imre izgatási és nemzetgyalázási pere, Szolgálat és Írás Munkatársaság, Budapest 1937. ISBN: -;

3. Drócsa Izabella: Egy elfeledett politikai bűncselekmény: a Rákosi-Vági per. (In: Keresztes Gábor (szerk.): Tavaszi Szél, I. kötet. 192-201.), DOSZ, Budapest 2017. ISBN: 978-615-5586-18-7;

4. Varga Krisztián: Ellenség a baloldalon, Politikai rendőrség a Horthy-korszakban, Jaffa Kiadó, Budapest 2015. ISBN: 978-963-475-411-4;

5. Vargyai Gyula: A biatorbágyi merénylet. Merénylet a merénylet ellen, Hadtörténelmi Levéltár-Paktum, Budapest 2002. ISBN: 9789632041506;

Budapest, 2025.

Prof. Dr. Horváth Attila, PhD
egyetemi tanár
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB410**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** A kommunista diktatúra politikai perei
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** The political trials of the communist dictatorship
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / politikai perek;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Szerencsés Károly, PhD, habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A kommunista diktatúra politikai perei című szeminárium célja, hogy a hallgatók megismerjék a korszak írott dokumentumait, lássák az összefüggéseket és képesek legyenek ezeket megfogalmazni. A szeminárium keretében fejleszteni kell a hallgatók írásbeli és szóbeli képességeit. A hallgatóknak meg kell ismerni és elsajátítani az önálló kutatás lépéseit, a források elemzését a forráskritika figyelembevételével.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the seminar "Political Trials of the Communist Dictatorship" is for the students to get to know the written documents of the era, to see the connections and to be able to formulate them. Within the framework of the seminar, the written and oral skills of the students must be developed. Students must learn and master the steps of independent research, the analysis of sources taking into account source criticism.

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

Tudása:

Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

-

Képességei:

Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.

-

Attitűdje:

Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek. A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

-

Capabilities:

Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre.

Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography.

-

Attitude:

Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems.Strives for the continuous development of his/her knowledge of history. Develops a critical approach to analysing and processing information. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences. Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines. Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A kurzus célkitűzésének áttekintése. A tantárgy szakirodalmának, forrásainak megismerése. A tárgy teljesítésének feltétele. A bíróságok, „igazságszolháltatás” helye, szerepe a kommunista diktatúrában (Course objective overview. Getting to know the literature and sources of the subject. A condition for the completion of the subject. The role of the courts, the place of "serving justice", in the communist dictatorship)

12.2. Politikai per, koncepciós per, kirakat per (Political trial, conceptual trial, showcase trial)

12.3. Az előkészítés, „vizsgálati szakasz”: az ÁVH (The preparation, "test phase": the State Protection Authority)

12.4. Gazdasági indíttatású perek: Nitrokémia, MAORT, Földművelésügyi minisztérium (Economically motivated lawsuits: Nitrokémia, Hungarian–American Oil Industrial Corporation (MAORT), Ministry of Agriculture)

12.5. Iskolák államosítása: Pócspetri-per (Nationalization of schools: Pócspetri trial)

12.6. A kollektivizálás: kulákperek (Collectivization: kulak trials)

12.7. Egyházak elleni perek: Grősz-per (Lawsuits against churches: the trial of József Grősz)

12.8. „Befurakodott ellenség”: a Kádár-per ("A hole-in-the-wall enemy": the trial of János Kádár)

12.9. Volt szociáldemokraták: Marosán-per, Szakasits-per (Former social democrats:

the trial of György Marosán and the trial of Árpád Szakasits)

12.10. Az 1956-os forradalom utáni megtorlás jellegzetességei. A Nagy Imre–per (Characteristics of repression after the revolution of 1956. The trial of Imre Nagy)

12.11. A "nagy íróper" (The "great writers' trial")

12.12. A Tóth Ilona-per és a Mansfeld-per (The trial of Ilona Tóth and Péter Mansfeld)

12.13. A preventív állambiztonság; a fogvatartás és ami utána következett (Preventive state security; detention and what came after)

12.14. Összefoglalás, a félév értékelése (Summary, evaluation of the semester)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 5. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató a szemináriumi foglalkozásokon legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá a szemináriumi foglalkozások anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. Minden hallgatónak a félév során egy referátumot kell tartania egy félév elején vállalt témából, és a szorgalmi időszak végén egy írásbeli dolgozatot kell leadnia előre egyeztetett témában. Az írásbeli dolgozatnál követelmény a lábjegyzetek elkészítése és a felhasznált irodalom feltüntetése.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételekkel, valamint a félévközi feladatok teljesítése a 15. pontban leírtak szerint.

16.2. Az értékelés:

Gyakorlati jegy, ötfokozatú érdemjegy. A gyakorlati jegy a referátum és a beadandó írásbeli dolgozat együttes értékeléséből áll össze, 50-50%-os arányban figyelembe

véve az egyes elemeket. Bármely elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen érdemjegyben részesül a szemináriumon.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Horváth Attila: Az 1946. évi. VII.tc. a demokratikus államrend és a köztársaság védelméről (In: PRO PUBLICO BONO – Magyar Közigazgatás. 1. különszám, 94–109, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Ludovika Egyetemi Kiadó Iroda, Budapest 2018. ISBN: ISSN:2063-9058;

2. Horváth Sándor-Ö. Kovács József (szerk.): Állami erőszak és kollektivizálás a kommunista diktatúrában, MTA BTK TTI, Budapest 2015. ISBN: 9789639627901;

3. Kiszely Gábor: ÁVH - Egy terrorszervezet története, Korona Kiadó, Budapest 2000. ISBN: 9789639191785;

4. Szerencsés Károly: Hová tűnt a demokrácia? Magyarország gleichschaltolása, 1945-1949 (In: Rubicon; 20. 2. sz. 4-19.), Rubicon-Ház Bt., Budapest 2010. ISBN: ISSN: 0865-6347;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Balogh Margit-Szabó Csaba: A Grősz-per, Kossuth Kiadó, Budapest 2002. ISBN: 963-09-4312-3;

2. Dornbach Alajos (szerk.): A per: Nagy Imre és társai, 1958, 1989, 1956-os Intézet, Nagy Imre Alapítvány, Budapest 2008. ISBN: 978-963-9739-07-9;

3. Gyarmati György (szerk.): Államvédelem a Rákosi-korszakban: tanulmányok és dokumentumok a politikai rendőrség második világháború utáni tevékenységéről, Történeti Hivatal, Budapest 2000. ISBN: 9630050927;

4. Hódos György: Tettesek és áldozatok. Koncepciós perek Magyarországon és Közép-Kelet-Európában, Noran Kiadó, Budapest 2005. ISBN: 9637416587;

5. Simándi Irén: Az iskolák államosítása és a „pócspetri ügy.” (In: Politika, társadalom, gazdaság a Magyar Rádióban 1945–1948). 362-373., Gondolat Kiadó, Budapest 2012. ISBN: 978 963 693 456 9;

Budapest, 2025.

Dr. Szerencsés Károly, PhD, habil.
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB411**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** A nürnbergi per és a népbírósági eljárások Magyarországon
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** The Nuremberg Trials and the People's Court proceedings in Hungary
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / politikai perek;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Szerencsés Károly, PhD, habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A nürnbergi és népbírósági eljárások Magyarországon című szeminárium célja, hogy a hallgatók megismerjék a korszak írott dokumentumait, lássák az összefüggéseket és képesek legyenek ezeket megfogalmazni. A szeminárium keretében fejleszteni kell a hallgatók írásbeli és szóbeli képességeit. A hallgatóknak meg kell ismerni és elsajátítani az önálló kutatás lépéseit, a források elemzését a forráskritika figyelembevételével.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the seminar "The Nuremberg Trials and People's Court Proceedings in Hungary" is for the students to get to know the written documents of the era, to see the connections and to be able to formulate them. Within the framework of the seminar, the written and oral skills of the students must be developed. Students must learn and master the steps of independent research, the analysis of sources taking

into account source criticism.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

-

Képességei:

Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.

-

Attitűdje:

Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek. A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

-

Capabilities:

Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts

(moving and still images, maps, diagrams). Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre. Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography.

-

Attitude:

Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives for the continuous development of his/her knowledge of history. Develops a critical approach to analysing and processing information. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences. Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines. Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A kurzus célkitűzésének áttekintése. A tantárgy szakirodalmának, forrásainak megismerése. A tárgy teljesítésének feltétele. Döntés a háború – és emberellenes bűncselekmények szankcionálásáról (Course objective overview. Familiarisation with the literature and sources of the subject. A condition for the completion of the subject. Decision on the sanctioning of war crimes and crimes against humanity)

12.2. A nürnbergi per (The Nuremberg Trials)

12.3. Számonkérés Európában és Japánban a háború és népellenes bűntényekben (Accountability in Europe and Japan for war crimes and crimes against humanity)

12.4. A Népbíróság felállítása Magyarországon (The establishment of the People's Court in Hungary)

12.5. A Bárdossy-per (The trial of László Bárdossy)

12.6. Az Imrédy-per (The trial of Béla Imrédy)

12.7. A Szálasi-per (The trial of Ferenc Szálasi)

12.8. Katonák a népbíróság előtt. A Jány-per (Soldiers in front of the People's Court. The trial of Gusztáv Jány)

12.9. Új feladatok. Az 1946: VII. tc. a „Hóhér törvény” (New tasks. Act VII of 1946, the "Executioners Act")

12.10. A Magyar Testvéri Közösség Köztársaság ellenes „összeesküvés” perei (The trials of the Hungarian Brotherhood's "conspiracy" against the Republic)

12.11. A Mindszenty-per (The trial of József Mindszenty)

12.12. A Rajk-per és mellékperei (The trial of László Rajk and side cases)

12.13. A gazdasági célzatú perek. MAORT-per (Lawsuits for economic purposes. The trial of the Hungarian-American Oil Industrial Corporation)

12.14. Összefoglalás, forráselemzés elkészítése

(Preparation of summary and source analysis)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 5. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató a szemináriumi foglalkozásokon legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá a szemináriumi foglalkozások anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. Minden hallgatónak a félév során egy referátumot kell tartania egy félév elején vállalt témából, és a szorgalmi időszak végén egy forráselemzést kell készíteni, megadott szempontok alapján.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételekkel, valamint a félévközi feladatok sikeres teljesítése a 15. pontban leírtak alapján.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú érdemjegy. A gyakorlati jegy a referátum és a forráselemzés együttes értékeléséből áll össze, 50-50%-os arányban figyelembe véve az egyes elemeket.

Bármely elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen érdemjegyben részesül a szemináriumon.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Fejérdy András-Wirthné Diera Bernadett (szerk.): Célkeresztben. Mindszenty József pere és a szovjet blokk főpásztorainak meghurcolása, Nemzeti Emlékezet Bizottsága, Budapest 2022. ISBN: 978-963-416-316-9;

2. Sipos Péter (szerk.): Imrédy Béla a vádlottak padján., Osiris Kiadó, Budapest 1999. ISBN: 963-379-554-0;

3. Szekér Nóra: Titkos társaság: a Magyar Testvéri Közösség története, Jaffa Kiadó, Budapest 2017. ISBN: 978-615-5715-19-8;

4. Szerencsés Károly: "Az ítélet: halál": magyar miniszterelnökök a bíróság előtt: Batthyány Lajos, Bárdossy László, Imrédy Béla, Szálasi Ferenc, Sztójay Döme, Nagy Imre, Kairosz Kiadó, Budapest 2009. ISBN: 978-963-662-246-6;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Andrus, Burton C: A nürnbergi huszonkettő, 4. kiadás, Kossuth Könyvkiadó, Budapest 1981. ISBN: 963-09-1692-4;

2. Kahler Frigyes: A nagy tűzvörös sárkány torkában. Koncepciós eljárások ferences szerzetesek ellen 1945-1956, Kairosz Kiadó, Budapest 2009. ISBN: 9789636621902;

3. Simándi Irén: A Rajk-per a rádióban. (In:Politika, társadalom, gazdaság a Magyar Rádióban 1949–1952. 109-116.), Gondolat Kiadó, Budapest 2014. ISBN: 978 963 693 574 0 ;

4. Tarján M. Tamás: Megkezdődik a nürnbergi per. 1945. november 20. (In: Rubicon Online. https://rubicon.hu/kalendarium/1945-november-20-megkezdodik-a-nurnbergi-per), Rubicon-Ház Kft., Budapest. ISBN: Online ISSN: 1586-0337;

Budapest, 2025.

Dr. Szerencsés Károly, PhD, habil.
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB128**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Magyar történeti komplex terepgyakorlat
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Complex Hungarian historical field practice
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 0 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Nánay Mihály, PhD, közszolgálati egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja, hogy a hallgatók gyakorlati, terepi munkán keresztül a megszokott elméleti lehetőségektől különböző, gyakorlatias módokon ismerjék meg a magyar történelem eseményeit, jellemzőit. A szakmai fejlődés, ismeretek bővülése mellett a terepgyakorlat a hallgatók módszertani felkészültségét is fejleszti. A terepgyakorlat során a hallgatók a magyar történelem teljes hosszmetszetével (a középkortól a jelenkorig) találkoznak.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The objective of the programme is to facilitate students' acquisition of knowledge about the events and characteristics of Hungarian history through practical fieldwork, diverging from the conventional theoretical approaches. In addition to fostering professional development and expanding knowledge, fieldwork also contributes to the development of students' methodological skills.

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. Szakmai hivatástudat kialakítására és önképzésre törekszik. Elfogadja és a gyakorlatban is megvalósítja az egészségmegőrző szemléletet és életvitelt.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre. Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity. Authentically conveys the mindset of historiography. Strives for the continuous development of his/her knowledge of history. Strives to develop a sense of professional commitment and to pursue self-education. Accepts and implements a health-preserving mindset and lifestyle in practice.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines. Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Történelmi séták programjának összeállítása: szakmai és szervezési praktikumok (Putting together a programme of historical walks: professional and organisational practices)

12.2. Felkészülés a szakmai programra: kiselőadások, helyszíni kvízek formai és tartalmi kérdései (Preparing for the professional program: presentations, on-site quizzes – formal and content-related aspect)

12.3. Terepi feladatok készítése és elvégzése 1: térképes városbejáró feladatok készítése és megoldása (Preparing and conducting field tasks 1: creating and completing map-based urban exploration assignments)

12.4. Terepi feladatok készítése és elvégzése 2: vizuális dokumentációs feladat, drámapedagógia (Preparing and conducting field tasks 2: visual documentation tasks, drama pedagogy)

12.5. Adott helyhez kötődő középkori esettanulmányok 1 – Árpád-kor (Medieval case studies related to specific locations 1. – Arpad-era)

12.6. Adott helyhez kötődő középkori esettanulmányok 2 – Anjouk, Zsigmond, Hunyadiak (Medieval case studies related to specific locations 2. – Angevines, Sigismund, Hunyadis)

12.7. Adott helyhez kötődő kora újkori esettanulmányok (Early modern case studies related to specific locations)

12.8. Adott helyhez kötődő 18. századi esettanulmányok (18th-century case studies related to specific locations)

12.9. Adott helyhez kötődő 19. századi esettanulmányok (19th-century case studies related to specific locations)

12.10. A trianoni békediktátum adott helyre gyakorolt hatásának bemutatása, gyakorlati feltárása (Presentation and practical exploration of the impact of Treaty of Trianon on a specific location)

12.11. Adott helyhez kötődő világháborúk-korabeli esettanulmányok (World War-era case studies related to specific locations)

12.12. Adott helyhez kötődő kommunista diktatúra-korabeli esettanulmányok (Case studies related to specific locations during the communist dictatorship era)

12.13. Adott helyhez kötődő jelenkori esettanulmányok (Contemporary case studies related to specific locations)

12.14. Összefoglalás, értékelés (Summary, evaluation)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 5. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A terepgyakorlaton való részvétel kötelező. Ha a hallgató nem tud jelen lenni a gyakorlaton, a kurzus nem teljesítettnek minősül. A tanegység teljesítésére a következő szemeszterben a tantárgy újbóli felvétele esetén van lehetőség.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja terepgyakorlaton való figyelmes és aktív részvétel. A terepgyakorlat során minden hallgatónak legalább egy referátumot és kvízt kell tartania az előzetesen vállalt témákból, emellett a terepgyakorlat feladatainak elvégzésében is aktívan részt kell vennie. A szorgalmi időszak végére le kell adnia a terepgyakorlat dokumentációját.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott részvétel a terepgyakorlaton, valamint a 15. pontban meghatározott feladatok eredményes teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú gyakorlati jegy, mely a terepgyakorlaton tanúsított aktivitás, a referátum és a beadott dokumentációs feladatok – melyekből egyik sem lehet elégtelen – együttes értékeléséből áll össze.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás és legalább elégséges gyakorlati jegy megszerzése.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Godzsa Anikó (szerk.): A Duna és a Tisza vidékén. A Dél-Alföld és a Délvidék, Oktatási Hivatal, Budapest 2021. ISBN: 978-963-328-469-8;

2. Godzsa Anikó (szerk.): A Sajótól a Tiszáig. Észak-Magyarország, a Kelet-Felvidék és Kárpátalja, Oktatási Hivatal, Budapest 2021. ISBN: 978-963-328-471-1;

3. Godzsa Anikó (szerk.): A Szamostól a Temesig. Kelet-Magyarország és a Partium, Oktatási Hivatal, Budapest 2021. ISBN: 978-963-328-468-1;

4. Rácz Árpád (főszerk.): Trianonon túl (In: Rubicon. 32. 10-11. sz.), Rubicon-Ház Kft., Budapest 2021. ISBN: ISSN: 0865-6347;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Godzsa Anikó (szerk.): A Duna és a Dráva vidékén. A Dél-Dunántúl és Északkelet-Horvátország, Oktatási Hivatal, Budapest 2021. ISBN: 978-963-328-466-7;

2. Godzsa Anikó (szerk.): A Duna mentén. Az Észak-Dunántúl és a Nyugat-Felvidék, Oktatási Hivatal, Budapest 2021. ISBN: 978-963-328-467-4;

3. Godzsa Anikó (szerk.): A Lajtától a Muráig. A Nyugat-Dunántúl, a Muravidék, Burgenland és Bécs, Oktatási Hivatal, Budapest 2021. ISBN: 978-963-328-465-0;

4. Godzsa Anikó (szerk.): Az Ipolytól a Sajóig. A palócok földjén és a selmeci bányavidéken, Oktatási Hivatal, Budapest 2021. ISBN: 978-963-328-470-4;

Budapest, 2025.

Nánay Mihály, PhD
közszolgálati egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB129**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** A Horthy-korszak története (1920–1939)
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** History of the Horthy era (1920–1939)
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 6 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 50% elmélet, 50% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Prof. Dr. Simándi Irén, PhD, egyetemi tanár
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 56 (28 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 4
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerkedjenek a magyar történelem 1920 és 1939 közötti időszakának politikai, gazdasági, társadalmi folyamataival. A trianoni békediktátummal, hatásával és következményeivel. A Horthy-korszak kiépülésével, az Országgyűlés működésével, a választójog alakulásával, a kormányok bel- és külpolitikai tevékenységével, a gazdasági világválsággal és annak Magyarországra gyakorolt hatásával, a válságkezelés lehetőségeivel. A revíziós politika célkitűzéseivel, az első bécsi döntés előzményeivel és következményeivel. A Németországhoz való politikai, gazdasági viszony alakulásával. A korszak fontosabb oktatási és kulturális eseményeivel, a művelődés, a szórakozás lehetőségeivel. A szemináriumi foglalkozás célja, hogy a tantárgy előadásánál elhangzott tananyagot a hallgatók elmélyítsék, az írott forrásokat megértsék, lássák az ok -okozati összefüggéseket és ezeket képesek legyenek megfogalmazni is. A szeminárium keretében fejleszteni kell a hallgatók írásbeli és szóbeli képességeit. A hallgatóknak meg kell ismerni és el kell sajátítani az önálló kutatás lépéseit, a források elemzését a forráskritika figyelembevételével.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The aim of the course is for the students to become familiar with the political, economic and social processes of the period of Hungarian history between 1920 and 1939. With the Trianon peace decree, its effect and consequences. With the development of the Horthy era, the functioning of the Parliament, the development of suffrage, the domestic and foreign policy activities of governments, the economic crisis and its impact on Hungary, and the possibilities of crisis management. With the objectives of the revision policy, the antecedents and consequences of the first Vienna decision. With the development of political and economic relations with Germany. With the most important educational and cultural events of the era, opportunities for culture and entertainment. The aim of the seminar session is for the students to deepen the curriculum presented during the subject presentation, to understand the written sources, to see the cause-and-effect relationships and to be able to formulate them. Within the framework of the seminar, the students' written and oral skills must be developed. Students must learn and master the steps of independent research, the analysis of sources taking into account source criticism.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

-

Képességei:

Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes legalább egy Európán kívüli kultúra, eszmerendszer szempontjából a történettudomány jelenségeit értelmezni. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. Szakmai hivatástudat kialakítására és önképzésre törekszik.

-

Autonómiája és felelőssége:

A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

-

Capabilities:

Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of interpreting historiographical phenomena from the perspective of at least one non-European culture or ideology. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives for the continuous development of his/her knowledge of history.

-

Autonomy and responsibility:

Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A kurzus célkitűzésének áttekintése. A tantárgy szakirodalmának, forrásainak megismerése. Az ország helyzete a Tanácsköztársaság bukását követően. Horthy Miklós bevonulása Budapestre (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (Course objective overview. Getting to know the literature and sources of the subject. The situation of the country after the fall of the Soviet Republic. Miklós Horthy's entry into Budapest. (case study and source analysis at seminar)

12.2. A Nemzetgyűlési választások 1920. január 25-26. (Az 1919. november 17-ei kormányrendelet alapján.) Az 1920: I. tc. kihirdetése az alkotmányosság

helyreállításáról, az államfői hatalom ideiglenes gyakorlásáról. A nemzetgyűlés kormányzóvá választja Horthy Miklóst. (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The National Assembly elections were held on January 25-26, 1920. (Based on the government decree of November 17, 1919.) Proclamation of the Act I of 1920 on the restoration of constitutionality, on the temporary exercise of the power of the head of state. The National Assembly elects Miklós Horthy as governor. (case study and source analysis at seminar)

12.3. Simonyi-Semadam Sándor kormánya, tevékenysége. A trianoni békediktátum aláírása (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The government and activities of Sándor Simonyi-Semadam. Signing of the Treaty of Trianon (case study and source analysis at seminar)

12.4. Trianon következményei (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (Consequences of Treaty of Trianon (case study and source analysis at seminar)

12.5. Gróf Teleki Pál első kormánya, és tevékenysége. Kiegészítő választások a Tiszántúlon. Az 1920: XVII. tc., a kormányzói hatalom kiszélesítéséről (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The first government and activities of Count Pál Teleki. By-elections in Tiszántúl. Act XVII of 1920 on the expansion of the governor's power (case study and source analysis at seminar)

12.6. Gróf Bethlen István kormánya, tevékenysége. 1921: XLVII. tc. a Habsburg-ház trónfosztása. Népszavazás Sopronban és környékén. A város visszakerülése Magyarországhoz. Bethlen – Peyer paktum. A Kisgazdapárt és a KNEP egyesülése, az „Egységes Párt” megalakulása. 1922. május 28-június 11. nemzetgyűlési választások. 1922. szeptember 18. Magyarországot felveszik a Népszövetségbe. 1925-ös választójogi rendelet, és választások (1926). Felsőház visszaállítása. (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The government and activities of Count István Bethlen. Act XLVII of 1921: dethronement of the House of Habsburg. Referendum in and around Sopron. The return of the city to Hungary. Bethlen-Peyer pact. Merger of the Small Peasants' Party and the Christian National Unity Party, formation of the "Unity Party" May 28-June 11, 1922 National Assembly elections. September 18, 1922. Hungary is admitted to the League of Nations. 1925 electoral decree and elections (1926). Restoration of the Upper House. (case study and source analysis at seminar))

12.7. A gazdasági világválság kirobbanása, hatása Magyarországra, válságkezelés és lehetséges megoldások. 33-as bizottság felállítása (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The outbreak of the global economic crisis, its impact on Hungary, crisis management and possible solutions. Setting up the Committee of 33 (case study and source analysis at seminar)

12.8. Gróf Károlyi Gyula kormánya és tevékenysége (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The government and activities of Count Gyula Károlyi (case study and source analysis at seminar)

12.9. Gömbös Gyula kormánya és tevékenysége. Nemzeti Munkaterv meghirdetése. Az Egységes Párt átalakulás a Nemzeti Egység Pártjává (NEP). Kormányzói jogkör kiterjesztése (1933: XXIII. tc.) Szálasi Ferenc Nemzeti Akarat Pártja. Előrehozott országgyűlési választások (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The government and activities of Gyula Gömbös. Announcement of the National Work Plan. The transformation of the Unity Party into the Party of National Unity. Extension of governorship (1933: Act XXIII) Ferenc Szálasi's Party of National Will. Early parliamentary elections. (case study and source analysis at seminar)

12.10. Darányi Kálmán kormánya és tevékenysége. A Magyar Nemzetiszocialista Párt létrejötte. A felsőház jogkörének kiterjesztése (1937: XXVII. tc.). (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The government and activities of Kálmán Darányi. The birth of the Hungarian National Socialist Party. The extension of the powers of the upper house (1937: Act XXVII.) (case study and source analysis at seminar)

12.11. Imrédy Béla kormánya és tevékenysége. Választójogi törvény (1938: XIX. tc.). Első bécsi döntés (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The government and activities of Béla Imrédy. Electoral law (1938: Act XIX). The First Vienna Award (case study and source analysis at seminar)

12.12. Gróf Teleki Pál második kormánya és tevékenysége. A Nemzeti Egység Pártjának új neve Magyar Élet Pártja (MÉP). Kárpátalja megszállása. Magyarország kilép a Népszövetségből. A Nemzeti Parasztpárt megalakulása (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The second government and activities of Count Teleki Pál. The new name of the Party of National Unity is the Party of Hungarian Life (MÉP). The occupation of Transcarpathia. Hungary withdraws from the League of Nations. Formation of the National Peasant Party. (case study and source analysis at seminar)

12.13. Oktatás, művelődés, kultúra, sport. Gróf Klebelsberg Kunó (1922-1932) és Hóman Bálint (1932-1942) tevékenysége (szemináriumon összefoglalás, felkészülés a zárthelyi dolgozatra) (Education, culture, culture, sport. The activities of Count Kunó Klebelsberg (1922-1932) and Bálint Hóman (1932-1942) (seminar, summary, preparation for the written test)

12.14. A feladatlap kitöltése (Complete the worksheet)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 5. félév/ősz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató az előadásokon és a szemináriumi foglalkozásokon egyaránt legfeljebb három alkalommal hiányozhat. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. **Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

A tanulmányi munka alapja a gyakorlati órákon való figyelmes és aktív részvétel. A szemináriumi munka során a feldolgozandó források és szakirodalom ismeretét az oktató rendszeresen ellenőrzi. A szeminárium keretében minden hallgatónak egy prezentációval kísért referátumot kell tartania a tantárgyi tematikában szereplő valamely témából, valamint egy forráselemzést is el kell készítenie a szemeszter során. A gyakorlati kurzust a feladatlap megoldása zárja. A feladatlap megoldásának pótlása vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végén egy alkalommal kísérelhető meg.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételekkel, valamint a szemináriumra vonatkozó, a 15. pontban ismertetett félévközi feladatok és számonkérések teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú érdemjegy, melynek megállapításához az előadás és a szeminárium teljesítése során elért érdemjegyek szolgálnak alapul. A kollokviumon elért eredményt 60%-os, míg a szemináriumon nyújtott teljesítményt 40%-os aránnyal kell figyelembe venni, de bármelyik elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen értékelést kap. Az előadáshoz kapcsolódó vizsga alkalmával a hallgatónak tételhúzás után egy témát kell bemutatnia az előadások és a szakirodalom alapján, majd be kell számolnia egy általa választott szakirodalmi tételről az ajánlott irodalom köréből.

A gyakorlati teljesítmény értékelése az órai aktivitás (5%), a referátum (5%), a forráselemzés (10%) és a feladatlap megoldás (20%) együttes értékeléséből áll össze. A feladatlap értékelése ötfokozatú skálán a következőképpen történik: 50%-ig: elégtelen, 51%-tól elégséges, 65%-tól közepes, 80%-tól jó, 90%-tól jeles

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges kollokviumi jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Anka László (szerk.): „Valami fáj, ami nincs”. A trianoni békekötés előzményei és következményei, Veritas Történetkutató Intézet és Levéltár – Magyar Napló, Budapest 2020. ISBN: 978-963-541-028-6;

2. Kása Csaba – Vízi László Tamás (szerk.): Talpraállás Trianon után, Magyarságkutató Intézet, Budapest 2021. ISBN: 978-615-6117-47-2;

3. Püski Levente: A Horthy-korszak, 1920-1941, Kossuth Kiadó, Budapest 2010. ISBN: 978-963-09-5696-3;

4. Simándi Irén: A gazdasági világválság hatása és válságkezelés Magyarországon 1931-1933 (In: Hervainé Szabó Gyöngyvér – Folmeg Márta. (szerk.): Társadalmi válságok, konfliktusok a jól-lét kontextusában. 203-227.), Kodolányi János Főiskola, Székesfehérvár 2014. ISBN: 978-615-5075-19-3;

5. Ujváry Gábor: Klebelsberg Kunó kulturális politikája és a felsőoktatás (In: Gerundium: Egyetemtörténeti Közlemények. 9. 3. sz. 102-126.), Debreceni

Egyetem, Debrecen 2018. ISBN: ISSN: 2061-5132;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Simándi Irén: A rádió közvetít… (In: Koudela Pál, Simándi Irén (szerk.): TÖRTÉNELEM, RÉGIÓ, POLITIKA. Tanulmányok Lőrinczné Bencze Edit születésnapjára. 73-84.), Kodolányi János Egyetem - Alba Civitas Történeti Alapítvány, Székesfehérvár 2020. ISBN: 9786155075551;

2. Vargyai Gyula: A biatorbágyi merénylet. Merénylet a merénylet ellen, Hadtörténelmi Levéltár-Paktum, Budapest 2002. ISBN: 9789632041506;

3. Vízi László Tamás (szerk.): Magyar világ 1938–1940, Magyarságkutató Intézet, Budapest 2020. ISBN: 978-615-6117-15-1;

4. Vonyó József: Gömbös Gyula, Napvilág Kiadó, Budapest 2014. ISBN: 978-963-338-364-3;

Budapest, 2025.

Prof. Dr. Simándi Irén, PhD
egyetemi tanár
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB130**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** A két háború közötti korszak (egyetemes történelem 1920–1939)
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** The interwar period (1920-1939)
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 6 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 50% elmélet, 50% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Prof. Dr. Simándi Irén, PhD, egyetemi tanár
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 56 (28 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 4

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerjék az egyetemes történelem legfontosabb politika-, társadalom-, gazdaság-, kultúr- és eszmetörténeti összefüggéseit a két világháború közötti korszakban. A tárgy kronologikus rendben követi végig a vizsgált időszak fő csomópontjait, hangsúlyosan megjelenítve a történettudományban felmerülő különböző álláspontokat a máig vitatott kérdéseket. A tárgy keretei között kitüntetett súllyal szerepel a Párizs-környéki békerendszer kérdése, hiszen az egész korszakot meghatározza előzményei, okai, valamint szerteágazó következményei folytán. Külön hangsúly fektetünk az egyes paradigmatikus államberendezkedések, valamint a nemzetközi kapcsolatok bemutatására is. A szemináriumi foglalkozás célja, hogy a tantárgy előadásánál elhangzott tananyagot a hallgatók elmélyítsék, az írott forrásokat megértsék, lássák az ok-okozati összefüggéseket és ezeket képesek legyenek megfogalmazni is. A szeminárium keretében fejleszteni kell a hallgatók írásbeli és szóbeli képességeit. A hallgatóknak meg kell ismerni és elsajátítani az önálló kutatás lépéseit, a források elemzését a forráskritika figyelembevételével.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The aim of the subject is for students to learn about the most important political, social, economic, cultural and ideological connections of universal history in the period between the two world wars. The subject follows the main nodes of the examined period in chronological order, emphasizing the different positions that arose in history and the issues that are still debated today. The issue of the Paris peace system is given special importance within the framework of the subject, as it defines the entire era due to its antecedents, causes and ramifying consequences. We also place special emphasis on the presentation of individual paradigmatic state systems and international relations. The aim of the seminar session is for students to deepen the material presented in the lecture of the subject, to understand the written sources, to see the cause-and-effect connections and to be able to formulate these. The written and oral skills of the students must be developed within the framework of the seminar. Students must learn and master the steps of independent research, analyzing sources while taking into account source criticism.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

-

Képességei:

Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes legalább egy Európán kívüli kultúra, eszmerendszer szempontjából a történettudomány jelenségeit értelmezni. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. Szakmai hivatástudat kialakítására és önképzésre törekszik.

-

Autonómiája és felelőssége:

A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén

dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

-

Capabilities:

Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of interpreting historiographical phenomena from the perspective of at least one non-European culture or ideology. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives for the continuous development of his/her knowledge of history. Strives to develop a sense of professional commitment and to pursue self-education.

-

Autonomy and responsibility:

Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A kurzus célkitűzésének áttekintése. A tantárgy szakirodalmának, forrásainak megismerése. A tárgy teljesítésének feltétele. A Nagy Háború mérlege, a társadalom, a gazdaság helyzete Európában (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (Overview of the course objectives. Introduction to the literature and sources of the subject. Prerequisites for the course. The balance of the Great War, the social and economic situation in Europe (case study and source analysis at the seminar)

12.2. A háborút lezáró békeszerződések. (Németországgal a versailles-i, Ausztriával, a saint-germaini, Bulgáriával, a neuilly-i, Törökországgal, a sèvres-i békeszerződések). (Törökországgal új békeszerződés Lausanne 1923. július 24.) (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The peace treaties that ended the war (The Versailles peace treaties with Germany, Austria, Saint-Germany, Bulgaria, Neuilly, Turkey, Sèvres) (New peace treaty with Turkey, Lausanne, 24 July 1923) (case study and source analysis at the seminar)

12.3. A trianoni békeszerződés megkötésének előzményei, a dokumentum tartalma és a következmények (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The antecedents of the conclusion of the Treaty of Trianon, the content of the document and its consequences.) (case study and source analysis at the seminar)

12.4. Nemzetközi politika 1929-ig (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (International politics until 1929 (case study and source analysis at the seminar)

12.5. A kommunista Szovjetunió I.: Lenin, a NEP és a sztálini rendszerváltás (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The communist Soviet Union I: Lenin, the NEP and the Stalinist regime change (case study and source analysis at the seminar)

12.6. A kommunista Szovjetunió II.: a ’30-as évek sztálini diktatúrája (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The communist Soviet Union II: the Stalinist dictatorship of the 1930s (case study and source analysis at the seminar)

12.7. Az Egyesült Államok és a világgazdasági válság (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The United States of America and the global economic crisis (case study and source analysis at the seminar)

12.8. A nemzetiszocializmus létrejötte, ideológiája és hatalomra jutása Németországban (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The formation, ideology and rise to power of National Socialism in Germany (case study and source analysis at the seminar)

12.9. A nemzetiszocialista diktatúra Németországban (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The National Socialist dictatorship in Germany (case study and source analysis at the seminar)

12.10. Nyugat-Európa országai a két világháború között (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (Western European countries between the two world wars (case study and source analysis at the seminar)

12.11. Kelet-Közép-Európa országai a két világháború között (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The countries of Eastern-Central Europe between the two world wars. (case study and source analysis at the seminar)

12.12. Kelet-Ázsia a két világháború között: Japán és Kína (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (East Asia between the two world wars: Japan and China (case study and source analysis at the seminar)

12.13. Nemzetközi politika 1933-tól a második világháború kezdetéig (szemináriumon összefoglalás, felkészülés a zárthelyi dolgozatra) (International politics from 1933 to the beginning of the World War II) (seminar, summary, preparation for the written test)

12.14. Írásbeli/szóbeli vizsga (Written/oral exam)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 5. félév/ősz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató az előadásokon és a szemináriumi foglalkozásokon egyaránt legfeljebb három alkalommal hiányozhat. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni.

Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. **Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

A tanulmányi munka alapja a gyakorlati órákon való figyelmes és aktív részvétel. A szemináriumi munka során a feldolgozandó források és szakirodalom ismeretét az oktató rendszeresen ellenőrzi. A szeminárium keretében minden hallgatónak egy prezentációval kísért referátumot kell tartania a tantárgyi tematikában szereplő valamely témából. Valamint egy forráselemzést kell készítenie az oktatóval a félév elején egyeztetett tartalmi és formai követelmények alapján és időpontban. A gyakorlati kurzust írásbeli/szóbeli vizsga zárja. Az írásbeli/szóbeli vizsga pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végén egy alkalommal kísérelhető meg.

16. **Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:**

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételekkel, valamint a szemináriumra vonatkozó, a 15. pontban ismertetett félévközi feladatok és számonkérések teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú érdemjegy, melynek megállapításához az előadás és a szeminárium teljesítése során elért érdemjegyek szolgálnak alapul. A kollokviumon elért eredményt 60%-os, míg a szemináriumon nyújtott teljesítményt 40%-os aránnyal kell figyelembe venni, de bármelyik elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen értékelést kap. Az előadáshoz kapcsolódó vizsga alkalmával a hallgatónak tételhúzás után egy témát kell bemutatnia az előadások és a szakirodalom alapján, majd be kell számolnia egy általa választott szakirodalmi tételről az ajánlott irodalom köréből. A gyakorlati

teljesítmény értékelése az órai aktivitás (5%), a referátum (5%), a forráselemzés (10%) és írásbeli/szóbeli vizsga (20%) együttes értékeléséből áll össze. Az írásbeli/szóbeli vizsga értékelése ötfokozatú skálán a következőképpen történik: 50%-ig elégtelen, 51%-tól elégséges, 65%-tól közepes, 80%-tól jó, 90%-tól jeles.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges szintű teljesítmény elérése a kollokviumon.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Majoros István - Ormos Mária: Európa a nemzetközi küzdőtéren, Osiris Kiadó, Budapest 2003. ISBN: 9633895014;

2. Németh István (szerk.): 20. századi egyetemes történet I. Európa, Osiris Kiadó, Budapest 2006. ISBN: 9633897602;

3. Németh István (szerk.): 20. századi egyetemes történet II. Európán kívüli országok, Osiris Kiadó, Budapest 2006. ISBN: 9633897612;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Buchanan, Patrick J.: Churchill, Hitler és a "szükségtelen" háború, Rubicon Intézet, Budapest 2022. ISBN: 9789636622701;

2. Clark, Cristopher: Alvajárók – Hogyan menetelt Európa 1914-ben a háború felé?, Park Kiadó, Budapest 2015. ISBN: 9789633550755;

3. Ferguson, Niall: A világ háborúja – A gyűlölet évszázadának története, Scolar Kiadó, Budapest 2020. ISBN: 9789635099726;

4. Kershaw, Ian: A pokolba és vissza. Európa 1914–1949, Kossuth Kiadó, Budapest 2021. ISBN: 9789635440344;

5. Macmillan, Margaret: Béketeremtők – Az 1919-es párizsi békekonferencia, Gabo Kiadó, Budapest 2012. ISBN: 9789637318962;

Budapest, 2025.

Prof. Dr. Simándi Irén, PhD
egyetemi tanár
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB131**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** A második világháború kora (Magyar és egyetemes történelem 1939–1945)
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** World War II (Hungarian and World History 1939–1945)
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Prof. Dr. Simándi Irén, PhD, egyetemi tanár
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerjék a második világháború egyetemes és magyarországi történetét, oly módon, hogy a fronthelyzet alakulását meghatározó legfontosabb politika- és hadtörténeti mozzanatok mellett a hátország viszonyairól is képet kapjanak. Ennek megfelelően a kurzus az Európából kiinduló újabb világégéshez vezető folyamatok feltárását követően időrendben tárgyalja a háború eseménytörténetét. A legjelentősebb hadmozdulatok és csaták áttekintésén túl kiemelten foglalkozik a háború menetét és Magyarország revíziós szándékainak teljesülését és háborús részvételét egyaránt döntően befolyásoló diplomáciai tárgyalásokkal és megállapodásokkal, a nemzetközi kapcsolatok alakulásával. Ezzel párhuzamosan nagy figyelmet fordít a totális háború jellegzetességeinek taglalására, a polgári lakosság megváltozott életkörülményeinek bemutatására, az őket érintő atrocitások és háborús bűncselekmények, valamint az ellenállás különböző formáinak ismertetésére. Hangsúlyosan jelenik meg az egyes előadásokban az európai és a

magyar zsidóság tragédiájához vezető jogfosztások sora, és kiemelten a holokauszt témája. A kurzus végül kitér a magyarországi szovjet megszállás közvetlen következményeire és a háború utáni számonkérésekre is.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The aim of the course is to provide students with an understanding of the historical context of the Second World War. In addition to the most significant political and military historical moments that shaped the situation on the front, the course also provides an overview of the conditions in the hinterland. The course examines the processes that led to the Second World War from a European perspective. It also analyses the diplomatic negotiations and agreements that had a decisive influence on the course of the war and on the fulfilment of Hungary's revisionist intentions and its participation in the war. Furthermore, it analyses the evolution of international relations. Simultaneously, it gives considerable attention to the characteristics of total war, the altered living circumstances of the civilian population, the atrocities and war crimes that affected them, and the diverse forms of resistance. The series of infringements of rights that precipitated the tragedy of European and Hungarian Judaic communities, and most notably the Holocaust, are articulated with particular emphasis in the lectures. The course closes with an examination of the immediate consequences of the Soviet occupation of Hungary and the post-war reckoning.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét. Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes legalább egy Európán kívüli kultúra, eszmerendszer szempontjából a történettudomány jelenségeit értelmezni. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Igénye van az Európán kívüli

társadalmak történelmének és kultúrájának megismerésére. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Knows the characteristic written and oral, scientific and public, popular genres of Hungarian and European cultures and their system of rules. Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of interpreting historiographical phenomena from the perspective of at least one non-European culture or ideology. Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams).

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity. Has the desire to learn about the history and culture of non-European societies. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Az utolsó békeév és a háború közvetlen előzményei, 1938–1939 (The final year of peace and the subsequent period preceding the outbreak of war, 1938–1939)

12.2. A háború kitörésétől az angliai csatáig, 1939–1940 (From the outbreak of the Second World War to the Battle of Britain, 1939–1940)

12.3. Ragaszkodás a semlegességhez – Magyarország a háború első évében (Holding on to neutrality – Hungary in the first year of the Second World War)

12.4. A déli hadszíntér megnyitása és a magyar fegyveres semlegesség feladása (The opening of the southern front and the end of Hungarian armed neutrality)

12.5. Német támadás a Szovjetunió ellen (The German attack on the Soviet Union)

12.6. Japán és az USA belépése a háborúba – háború az Atlanti-óceántól a Csendes-óceánig (Japan and the US enter the Second World War – war from the Atlantic to the Pacific)

12.7. A Délvidék visszafoglalásától az amerikai és brit hadüzenetig – Magyarország belépése a második világháborúba (From the reconquest of Southern to the American and British declaration of war – Hungary's entry into the Second World War)

12.8. Fordulat a háború menetében, 1942–43 (A turning point in the Second World War, 1942–43)

12.9. Magyarország háborúja a Szovjetunióban – a doni katasztrófa (Hungary's war in the Soviet Union – The catastrophe of the Second Hungarian Army at the River Don)

12.10. A szövetségesek ellentámadása, 1943–44 (The Allies counter-attack, 1943–44)

12.11. Magyarország kiútkeresése és a német megszállás (Hungary’s quest for peace and German occupation of Hungary)

12.12. A holokauszt Európában és Magyarországon (The Holocaust in Europe and in Hungary)

12.13. A háború befejező szakasza és a szövetségesek győzelme. A nyilas rémuralomtól a szovjet megszállásig (The end of the war and the triumph of the Allied forces. From the Arrow Cross reign of terror to the Soviet occupation of Hungary)

12.14. Összefoglalás. Felkészülés a kollokviumra (Summary. Preparation for the colloquium)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 5. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások

mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

Az előadásokon a hallgató köteles részt venni, a szemeszter során legfeljebb három alkalommal maradhat távol. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A kurzushoz nem tartoznak félévközi feladatok.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a kurzuson való részvétel a 14. pontban meghatározott feltételek szerint.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú érdemjegy, melynek megállapításához a szóbeli vagy írásbeli kollokvium teljesítése szolgál alapul. A kollokvium időpontjára/időpontjaira a vizsgaidőszak elején a Neptun rendszerben lehet feljelentkezni.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges kollokviumi teljesítés.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Cornelius, Deborah S.: Magyarország és a II. világháború, Rubicon-Ház, Budapest 2015. ISBN: 978 963 9839 12 0;

2. Németh István (szerk.): 20. századi egyetemes történet I. Európa, Osiris Kiadó, Budapest 2006. ISBN: 9633897602;

3. Németh István (szerk.): 20. századi egyetemes történet II. Európán kívüli országok, Osiris Kiadó, Budapest 2006. ISBN: 9633897612;

4. Schrek Katalin (szerk.): A nemzetközi kapcsolatok története, Debreceni Egyetem Történelmi Intézete, Debrecen 2020. ISBN: 9786158135412;

5. Szabó Péter: Keleti front, nyugati fogság: A magyar honvédség a második világháborúban és azután, 1941-1946, Jaffa Kiadó, Budapest 2018. ISBN:

9789634750567;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Deák István: Európa próbatétele, Együttműködés, ellenállás és megtorlás a második világháború alatt, Argumentum Kiadó, Budapest 2015. ISBN: 978 963 446 753 3;

2. Jakab Attila (szerk.): Más faj, más vallás, más sors – A magyar holokauszt története, Holokauszt Dokumentációs Központ és Emlékgyűjtemény, Budapest 2024. ISBN: 978 615 513 233 9;

3. Nemeskürty István: Requiem egy hadseregért, Magvető Könyvkiadó, Budapest 1972.

4. Stone, Norman: A második világháború rövid története, MCC Press, Budapest 2023. ISBN: 978 615 6351 78 4;

5. Szakály Sándor: Volt-e alternatíva? Magyarország a második világháborúban, Ister Kiadó, Budapest 2000. ISBN: 963 858 8703 2;

Budapest, 2025.

Prof. Dr. Simándi Irén, PhD
egyetemi tanár
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB132**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Historiográfia
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Historiography
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Prof. Dr. Simándi Irén, PhD, egyetemi tanár
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja, hogy átfogó képet nyújtson a hallgatók számára a történetírás, illetve a történettudomány történetéről és a fejlődésüket meghatározó elméletekről az ókortól egészen napjainkig. A kurzus röviden tárgyalja az ókori görög történetíróktól a felvilágosodás koráig terjedő időszak jellegzetességeit, kiemelve, hogy miként alakulnak ki 18. századra a tudományos történetírás alapjai. Ezt követően alaposabban járja körül a történettudomány 19. századi egységesülésétől, professzionalizálódásától és intézményesülésétől a 20. századi differenciálódásáig vezető fejleményeket. Bemutatja a szellemtudomány, a társadalomtudomány, a különböző történetfilozófiai-történetelméleti irányzatok, kiemelten a történelmi materializmus és a marxizmus történetírásra gyakorolt hatását, végül kitér a hermeneutika és a posztmodern történettudományban való lecsapódásának taglalására. A legfontosabb nyugat-európai és amerikai elméletek, paradigmák és szerzők ismertetése mellett a 19. századtól külön tárgyalja a magyar történetírás főbb folyamatait és kiemelkedő képviselőit, valamint a különböző nemzetközi irányzatok hazai recepcióját, és azok magyarországi reprezentánsait.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The aim of the course is to provide students with a broad overview of the history of historical science and the theories that have guided its development from antiquity to the present day. The course will briefly discuss the characteristics of the period from the ancient Greek historians to the Enlightenment, highlighting how the foundations of scientific historical studies were laid in the 18th century. It examines the developments that led to the unification, professionalisation and institutionalisation of historical science in the 19th century and its differentiation in the 20th century. It describes how human and social sciences, various philosophical-historical trends, especially historical materialism and Marxism, have influenced historical thinking. Finally, it discusses the influence of hermeneutics and postmodernism on historical science. In addition to presenting the most significant Western European and American theories, paradigms, and authors, the course also examines the principal processes and prominent figures in Hungarian historical science from the nineteenth century onwards, as well as the Hungarian reception of diverse international trends and their Hungarian representatives.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait.

-

Képességei:

Képes legalább egy Európán kívüli kultúra, eszmerendszer szempontjából a történettudomány jelenségeit értelmezni. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket. Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére.

-

Attitűdje:

Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Szakmai hivatástudat kialakítására és önképzésre törekszik.

-

Autonómiája és felelőssége:

Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén

dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation.

-

Capabilities:

Capable of interpreting historiographical phenomena from the perspective of at least one non-European culture or ideology. Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography. Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context. Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters.

-

Attitude:

Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives to develop a sense of professional commitment and to pursue self-education.

-

Autonomy and responsibility:

Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines. Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A történetírás kezdetei – az ókori görög és római történetírás (The beginnings of writing history – Ancient Greek and Roman historiography)

12.2. A középkori keresztény történetírás (Christian historiography in the Middle Ages)

12.3. A kora újkor történetírása – Reneszánsz, reformáció és tudományos forradalom

(Early modern historiography - Renaissance, Reformation and Scientific Revolution)

12.4. Történetírás a 18. században (Historical writing in the 18th century)

12.5. A historizmus és a pozitivista történetírás (Historicism and the positivist approach)

12.6. A magyar történetírás a 19. században (Hungarian historiography in the 19th century)

12.7. A romantika történetírása és a szellemtörténeti iskola (Romanticism and Human Sciences)

12.8. A társadalom- és kultúrtörténet kezdeteitől az Annales első és második nemzedékéig (From the beginnings of social and cultural history to the first and second generations of the Annales)

12.9. Történelmi materializmus, marxista és marxizáló történetírás (Historical Materialism and Marxist Historiography)

12.10. A magyar történetírás a 20. század első felében (Hungarian historiography in the first half of the 20th century)

12.11. Történetírás a 20. század végén – mentalitástörténet, történeti antropológia és kultúrtörténet (Historiography at the end of the 20th century – History of mentalities, historical anthropology and cultural history)

12.12. A nyelvi fordulat a történetírásban (The linguistic turn in historiography)

12.13. A magyar történetírás a 20. század második felében. Összegzés és kitekintés – a történetírás új útjai a 21. század elején (Hungarian historiography in the second half of the 20th century. New ways of writing history in the early 21st century)

12.14. Összefoglalás. Felkészülés a kollokviumra (Summary. Preparation for the colloquium)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 5. félév/ősz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A kurzus során a hallgató legfeljebb három alkalommal hiányozhat. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával

az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A kurzushoz nem tartoznak félévközi feladatok.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételek szerint.

16.2. Az értékelés:

A kurzust szóbeli vagy írásbeli kollokvium zárja, melynek értékelése ötfokozatú érdemjeggyel történik. A kollokvium időpontjára/időpontjaira a vizsgaidőszak elején a Neptun rendszerben lehet feljelentkezni.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges szintű teljesítmény elérése a kollokviumon.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Ernst, Breisach: Historiográfia, Osiris Kiadó, Budapest 2004. ISBN: 963 389 495 6;

2. Erős Vilmos: Modern historiográfia, Az újkori történetírás egy története, Ráció Kiadó, Budapest 2015. ISBN: 978-615-5047-79-4;

3. Őze Sándor: Nemzettudat és historiográfia, Hamvas Intézet, Budapest 2009. ISBN: 9789638770844;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Baráth Katalin: A történetírás terhe, A magyar historiográfia rendhagyó története, Kijárat Kiadó, Budapest 2021. ISBN: 978-615-5160-86-8;

2. Szijártó M. István: A történelem diskurzusa, Bevezetés a 20. századi történetírás történetébe és elméletébe, Ráció Kiadó, Budapest 2021. ISBN: 978 615 5675 61 4;

3. Szilágyi Ágnes Judit: Érdekes személyiségek, emlékezetes viták a magyar történetírásban, Palatinus Kiadó, Budapest 2007. ISBN: 978-963-9651-60-9;

Budapest, 2025.

Prof. Dr. Simándi Irén, PhD
egyetemi tanár
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB133**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Választások és látszatválasztások Magyarországon 1945-1989
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Elections and sham elections in Hungary (1945-1989)
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / választástörténet;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Szerencsés Károly, PhD, habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A Választások és látszatválasztások Magyarországon (1945-1989) című szeminárium célja, hogy a hallgatók megismerjék a korszak írott dokumentumait, lássák az összefüggéseket és képesek legyenek ezeket megfogalmazni. A szeminárium keretében fejleszteni kell a hallgatók írásbeli és szóbeli képességeit. A hallgatóknak meg kell ismerni és elsajátítani az önálló kutatás lépéseit, a források elemzését a forráskritika figyelembevételével.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The purpose of the seminar entitled Elections and sham elections in Hungary (1945-1989) is for the students to get to know the written documents of the period, to see the connections and to be able to formulate them. Within the framework of the seminar, the written and oral skills of the students must be developed. Students must learn and master the steps of independent research, the analysis of sources taking

into account source criticism.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

-

Képességei:

Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.

-

Attitűdje:

Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek. A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

-

Capabilities:

Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts

(moving and still images, maps, diagrams). Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre. Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography.

-

Attitude:

Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives for the continuous development of his/her knowledge of history. Develops a critical approach to analysing and processing information. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences. Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines. Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A kurzus célkitűzésének áttekintése. A tantárgy szakirodalmának, forrásainak megismerése. A tárgy teljesítésének feltétele. Az Ideiglenes Nemzetgyűlés létrehozása és tevékenysége Magyarországon (1944-45) (Course objective overview. Getting to know the literature and sources of the subject. A condition for the completion of the subject. Establishment and activities of the Provisional National Assembly in Hungary (1944-45)

12.2. Pártviszonyok a második világháború után 1945 (Party relations after the Second World War 1945)

12.3. Az 1945: VIII. tc. és választások 1945 (Act No. VIII of 1945 and elections in 1945)

12.4. Parlamenti harcok a Nemzetgyűlés idején 1945-1947 (Parliamentary battles during the National Assembly 1945-1947)

12.5. A Magyar Szabadságpárt küzdelmei a nemzeti demokráciáért (The struggles of the Hungarian Freedom Party for national democracy)

12.6. A politikai küzdelem jogi útra terelése („köztársaság ellenes összeesküvés”) (Channeling the political struggle into a legal path "conspiracy against the republic")

12.7. Az új választójog: 1947: XXII. tc. (The new suffrage: Act No. XXII of 1947)

12.8. A „kékcédulás” választás (The "blue-ballot" election)

12.9. A többpártrendszerű parlamentarizmus felszámolása, választás 1949 (Abolition of multi-party parliamentarism, election 1949)

12.10. „Közel a 100%” -egy „választás” a Rákosi-korban 1953 ("Almost 100%": an "election" in the Rákosi era in 1953)

12.11. „Lefelé kellett csalnunk” – választások a Kádár-korban ("We had to cheat downwards" - elections in the Kádár era)

12.12. Egypártrendszer és „szocialista nemzeti egység” (One-party system and "socialist national unity")

12.13. Fából vaskarika: kötelező kettős jelölés. Az 1983. III. tv. és választás 1985-ben (Wooden iron hoop: mandatory double marking. III Act of 1983 and the elections of 1985)

12.14. A visszahívhatóság szerepe a rendszerváltoztatásban, visszahívások, lemondások és időközi választások 1989. Összefoglalás. A félév értékelése (The role of recallability in system change, recalls, resignations and by-elections 1989. Summary. Evaluation of the semester.)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 5. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató a szemináriumi foglalkozásokon legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá a szemináriumi foglalkozások anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. Minden hallgatónak a félév során egy referátumot kell tartania egy félév elején vállalt témából, és a szorgalmi időszak végén egy forráselemzést kell elkészítenie meghatározott szempontok alapján.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

A szemináriumi foglalkozásokon való aktív részvétel, a félévközi feladat a forráselemzés elkészítése.

16.2. Az értékelés:

Gyakorlati jegy, mely ötfokozatú érdemjegy. A gyakorlati jegy, a referátum és a forráselemzés együttes értékeléséből áll össze 50-50%-os arányban. Bármely elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen érdemjegyben részesüli a szemináriumon.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Földesi Margit - Szerencsés Károly: Halványkék választás, Magyarország - 1947: tanulmány és válogatott dokumentumok, Kairosz Kiadó, Szentendre 2001. ISBN: 963-9302-81-3;

2. Hubai László: Magyarország XX. századi választási atlasza, 1920-2000, Napvilág Kiadó, Budapest 2001. ISBN: 963-9082-74-0;

3. Kukorelli István: Így választottunk...: adalékok a választási és az 1985. évi általános választások történetéhez, Dél-Pesti ÉSZKV Nyomda, Budapest 1988. ISBN: 963-462-329-8;

4. Szerencsés Károly: A kékcédulás hadművelet: Választások Magyarországon, 1947, IKVA Kiadó, Budapest 1992. ISBN: 9637757082;

5. Szerencsés Károly: Parlament a pártállamban. 1949-1990. (In.: Stemler Gyula, Tombor László (szerk.): Tisztelt Ház! A magyar országgyűlések története 1848-1998, 167-204), Puskás Tivadar Távközlési Technikum, Budapest 1988. ISBN: 963-03-4611-7;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Balog Elemér - Bogdán Éva: Választási előfutár: a Jel-Kép különszáma, (In: Jel-Kép 11. évf. ksz. 1990. február), Magyar Közvéleménykutató Intézet, Budapest 1990. ISBN: ISSN: 0209-584X;

2. Simon János: Hét választás Magyarországon - Országgyűlési választások kézikönyve, 2. jav. kiadás, CEPoliti Kiadó, Budapest 2016. ISBN: 9789638967435;

3. Szerencsés Károly: A nemzeti demokráciáért. Sulyok Dezső 1897-1965. Második, bővített kiadás, Jókai Mór Városi Könyvtár, Pápa 2009. ISBN: 978-963-9818-05-7;

4. Szerencsés Károly: A parlamentizmus korlátai. (In: Gergely Jenő-Csapó Csaba-Dobszay Tamás-Zeidler Miklós (szerk.): A hosszú tizenkilencedik és a rövid huszadik század: Tanulmányok Pölöskei Ferenc köszöntésére. 553-563.), ELTE Bölcsészettudományi Kar, Budapest 2000. ISBN: 963-463-355-2;

5. Szerencsés Károly: Hová tűnt a demokrácia? Magyarország gleichschaltolása, 1945-1949 (In: Rubicon; 20. 2. sz. 4-19.), Rubicon-Ház Bt., Budapest 2010.

ISBN: ISSN: 0865-6347;

Budapest, 2025.

Dr. Szerencsés Károly, PhD, habil.
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB134**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Választások és választójog Magyarországon az világháborúk korában (1918-1943)
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Elections and suffrage in Hungary during the World Wars
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 6 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 50% elmélet, 50% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / választástörténet;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Szerencsés Károly, PhD, habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 56 (28 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 4

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerkedjenek a választójog alakulásával, a vitákkal a dualizmus korában és a két világháború között. Megértsék a választójogi cenzusok jelentését, a választójog kiterjesztésének politikai, gazdasági, társadalmi összefüggéseit. Megismerjék a választójog alakulását az őszirózsás forradalom és a Tanácsköztársaság idején. Lássák a választójog alakulásának folyamatát az 1920-as, 1922-es rendelet alapján, valamit azt, hogyan hatott mind erre a trianoni békediktátum. Milyen változást eredményezett Bethlen István konszolidációja a választójog tekintetében? Milyen jellemzői voltak a nyílt és titkos szavazásnak? Hogyan változott a harmincas években a választójog? Milyen jelentősége volt a korszakban az utolsó 1938-as választójogi törvénycikknek? Az 1939-ben megtartott választások eredménye milyen módon befolyásolta a parlamentarizmus működését a világháborúba lépés időszakában? A szemináriumi foglalkozás célja, hogy a tantárgy előadásánál elhangzott tananyagot a hallgatók elmélyítsék, az írott forrásokat

megértsék, lássák az ok -okozati összefüggéseket és ezeket képesek legyenek megfogalmazni is. A szemináriumon keretében fejleszteni kell a hallgatók írásbeli és szóbeli képességeit. A hallgatóknak meg kell ismerni és elsajátítani az önálló kutatás lépéseit, a források elemzését a forráskritika figyelembevételével.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The aim of the course is for the students to become familiar with the development of suffrage, the debates in the age of dualism and between the two world wars. Understand the meaning of suffrage censuses, the political, economic and social connections of the extension of suffrage. Learn about the evolution of suffrage during the Aster Revolution and the Soviet Republic. Let them see the process of the development of suffrage based on the 1920 and 1922 decrees, as well as how the Trianon peace decree affected all of this. What changes did István Bethlen's consolidation result in regarding the right to vote? What were the characteristics of open and secret voting? How did suffrage change in the 1930s? What was the significance of the last article of the suffrage law of 1938 in the era? In what way did the results of the elections held in 1939 influence the functioning of parliamentarism during the entry into the World War?

The aim of the seminar session is for the students to deepen the curriculum presented during the subject presentation, to understand the written sources, to see the cause-and-effect relationships and to be able to formulate them. Within the framework of the seminar, the students' written and oral skills must be developed. Students must learn and master the steps of independent research, the analysis of sources taking into account source criticism.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Ismeri a latin nyelv alapjait.

-

Képességei:

Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes legalább egy Európán kívüli kultúra, eszmerendszer szempontjából a történettudomány jelenségeit értelmezni. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A

történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. Szakmai hivatástudat kialakítására és önképzésre törekszik.

-

Autonómiája és felelőssége:

A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed. Knows the basics of the Latin language.

-

Capabilities:

Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters.Capable of interpreting historiographical phenomena from the perspective of at least one non-European culture or ideology. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives for the continuous development of his/her knowledge of history. Strives to develop a sense of professional commitment and to pursue self-education.

-

Autonomy and responsibility:

Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A kurzus célkitűzésének áttekintése. A tantárgy szakirodalmának, forrásainak megismerése. A tárgy teljesítésének feltétele. A választójog problémája a dualizmusban és a világháború alatt. Szemináriumon esettanulmány és forráselemzés. (Course objective overview. Getting to know the literature and sources of the subject. A condition for the completion of the subject. The problem of suffrage in dualism and during the world war. Case study and source analysis at seminar.)

12.2. Viták és javaslatok a választójog kiterjesztésében. Szemináriumon esettanulmány és forráselemzés (Debates and proposals in the extension of suffrage. Case study and source analysis at seminar)

12.3. A választás kérdése Károlyi Mihály miniszterelnöksége és a köztársasági elnöksége alatt. Szemináriumon esettanulmány és forráselemzés (The issue of elections during the prime ministership of Mihály Károlyi and the presidency of the republic. Case study and source analysis at seminar)

12.4. Választójog és választás a Tanácsköztársaság alatt. Szemináriumon esettanulmány és forráselemzés (Suffrage and election under the council republic. Case study and source analysis at seminar)

12.5. A nemzetgyűlési választások 1920/21-ben. Szemináriumon esettanulmány és forráselemzés (The National Assembly elections in 1920/21. Case study and source analysis at seminar)

12.6. Trianon hatása a magyar parlamentarizmusra és választásokra. Szemináriumon esettanulmány és forráselemzés (Trianon's influence on Hungarian parliamentarism and elections. Case study and source analysis at seminar)

12.7. A választójog és választás Bethlen István stabilizációs elképzeléseiben. Szemináriumon esettanulmány és forráselemzés (Suffrage and election in István Bethlen's stabilization ideas. Case study and source analysis at seminar)

12.8. A nyílt és titkos szavazás jellemző, politikai következményei. Szemináriumon esettanulmány és forráselemzés (The typical political consequences of open and secret voting. Case study and source analysis at seminar)

12.9. Pártok és programok a húszas években. Szemináriumon esettanulmány és forráselemzés (Parties and programs in the twenties. Case study and source analysis at seminar)

12.10. A választások szerepe Európában a harmincas években. Szemináriumon esettanulmány és forráselemzés (The role of elections in Europe in the 1930s. Case study and source analysis at seminar)

12.11. Az utolsó nyílt szavazás Magyarországon. Szemináriumon esettanulmány és forráselemzés (The last open vote in Hungary. Case study and source analysis at seminar)

12.12. Új politikai kihívások, parlamentarizmus a harmincas évek végén Európában és Magyarországon. Szemináriumon esettanulmány és forráselemzés (New political challenges, parliamentarism at the end of the thirties in Europe and Hungary. Case study and source analysis at seminar)

12.13. A plurális választójog (1939: XIX. tc.) és választás 1939. A parlamentarizmus

szerepe a világháborúba lépés időszakában. Szemináriumon esettanulmány és forráselemzés (The plural suffrage (Act XIX of 1939) and election 1939. The role of parliamentarism in the period of entry into the World War. Case study and source analysis at seminar)

12.14. Összefoglalás, felkészülés a vizsgára (Summary, preparation for the exam)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 5. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató az előadásokon és a szemináriumi foglalkozásokon egyaránt legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja a gyakorlati órákon való figyelmes és aktív részvétel. A szemináriumi munka során a feldolgozandó források és szakirodalom ismeretét az oktató rendszeresen ellenőrzi. A szeminárium keretében minden hallgatónak egy prezentációval kísért referátumot kell tartania a tantárgyi tematikában szereplő valamely témából és egy forráselemzést kell készítenie meghatározott szempontok alapján a szemeszter során. A gyakorlati kurzust feladatlap megoldása zárja. Hiányzás esetén a feladatlap kitöltése egy alkalommal pótolható az utolsó szemináriumi foglalkozást követő hét folyamán.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételekkel, valamint a szemináriumra vonatkozó, a 15. pontban ismertetett félévközi feladatok és számonkérések teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú érdemjegy, melynek megállapításához az előadás és a szeminárium teljesítése során elért érdemjegyek szolgálnak alapul. Az előadáshoz kapcsolódó szóbeli vizsga alkalmával a hallgatónak tételhúzás után egy témát kell bemutatnia az

előadások és a szakirodalom alapján, majd be kell számolnia egy általa választott szakirodalmi tételről az ajánlott irodalom köréből. A gyakorlati teljesítmény értékelése az órai aktivitás (5%) a referátum (5%), a forráselemzés (10%) és a feladatlap megoldás (20%) együttes értékeléséből áll össze. A feladatlap értékelése ötfokozatú skálán a következőképpen történik: 50%-ig: elégtelen, 51%-tól elégséges, 65%-tól közepes, 80%-tól jó, 90%-tól jeles. A kollokviumon elért eredményt 60%-os, míg a szemináriumon nyújtott teljesítményt 40%-os aránnyal kell figyelembe venni, de bármelyik elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen értékelést kap.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges kollokviumi jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Boros Zsuzsanna - Szabó Dániel: Parlamentarizmus Magyarországon (1867–1944), Korona Kiadó, Budapest 1999. ISBN: ISBN 963-9191-06-X;

2. Hubai László (szerk.): Parlamenti választások Magyarországon 1920-2010. 3. bővített kiadás, Napvilág Kiadó, Budapest 2010. ISBN: 978-963-9697-77-5;

3. Képes György: A magyar választójog története szociáldemokrata szemmel: Ünnepi tanulmányok Révész T. Mihály 65. születésnapja tiszteletére. 158-198., Gondolat Kiadó, Budapest 2010. ISBN: 9789636933036;

4. Szerencsés Károly: Választójog és választási rendszerek Magyarországon, 1848-1989 (In: Dezső Márta - Kukorelli István (szerk.): Választástudományi tanulmányok. 267-284.), BM Országos Választási Iroda, Budapest 1999. ISBN: 963-03-8885-5;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Balassa József - Csergő Hugó (szerk.): Vázsonyi Vilmos beszédei és írásai I-II. kötet. 1889-1914; 1914-1926., Országos Várzsonyi-Emlékbizottság, Budapest 1927. ISBN: -;

2. Nagyné Szegvári Katalin: A női választójog külföldön és hazánkban, HVG–Orac Kiadó, Budapest 2001. ISBN: 9639404004;

3. Pölöskei Ferenc: A választójog és a választási rendszerek 1848–1939 között. (In: Jogtörténeti Szemle. 11. évf. 16-28.) , Eötvös Loránd Tudományegyetem Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszék, Budapest 2009. ISBN: ISSN: 0237-7284;

4. Simándi Irén: Küzdelem a nők parlamenti választójogáért Magyarországon, 1848-1938, Gondolat Kiadó, Budapest 2009. ISBN: 978-963-693-169-8;

5. Szerencsés Károly: Választójog Magyarországon, 1919-1989. (In: Jogállam. 2. sz. 102-116.), Joguralom Alapítvány, Budapest 1993.

Budapest, 2025.

Dr. Szerencsés Károly, PhD, habil.

egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: HKHFKTB103**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Hadtörténelem terepmunka
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Military history fieldwork
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / hadtörténelem;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Hadtörténelem Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Boda Mihály, PhD, habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: - Az egyetemi Kreatív Tanulási Osztály által összegyűjtött jó gyakorlatok gyűjteményére alapozva, az élményszerűség elérésére a foglalkozások a játékos oktatás/tanulás (Game Based Learning/Pedagogy) módszertanára épülnek. Ennek során az oktatás tantermi keretek között, de egyéni/kis csoportos foglalkozások keretében vegyes tanulási programban (blended learning) és kooperatív csoportmunkában valósul meg.
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A hadtörténelem kutatásához hozzátartozó tárgyi emlékek, levéltárak és csataterek megismerése.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   To introduce students to field work of military history, like the historical monuments, battlefield, and archives.

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

    Tudása:

    Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan

elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét. Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Ismeri a latin nyelv alapjait. Egy modern idegen nyelven képes eligazodni a szakirodalmakban, különös tekintettel a szakterminológiára. Összefüggéseiben értelmezi a történettudományhoz általában kapcsolódó, munkavállalással, vállalkozással kapcsolatos szabályokat, előírásokat.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes legalább egy Európán kívüli kultúra, eszmerendszer szempontjából a történettudomány jelenségeit értelmezni. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket. Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Igénye van az Európán kívüli társadalmak történelmének és kultúrájának megismerésére. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni. Szakmai hivatástudat kialakítására és önképzésre törekszik. Elfogadja és a gyakorlatban is megvalósítja az egészségmegőrző szemléletet és élet.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti

önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel. Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek. A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Knows the characteristic written and oral, scientific and public, popular genres of Hungarian and European cultures and their system of rules. Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed. Knows the basics of the Latin language. Capable of navigating specialist literature in a modern foreign language, with particular attention to terminology. Understands in context the rules and regulations concerning employment and entrepreneurship generally related to historiography.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context. Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of interpreting historiographical phenomena from the perspective of at least one non-European culture or ideology. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre. Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography. Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity. Has the desire to learn about the history and culture of non-European societies. Consciously represents the

linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives for the continuous development of his/her knowledge of history. Develops a critical approach to analysing and processing information. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives. Strives to develop a sense of professional commitment and to pursue self-education. Accepts and implements a health-preserving mindset and lifestyle in practice.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Effectively collaborates with national and international communities related to the field of historiography. Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences. Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines. Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Bevezetés a terepmunkába (Introduction to fieldwork)

12.2. Tata Laktanya (egy élő katonai szervezet megismerése), Komárom Monostori erőd (a 19. századi erőd, mint a várak fejlődésének egyik csúcsmodellje), Fraknó Vár (az állandó hadsereg ezredének logisztikai bázisa) (Tata Barracks (a living military organization), Komárom Monostor Fortress (a 19th-century fortress, one of the top of the development of fortresses), Fraknó Castle (the logistical base of the standing army regiment)

12.3. Eger Vár (török-kor várvédelmének egyik ikonikus helyszíne, nagyon informatív kiállítással), Muhi Csatatér (egy középkori csata helyszíne, eltérő hadikultúrák közötti összecsapás során), Sárospatak Vár, ágyúöntő műhely (kora újkori védelmi központ felépítése és működése) (Eger Castle (an iconic site of the Ottoman-era castle defense, with a very informative exhibition), Muhi Battlefield (the site of a medieval battle, in time of the clash between different military cultures), Sárospatak Castle and the Cannon casting workshop (the architecture and operation of an early modern defense center)

12.4. Kecel Haditechnikai park (a Magyar Néphadsereg hidegháborús haditechnikája), Mohács Emlékhely (az önálló Magyar Királyság végét jelentő összecsapás emlékhelye), Szigetvár Vár (Zrínyi Miklós küzdelmének helyszíne, nagyon jó kiállítással) (Kecel Military Vehicle Park (Cold War military equipments of the Hungarian People's Army), Mohács Memorial site (memorial site of the battle that marked the end of the independent Kingdom of Hungary)

12.5. Szolnok Reptár (repülő eszközök múzeuma, az 1849-es szolnoki csata bejárható

helyszíne, március elején hadijátékkal), Tápióbicske (április elején hagyományőrzőkkel csata bemutató) (Szolnok Airplane Repertory (museum of airplanes, the site of the 1849 Battle of Szolnok that can be visited, with the reenacting festival in early March), Tápióbicske (battle reenacting in early April)

12.6. Zárthelyi dolgozat (Written test)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 6. félév/tavasz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A gyakorlaton egy hiányzás elfogadott, a távolmaradás pótlása az előadó által meghatározott feladattal teljesíthető.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A foglalkozásokra a hallgatók az oktató által előre kiadott felkészülési kérdéseket egymás között elosztva, a tematikában szereplő helyszínekhez kapcsolódó egy-egy témából felkészülnek, és azt a csoporttal ismertetik. Zárthelyi dolgozat megírása az utolsó foglalkozáson. A dolgozat 20 kérdésből áll, mindegyik foglalkozás anyagából négy kérdést tartalmaz. Igazolt távolmaradás esetén a zárthelyi dolgozat megírását egy másik alkalommal kell biztosítani. A zárthelyi dolgozat egy alkalommal az oktatóval egyeztetett időpontban írásban vagy szóban javítható. A zárthelyi dolgozat pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig egy alkalommal kísérelhető meg.

Legalább három oldalas ismertető, elemző esszé megírása az egyik helyszínről. A dolgozatban legalább 7 szakirodalmi munkát és forrásirodalmat kell felhasználni, szerepeltetve azokat a hivatkozásokban és irodalomjegyzékben. Beadása elektronikus formában történik a hivatkozások követhető megjelenítésével.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételekkel, valamint a szemináriumra vonatkozó, a 15. pontban ismertetett félévközi feladatok és számonkérések teljesítése: a két zárthelyi dolgozat legalább elégséges (51%) szintű megírása, a referátum megtartása és az esszé határidőben történő benyújtása a 15. pontban szereplő tartalmi és formai követelmények szerint.

16.2. Az értékelés:

Évközi értékelés, ötfokozatú érdemjegy, mely a zárthelyi dolgozat és az esszé érdemjegyéből áll össze. A zárthelyi dolgozat kérdéseire adható pontszámot a

kérdéssort összeállító oktató állapítja meg, de mindegyik kérdést azonos súllyal kell figyelembe venni. A dolgozat értékelése: 0-50% elégtelen, 51-60% elégséges, 61-75% közepes, 76-90% jó, 91-100% jeles. Bármely elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen érdemjegyben részesül.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

Az aláírás és legalább elégséges szintű érdemjegy megszerzése.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Détshy Mihály: Sárospatak vára , Rákóczi Múzeum Baráti köre, Sárospatak 1996. ISBN: 963-04-7049-7;

2. Fodor Pál (összeáll.): Szigetvár 1566. évi ostromának igaz története, MTA BTK, Budapest 2019. ISBN: 978-963-416-136-3;

3. Kecskés László: Komárom az erődök városa, Zrínyi Kiadó, Budapest 1984. ISBN: 963-326-325-5;

4. Sugár István: Az egri vár históriája. 2. bővített, átdolgozott kiadás, Zrínyi Kiadó, Budapest 1991. ISBN: 963-327-108-8;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. B. Szabó János: A mohácsi csata, Corvina Kiadó, Budapest 2024. ISBN: 9789631370218;

2. B. Szabó János: A tatárjárás: a mongol hódítás és Magyarország, Corvina Kiadó, Budapest 2007. ISBN: 978-963-13-5596-3;

3. Csikány Tamás: A szabadságharc hadművészete, Zrínyi Kiadó, Budapest 2015. ISBN: 9789633276471;

4. Keegan, John: A csata arca : a közkatonák háborúja, 1415-1976 : Agincourt, Waterloo és a Somme. 2. javított kiadás, Akadémiai Kiadó, Budapest 2013. ISBN: 978-963-05-9371-7;

Budapest, 2025.

Dr. Boda Mihály, PhD, habil.
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: HKKVTB100**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** 20. századi hadtörténelem
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Military History in the 20th century
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 6 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 50% elmélet, 50% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / hadtörténelem;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Katonai Vezetéstudományi Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Prof. Dr. Balla Tibor, PhD, kutatóprofesszor
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 56 (28 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 4
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: - Az egyetemi Kreatív Tanulási Osztály által összegyűjtött jó gyakorlatok gyűjteményére alapozva, az élményszerűség elérésére a foglalkozások a játékos oktatás/tanulás (Game Based Learning/Pedagogy) módszertanára épülnek. Ennek során az oktatás tantermi keretek között, de egyéni/kis csoportos foglalkozások keretében vegyes tanulási programban (blended learning) és kooperatív csoportmunkában valósul meg.
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A 20. századi magyar hadtörténet meghatározó szerepet játszó eseményeinek és az azokat előidéző folyamatok megismertetése a hallgatókkal.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   To introduce students to the major events of the Hungarian military history and the processes leading to them.

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

    Tudása:

    Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan

elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét. Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Ismeri a latin nyelv alapjait. Egy modern idegen nyelven képes eligazodni a szakirodalmakban, különös tekintettel a szakterminológiára. Összefüggéseiben értelmezi a történettudományhoz általában kapcsolódó, munkavállalással, vállalkozással kapcsolatos szabályokat, előírásokat.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes legalább egy Európán kívüli kultúra, eszmerendszer szempontjából a történettudomány jelenségeit értelmezni. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket. Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Igénye van az Európán kívüli társadalmak történelmének és kultúrájának megismerésére. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni. Szakmai hivatástudat kialakítására és önképzésre törekszik. Elfogadja és a gyakorlatban is megvalósítja az egészségmegőrző szemléletet és életvitelt.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti

önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel. Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek. A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Knows the characteristic written and oral, scientific and public, popular genres of Hungarian and European cultures and their system of rules. Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed. Knows the basics of the Latin language. Capable of navigating specialist literature in a modern foreign language, with particular attention to terminology. Understands in context the rules and regulations concerning employment and entrepreneurship generally related to historiography.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context. Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of interpreting historiographical phenomena from the perspective of at least one non-European culture or ideology. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre. Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography. Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity. Has the desire to learn about the history and culture of non-European societies. Consciously represents the

linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives for the continuous development of his/her knowledge of history. Develops a critical approach to analysing and processing information. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives. Strives to develop a sense of professional commitment and to pursue self-education. Accepts and implements a health-preserving mindset and lifestyle in practice.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Effectively collaborates with national and international communities related to the field of historiography. Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences. Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines. Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Az Osztrák-Magyar Monarchia fegyveres ereje és a magyar királyi Honvédség 1868-1914. Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (The armed forces of Austria-Hungary and the Royal Hungarian Defence Forces, 1868-1914)

12.2. A Monarchia haderejének bevetései az első világháború előtt, 1869, 1878, 1879, 1881-82. Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (The deployment of the Austro-Hungarian Defence Forces before the First World War, 1869, 1878, 1879, 1881-82)

12.3. A szarajevói merénylet és az első világháború kitörése, magyar részvétel a balkáni hadszíntéren zajló harcokban, 1914-1918. Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (The assassination in Sarajevo and the outbreak of the World War I, Hungarian participation in battles in the Balkans theatre, 1914-1918)

12.4. Magyar csapatok az orosz és a román hadszíntér hadieseményeiben, 1914-1918. Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (Hungarian troops in combat operations on the Russian and Romanian front, 1914-1918)

12.5. Magyar katonák a Nagy Háború olasz, nyugati és török hadszínterén, 1914-1918. Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (Hungarian soldiers on the Italian, Western and Turkish fronts of the Great War, 1914-1918)

12.6. A Károlyi-korszak és a Tanácsköztársaság hadügye, 1918-1919. Zárthelyi dolgozat. Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (Military policy in the Károlyi-era and in the Hungarian Soviet Republic, 1918-1919. Written test.)

12.7. Az északi hadárat, 1919. Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (The northern campaign, 1919)

12.8. A Magyar Királyi Honvédség és a rejtett haderő az 1920-as és 1930-as években. Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (The Royal Hungarian Defence Forces and the concealed Armed Forces in the 1920-1930s)

12.9. A részleges terület-visszavételek időszaka, 1938-1941. Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (Partial recovery of territories Lost, 1938-1941)

12.10. Magyar részvétel a második világháború küzdelmeiben, 1941-1945. Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (Hungarian participation in the battles of the Second World War)

12.11. A haderő újjászervezésétől az 1956-os forradalom és szabadságharc leveréséig, 1944-1956. Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (From the reorganization of the armed forces to the supression of the revolution and freedom fight in 1956, 1944-1956)

12.12. A Magyar Néphadsereg a Varsói Szerződés egyesített fegyveres erőinek kötelékében, 1957-1991. Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (Hungarian People’s Army in the Unified Armed Forces of the Warsaw Pact, 1957-1991)

12.13. A Magyar Honvédség átalakulása 1990-2022. Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (Transformation of the Hungarian Defence Forces 1990-2022)

12.14. Magyar katonák nemzetközi békeműveletekben 1973-2022. Szeminárium: Forrásolvasás, -értelmezés, térképezés, eseménymodellezés (Hungarian soldiers in international peace operations between 1973 and 2022)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 6. félév/tavasz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató az előadásokon és a szemináriumi foglalkozásokon egyaránt legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és

Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

Előadáson: zárthelyi dolgozat megírása a 7. foglalkozáson az első hat, a 14. foglalkozáson a 8-13. foglalkozások anyagából. A dolgozatok 12 kérdésből állnak, mindegyik foglalkozás anyagából két kérdést tartalmaz. Igazolt távolmaradás esetén a zárthelyi dolgozat megírását egy másik alkalommal kell biztosítani. A zárthelyi dolgozat egy alkalommal az oktatóval egyeztetett időpontban írásban vagy szóban javítható. A zárthelyi dolgozat pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig egy alkalommal kísérelhető meg. A vizsgaidőszakban az előadáson elhangzottakból, illetve az oktató által kiadott anyagból kollokvium.

Szemináriumon: referátum tartása az oktató által előre kiadott forrás értelmező bemutatásáról a megbeszélt időpontban. Legalább öt oldalas kritikai elemzés megírása könyvészeti vagy elektronikus források felhasználásával az oktató által megadott, hadtörténelmi tárgyú forrásról, melynek tartalmaznia kell a vizsgált témához kapcsolódó legalább 5-5 tételből álló nyomtatott vagy elektronikus művek jegyzékét. Beadása elektronikus formában történik a hivatkozások követhető megjelenítésével a szorgalmi időszak végéig.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételekkel, valamint a szemináriumra vonatkozó, a 15. pontban ismertetett félévközi feladatok és számonkérések teljesítése: a két zárthelyi dolgozat legalább elégséges (51%) szintű megírása, a referátum megtartása és az esszé határidőben történő benyújtása a 15. pontban szereplő tartalmi és formai követelmények szerint.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú érdemjegy. A szemináriumon évközi értékelés, mely a referátum és az esszé érdemjegyeinek átlaga. Az előadáson a kollokviumra kapott érdemjegyegy. A zárthelyi dolgozat esetében a kérdésekre adható pontszámot a kérdéssort összeállító oktató állapítja meg, de mindegyik kérdést azonos súllyal kell figyelembe venni. A vizsgára bocsátás feltétele a legalább elégséges (51%) eredmény elérése a zárthelyi dolgozatokon. A kurzus értékelése a kollokviumon és a gyakorlaton elért eredmény kettő összesítése úgy, hogy a kollokvium 60%-kal, a szeminárium 40%-kal számít. Bármely elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen érdemjegyben részesül.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

Az aláírás és legalább elégséges szintű félévközi érdemjegy megszerzése.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Hermann Róbert (szerk.): Magyarország hadtörténete III. Magyarország a Habsburg Monarchiában 1718-1919., Zrínyi Kiadó, Budapest 2015. ISBN:

9789633276440;

2. Holló József-Isaszegi János-Négyesi Lajos (szerk.): A Magyar Honvédség 175 éve. (129-139., 161-213., 217-265., 269-301., 305-345., 349-396.), Zrínyi Kiadó, Budapest 2023. ISBN: 9789633279113;

3. Horváth Miklós (szerk.): Magyarország hadtörténete IV. 1919-től napjainkig., Zrínyi Kiadó, Budapest 2018. ISBN: 9789633276051;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Balla Tibor: A k.u.k. hadseregtől a Vörös Hadseregig. Magyar katonák a Nagy Háború román és olasz frontján, valamint a Tanácsköztársaság honvédő hadjáratában, Duna International Kft., Budapest 2013. ISBN: 9786155013980;

2. Balla Tibor: Szarajevó, Doberdó, Trianon. Magyarország az első világháborúban., Scolar Kiadó, Budapest 2019. ISBN: 9789635090648;

3. Számvéber Norbert: A sarló és a kalapács között. Magyarországi harcok 1944-1945, 1956, Duna International Kft., Budapest 2012. ISBN: 9786155013959;

Budapest, 2025.

Prof. Dr. Balla Tibor, PhD
kutatóprofesszor
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB413**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** A nemzeti pénzrendszerek és a szupranacionális fizetőeszközök kora
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** The Age of the National and Supranational Currencies
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / pénztörténet;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja a hallgatók megismertetése a nemzeti pénzrendszerek korának pénztörténetével, annak korszakaival, hazai és nemzetközi folyamataival, jellemző pénznemeivel és pénzforgalmával, valamint monetáris zónáival, végül a szupranacionális fizetőeszközökkel és a kriptovalutákkal.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is to acquaint students with the monetary history of the era of national monetary systems, its eras, domestic and international processes, typical currencies and cash flows, as well as monetary zones, and finally with supranational means of payment and cryptocurrencies.

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

    Tudása:

    Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan

elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét. Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Egy modern idegen nyelven képes eligazodni a szakirodalmakban, különös tekintettel a szakterminológiára.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket. Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel. Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek. A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Knows the characteristic written and oral, scientific and public, popular genres of Hungarian and European cultures and their system of rules. Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed. Capable of navigating specialist literature in a modern foreign language, with particular attention to terminology.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context. Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre. Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography. Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives for the continuous development of his/her knowledge of history. Develops a critical approach to analysing and processing information. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Effectively collaborates with national and international communities related to the field of

historiography. Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences. Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines. Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A nemzeti pénzrendszerek korának pénztörténeti forrásai (Sources of monetary history of the age of national monetary systems)

12.2. Nemzetközi egyezmények és az aranyalapú valuták (International agreements and the gold standard)

12.3. A bankrendszer változásai (Changes in the banking system)

12.4. Az USA nemzeti pénzneme: a dollár (Dollar as legal tender of the USA)

12.5. Nemzeti pénzrendszerek Európában (National monetary systems in Europe)

12.6. Nemzeti pénzrendszerek a harmadik világban (National monetary systems in the Third World)

12.7. A korona (The „Krone / korona” as legal tender of the Austro-Hungarian Monarchy)

12.8. A pengő (The „pengő” as legal tender of Hungary)

12.9. A forint (The „forint” as legal tender of Hungary)

12.10. Modern szükségpénzek (Modern war tokens)

12.11. Az európai monetáris egység létrejöttének folyamata (The process of establishing the European monetary system)

12.12. Az euró pénzérméi és bankjegyei (Coins and banknotes of the EURO)

12.13. A bankkártyák világa (The world of the bankcards)

12.14. A bitcoin és más kriptovaluták (Bitcoin and other cryptocurrencies)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 6. félév/tavasz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató legfeljebb három alkalomról hiányozhat.

Tartós, indokolt távollét (pl.: orvosi, szolgálati stb.): a hallgató a pótlást házi dolgozat formájában teljesíti az oktatóval egyeztetett témakörben és határidőre.

Egyéni tanrenden lévő hallgató: a hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi

rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. Az órán a kötelező szakirodalom vonatkozó részének elolvasása rendszeresen ellenőrzésre kerül, aki nem képes szóban, óráról órára, ismeretterjesztő szinten bemutatni az adott témát, attól az aláírás megtagadható.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az órán a kötelező szakirodalom vonatkozó részének elolvasása rendszeresen ellenőrzésre kerül, aki nem képes szóban, óráról órára, ismeretterjesztő szinten bemutatni az adott témát, attól az aláírás megtagadható.

16.2. Az értékelés:

Az értékelés szóbeli vizsga keretében történik. A szóbeli beszámoló első részén a vizsgázó szabadon beszélhet egy általa választott témakörről (1–14. közül) a szakirodalom alapján. A vizsga második részében a vizsgáztató bármelyik témakörből kérdezhet, és a vizsgázónak az órán elhangzottak és a kötelező szakirodalom alapján kell arról beszélnie. Az értékelés ötfokozatú skálán történik.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges kollokvium.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Garami Erika: Pénztörténet., Tas 11 Kft., Budapest 2007. ISBN: 9789638670540;

2. Gyöngyössy Márton: Bevezetés a numizmatikába., L'Harmattan, Budapest 2025. ISBN: 9789636461454;

3. Leányfalusi Károly – Nagy Ádám: A forint-fillér pénzrendszer. Magyarország fém- és papírpénzei 1946–2006., Magyar Éremgyűjtők Egyesülete, Budapest 2007. ISBN: 9789637122163;

4. Leányfalusi Károly – Nagy Ádám: A korona-fillér pénzrendszer. Magyarország fém- és papírpénzei 1892–1925., Magyar Éremgyűjtők Egyesülete, Budapest 2006. ISBN: 9632295234;

5. Leányfalusi Károly – Nagy Ádám: A pengő-fillér pénzrendszer. Magyarország fém- és papírpénzei 1926–1946., Magyar Éremgyűjtők Egyesülete, Budapest 2006. ISBN: 963712215x;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Ferguson, Niall: A pénz felemelkedése – A világ pénzügyi történelme., Scolar Kiadó, Budapest 2016. ISBN: 9789632446561;

2. Gunst Péter: Magyarország gazdaságtörténete (1914-1989)., Nemzeti

Tankönyvkiadó, Budapest 2007. ISBN: 9631923924;

3. North, Michael: Das Geld und seine Geschichte. Vom Mittelalter bis zur Gegenwart., Verlag C.H. Beck, München 1994. ISBN: 3406380727;

Budapest, 2025.

Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil.
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB414**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Anyagismeret: modern fizetőeszközök (pénzérmék, bankjegyek, értékpapírok stb.)
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Material Knowledge: Modern Currencies (Coins, Banknotes, Securities etc.)
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / pénztörténet;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja a hallgatók megismertetése a nemzeti pénzrendszerek korának jellemző pénzeivel, valamint a szupranacionális fizetőeszközökkel, meghatározásuk és leírásuk módszertanaival. Az egyes órákon konkrét műtárgyak segítségével mutatja be az oktató a módszertant, ezzel segítve a tárgyban tartott előadásokon megszerzett ismeretek gyakorlati elmélyítését.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is to acquaint the students with the typical coins and banknotes of the Age of the National and Supranational Currencies, and the methodologies of their identification and description. In each lesson, the lecturer presents the methodology with the help of specific artefacts, thereby helping to deepen the practical knowledge gained in the lectures on the subject.

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét. Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Egy modern idegen nyelven képes eligazodni a szakirodalmakban, különös tekintettel a szakterminológiára.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket. Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel. Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek. A történelem területén szerzett ismereteit

alkalmazza önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Knows the characteristic written and oral, scientific and public, popular genres of Hungarian and European cultures and their system of rules. Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed. Capable of navigating specialist literature in a modern foreign language, with particular attention to terminology.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context. Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre. Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography. Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives for the continuous development of his/her knowledge of history. Develops a critical approach to analysing and processing information. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Effectively collaborates with national and international communities related to the field of historiography. Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences. Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines. Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A műtárgyhatározás gyakorlata a modern fizetőeszközök esetében (The practice of identifying artefacts in the case of modern coins and banknotes)

12.2. A nemzeti pénzrendszerek korának fizetőeszközei Európában I. (National currencies in Europe I)

12.3. A nemzeti pénzrendszerek korának fizetőeszközei Európában II. (National currencies in Europe II)

12.4. A nemzeti pénzrendszerek korának fizetőeszközei Amerikában (National currencies in America)

12.5. A nemzeti pénzrendszerek korának fizetőeszközei Afrikában és Ázsiában (National currencies in Africa and Asia)

12.6. A nemzeti pénzrendszerek korának fizetőeszközei Magyarországon: a korona (National currencies in Hungary: the Krone)

12.7. A nemzeti pénzrendszerek korának fizetőeszközei Magyarországon: a pengő (National currencies in Hungary: the pengő)

12.8. A nemzeti pénzrendszerek korának fizetőeszközei Magyarországon: a forint (National currencies in Hungary: the forint)

12.9. Modern szükségpénzek a világban (Modern war tokens)

12.10. Modern szükségpénzek Magyarországon (Modern war tokens in Hungary)

12.11. Szupranacionális pénzrendszerek: az ecu, a konvertibilis rubel és más fizetőeszközök (Supranational currencies: the ecu, the convertible ruble etc.)

12.12. Szupranacionális pénzrendszerek: az euró (Supranational currencies: the euro)

12.13. Kriptovaluták (Cryptocurrencies)

12.14. Modern értékpapírok (Modern securities)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 6. félév/tavasz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató legfeljebb három alkalomról hiányozhat.

Tartós, indokolt távollét (pl.: orvosi, szolgálati stb.): a hallgató a pótlást házi dolgozat formájában teljesíti az oktatóval egyeztetett témakörben és határidőre.

Egyéni tanrenden lévő hallgató: a hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. A félév végén minden hallgatónak zárthelyi dolgozatot kell írnia.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele az órákon megfelelő számú és aktív részvétel.

16.2. Az értékelés:

gyakorlati jeggyel (ötfokozatú érdemjegy) történik:

- órai munka, aktív részvétel: 60 % (nem szól hozzá, külön kérdésekre válaszolva sem ismeri a kötelező irodalom vonatkozó részeit: elégtelen (1); ritkán szól hozzá, a kötelező irodalom vonatkozó részeit alig ismeri: elégséges (2); nem szól hozzá rendszeresen, a kötelező irodalom vonatkozó részeit többé-kevésbé ismeri: közepes (3); rendszeresen hozzászól, a kötelező irodalom vonatkozó részét jórészt ismeri: jó (4); rendszeresen hozzászól, a kötelező irodalom vonatkozó részét alaposan megismerte: jeles (5));

- zárthelyi dolgozat: 40 % (ezen belül 0–60% elégtelen (1); 61–70 %: elégséges (2); 71–80%: közepes (3); 81–90%: jó (4); 91–100%: jeles (5)).

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges érdemjegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Ferguson, Niall: A pénz felemelkedése – A világ pénzügyi történelme., Scolar Kiadó, Budapest 2016. ISBN: 9789632446561;

2. Garami Erika: Pénztörténet., Tas 11 Kft., Budapest 2007. ISBN: 9789638670540;

3. Leányfalusi Károly – Nagy Ádám: A forint-fillér pénzrendszer. Magyarország fém- és papírpénzei 1946–2006., Magyar Éremgyűjtők Egyesülete, Budapest 2007. ISBN: 9789637122163;

4. Leányfalusi Károly – Nagy Ádám: A korona-fillér pénzrendszer. Magyarország fém- és papírpénzei 1892–1925., Magyar Éremgyűjtők Egyesülete, Budapest 2006. ISBN: 9632295234;

5. Leányfalusi Károly – Nagy Ádám: A pengő-fillér pénzrendszer. Magyarország fém- és papírpénzei 1926–1946., Magyar Éremgyűjtők Egyesülete, Budapest 2006. ISBN: 963712215x;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Euro-Katalog 2024. Münzen und Banknoten., Leuchtturm, Geesthacht 2024. ISBN: 9783947701315;

2. Standard Catalog of World Coins. 1801–1900., Krause Publications, Iola 2019. ISBN: 9781440248955;

3. Standard Catalog of World Coins. 1901–2000., Krause Publications, Iola 2020. ISBN: 9781440248962;

4. Standard Catalogue of World Paper Money. General Issues 1368–1960., Krause Publications, Iola 2016. ISBN: 9781440247071;

5. Standard Catalogue of World Paper Money. Modern Issues 1961–Present., Krause Publications, Iola 2019. ISBN: 9781440248986;

Budapest, 2025.

Kálnoki-Gyöngyössy Márton, DSc., habil.
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: ÁÁJTB104**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Politikai perek a nyugati világban és a Nemzetközi Bíróságon
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Political trials in the Western world and at the International Court of Justice
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 6 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 50% elmélet, 50% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / politikai perek;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Állam- és Jogtörténeti Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Prof. Dr. Horváth Attila, PhD, egyetemi tanár
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 56 (28 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 4

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   Az egyetemes történelem tanulmányozása során számtalan sorsfordító perre került sor, Jézus perétől kezdve a nürnbergi perekig. Erről a széles palettáról választ ki ez a stúdium néhány, az adott korszakot meghatározó pert. amelyek nem csak büntető, illetve büntetőeljárásjogi szempontból, hanem a korszak politikatörténeti vonatkozásai miatt is kiemelten fontosak.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   Throughout history, there have been nomerous significant legal proceedings, exemplified by the trial of Jesus Christ and the Nuremberg Trials, among others. From this extensive array of cases, this course has selected a representative sample of the most significant cases, which are of particular importance not only from a criminal law and criminal procedure standpoint, but also in light of the political history of the period.

10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét. Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the

professionally accepted contexts of interpretation. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives. Authentically conveys the mindset of historiography.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Effectively collaborates with national and international communities related to the field of historiography. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines. Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Szókratész pere (a szemináriumon forráselemzés) (The trial of Socrates – Source analysis in the seminar)

12.2. Jézus pere (a szemináriumon forráselemzés) (The trial os Jesus – Source analysis in the seminar)

12.3. Dante pere (a szemináriumon forráselemzés) (The trial of Dante Alighieri – Source analysis in the seminar)

12.4. Templomos lovagok pere (a szemináriumon forráselemzés) (Trials of the Knights Templar – Source analysis in the seminar)

12.5. Szent Johanna pere (a szemináriumon forráselemzés) (The trial of Joan of Arc –

Source analysis in the seminar)

12.6. Morus Tamás pere (a szemináriumon forráselemzés) (The trial of Sir Thomas More – Source analysis in the seminar)

12.7. Galilei pere (a szemináriumon forráselemzés) (The trial of Galileo – Source analysis in the seminar)

12.8. I. Károly pere (a szemináriumon forráselemzés) (The trial of Charles I – Source analysis in the seminar)

12.9. XVI. Lajos pere (a szemináriumon forráselemzés) (The trial of Louis XVI – Source analysis in the seminar)

12.10. Dreyfus-per (a szemináriumon forráselemzés) (The Dreyfus Affair trials – Source analysis in the seminar)

12.11. A nürnbergi per (a szemináriumon forráselemzés) (The Nuremberg trials – Source analysis in the seminar)

12.12. Eichmann pere (a szemináriumon forráselemzés) (The Eichmann trial – Source analysis in the seminar)

12.13. Erich Honecker pere (a szemináriumon forráselemzés) (The trial of Erich Honecker - Source analysis in the seminar)

12.14. A jugoszláviai háborús bűnösök perei (a szemináriumon forráselemzés, zárthelyi dolgozat (War Crimes trials in Yugoslavia – Source analysis and written test in the seminar)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 6. félév/tavasz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató az előadásokon és a szemináriumi foglalkozásokon egyaránt legfeljebb három alkalommal hiányozhat. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel pótfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Öt alkalmat érintő és azon túli igazolatlan távollét esetén a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. **Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

A tanulmányi munka alapja a gyakorlati órákon való figyelmes és aktív részvétel. A

szemináriumi munka során a feldolgozandó források és szakirodalom ismeretét az oktató rendszeresen ellenőrzi. A gyakorlati kurzust zárthelyi dolgozat zárja. A zárthelyi dolgozat pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig egy alkalommal kísérelhető meg.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételekkel, valamint a szemináriumra vonatkozó, a 15. pontban ismertetett félévközi feladatok és számonkérések teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú érdemjegy, melynek megállapításához a Politikai perek a nyugati világban és a Nemzetközi Bíróságon című előadás és a szeminárium teljesítése során elért érdemjegyek szolgálnak alapul. Az előadást követő szóbeli vagy írásbeli kollokviumon elért eredményt 60%-os, míg a szemináriumon nyújtott teljesítményt 40%-os aránnyal kell figyelembe venni. A gyakorlati teljesítmény értékelése az órai aktivitás (50%) és a zárthelyi dolgozat (50%) együttes értékeléséből áll össze.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges kollokviumi jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Demant, Alexader: A történelem nagy perei. Törvény és hatalom, Holnap Kiadó, Budapest 1993. ISBN: 963-346-026-3;

2. Soboul, Albert: XVI. Lajos pere, Kossuth Könyvkiadó, Budapest 1970. ISBN: -;

3. Szabolcs Ottó: A nürnbergi per, ELTE BTK-MTT Tanári Tagozat, Budapest 1995. ISBN: 963-462-982-2;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. -: A Dreyfus-pör, Az új tárgyalás teljes története, Gyorsírói jegyzetek alapján, Magyar Hírlap, Budapest 1899. ISBN: -;

2. Arendt, Hannah: Eichmann Jeruzsálemben, Tudósítás a gonosz banalitásáról, Osiris Kiadó, Budapest 2000. ISBN: 963-379-906-6 ;

3. Duby, Georges – Duby, André: Jeanne d'Arc perei, Európa Könyvkiadó, Budapest 1989. ISBN: 963-07-4917-3;

4. Takács Péter: Nehéz jogi esetek, Jogelmélet és jogászi érvelés. 2. változatlan kiadás, Napvilág Kiadó, Budapest 2002. ISBN: 963 935 013 3 ;

5. Takács Péter: Valahol Európában. A jugoszláviai háborús bűnösök perei (In: Jogelméleti Szemle. 1. 1. sz. 1-21.), ELTE Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest 2000. ISBN: ISSN: 1588-080X;

Budapest, 2025.

Prof. Dr. Horváth Attila, PhD
egyetemi tanár
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB136**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** A kádári diktatúra és a rendszerváltoztatás (1956–1991)
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** The Kádár dictatorship and system change (1956-1991)
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Szerencsés Károly, PhD, habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja, hogy a hallgatók a szemináriumi foglalkozás keretében megismerjék a tantárgyi programban leírt témakörök írott forrásait, lássák az ok -okozati összefüggéseket és ezeket képesek legyenek megfogalmazni is. A szeminárium keretében fejleszteni kell a hallgatók írásbeli és szóbeli képességeit. A hallgatóknak meg kell ismerni és elsajátítani az önálló kutatás lépéseit, a források elemzését a forráskritika figyelembevételével.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is for the students to get to know the written sources of the topics described in the course program, to see the cause and effect relationships and to be able to formulate them. Within the framework of the seminar, the written and oral skills of the students must be developed. Students must learn and master the steps of independent research, the analysis of sources taking into account source

criticism.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

-

Képességei:

Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.

-

Attitűdje:

Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek. A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében.

Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

-

Capabilities:

Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre. Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography.

-

Attitude:

Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives for the continuous development of his/her knowledge of history. Develops a critical approach to analysing and processing information. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences. Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines. Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A kurzus célkitűzésének áttekintése. A tantárgy szakirodalmának, forrásainak megismerése. A forradalom jelentősége, és a szabadságharc leverése. A megtorlás. A forradalom hatása a Kádár-korszakra. (Course objective overview. Getting to know the literature and sources of the subject. The importance of the revolution and the defeat of the freedom struggle. Retaliation. The impact of the revolution on the Kádár era)

12.2. Az állampárt működése a Kádár- korszakban. Az MSZMP. A nomenklatúra, jog és jogtalanság. A fiktív alkotmányosság (The operation of the state party in the Kádár era. The MSZMP. Nomenclature, law and lawlessness. The fictitious constitutionalism)

12.3. A gazdaság a Kádár – korszakban: mezőgazdaság, kollektivizálás, Új Gazdasági Mechanizmus, a „gulyáskommunizmus” mítosza. Életszínvonal (The economy in the Kádár era: agriculture, collectivization, the New Economic Mechanism, the myth of "goulash communism". Standard of living.)

12.4. Társadalmi változások, a társadalom mobilitása, demográfia, urbanizáció, életminőség (Social changes, society's mobility, demography, urbanization, quality of life)

12.5. Erőszakszervezetek a Kádár-korban. A Hálózat, a Munkásőrség, Néphadsereg, A cenzúra (Violent unions in the Kádár era. The Network, the Labor Guard, People's Army, Censorship)

12.6. Az ifjúság szervezetei, lehetőségei. A KISZ, Úttörő, Kisdobos mozgalom. Építőtáborok. A sport (Youth organizations and opportunities. The KISZ, Pioneer, Drummer-boy movement. Construction camps. The sport)

12.7. Kultúrpolitika és a kultúra szerepe a kommunista diktatúrában (Cultural policy and the role of culture in the communist dictatorship)

12.8. Beat-rock, punk, humor: lázadás vagy szelep? (Beat-rock, punk, humor: rebellion or valve?)

12.9. A határon túli magyarság helyzete. Külpolitika a Kádár-korban. A „prágai tavasz." (The situation of Hungarians across the border. Foreign policy in the Kádár era. The "Prague Spring.")

12.10. Eladósodás, gazdasági válság, politikai és gazdasági kísérletek a nyolcvanas években. Csernobil (Indebtedness, economic crisis, political and economic experiments in the eighties. Chernobyl)

12.11. A szocialista világrendszer válsága, az ellenzéki mozgalmak megjelenése Magyarországon (The possibility of the socialist world system, the emergence of opposition movements in Hungary)

12.12. Az MSZMP meghasonlása, az Ellenzéki Kerekasztal és a Nemzeti Kerekasztal tárgyalások. Megállapodás a jogállam megteremtéséről (Comparison of the MSZMP, the Opposition Roundtable and the National Roundtable negotiations. Agreement on the establishment of the rule of law)

12.13. Szabad választások 1990, a jogállam intézményrendszerének kiépítése. A szabad választások utáni belső buktatók: pénzügyi helyzet: „taxisblokád" (Free elections 1990, building the institutional system of the rule of law. Internal pitfalls after free divorces: financial situation: "taxi blockade")

12.14. A szovjet csapatok kivonása, Magyarország szuverenitásának helyreállítása. Összefoglalás. A félév értékelése (Withdrawal of Soviet troops, restoration of Hungary's sovereignty. Summary. Evaluation of the semester)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 6. félév/tavasz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató a szemináriumi foglalkozásokon legfeljebb három alkalommal hiányozhat. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá a szemináriumi foglalkozások anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel pótfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Öt alkalmat érintő és azon túli igazolatlan távollét esetén a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot

szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. Minden hallgatónak a félév során egy referátumot kell tartania egy félév elején vállalt témából, és a szorgalmi időszak végén egy forráselemzést kell készítenie meghatározott szempontok alapján.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételekkel, valamint a szemináriumra vonatkozó, a 15. pontban ismertetett félévközi feladatok teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Gyakorlati jegy, mely ötfokozatú érdemjegy. A gyakorlati jegy a referátum és a forráselemzés együttes értékeléséből áll össze 50-50%-os arányban.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Horváth Sándor (szerk.): Mindennapok Rákosi és Kádár korában, Nyitott Könyvműhely, Budapest 2008. ISBN: 978 963 9725355;

2. Horváth Zsolt - Kiss Réka - Simon István (szerk.): Az állampárt biztonsága. Tanulmányok a belügy és a kommunista párt kapcsolatrendszeréről a Kádár-korszakban, Nemzeti Emlékezet Bizottsága, Budapest 2019. ISBN: 978 615 5656 262;

3. Szerencsés Károly: Eltékozolt évtized: adalékok a kádári hetvenes évek történetéhez, Kairosz Kiadó, Budapest 2010. ISBN: 9789636624354;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Csatári Bence: Az ész a fontos, nem a haj - A Kádár-rendszer könnyűzenei politikája, Jaffa Kiadó és Kereskedelmi Kft., Budapest 2015. ISBN: 9786155492600;

2. Simándi Irén: „Prágai tavasz” a magyar éterben. (In: Múltunk. 63. 2. sz. 168-196., Politikatörténeti Intézet, 2018. ISBN: ISSN: 0864-960X ;

3. Szatmáry Zoltán - Aszódi Attila: Csernobil. Tények, okok, hiedelmek, Typotex Kiadó, Budapest 2019. ISBN: 978-963-4930-60-0;

Budapest, 2025.

Dr. Szerencsés Károly, PhD, habil.
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB137**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** A kommunista diktatúra kora és a rendszerváltoztatás Magyarországon (1945–1991)
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** The era of the communist dictatorship and system change in Hungary (1945-1991)
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Szerencsés Károly, PhD, habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A stúdium célja, hogy a hallgatók megismerkedjenek az 1945 utáni szovjet megszállás eseményeivel, következményeivel. Elsajátítsák a Nemzetgyűlés időszakának, a parlamentarizmus felszámolásának eseményeit, a kommunista diktatúra kiépítésének, a Rákosi-rendszer megszilárdulásának folyamatát. Megértsék a forradalom előzményeit, okait, a szabadságharc eseményeit. Megismerjék a Kádár-korszak jellemzőit, az azonosságokat és a különbségeket a pártállam működésében, a korszak gazdasági mechanizmusát, a társadalomban bekövetkezett alapvető változásokat a II. világháborútól a rendszerváltoztatásig. Ismerkedjenek meg a kultúra változásaival, szerepével a kommunista diktatúra idején. A kurzus időrendi sorrendben vizsgálja a szocialista világrendszerben bekövetkezett átalakulást, a Kádár - rendszer ellenzékének megjelenést és tevékenységét, a rendszerváltoztatás nemzetközi eseményeit, hatását, a szabad választások folyamatát, a demokratikus jogállam intézményrendszerének kialakítását.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The aim of the course is for students to become familiar with the events and consequences of the Soviet occupation after 1945. Learn the events of the period of the National Assembly, the abolition of parliamentarism, the construction of the communist dictatorship, and the process of the consolidation of the Rákosi system. Understand the antecedents of the revolution, its causes, and the events of the war of independence. Get to know the characteristics of the Kádár era, the similarities and differences in the functioning of the party state, the economic mechanism of the era, the fundamental changes in society in the II. from the Second World War to the system change. Get to know the changes and role of culture during the communist dictatorship. The course examines in chronological order the transformation that took place in the socialist world system, the appearance and activities of the opposition to the Kádár system, the international events and effects of system change, the process of free elections, and the establishment of the institutional system of the democratic state of law.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

-

Képességei:

Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes legalább egy Európán kívüli kultúra, eszmerendszer szempontjából a történettudomány jelenségeit értelmezni. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. Szakmai hivatástudat kialakítására és önképzésre törekszik.

-

Autonómiája és felelőssége:

A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén

dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

-

Capabilities:

Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of interpreting historiographical phenomena from the perspective of at least one non-European culture or ideology. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Represents the religious and social, historical and contemporary diversity of Hungarian and European identity. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives to develop a sense of professional commitment and to pursue self-education.

-

Autonomy and responsibility:

Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A kurzus célkitűzésének áttekintése. A tantárgy szakirodalmának, forrásainak megismerése. A tárgy teljesítésének feltétele. A háborús vereség és közvetlen következményei. (Course objective overview. Getting to know the literature and sources of the subject. Subject completion condition. Defeat in war and its immediate consequences)

12.2. A szovjet megszállás és következményei (1945-1991) (The Soviet occupation and its consequences (1945-1991)

12.3. Politikai küzdelmek a Nemzetgyűlés időszakában (1945-1947) (Political struggles during the period of the National Assembly (1945-1947)

12.4. A parlamentarizmus felszámolása, a kommunista diktatúra kiépítése (1947-1949) (The abolition of parliamentarism, the construction of the communist dictatorship (1947-1949)

12.5. A Rákosi – rendszer, a magyarországi sztálinizmus. A pártállam. (The Rákosi system, Stalinism in Hungary. The party state)

12.6. A forradalom előzményei, okai és a szabadságharc 1956 (The antecedents of the revolution, its causes and the war of independence in 1956)

12.7. A Kádár-korszak jellemzői: azonosságok és különbségek a pártállam működésében. A szocialista gazdaság (Characteristics of the Kádár era: similarities and differences in the functioning of the party state. The socialist economy)

12.8. Alapvető társadalmi mozgások és változások a második világháborútól a rendszerváltoztatásig (Basic social movements and changes from the Second World War to system change)

12.9. A kultúra szerepe a kommunista diktatúra idején (The role of culture during the communist dictatorshi)

12.10. A szocialista világrendszer megingása, válság Magyarországon (1979-1989) (The wavering of the socialist world system, crisis in Hungary (1979-1989)

12.11. Ellenzékiség és ellenzék Magyarországon (1956-1989) (Opposition and opposition in Hungary (1956-1989)

12.12. A rendszerváltoztatás nemzetközi körülményei és lefolyása (International circumstances and course of system change)

12.13. Szabad választások, a demokratikus jogállam intézményeinek létrehozása (Free elections, establishment of institutions of the democratic rule of law)

12.14. Összefoglalás, felkészülés a vizsgára. A félév értékelése (Summary, preparation for the exam. Evaluation of the semester)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 6. félév/tavasz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató az előadásokon legfeljebb három alkalommal hiányozhat. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel pótfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Öt alkalmat érintő és azon túli igazolatlan távollét esetén a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot

szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A kurzushoz nem tartoznak félévközi feladatok.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a kurzuson való részvétel a 14. pontban meghatározott feltételek szerint.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú érdemjegy, melynek megállapításához feladatlap teljesítése szolgál alapul.

jeles: 85–100 pont

jó: 75–84 pont

közepes: 65–74 pont

elégséges: 51–64 pont

elégtelen: 0–50 pont

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges kollokviumi teljesítés.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Bába Iván: Rendszerváltoztatás Magyarországon: egy történelmi pillanat leírása, Veritas, Budapest 2015. ISBN: 978-615-5465-37-6;

2. Földesi Margit: A megszállók szabadsága: a hadizsákmányról, a jóvátételről, Szövetséges Ellenőrző Bizottságról Magyarországon, Második kiadás, Kairosz Kiadó, Budapest 2009. ISBN: 978-963-662-245-9;

3. Gyarmati György: A Rákosi-korszak. Rendszerváltó fordulatok évtizede Magyarországon, 1945–1956, Rubicon Intézet Nonprofit Kft., Budapest 2021. ISBN: 9786156280039;

4. Szerencsés Károly: A Kádár-korszak. In: Pölöskei Ferenc - Gergely Jenő - Izsák Lajos: Magyarország története, 1918-1990, Korona Kiadó, Budapest 1995. ISBN: 963-8153-55-5;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Házi Balázs - Jónás Róbert - Nagymihály Zoltán - Rapali Vivien - Strausz Péter (szerk.): A rendszerváltás mérföldkövei, Retörki, Budapest 2020. ISBN: 978 615 8311-2-4;

2. Házi Balázs – Juhász-Pintér Pál – Marschal Adrienn: A rendszerváltás mérföldkövei, Források., Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Archívum, Budapest 2022. ISBN: 978-615-81311-7-9;

3. Szerencsés Károly: Eltékozolt évtized: adalékok a kádári hetvenes évek történetéhez, Kairosz Kiadó, Budapest 2010. ISBN: 9789636624354;

4. Szerencsés Károly - Simon István: Azok a kádári „szép” napok: Dokumentumok a hetvenes évek történetéből, Kairosz Kiadó, Budapest 2004. ISBN: 9639568759;

5. Tabajdi Gábor: Kiegyezés Kádárral, „Szövetségi politika”, 1956–1963, Jaffa Kiadó, Kiadó, Budapest 2015. ISBN: 9786155418006;

Budapest, 2025.

Dr. Szerencsés Károly, PhD, habil.
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB138**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** A szovjet megszállástól a szabadságharcig (magyar történelem 1945–1956)
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** From the Soviet occupation to the War of Independence (Hungarian History 1945-1956)
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Szerencsés Károly, PhD, habil., egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja, hogy a hallgatók a szemináriumi foglalkozás keretében megismerjék a tantárgyi programban leírt témakörök írott forrásait, lássák az ok -okozati összefüggéseket és ezeket képesek legyenek megfogalmazni is. A szeminárium keretében fejleszteni kell a hallgatók írásbeli és szóbeli képességeit. A hallgatóknak meg kell ismerni és elsajátítani az önálló kutatás lépéseit, a források elemzését a forráskritika figyelembevételével.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is for the students to get to know the written sources of the topics described in the course program, to see the cause and effect relationships and to be able to formulate them. Within the framework of the seminar, the written and oral skills of the students must be developed. Students must learn and master the steps of independent research, the analysis of sources taking into account source

criticism.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

-

Képességei:

Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.

-

Attitűdje:

Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek. A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

-

Capabilities:

Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts

(moving and still images, maps, diagrams). Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre. Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography.

-

Attitude:

Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives for the continuous development of his/her knowledge of history. Develops a critical approach to analysing and processing information.Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences. Applies the knowledge acquired in the field of history to self-education and self-awareness. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines. Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A kurzus célkitűzésének áttekintése. A tantárgy szakirodalmának, forrásainak megismerése. A tárgy teljesítésének feltétele. Háborús vereség, veszteségek, az Ideiglenes Nemzetgyűlés és a Nemzeti Kormány, a fegyverszünet. (Course objective overview. Getting to know the literature and sources of the subject. A condition for the completion of the subject. War defeat, losses, the Provisional National Assembly and the National Government, the armistice)

12.2. A Szövetséges Ellenőrzőbizottság, a szovjet jelenlét és a magyar szuverenitás (The Allied Control Committee, the Soviet presence and Hungarian sovereignty)

12.3. A magyarság helyzete a környező államokban (1945-1949) (The situation of Hungarians in the surrounding states (1945-1949)

12.4. Választójog, választások 1945, a pártok és célok a Nemzetgyűlésben és a kormányban (Suffrage, elections 1945, parties and goals in the National Assembly and the government)

12.5. A Baloldali Blokk és a Független Kisgazdapárt politikai küzdelme 1946 (The political struggle between the Left Bloc and the Independent Small Farmers' Party in 1946)

12.6. A népbíróság, a politikai számonkérés félrecsúszása az 1946: VII. tc. révén (The people's court, the political accountability, slipped to the side in 1946: VII. etc. through)

12.7. A Magyar Szabadság Párt és más ellenzéki pártok tevékenysége (Activities of the Hungarian Freedom Party and other opposition parties)

12.8. A Nemzetgyűlés felszámolása és a kékcédulás választások (The liquidation of the National Assembly and the blue-label elections)

12.9. A többpártrendszerű parlamentarizmus felszámolása (1947-1949) (The abolition of multi-party parliamentarism (1947-1949)

12.10. A magyarországi sztálinizmus, a Rákosi rendszer kiépülése (Stalinism in Hungary, the development of the Rákosi system)

12.11. Az erőszakszervezetek a kommunista diktatúrában, koncepciós perek, kitelepítés, deportálás, internálás (Violent organizations in the communist dictatorship, concept trials, displacement, deportation, internment)

12.12. A kommunista rendszer első nagy válsága, az első Nagy Imre-kormány, klikkharcok (The first major crisis of the communist system, the first Imre Nagy government, clique wars)

12.13. A forradalom előzményei, kiváltó okai és kitörése 1956 (Antecedents, root causes and outbreak of the revolution in 1956)

12.14. A forradalom győzelme, a szabadságharc, a szovjet intervenció és a diktatúra helyreállítása. Összefoglalás. A félév értékelése (The victory of the revolution, the struggle for freedom, the Soviet intervention and the restoration of the dictatorship. Summary. Evaluation of the semester)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 6. félév/tavasz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató a szemináriumi foglalkozásokon legfeljebb három alkalommal hiányozhat. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel pótfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Öt alkalmat érintő és azon túli igazolatlan távollét esetén a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. **Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. Minden hallgatónak a félév során egy referátumot kell tartania egy félév elején vállalt témából,

és a szorgalmi időszak végén egy forráselemzést kell elkészítenie meghatározott szempontok alapján.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételekkel, valamint a 15. pontban ismertetett félévközi feladatok teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Gyakorlati jegy, mely ötfokozatú érdemjegy. A gyakorlati jegy, a referátum és a forráselemzés együttes értékeléséből áll össze, amely 50-50%.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Feitl István: A Magyarországi Szövetséges Ellenőrző Bizottság jegyzőkönyvei 1945-1947, Napvilág Kiadó, Budapest 2003. ISBN: 963-9350-17-6 ;

2. Földesi Margit - Szerencsés Károly: Halványkék választás: Magyarország - 1947: tanulmány és válogatott dokumentumok, Kairosz Kiadó, Budapest 2001. ISBN: 9639302813;

3. Gyarmati György: A Rákosi-korszak. Rendszerváltó fordulatok évtizede Magyarországon, 1945–1956, Rubicon Intézet Nonprofit Kft., Budapest 2021. ISBN: 9786156280039;

4. Szerencsés Károly: A nemzeti demokráciáért (Sulyok Dezső 1897-1965) Második, bővített kiadás, Jókai Mór Városi Könyvtár, Vadló BT, Pápa 2009. ISBN: 978 963 9818 05 7;

5. Szerencsés Károly: Magyarország története a II. világháború után. (1945-1975), IKVA Kiadó, Budapest 1991. ISBN: 963 7760 21 0;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Csicsery-Rónay István-Cserenyey Géza: Koncepciós per a Független Kisgazdapárt ellen 1947, 1956-os Intézet, Budapest 1998. ISBN: 963 04 74794;

2. Földesi Margit-Szerencsés Károly: A megbélyegzés hatalma: Peiffer Zoltán 1900-1981, Kairosz Kiadó, Szentendre 2003. ISBN: 963 9484 41 5;

3. Gyarmati György - Palasik Mária (szerk.): Honukban otthontalanok - Tanulmányok az 1951. évi budapesti kitelepítések történetéből, Kronosz Kiadó, Budapest - Pécs 2018. ISBN: 9789634670223;

4. Salamon Konrád: Tizenkét nap szabadság 1956, Az első antikommunista forradalom, Magyar Napló Kiadó, Budapest 2014. ISBN: 9789639961869;

5. Takács Tibor (szerk.): A Rajk-per éve: közelítések 1949-hez - Közelmúltunk hagyatéka, Kronosz Kiadó, Budapest-Pécs 2020. ISBN: 9786156048714;

Budapest, 2025.

Dr. Szerencsés Károly, PhD, habil.
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB139**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Geopolitika
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Geopolitics
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Ványi Éva, PhD, egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tárgy célja bemutatni a politika és a földrajz kölcsönös összefüggéseit: hogyan határozza meg egy adott ország, régió politikai mozgásterét földrajzi elhelyezkedése. A tárgy keretében a hallgatók egyaránt megismerik a politika és geopolitika alapfogalmait, a geostartégia elméleti kérdéseit. Bemutatásra kerülnek a legfontosabb geopolitikai történeti trendek, különös tekintettel a modernitás korára és az azóta bekövetkezett geopolitikai változásokra. A tárgy fontos részét képezi az érdek, a konfliktus, a nemzet, az állam, az identitás, a szuverenitás fogalmainak értelmezése nemzetállami és nemzetközi dimenziókban.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is to show the context of politics and geography: how the political space of a country or region is determined by its geographical location. The course will introduce students to the basic concepts of both politics and geopolitics, and to the theoretical issues of geostrategy. The main historical geopolitical trends will be introduced, with a particular focus on the modern era and the geopolitical changes that

have occurred since then. The concepts of interest, conflict, nation, state, identity, sovereignty in the nation-state and international dimensions will be an important part of the course.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

-

Képességei:

Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes legalább egy Európán kívüli kultúra, eszmerendszer szempontjából a történettudomány jelenségeit értelmezni. Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Igénye van az Európán kívüli társadalmak történelmének és kultúrájának megismerésére. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed.

-

Capabilities:

Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context. Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and

political matters. Capable of interpreting historiographical phenomena from the perspective of at least one non-European culture or ideology.

-

Attitude:

Has the desire to learn about the history and culture of non-European societies. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Bevezetés: politikai, földrajzi alapfogalmak (Introduction: basic political and geographical concepts)

12.2. Civilizációk, közösségek, határok, kultúrák geopolitikai megközelítésben (Civilisations, communities, borders, cultures in geopolitical perspective)

12.3. Állam, nemzet, nemzetállam, szuverenitás, szupranacionalitás geopolitikai megközelítésben (State, nation, nation-state, sovereignty, supranationality in geopolitical perspective)

12.4. Régiók, regionalizmus geopolitikai értelmezése (Geopolitical understanding of regions and regionalism)

12.5. Modern geopolitikai irányzatok, iskolák (Modern geopolitical trends and ideas)

12.6. Történeti geopolitikai megközelítések 1945 előtt (Historical geopolitical approaches before 1945)

12.7. Geopolitika a hidegháború idején (Geopolitics during the Cold War)

12.8. A globalizáció geopolitikai értelmezése (Geopolitical understanding of globalisation)

12.9. Jelenkori geopolitikai stratégiák (Contemporary geopolitical strategies)

12.10. Kisállamok, ütközőállamok geopolitikai helyzete (Geopolitical status of small states and buffer states)

12.11. Esettanulmány: az Amerikai Egyesült Államok (Case study: the United States of America)

12.12. Esettanulmány: Kína és az ázsiai országok (Case study: China and Asian countries)

12.13. Esettanulmány: az Európai Unió geopolitikai helyzete és lehetőségei (Case study: the geopolitical situation and opportunities of the European Union)

12.14. Esettanulmány: Közép-Európa és Magyarország geopolitikai helyzete és lehetőségei (Case study: geopolitical situation and opportunities in Central Europe and

Hungary)

13. **A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 6. félév/tavasz;

14. **A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató az előadásokról legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. **Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

Az esettanulmányokhoz kapcsolódóan csoportos órai feladatokban való részvétel, országtanulmányok órai feldolgozása.

16. **Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:**

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon és a 15. pontban meghatározott félévközi feladatokban való dokumentált részvétel.

16.2. Az értékelés:

Az értékelés alapja a vizsgaidőszakban teljesített írásbeli vagy szóbeli vizsga az előadás anyagából, valamint a kijelölt kötelező szakirodalomból.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges kollokvium érdemjegy.

17. **Irodalomjegyzék:**

17.1. Kötelező irodalom:

1. Bernek Ágnes : Közép- és Kelet-Európa a 21. század geopolitikai/geoökonómiai stratégiáiban. A 20. század Nyugat és Kelet közötti ütközőzónájától a 21. század eurázsiai hídtérségéig. , Akadémiai Kiadó, Budapest 2018. ISBN: 978-963-454-198-1;

2. Hervainé Szabó Gyöngyvér : A globalizáció selyemutas és atlanti ösvényei., L'Harmattan Kiadó, Budapest 2022. ISBN: 9789634148678;

3. Horváth Levente : A kínai geopolitikai gondolkodás., Pallas Athéné Könyvkiadó,, Budapest 2022. ISBN: 978-963-573-124-4;

4. Szilágyi István: A geopolitika elmélete., Pallas Athéné Könyvkiadó, Budapest 2018. ISBN: 978-615-5884-07-8;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Bernek Ágnes (szerk) : 2022, a geopolitika által uralt világ: Tények, kérdőjelek és tendenciák egy bizonytalan világban, Neuman János Egyetem, Budapest 2023. ISBN: 9780857291141;

2. Huntigton, Samuel P.: A civilizációk összecsapása és a világrend átalakulása, Európai Könyvkiadó, Budapest 2019. ISBN: 9789630795722;

3. Rónai András : Fejezetek a politikai földrajzból., Kráter Műhely Egyesület, Pomáz 2009. ISBN: 9789639735583;

Budapest, 2025.

Dr. Ványi Éva, PhD
egyetemi docens
sk.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB140**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** A hidegháború kora (Egyetemes történelem 1945–1991)
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** The Cold War (1945–1991)
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 6 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 50% elmélet, 50% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / valamennyi specializáció;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Prof. Dr. Simándi Irén, PhD, egyetemi tanár
8. **A tanórák száma és típusa**

   8.1. össz óraszám/félév:

   8.1.1. nappali munkarend: 56 (28 EA + 28 GY)

   8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

   8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 4

   8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerjék a második világháború befejezésétől a Szovjetunió összeomlásáig tartó, napjainkban is meghatározó időszak egyetemes politikatörténetét, a hidegháború összefüggésrendszerében értelmezve azt. A kurzus időrendben tekinti át, hogyan alakult a bipoláris világ két szuperhatalma, az Amerikai Egyesült Államok és a Szovjetunió viszonya az 1945 és 1991 közötti évtizedek során. Az amerikai-szovjet kapcsolat szerkezetének és dinamikájának bemutatása mellett kiemelt figyelmet szentel annak, hogy a szuperhatalmak által kialakított „blokklogika", a Nyugat és a Kelet szembenállása hogyan formálta a világpolitika alakulását. A globális összefüggések láttatása érdekében hangsúlyosan foglalkozik az Európán kívüli világ folyamataival, a gyarmati rendszer szétesésével, a regionális konfliktusokkal, helyi-helyettesítő háborúkkal, valamint a hidegháborús krízisek megértéséhez nélkülözhetetlen alapvető geopolitikai, hadtörténeti és haditechnikai ismeretekkel egyaránt. A szeminárium nagy figyelmet fordít arra, hogy feltárja a hidegháború működési mechanizmusait, olyan kérdésekre keresve a választ, hogy milyen tényezők

alakították a hidegháborús kapcsolatokat, hogyan születtek a külpolitikai döntések, mit jelentett a fegyverkezési és űrverseny, vagy éppen a hidegháború dinamikája. Nagy hangsúlyt helyez a hidegháború fogalmának definiálására és periodizálására irányuló tudományos megközelítésmódok bemutatására, az egyes résztémák alaposabb feltárása érdekében pedig a különböző típusú ide vonatkozó források, valamint a magyar nyelvű szakirodalom feldolgozására és értelmezésére.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The course aims to provide students with a comprehensive understanding of the global political history of the period from the end of the WWII to the collapse of the USSR. It also situates this period within the context of the Cold War. The course presents a chronological analysis of the evolution of the relationship between the two superpowers of the bipolar world, the United States of America and the Soviet Union, in the decades between 1945 and 1991. In addition to outlining the structure and dynamics of the US-Soviet relationship, it also considers the influence of "bloc logic" on world politics, examining how the confrontation between the West and the East shaped the development of global political dynamics. In order to gain an understanding of the global context, the course focuses on a number of key historical processes that occurred outside of Europe. These include the disintegration of the colonial system, regional conflicts, proxy wars, and the basic geopolitical, military history, and military technology knowledge that is essential to understanding the Cold War crises. The seminar places significant emphasis on the examination of the mechanisms underlying the Cold War. It aims to provide insights into the factors influencing Cold War relations, the processes involved in formulating foreign policy decisions, the implications of the arms and space race, and the dynamics that shaped the Cold War. It places significant emphasis on presenting scholarly approaches to the definition and periodisation of the Cold War. Furthermore, it underscores the processing and interpretation of various types of relevant sources and literature, thereby enabling a comprehensive examination of each sub-theme.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes legalább egy Európán kívüli kultúra, eszmerendszer szempontjából a történettudomány jelenségeit értelmezni. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket. Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni.

-

Attitűdje:

Igénye van az Európán kívüli társadalmak történelmének és kultúrájának megismerésére. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére. Felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed. Understands the established procedures for receiving Hungarian specialist texts and cultural phenomena, and the professionally accepted contexts of interpretation.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of interpreting historiographical phenomena from the perspective of at least one non-European culture or ideology. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography. Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre.

-

Attitude:

Has the desire to learn about the history and culture of non-European societies. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Authentically conveys the mindset of historiography. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Develops a critical approach to analysing and processing information.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Open to the background of Hungarian and other cultures. Takes responsibility for his/her professional texts in both native and foreign languages, being aware of their possible consequences. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A hidegháború fogalma és korszakolása (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The definition and periodisation of the Cold War – Case study and source analysis in the seminar)

12.2. A hidegháborús konfliktus alapvonalai, 1945–1947 (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (Foundations of the Cold War conflict, 1945–1947 – Case study and source analysis in the seminar)

12.3. A Truman-doktrínától Sztálin haláláig, 1947–1953 (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (From the Truman Doctrine to Stalin's death, 1947–1953 – Case study and source analysis in the seminar)

12.4. Sztálin halálától a genfi négyhatalmi konferenciáig, 1953–1955 (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (From Stalin’s death to the Geneva Summit, 1953 – 1955 – Case study and source analysis in the seminar)

12.5. A „genfi szellem” válsága, 1956–1958 (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The crisis of „Geneva spirit”, 1956–1958 – Case study and source analysis in the seminar)

12.6. A második berlini válságtól a kubai rakétaválságig, 1958–1962 (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (From the second Berlin crisis to the Cuban missile crisis, 1958–1962 – Case study and source analysis in the seminar)

12.7. A „békés egymás mellett élés” felé, 1963–1969 (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (Towards ’peaceful coexistence’, 1963–1969 – Case study and source analysis in the seminar)

12.8. Az enyhülés, a „detente” korszaka, 1969–1973 (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The Era of Détente, 1969–1973 – Case study and source analysis in the seminar)

12.9. Az 1973-as olajválság és a helsinki folyamat időszaka, 1973–1975 (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The 1973 Oil Crisis and the Helsinki process, 1973–1975 – Case study and source analysis in the seminar)

12.10. Az enyhülés megtorpanása, 1975–1979 (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The Decline of Détente, 1975–1979 – Case study and source analysis in the seminar)

12.11. A „kis hidegháború” évei, 1979–1985 (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The Second Cold War, 1979–1985 – Case study and source analysis

in the seminar)

12.12. A peresztrojkától a berlini fal leomlásáig, 1985–1989 (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (From the perestroika to the fall of the Berlin Wall, 1985–1989 – Case study and source analysis in the seminar)

12.13. A szovjet birodalom szétesése és a bipoláris világ vége, 1989–1991 (szemináriumon esettanulmány és forráselemzés) (The collapse of the USSR and the end of the bipolar world, 1989–1991 – Case study and source analysis in the seminar)

12.14. Feladatlap megoldása

(Solve the worksheet)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 6. félév/tavasz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató az előadásokon és a szemináriumi foglalkozásokon egyaránt legfeljebb három alkalommal hiányozhat. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Indokolatlan és igazolatlan távolmaradás esetén a negyedik alkalmat követően a hallgató az oktatóval egyeztetett módon és határidővel többletfeladat elkészítésével teljesítheti a kurzust. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja a gyakorlati órákon való figyelmes és aktív részvétel. A szemináriumi munka során a feldolgozandó források és szakirodalom ismeretét az oktató rendszeresen ellenőrzi. A szeminárium keretében minden hallgatónak egy prezentációval kísért referátumot kell tartania a tantárgyi tematikában szereplő valamely témából. Valamint egy forráselemzést kell készítenie az oktatóval a félév elején egyeztetett tartalmi és formai követelmények alapján és időpontban. A gyakorlati kurzust feladatlap megoldása zárja. A feladatlap megoldásának pótlása, vagy javítása legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végén egy alkalommal kísérelhető meg.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett

feltételekkel, valamint a szemináriumra vonatkozó, a 15. pontban ismertetett félévközi feladatok és számonkérések teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú érdemjegy, melynek megállapításához A hidegháború kora (Egyetemes történelem 1945–1991) című előadás és a szeminárium teljesítése során elért eredmények szolgálnak alapul. A kollokviumon elért eredményt 60%-os, míg a szemináriumon nyújtott teljesítményt 40%-os aránnyal kell figyelembe venni, de bármelyik elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen értékelést kap. Az előadáshoz kapcsolódó szóbeli vizsga alkalmával a hallgatónak tételhúzás után egy témát kell bemutatnia az előadások és a szakirodalom alapján, majd be kell számolnia egy általa választott szakirodalmi tételről az ajánlott irodalom köréből. A gyakorlati teljesítmény értékelése az órai aktivitás (5%) a referátum (5%), a forráselemzés (10%) és a feladatlap megoldás (20%) együttes értékeléséből áll össze. A feladatlap értékelése ötfokozatú skálán a következőképpen történik: 50%-ig: elégtelen, 51%-tól elégséges, 65%-tól közepes, 80%-tól jó, 90%-tól jeles.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges kollokviumi jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Fischer Ferenc: A kétpólusú világ, 1945-1989: Tankönyv és atlasz, Dialóg Campus Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest-Pécs 2014. ISBN: 9789632853;

2. Németh István (szerk.): 20. századi egyetemes történet I. Európa, Osiris Kiadó, Budapest 2006. ISBN: 963 389 760 2;

3. Németh István (szerk.): 20. századi egyetemes történet II. Európán kívüli országok, Osiris Kiadó, Budapest 2006. ISBN: ISBN 963 389 761 2;

4. Vajda Barnabás: Hidegháború és európai integráció, Második, módosított szövegű kiadás, Selye János Egyetem Tanárképző Kar, Komárom 2020. ISBN: 978-80-8122-351-8;

5. Vajda Barnabás: Szöveggyűjtemény és források a hidegháború és az európai integráció történetéhez, Selye János Egyetem Tanárképző Kar, Komárom 2024. ISBN: 978-80-8122-494-2;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Benkes Mihály: Szuperhatalmak kora 1945–1992, AbiPrint, Budapest 2007. ISBN: 978-963-06261-3-2;

2. Csicsmann László – Paragi Beáta – Horváth Jenő: Nemzetközi kapcsolatok története, Antall József Tudásközpont, Budapest 2014. ISBN: 9789638748669;

3. Gaddis, John Lewis: A hidegháború, Antall József Tudásközpont, Budapest 2020. ISBN: 978-615-5559-68-6;

4. Németh István: A globális hidegháború. Béke az atombomba árnyékában, Atlantis-Centaur, Chicago 2018. ISBN: 1-930902-09-3;

5. Németh István: A globális hidegháború. Béke az atombomba árnyékában 2.:

dokumentumok, Atlantis-Centaur, Chicago 2018. ISBN: 978-615-80875-1-3;

Budapest, 2025.

Prof. Dr. Simándi Irén, PhD
egyetemi tanár
sk.

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
Nemeskürty István Tanárképző Kar

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB141**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Pillanatképek a népszavazások történetéből
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Snapshots from the history of referendums
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / választástörténet;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Nánay Mihály, PhD, közszolgálati egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerjék a népszavazások elméleti, közjogi hátterét, valamint esettanulmányokon keresztül megfigyelhessék a közvetlen demokrácia érvényesülésének ezen eszközét. A kurzus során az elméleti bevezetés után az egyes népszavazási témák szerint csoportosítva következnek a referendumok egészen a 21. századig, mind hazai, mind pedig egyetemes történeti példákat áttekintve. Minden esetben a jogszabályi háttér, a politikai-gazdasági-társadalmi okok és körülmények, valamint a lebonyolítás és az eredmények értékelése képezik a vizsgálat tárgyát. A kurzus során különösen is elvárt a hallgatók aktivitása, ugyanis a jogszabályok, sajtóforrások elemzése, valamint adatsorok értékelése kiemelten gyakorlatias jellegű feladat.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is to make students get to know the theoretical and constitutional background of referendums, as well as to observe this tool of direct democracy through case studies. Following the theoretical introduction, the course presents referendums

grouped by specific topics up to the 21st century, reviewing both domestic and global historical examples. In each case, the examination focuses on the legal framework, political, economic, and social reasons and circumstances, as well as the implementation and evaluation of the results. Active participation from students is particularly expected during the course, as analyzing legislation, press sources, and evaluating data sets are highly practical tasks.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. Egy modern idegen nyelven képes eligazodni a szakirodalmakban, különös tekintettel a szakterminológiára.

-

Képességei:

Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. Képes legalább egy Európán kívüli kultúra, eszmerendszer szempontjából a történettudomány jelenségeit értelmezni. Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket. Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Igénye van az Európán kívüli társadalmak történelmének és kultúrájának megismerésére. Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel.

Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed. Capable of navigating specialist literature in a modern foreign language, with particular attention to terminology.

-

Capabilities:

Interprets Hungarian and European cultural and historical phenomena and their historical embeddedness. Capable of understanding the structure and functioning of national identity-forming discourses and interpreting cultural and historical phenomena in a European context. Capable of interpreting historiographical phenomena from the perspective of at least one non-European culture or ideology. Capable of understanding and interpreting coherent texts, as well as texts structured by with visual symbols, typographic devices, icons, tables, data series, visual texts (moving and still images, maps, diagrams). Capable of writing and speaking in multiple style registers, clearly and eloquently, according to the rules of the given genre. Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography. Capable of providing solutions for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Understands and accepts that cultural phenomena are historically and socially determined and variable. Has the desire to learn about the history and culture of non-European societies. Consciously represents the linguistic and communication standards of historiography and its related fields. Considers the possibility of a multifaceted methodological approach to problems. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Effectively collaborates with national and international communities related to the field of historiography. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines. Open to the background of Hungarian and other cultures.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A népszuverenitás elve és megjelenési formái: a népképviselet és a közvetlen demokrácia. Montesquieu és Rousseau elképzelései. A népszavazások alapvető jellemzői: szavazójog, érvényesség, eredményesség, ügydöntő és vélemény-nyilvánító jelleg. Népszavazás vs. alkotmány és parlament (The principle of popular sovereignty and its forms of manifestation: representative democracy and direct democracy. The ideas of Montesquieu and Rousseau. The fundamental characteristics of referendums: voting rights, validity, effectiveness, binding and consultative nature. Referendum vs. constitution and parliament)

12.2. Alkotmányos témákban tartott népszavazások 1: államforma-változtatás, álamfői hatalom. Franciaország példái: I. Napóleon, III. Napóleon és De Gaulle (Referendums on constitutional matters, power of the head of state: changes in the form of government. Examples from France: Napoleon I, Napoleon III, and De Gaulle)

12.3. Alkotmányos témákban tartott népszavazások 2: államforma-változtatás, álamfői hatalom. 1946-os olasz és görög népszavazás az államformáról. 1978-as spanyol népszavazás az alkotmányról. Pinochet népszavazásai Chilében. 1993-as orosz népszavazás. Amikor hiányzott a népszavazás: 1946 – döntés a köztársaságról Magyarországon (Referendums on constitutional matters, power of the head of state: changes in the form of government. The 1946 Italian and Greek referendums on the form of government. 1978 Spanish constitutional referendum Pinochet's referendums in Chile. The 1993 referendum in Russia. When a referendum was absent: 1946 – the decision on the republic in Hungary)

12.4. Csatlakozási népszavazások: 1972-es és 1994-es norvég népszavazás az EU csatlakozásról; Svájc népszavazásai az EU tagságról; 2008-as georgiai népszavazás a NATO tagságról; magyarországi népszavazások a NATO és EU csatlakozásról, népszavazás Ausztria Németországhoz való csatlakozásáról (1938) (Accession referendums: the 1972 and 1994 Norwegian referendums on EU membership; Switzerland's referendums on EU membership; the 2008 Georgian referendum on NATO membership; Hungarian referendums on NATO and EU accession, referendum on Austria's annexation to Germany (1938)

12.5. Népszavazások az első világháború után: Schleswig-Holstein, Karintia, Felső-Szilézia, Kelet-Poroszország, Saar-vidék (Post-World War I referendums: Schleswig-Holstein, Carinthia, Upper Silesia, East Prussia, Saarland)

12.6. A soproni népszavazás története (The history of the Sopron referendum)

12.7. Elszakadási és autonómia népszavazások 1: Ciprus (1950, 2004), Észak-Írország (1998), Izland (1918), Katalónia, Norvégia (1905), Quebec, Skócia (Secession and autonomy referendums 1: Cyprus (1950, 2004), Nothern-Ireland (1998), Iceland (1918), Catalonia, Norway (1905), Quebec, Scotland)

12.8. Elszakadási és autonómia népszavazások 2:, Kárpátalja (1991), Kelet-Ukrajna, Krím, Montenegro, Transznyisztria (Secession and autonomy referendums 2: Transcarpathia (1991), Eastern Ukraine, Crimea, Montenegro, Transnistria)

12.9. Egy esettanulmány: a Brexit (A case study: the Brexit)

12.10. Népszavazások társadalmi kérdésekről: a női választójogról, a faji egyenlőségről, az abortuszról, a migrációról. Egy különleges eset: az 1951-es ausztrál népszavazás (Referendums on social issues: women's suffrage, racial equality, abortion, migration. A unique case: the 1951 Australian referendum)

12.11. Magyarországi népszavazások: a szabályozás változásai, konkrét esetek (1989, 1990, 2004, 2008) (Referendums in Hungary: changes in regulations, specific cases (1989, 1990, 2004, 2008)

12.12. Népszavazás diktatúrákban: Hitler, Franco és Salazar népszavazásai (Referendums in dictatorships: referendums held by Hitler, Franco, and Salazar)

12.13. Svájc, a közvetlen demokrácia hazája (Switzerland, the homeland of direct democracy)

12.14. Összefoglalás (Conclusion)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 6. félév/tavasz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A szemináriumi foglalkozásokon a hallgató köteles részt venni, a szemeszter során legfeljebb három alkalommal maradhat távol. A három hiányzáson túl indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá a szeminárium anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Egyéni tanrenden lévő hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A tanulmányi munka alapja az órákon való figyelmes és aktív részvétel. A félév során minden hallgatónak legalább két referátumot kell tartania a szemeszter elején vállalt témákból, a szorgalmi időszak végén egy írásbeli dolgozatot kell leadnia az egyik témában, valamint teljesíteni kell a félév során előírt zárthelyi dolgozatot.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel a 14. pontban jelzett feltételekkel, valamint a szemináriumra vonatkozó, a 15. pontban ismertetett félévközi feladatok és számonkérések teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Ötfokozatú gyakorlati érdemjegy. A gyakorlati jegy az órai aktivitás, a referátumok és a beadandó írásbeli dolgozat, valamint a zárhelyi dolgozat – melyekből egyik sem lehet elégtelen – együttes értékeléséből áll össze. Bármelyik elem elégtelen teljesítése esetén a hallgató elégtelen értékelést kap.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Enyedi Zsolt (szerk.): A népakarat dilemmái. Népszavazások Magyarországon és a nagyvilágban (In: Jura. 14. 2. sz. 53-63.), Századvég Kiadó, Budapest 2009. ISBN: 9789638737632;

2. Horváth Csaba: Országos népszavazások Magyarországon. (In: Jura. 14. 2. sz. 53-63.), Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Pécs 2008. ISBN: ISSN: 1218-0793;

3. Kukorelli István: Kell-e nekünk népszavazás? Elrendelt népszavazások Magyarországon, 1989–2019, Antológia Kiadó, Lakitelek 2019. ISBN: 978 615 5862 31 1 ;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Butler, David – Ranney, Austin (szerk.): Referendums Around the World: The Growing Use of Direct Democracy, The AEI Press, Washington 1994. ISBN: 0844738522;

2. Qvortrup, Matt: Referendums around the World. 3. kiadás, Palgrave Macmillan, London 2024. ISBN: 978-3-031-49095-8;

3. Ujváry Gábor: „Hűség városa, légy hű őre önmagadnak” Nyugat-Magyarország 1918–1921 közötti sorsa és a soproni népszavazáshoz vezető út, MNL Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára, Sopron 2021. ISBN: 9789638327550;

Budapest, 2025.

Nánay Mihály, PhD
közszolgálati egyetemi docens
sk.

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
Nemeskürty István Tanárképző Kar

TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja: TTTTB142**
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Magyar választások 1990-2014
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Elections in Hungary between 1990 and 2014
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
   - **4.1.** 3 kredit
   - **4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**

   5.1. történelem alapképzési szak / választástörténet;

6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Történelem és Társadalom Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Ványi Éva, PhD, egyetemi docens
8. **A tanórák száma és típusa**
   - **8.1.** össz óraszám/félév:
   - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
   - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
   - **8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
   - **8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

   A tárgy célja megismertetni a hallgatókat a rendszerváltás utáni magyar választások történetével. A gyakorlatok során feldolgozásra kerülnek mind az országgyűlési képviselőválasztások, mind a helyi önkormányzati képviselőválasztások, valamint az Európai Parlamenti választások. A hallgatók megismerkednek a vizsgált időszakban hatályos jogszabályi keretekkel, azok változásaival és hatásaival a magyar választási rendszerre. A tárgy keretein belül a hallgatók történeti kontextusban értékelik az egyes választások eredményeit és hatásait a jelenkori politikatörténeti eseményekre.

   A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

   The aim of the course is to familiarize students with the history of the Hungarian elections after the regime change. Seminars will cover both parliamentary elections, local elections and elections to the European Parliament. The legal framework and its changes are the part of the study. Within the framework of the course, students will assess the results of each election and their impact on contemporary political events in a historical context.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel.

-

Képességei:

Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket. Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.

-

Attitűdje:

A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Informed about the generally accepted characteristics and data on the historicity of Hungarian and universal cultural phenomena. Knows the most important cultural objects, texts, and contexts related to Hungarian and European identity, as well as the main features of at least one non-European culture. Familiar with the basic terminology of historiography broadly construed. Aware of the current research issues, methods of analysis and interpretation in historiography.

-

Capabilities:

Capable of independently acquiring and organising knowledge in historical, social, and political matters. Capable of effective written and oral communication, and understands specialist texts related to historiography. Capable of providing solutions

for the interpretation of problems arising in historical-social analysis and effectively applying problem-solving techniques acquired in the bachelor's programme.

-

Attitude:

Authentically conveys the mindset of historiography. Strives to consider and present information, arguments, and analyses from different perspectives.

-

Autonomy and responsibility:

Develops a historically and politically coherent individual standpoint that aids in the development and awareness of himself/herself and his/her environment. Consciously advocates the methods used in the field of historiography and accepts the different methodological specificities of other disciplines.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Alkotmánymódosítás és választási törvénykezés a rendszerváltás idején (Amend the Constitution and electoral legislation during the regime change)

12.2. A választási jogszabályok és változásaik: 1990-2010 (Electoral legislation and changes: 1990-2010)

12.3. Magyar választási földrajz (Hungarian electoral geography)

12.4. Az 1990-es országgyűlési és helyi önkormányzati képviselőválasztás eredményei és értékelése (Results and evaluation of the 1990 parliamentary and local elections)

12.5. Az 1994-es országgyűlési és helyi önkormányzati képviselőválasztás eredményei és értékelése (Results and assessment of the 1994 parliamentary and local elections)

12.6. Az 1998-as országgyűlési és helyi önkormányzati képviselőválasztás eredményei és értékelése (Results and assessment of the 1998 parliamentary and local elections)

12.7. A 2002-es országgyűlési és helyi önkormányzati képviselőválasztás eredményei és értékelése (Results and assessment of the 2002 parliamentary and local elections)

12.8. A 2006-os országgyűlési eredményei és értékelése (Results and assessment of the 2006 parliamentary elections)

12.9. A 2006-os helyi önkormányzati képviselőválasztás eredményei és értékelése (Results and assessment of the 2006 local elections)

12.10. A 2010-es országgyűlési és helyi önkormányzati képviselőválasztás eredményei és értékelése (Results and assessment of the 2010 parliamentary and local elections)

12.11. Az Alaptörvény és módosításai hatása a választási rendszerre (Impact of the Fundamental Law and its amendments on the electoral system)

12.12. A 2014-es országgyűlési és helyi önkormányzati képviselőválasztás eredményei és értékelése (Results and assessment of the 2014 parliamentary and local elections)

12.13. Európai Parlamenti választások (European Parliament elections)

12.14. A rendszerváltás utáni választások történeti értékelése (Historical assessment of Hungarian elections after 1990)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 6. félév/tavasz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató szemináriumi foglalkozásokról legfeljebb három alkalommal hiányozhat igazolás bemutatása és pót- vagy többletfeladat teljesítése nélkül. A három hiányzáson túli indokolt és igazolt távollét (pl. egészségügyi ok, szolgálatteljesítés) esetén a hallgató az oktatóval egyeztetett formában és határidővel pótolhatja a mulasztást. A hallgató köteles továbbá a szemináriumok anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni. Négynél több hiányzás után a hallgató nem kaphat aláírást, a kurzus ebben az esetben nem teljesítettnek minősül.

Kedvezményes tanrenden lévő hallgatónak – az NKE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában az e tanulmányi rendre vonatkozóan rögzített szabályok betartása mellett – a kurzus oktatójával egyeztetett formában elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

Az egyes választások feldolgozásához kapcsolódó prezentáció és ahhoz kapcsolódó írásos elemzés határidőre történő benyújtása. Az írásos elemzések és a prezentáció a félévvégi értékelés részét képezi.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon és a 15. pontban meghatározott félévközi feladatokban való dokumentált részvétel.

16.2. Az értékelés:

Az értékelés alapja az órai aktivitás (25 pont); tanórai prezentáció (20 pont). írásos elemzés meghatározott szempontok alapján (55 pont).

Ponthatárok a gyakorlati jegy megszerzéséhez:

100-87 – 5

86-75 – 4

74-63 – 3

62-51 – 2

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati érdemjegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Bőhm Antal (szerk.) : A helyi hatalom és az önkormányzati választások Magyarországon 1990-2002., MTA Politikai Tudományok Intézete, Budapest 2006. ISBN: ISBN 963 7372 13 X;

2. Bőhm Antal, Gazsó Ferenc, Stumpf István, Szoboszlai György (szerk.): Parlamenti választások 1998. Politikai szociológia körkép., MTA Politikai Tudományok Intézete-Századvég Kiadó, Budapest 2000. ISBN: 9639211044;

3. Bőhm Antal, Gazsó Ferenc, Stumpf István, Szoboszlai György (szerk.) : Parlamenti választások 2002. Politikai szociológia körkép, MTA Politikai Tudományok Intézete-Századvég Kiadó, Budapest 2004. ISBN: 9639218618;

4. Bőhm Antal, Szoboszlai György (szerk.) : Önkormányzati választások 1990, MTA Politikai Tudományok Intézete, Budapest 1992. ISBN: 9637078088;

5. Bőhm Antal, Szoboszlai György (szerk.) : Önkormányzati választások 1994. Politikai szociológia körkép, MTA Politikai Tudományok Intézete, Budapest 1996. ISBN: 9638300329;

6. Bőhm Antal, Szoboszlai György (szerk.) : Parlamenti választások 1994. Politikai szociológia körkép, MTA Politikai Tudományok Intézete, Budapest 1995. ISBN: 9638300221;

7. Szoboszlai György (szerk.) : Parlamenti választások 1990. Politikai szociológia körkép., MTA Politikai Tudományok Intézete, Budapest 1990. ISBN: 9637700803;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Sándor Péter-Vass László-Kurtán Sándor (szerk.): Magyarország Politikai Évkönyve sorozat. DVD változat, Demokrácia Kutatások Magyar Központja Közhasznú Alapítvány, Budapest 2010. ISBN: ISSN : 2061-7631;

Budapest, 2025.

Dr. Ványi Éva, PhD
egyetemi docens
sk.

1. számú melléklet: Tanóra-, kredit- és vizsgaterv

TANÓRA-, KREDIT- ÉS VIZSGATERV
TÖRTÉNELEM ALAPKÉPZÉSI SZAK
érvényes 2025/2026-os tanévtől felmenő rendszerben
teljes idejű képzésben, nappali munkarend szerint tanuló hallgatók részére

tantárgy kódja	tantárgy jellege	tanulmányi terület/tantárgy	félév/szemeszter																																összesen						TÁRGYFELELŐS SZERVEZETI EGYSÉG	TÁRGYFELELŐS SZEMÉLY
			1.						2.						3.						4.						5.						6.						elm.		gyak.				
			heti tanóra	félévi tanóra	heti tanóra	félévi tanóra	kredit	számonkérés	heti tanóra	félévi tanóra	heti tanóra	félévi tanóra	kredit	számonkérés	heti tanóra	félévi tanóra	heti tanóra	félévi tanóra	kredit	számonkérés	heti tanóra	félévi tanóra	heti tanóra	félévi tanóra	kredit	számonkérés	heti tanóra	félévi tanóra	heti tanóra	félévi tanóra	kredit	számonkérés	heti tanóra	félévi tanóra	heti tanóra	félévi tanóra	kredit	számonkérés	heti tanóra	félévi tanóra	heti tanóra	félévi tanóra	kredit	diplomát + oklevélhez heti összes tanóra		
		Törzsanyag tárgyai																																									
TDMKTTK100	K	**Retorika és előadás-technika**			2	28	3	GYJ																													2	28	3	2	Digitális Média és Kommunikáció Tanszék	Dr. Veszelszki Ágnes
TTTTB100	K	**Társadalomtudományi ismeretek**	2	28			3	K																											2	28	3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Ványi Éva
TTTTB106	K	Latin nyelv I.			2	28	3	GYJ																													2	28	3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Seres Dániel
TTTTB102	K	Régészeti ismeretek	2	28			3	K																											2	28	3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Kálnoki-Gyöngyössy Márton
TTTTB104	K	A történeti kutatás módszerei			2	28	3	GYJ																													2	28	3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Nánay Mihály
TTTTB105	K	Az ókori Hellas története	2	28			3	K																											2	28	3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Seres Dániel
TTTTB109	K	Római történelem	2	28			3	K																											2	28	3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Seres Dániel
TTTTB108	K	Ókortörténet gyakorlat			2	28	3	GYJ																													2	28	3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Seres Dániel
TTTTB107	K	Ókori vallástörténet	2	28			3	K																											2	28	3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Seres Dániel
TTTTB103	K	Történelem segédtudományai	2	28			3	K																											2	28	3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Kálnoki-Gyöngyössy Márton
TDMKTB300	K	**Kutatásmódszertan**							2	28			3	K																					2	28	3	2	Digitális Média és Kommunikáció Tanszék	Kovács Gábor István
TDMKTB200	K	**Tudományos írás és tudománykommunikáció**									2	28	3	GYJ																							2	28	3	2	Digitális Média és Kommunikáció Tanszék	Dr. Veszelszki Ágnes
TTTTB116	K	Latin nyelv II.								2	28		3	GYJ																							2	28	3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Seres Dániel
TTTTB113	K	Korai középkor							2	28			3	K																					2	28			3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Kálnoki-Gyöngyössy Márton
TTTTB112	K	Érett és kései középkor							2	28			3	K																					2	28			3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Kálnoki-Gyöngyössy Márton
TTTTB111	K	Egyetemes középkor									2	28	3	GYJ																							2	28	3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Kálnoki-Gyöngyössy Márton
TTTTB115	K	Magyar őstörténet és Árpád-kor története							2	28			3	K																					2	28			3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Kálnoki-Gyöngyössy Márton
TTTTB110	K	A Magyar Királyság fénykora							2	28			3	K																					2	28			3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Kálnoki-Gyöngyössy Márton
TTTTB114	K	Középkori magyar történelem									2	28	3	GYJ																									2	28	3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Kálnoki-Gyöngyössy Márton
TTTTB117	K	Művészettörténet							2	28			3	K																					2	28			3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Seres Dániel
TTTTB120	K	Kora újkori egyetemes történelem (1492–1789)													2	28	2	28	6	K															2	28	2	28	6	4	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Kas Géza
TTTTB119	K	Hitélet és konfliktusok a középkori és kora újkori Európában													2	28			3	K															2	28			3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Nánay Mihály
TTTTB121	K	Kora újkori magyar történelem (1526–1790)													2	28	2	28	6	K															2	28	2	28	6	4	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Kas Géza
TTTTB122	K	A hosszú 19. század története (1789–1914)													2	28	2	28	6	K															2	28	2	28	6	4	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Simándi Irén
TTTTB118	K	A „nevezetes tollvonástól" Aradig (magyar történelem 1790–1849)													2	28	2	28	6	K															2	28	2	28	6	4	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Kóó Artúr
TTTTB125	K	Önkényuralom és dualizmus (1849–1914)																			2	28	2	28	6	K									2	28	2	28	6	4	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Kóó Artúr
TTTTB124	K	A politikai gondolkodás története a XVIII. századtól az ezredfordulóig																			2	28			3	K									2	28			3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Ványi Éva
TTTTB123	K	A nagy háború kora (Magyar és egyetemes történelem 1914–1920)																			2	28			3	K									2	28			3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Nánay Mihály
TTTTB130	K	A két háború közötti korszak (egyetemes történelem 1920–1939)																									2	28	2	28	6	K			2	28	2	28	6	4	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Simándi Irén
TTTTB129	K	A Horthy-korszak története (1920–1939)																									2	28	2	28	6	K			2	28	2	28	6	4	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Simándi Irén
TTTTB131	K	A második világháború kora (Magyar és egyetemes történelem 1939–1945)																									2	28			3	K			2	28			3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Simándi Irén
TTTTB132	K	Historiográfia																									2	28			3	K			2	28			3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Simándi Irén
TTTTB140	K	A hidegháború kora (Egyetemes történelem 1945–1991)																															2	28	2	28	6	K	2	28	2	28	6	4	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Simándi Irén
TTTTB137	K	A kommunista diktatúra kora és a rendszerváltoztatás Magyarországon (1945–1991)																															2	28			3	K	2	28			3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Szerencsés Károly
TTTTB138	K	A szovjet megszállástól a szabadságharcig (magyar történelem 1945–1956)																																			2	28	3	GYJ			2	28	3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Szerencsés Károly
TTTTB136	K	A kádári diktatúra és a rendszerváltoztatás (1956–1991)																															2	28	3	GYJ			2	28	3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Szerencsés Károly
TTTTB139	K	Geopolitika																															2	28			3	K	2	28			3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Ványi Éva
	SZV	Szabadon választható 1.																3																									3				
	SZV	Szabadon választható 2.																				3																					3				
	SZV	Szabadon választható 3.																												3													3				
	SZV	Szabadon választható 4.																														2											2				
		TÖRZSANYAG ÖSSZESEN	**12**	**168**	**8**	**112**	**30**	**x**	**12**	**168**	**8**	**112**	**30**	**x**	**10**	**140**	**8**	**112**	**30**	**x**	**6**	**84**	**2**	**28**	**15**	**x**	**8**	**112**	**4**	**56**	**21**	**x**	**6**	**84**	**6**	**84**	**20**	**x**	**54**	**756**	**36**	**504**	**146**	**90**		
		Kreditet nem képező tantárgyak																																											
	KR	Testnevelés			2	28	x	A																															2	28	x	2		
TTTTB128	KR	Magyar történelmi komplex terepgyakorlat																											2	28	x	A								28	x	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Nánay Mihály
		Kreditet nem képező tantárgyak összesen:	**0**	**0**	**2**	**28**	**x**	**x**	**0**	**0**	**0**	**0**	**x**	**x**	**0**	**0**	**0**	**0**	**x**	**x**	**0**	**0**	**0**	**0**	**x**	**x**	**0**	**0**	**2**	**28**	**x**	**x**	**0**	**0**	**0**	**0**	**x**	**x**	**0**	**0**	**2**	**56**	**x**	**4**		
		Szakdolgozat/Diplomamunka tantárgya																																											
TTTTB135	K	Szakdolgozat/Diplomamunka tantárgya																																										
																																												Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Nánay Mihály
		Szakdolgozat/Diplomamunka tantárgyak összesen:	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**x**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**x**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**x**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**x**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**x**	**0**	**0**	**0**	**0**	**4**	**x**	**0**	**0**	**0**	**0**	**4**	**0**		
		ÖSSZES TANÓRARENDI TANÓRA	**12**	**168**	**10**	**140**	**30**	**x**	**12**	**168**	**8**	**112**	**30**	**x**	**10**	**140**	**8**	**112**	**30**	**x**	**6**	**84**	**2**	**28**	**15**	**x**	**8**	**112**	**6**	**84**	**21**	**x**	**6**	**84**	**6**	**84**	**24**	**x**	**54**	**756**	**38**	**560**	**150**	**94**		
		Szabadon választható tantárgyak (lista)																																											

| SZÁMONKÉRÉSEK ÖSSZESÍTŐ | | | | | | | | | | | | | | | | | | |

TANÓRA-, KREDIT- ÉS VIZSGATERV
TÖRTÉNELEM ALAPKÉPZÉSI SZAK
Választástörténet specializáció
érvényes 2025/2026-os tanévtől felmenő rendszerben
teljes idejű képzésben, nappali munkarend szerint tanuló hallgatók részére

tantárgy kódja	tantárgy jellege	tanulmányi terület/tantárgy	félév/szemeszter 1. elm. heti tanóra	1. elm. félévi tanóra	1. gyak. heti tanóra	1. gyak. félévi tanóra	1. kredit	1. számonkérés	2. elm. heti tanóra	2. elm. félévi tanóra	2. gyak. heti tanóra	2. gyak. félévi tanóra	2. kredit	2. számonkérés	3. elm. heti tanóra	3. elm. félévi tanóra	3. gyak. heti tanóra	3. gyak. félévi tanóra	3. kredit	3. számonkérés	4. elm. heti tanóra	4. elm. félévi tanóra	4. gyak. heti tanóra	4. gyak. félévi tanóra	4. kredit	4. számonkérés	5. elm. heti tanóra	5. elm. félévi tanóra	5. gyak. heti tanóra	5. gyak. félévi tanóra	5. kredit	5. számonkérés	6. elm. heti tanóra	6. elm. félévi tanóra	6. gyak. heti tanóra	6. gyak. félévi tanóra	6. kredit	6. számonkérés	összesen elm. heti tanóra	összesen elm. félévi tanóra	összesen gyak. heti tanóra	összesen gyak. félévi tanóra	összesen kredit	összesen elmélet+gyakorlat heti összes tanóra	TÁRGYFELELŐS SZERVEZETI EGYSÉG	TÁRGYFELELŐS SZEMÉLY
		ÖSSZES TANÓRARENDI TANÓRA	12	168	10	140	30	x	12	168	8	112	30	x	10	140	8	112	30	x	6	84	2	28	15	x	8	112	6	84	21	x	6	84	6	84	24	x	54	756	38	560	150	94		
		Szakirány/specializáció tárgyai																																												
TTTTB126	KV	Összehasonlító választástörténet																					2	28	3	GYJ												2	28	3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Ványi Éva
TTTTB127	KV	Választások a klasszikus ókorban (Athén, Róma)																			2	28	2	28	6	K										2	28	2	28	6	4	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Seres Dániel
ÁÁJTB106	KV	A rendi választások története Magyarországon																					2	28	3	GYJ												2	28	3	2	Állam- és Jogtörténeti Tanszék	Dr. Horváth Attila
ÁÁJTB107	KV	Választások és választójog Magyarországon 1848-1917-ig																					2	28	3	GYJ												2	28	3	2	Állam- és Jogtörténeti Tanszék	Dr. Horváth Attila
TTTTB134	KV	Választások és választójog Magyarországon az világháborúk korában (1918-1943)																									2	28	2	28	6	K						2	28	2	28	6	4	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Szerencsés Károly
TTTTB133	KV	Választások és látszatválasztások Magyarországon 1945-1989																											2	28	3	GYJ						2	28	3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Szerencsés Károly
TTTTB141	KV	Pillanatképek a népszavazások történetéből																																	2	28	3	GYJ			2	28	3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Nánay Mihály
TTTTB142	KV	Magyar választások 1990-2014																																	2	28	3	GYJ			2	28	3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Ványi Éva
		Szakirány/specializáció összesen	0	0	0	0	0	x	0	0	0	0	0	x	0	0	0	0	0	x	2	28	8	112	15	x	2	28	4	56	9	x	0	0	4	56	6	x	4	56	16	224	30	20		
		SZAKON ÖSSZESEN	12	168	10	140	30	x	12	168	8	112	30	x	10	140	8	112	30	x	8	112	10	140	30	x	10	140	10	140	30	x	6	84	10	140	30	x	58	812	54	784	180	114		
		SZÁMONKÉRÉSEK ÖSSZESÍTŐ																																												
		Aláírás (A)																																												
		Beszámoló (B)																																												
		Évközi értékelés (ÉÉ)																																											
		Évközi értékelés (((záróvizsga tárgy((ÉÉ(Z))																																											
		Gyakorlati jegy(GYJ)																							3						1						2								6	
		Gyakorlati jegy (((záróvizsga tárgy((GYJ(Z))																																											
		Kollokvium (K)																							1						1														2	
		Kollokvium (((záróvizsga tárgy((K(Z))																																											
		Alapvizsga (AV)																																												
		Komplex vizsga (KV)																																												
		Szigorlat (SZG)																																												
		Záróvizsga tárgy(ZV)																																												
		FÉLÉVENKÉNT SZÁMONKÉRÉSEK ÖSSZESEN:																							4						2						2								8	

Politikai perek specializáció
érvényes 2025/2026-os tanévtől felmenő rendszerben
teljes idejű képzésben, nappali munkarend szerint tanuló hallgatók részére

tantárgy kódja	tantárgy jellege	tanulmányi terület/tantárgy	félév/szemeszter 1. elm. heti tanóra	1. elm. félévi tanóra	1. gyak. heti tanóra	1. gyak. félévi tanóra	1. kredit	1. számonkérés	2. elm. heti tanóra	2. elm. félévi tanóra	2. gyak. heti tanóra	2. gyak. félévi tanóra	2. kredit	2. számonkérés	3. elm. heti tanóra	3. elm. félévi tanóra	3. gyak. heti tanóra	3. gyak. félévi tanóra	3. kredit	3. számonkérés	4. elm. heti tanóra	4. elm. félévi tanóra	4. gyak. heti tanóra	4. gyak. félévi tanóra	4. kredit	4. számonkérés	5. elm. heti tanóra	5. elm. félévi tanóra	5. gyak. heti tanóra	5. gyak. félévi tanóra	5. kredit	5. számonkérés	6. elm. heti tanóra	6. elm. félévi tanóra	6. gyak. heti tanóra	6. gyak. félévi tanóra	6. kredit	6. számonkérés	összesen elm. heti tanóra	összesen elm. félévi tanóra	összesen gyak. heti tanóra	összesen gyak. félévi tanóra	összesen kredit	összesen elmélet+gyakorlat heti összes tanóra	TÁRGYFELELŐS SZERVEZETI EGYSÉG	TÁRGYFELELŐS SZEMÉLY
		ÖSSZES TANÓRARENDI TANÓRA	12	168	10	140	30	x	12	168	8	112	30	x	10	140	8	112	30	x	6	84	2	28	15	x	8	112	6	84	21	x	6	84	6	84	24	x	54	756	38	560	150	94		
		Szakirány/specializáció tárgyai																																												
ÁÁJTB101	KV	A politikai bíráskodás és a büntetőjog története alapjai																					2	28	3	GYJ												2	28	3	2	Állam- és Jogtörténeti Tanszék	Dr. Horváth Attila
TTTTB406	KV	Nagy ókori perek																					2	28	3	GYJ												2	28	3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Seres Dániel
ÁÁJTB100	KV	A boszorkányperek és az inkvizíció története																					2	28	3	GYJ												2	28	3	2	Állam- és Jogtörténeti Tanszék	Dr. Horváth Attila
ÁÁJTB102	KV	Politikai perek az újkori Magyarország (1918-ig)																			2	28	2	28	6	K												2	28	2	28	6	4	Állam- és Jogtörténeti Tanszék	Dr. Horváth Attila
ÁÁJTB103	KV	A Horthy-korszak politikai perei																											2	28	3	GYJ						2	28	3	2	Állam- és Jogtörténeti Tanszék	Dr. Horváth Attila
TTTTB411	KV	A nürnbergi per és a népbírósági eljárások Magyarországon																											2	28	3	GYJ						2	28	3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Szerencsés Károly
TTTTB410	KV	A kommunista diktatúra politikai perei																											2	28	3	GYJ						2	28	3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Szerencsés Károly
ÁÁJTB104	KV	Politikai perek a nyugati világban és a Nemzetközi Bíróságon																															2	28	2	28	6	K	2	28	2	28	6	4	Állam- és Jogtörténeti Tanszék	Dr. Horváth Attila
		Szakirány/specializáció összesen	0	0	0	0	0	x	0	0	0	0	0	x	0	0	0	0	0	x	2	28	8	112	15	x	0	0	6	84	9	x	2	28	2	28	6	x	4	56	16	224	30	20		
		SZAKON ÖSSZESEN	12	168	10	140	30	x	12	168	8	112	30	x	10	140	8	112	30	x	8	112	10	140	30	x	8	112	12	168	30	x	8	112	8	112	30	x	58	812	54	784	180	114		
		SZÁMONKÉRÉSEK ÖSSZESÍTŐ																																												
		Aláírás (A)																																												
		Beszámoló (B)																																												
		Évközi értékelés (ÉÉ)																																											
		Évközi értékelés (((záróvizsga tárgy((ÉÉ(Z))																																											
		Gyakorlati jegy(GYJ)																							3						3														6	
		Gyakorlati jegy (((záróvizsga tárgy((GYJ(Z))																																											
		Kollokvium (K)																							1												1								2	
		Kollokvium (((záróvizsga tárgy((K(Z))																																											
		Alapvizsga (AV)																																												
		Komplex vizsga (KV)																																												
		Szigorlat (SZG)																																												
		Záróvizsga tárgy(ZV)																																												
		FÉLÉVENKÉNT SZÁMONKÉRÉSEK ÖSSZESEN:																							4						3						1								8	

TANÓRA-, KREDIT- ÉS VIZSGATERV
TÖRTÉNELEM ALAPKÉPZÉSI SZAK
Pénztörténet specializáció
érvényes 2025/2026-os tanévtől felmenő rendszerben
teljes idejű képzésben, nappali munkarend szerint tanuló hallgatók részére

tantárgy kódja	tantárgy jellege	tanulmányi terület/tantárgy	félév/szemeszter 1. elm. heti tanóra	1. elm. félévi tanóra	1. gyak. heti tanóra	1. gyak. félévi tanóra	1. kredit	1. számonkérés	2. elm. heti tanóra	2. elm. félévi tanóra	2. gyak. heti tanóra	2. gyak. félévi tanóra	2. kredit	2. számonkérés	3. elm. heti tanóra	3. elm. félévi tanóra	3. gyak. heti tanóra	3. gyak. félévi tanóra	3. kredit	3. számonkérés	4. elm. heti tanóra	4. elm. félévi tanóra	4. gyak. heti tanóra	4. gyak. félévi tanóra	4. kredit	4. számonkérés	5. elm. heti tanóra	5. elm. félévi tanóra	5. gyak. heti tanóra	5. gyak. félévi tanóra	5. kredit	5. számonkérés	6. elm. heti tanóra	6. elm. félévi tanóra	6. gyak. heti tanóra	6. gyak. félévi tanóra	6. kredit	6. számonkérés	összesen elm. heti tanóra	összesen elm. félévi tanóra	összesen gyak. heti tanóra	összesen gyak. félévi tanóra	összesen kredit	összesen elmélet + gyakorlat heti összes tanóra	TÁRGYFELELŐS SZERVEZETI EGYSÉG	TÁRGYFELELŐS SZEMÉLY
		ÖSSZES TANÓRARENDI TANÓRA	12	168	10	140	30	x	12	168	8	112	30	x	10	140	8	112	30	x	6	84	2	28	15	x	8	112	6	84	21	x	6	84	6	84	24	x	54	756	38	560	150	94		
		Törzsanyag tárgyai																																											
TTTTB400	KV	A gazdaságtörténet elméleti alapjai																			2	28			3	K													2	28			3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Kálnoki-Gyöngyössy Márton
TTTTB404	KV	Az éremművesség és a bankjegymetszés története és jelenlegi gyakorlata																			2	28			3	K											2	28			3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Kálnoki-Gyöngyössy Márton
TTTTB405	KV	Az ókor pénztörténete																			2	28			3	K											2	28			3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Kálnoki-Gyöngyössy Márton
TTTTB403	KV	Anyagismeret: ókori pénzek																					2	28	3	GYJ															2	28	3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Kálnoki-Gyöngyössy Márton
TTTTB401	KV	A középkor pénztörténete																			2	28			3	K											2	28			3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Kálnoki-Gyöngyössy Márton
TTTTB402	KV	Anyagismeret: középkori pénzek																					2	28	3	GYJ															2	28	3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Kálnoki-Gyöngyössy Márton
TTTTB409	KV	Az újkor pénztörténete																																			2	28			3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Kálnoki-Gyöngyössy Márton
TTTTB408	KV	Anyagismeret: újkori pénzek																											2	28	3	GYJ							2	28	3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Kálnoki-Gyöngyössy Márton
TTTTB413	KV	A nemzeti pénzrendszerek és a szupranacionális fizetőeszközök kora																															2	28			3	K	2	28	3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Kálnoki-Gyöngyössy Márton
TTTTB414	KV	Anyagismeret: modern fizetőeszközök (pénzérmék, bankjegyek, értékpapírok stb.)																																	2	28	3	GYJ			2	28	3	2	Történelem és Társadalom Tanszék	Dr. Kálnoki-Gyöngyössy Márton
		Szakirány/specializáció összesen	0	0	0	0	0	x	0	0	0	0	0	x	0	0	0	0	0	x	8	112	4	56	18	x	2	28	2	28	6	x	2	28	2	28	6	x	12	168	8	112	30	20		
		SZAKON ÖSSZESEN	12	168	10	140	30	x	12	168	8	112	30	x	10	140	8	112	30	x	14	196	6	84	33	x	10	140	8	112	27	x	8	112	8	112	30	x	66	924	46	672	180	114		
		SZÁMONKÉRÉSEK ÖSSZESÍTŐ																																											
		Aláírás (A)																																											
		Beszámoló (B)																																											
		Évközi értékelés (ÉÉ)																																										
		Évközi értékelés (((záróvizsga tárgy((ÉÉ(Z)))																																									
		Gyakorlati jegy(GYJ)																							2						1						1							4
		Gyakorlati jegy (((záróvizsga tárgy((GYJ(Z)))																																									
		Kollokvium (K)																							4						1						1							6
		Kollokvium (((záróvizsga tárgy((K(Z)))																																									
		Alapvizsga (AV)																																											
		Komplex vizsga (KV)																																											
		Szigorlat (SZG)																																											
		Záróvizsga tárgy(ZV)																																										
		FÉLÉVENKÉNT SZÁMONKÉRÉSEK ÖSSZESEN:																							6						2						1							10

TANÓRA-, KREDIT- ÉS VIZSGATERV
TÖRTÉNELEM ALAPKÉPZÉSI SZAK
Hadtörténelem specializáció
érvényes 2025/2026-os tanévtől felmenő rendszerben
teljes idejű képzésben, nappali munkarend szerint tanuló hallgatók részére

tantárgy kódja	tantárgy jellege	tanulmányi terület/tantárgy	félév/szemeszter 1. elm. heti tanóra	1. elm. félévi tanóra	1. gyak. heti tanóra	1. gyak. félévi tanóra	1. kredit	1. számonkérés	2. elm. heti tanóra	2. elm. félévi tanóra	2. gyak. heti tanóra	2. gyak. félévi tanóra	2. kredit	2. számonkérés	3. elm. heti tanóra	3. elm. félévi tanóra	3. gyak. heti tanóra	3. gyak. félévi tanóra	3. kredit	3. számonkérés	4. elm. heti tanóra	4. elm. félévi tanóra	4. gyak. heti tanóra	4. gyak. félévi tanóra	4. kredit	4. számonkérés	5. elm. heti tanóra	5. elm. félévi tanóra	5. gyak. heti tanóra	5. gyak. félévi tanóra	5. kredit	5. számonkérés	6. elm. heti tanóra	6. elm. félévi tanóra	6. gyak. heti tanóra	6. gyak. félévi tanóra	6. kredit	6. számonkérés	összesen elm. heti tanóra	összesen elm. félévi tanóra	összesen gyak. heti tanóra	összesen gyak. félévi tanóra	összesen kredit	összesen elmélet + gyakorlat heti összes tanóra	TÁRGYFELELŐS SZERVEZETI EGYSÉG	TÁRGYFELELŐS SZEMÉLY
		ÖSSZES TANÓRARENDI TANÓRA	12	168	10	140	30	x	12	168	8	112	30	x	10	140	8	112	30	x	6	84	2	28	15	x	8	112	6	84	21	x	6	84	6	84	24	x	54	756	38	560	150	94		
		Szakirány/specializáció tárgyai																																											
HKHFKTB100	KV	Bevezetés a hadtörténelembe																			2	28			3	ÉÉ													2	28			3	2	Hadtörténelem Tanszék	Dr. Boda Mihály
ÁJTB105	KV	Ókori hadtörténelem																			2	28	2	28	6	ÉÉ													2	28	2	28	6	4	Állam- és Jogtörténeti Tanszék	Dr. Nagyernyei-Szabó Ádám Sándor
HKHFKTB102	KV	Középkori hadtörténelem																			2	28	2	28	6	ÉÉ													2	28	2	28	6	4	Hadtörténelem Tanszék	Dr. Négyesi Lajos
HKHFKTB101	KV	Kora újkori és újkori hadtörténelem																									2	28	2	28	6	ÉÉ							2	28	2	28	6	4	Hadtörténelem Tanszék	Dr. Boda Mihály
HKKVTB100	KV	20. századi hadtörténelem																															2	28	2	28	6	ÉÉ	2	28	2	28	6	4	Katonai Vezetéstudományi Tanszék	Dr. Balla Tibor
HKHFKTB103	KV	Hadtörténelem terepmunka																																	2	28	3	GYJ			2	28	3	2	Hadtörténelem Tanszék	Dr. Boda Mihály
		Szakirány/specializáció összesen	0	0	0	0	0	x	0	0	0	0	0	x	0	0	0	0	0	x	6	84	4	56	15	x	2	28	2	28	6	x	2	28	4	56	9	x	10	140	10	140	30	20		
		SZAKON ÖSSZESEN	12	168	10	140	30	x	12	168	8	112	30	x	10	140	8	112	30	x	12	168	6	84	30	x	10	140	8	112	27	x	8	112	10	140	33	x	64	896	48	700	180	114		
		SZÁMONKÉRÉSEK ÖSSZESÍTŐ																																											
		Aláírás (A)																																											
		Beszámoló (B)																																											
		Évközi értékelés (ÉÉ)																							3						1						1							5
		Évközi értékelés (((záróvizsga tárgy((ÉÉ(Z)))																																									
		Gyakorlati jegy(GYJ)																																			1							1
		Gyakorlati jegy (((záróvizsga tárgy((GYJ(Z)))																																									
		Kollokvium (K)																																											
		Kollokvium (((záróvizsga tárgy((K(Z)))																																										
		Alapvizsga (AV)																																											
		Komplex vizsga (KV)																																											
		Szigorlat (SZG)																																											
		Záróvizsga tárgy(ZV)																																											
		FÉLÉVENKÉNT SZÁMONKÉRÉSEK ÖSSZESEN:																							3						1						2							6

2. ***számú melléklet: Előtanulmányi rend***

Kódszám	Tantárgy	Előtanulmányi követelmény		Egyidejű felvétel megengedett (IGEN/NEM)
		Kódszám	Tantárgy	
Törzsanyag				
TTTTB116	Latin nyelv II.	TTTTB106	Latin nyelv I.	NEM